

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרח"ע שליט"א

פרשת
ראה
כ"א – כ"ז באב תשפ"ד

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

משנה **המוכר את הבית** — סתם. **היציע** — בגמרא מפרש. ואינו בכלל בית. אף על פי שפתוח היציע לתוכו של בית, דאיכא למימר דכיון דתשמישו לבית מכרו עם הבית, אפילו הכי אינו מכור. **ולא את החדר** — אף על פי שהוא לפנים מן הבית ופתוח לתוכו, דדריסתם לבית. דכיון דאין תשמישו בשל בית, שאינו עשוי אלא להצניע שם חפציו לשמור, כמין תיבה — הלכך אינו בכלל בית. **בזמן שיש לו מעקה בו'** — הוי חשוב בפני עצמו, ולא בטיל אגב בית. **גמרא** **אפתא = אפנטמ"ן**, בנין נמוך אצל הבית, מצדו או מאחוריו. **בדקא חלילה** — איהו נמי כמין אפתא סמוך לבית, אלא שעשוי חלונות חלונות לנוי, לדר"ש בלעז. והיינו לשון חלילה — על שם שכתליו חלול כל סביביה ועשוי חלונות, כן נראה בעיני. **כל שכן בדקא חלילה** — דאינו מכור, דאין תשמישו דומה לתשמישו של בית כלל, שהרי לנוי עשוי, ולהקר שם. **אבל אפתא** — שהוא סתום כבית — דמי תשמישו לתשמיש דבית טפי, ומזדבנא בכלל בית. **היציע התחתונה וגו'** — שלש היו זו על גב זו בר', ובל אחת ואחת מרחבת אמה מחברתה, בשביל שהיו בנוסין את החומה אמה להושיב ראשי קורות של תקרה המפסקת בין יציע ליציע. כדכתיב "כי מגרעות" דהיינו כניסת החומה "נתן לבית סביב לבלתי אחז בקירות הבית", כלומר, שלא יצטרך לנקוב את קירות הבית לתחוב שם ראשי קורות. **דכתיב** — ביחזקאל. הצלעות צלע אל צלע וגו' — ופשטיה דקרא בתאים מיירי. **קנה אחד אורך וגו'** — היינו שש אמות, שכן מדת הקנה כדמפרש ביחזקאל. ואיציע התיכונה קאי, דהויא שש אמות. **ואיבעית אימא מהבא** — נפקא לן דתא היינו בנין שאחורי בית, דהיינו יציע — דקחשיב תא אחורי ההיכל. **בותל ההיכל שש בו'** — משנה במסכת מדות, דקחשיב אורך ההיכל מן המזרח למערב מאה אמה: כותל האולם חמש בו'. ומדקא חשיב תא לבסוף — שמע מינה היינו יציע. **בותל ההיכל שש** — עובי הכותל שאחורי בית קדשי הקדשים. **ותא שש** — חללו של תא, מן המזרח למערב. **ובותל התא** — כותל מערבי שלו עביו חמש. **אמר מר**

המוכר את הבית. תני רב יוסף שלשה שמות יש לה יציע צלע ותא — איציע דקרא קאי. דיציע דמתניתין כבר פירש רב יוסף גופיה דהוי בדקא חלילה. ויציע דבית המקדש לא מצינו בשום מקום שהיה עשוי כמין חלונות. **והצלעות** צלע אל צלע — וכתיב בהאי קרא "ולא היו אחזתים בקירות הבית", ובקרא דיציע כתיב "לבלתי אחז בקירות הבית" — שמע מינה צלע ויציע חד הוא.

ואיבעית אימא מהבא כותל ההיכל שש — תימה לרבינו תם ולרבינו יצחק דבתר קרא מייתי משנה, דהוי כמו "יהודה ועוד לקרא" בפרק קמא דקדושין (ו, א) ואומר רבינו יצחק: דהתם לא קפיד אלא אלשון "ועוד", אבל הכא דלא קאמר "ועוד" — אתי שפיר. וכעין זה מצינו בכמה מקומות (בבא קמא צב, ב: דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים ושנוי במשנה.

והתא שש — בתיבונה איירי, דאותה היתה שש. אבל תחתונה לא היתה אלא חמש, כדכתיב "והיציע התחתונה חמש באמה רחבה" וגו'. ונראה דלכך לא נקט התחתונה — משום דכנגד התחתונה היה כותל ההיכל עביו שבע. אף על פי שכותל מזרחי של היכל שלא היה בו תאים היה שש עביו למעלה ולמטה, שאר כתלי ההיכל שהיו בהן מגרעות היו למטה עבין שבע, וכנגד התיכונה עביו שש. כי המגרעת היא אמה, ולכך התיכונה רחבה מן התחתונה אמה. ולכך נקט תיכונה, משום דניחא ליה למינקט בכותל היכל מערב שש, כמו שמונה התם בכותל מזרח. ואם הוה נקט בתחתונה — הוה צריך למימר "כותל היכל שבע, והתא חמש", וניחא ליה למינקט שש במערב כמו במזרח. ועוד נראה לרבינו יצחק: דהמגרעות היו בין בכותל ההיכל בין בשלשה כותלי התא, והמגרעת היתה חצי אמה מכל צד, והיתה כותל ההיכל מלמטה שש ומחצה, וכנגד התיכונה שש. והשתא ניחא, דכל התאים היו מרובעים: התחתונה חמש על חמש, והתיכונה שש על שש, והעליונה שבע על שבע. והא דתנן במסכת מדות (פרק רביעי משנה ד): התחתונה רחבה חמש ורובד שש, אמצעית שש ורובד שבע — המגרעת קרי רובד, לפי שהוא בעין שורה בולטת. דרובד היינו שורה, כדתנן במסכת תמיד (פרק ראשון משנה א): בית גדול היה ומוקף רובד של אבן. ומפרש בגמרא דהיינו איצטוותא. ועוד יש לפרש: דבבית שני היתה יציע התחתונה שש, והיה חלוק מבית ראשון, כמו שמצינו שחלוקין תאים שלעתיד במשכן דיחזקאל, דכתיב התם "ורוחב הצלע ארבע אמות" — הכא נמי שמא כך היו חלוקין מבית ראשון, ומצינא למימר דחשיב שפיר מלמטה.

המוכר את הבית - לֹא מָכַר יָצִיעַ, וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא פְּתוּחָה לְתוֹכוֹ; וְלֹא אֶת הַחֲדַר שֶׁלְּפָנִים הֵימֶנּוּ; וְלֹא אֶת הַגַּג בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲקֶה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים; רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם יֵשׁ לוֹ צוּרַת פֶּתַח, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - אֵינוֹ מָכוּר. **גמרא** מַאי יָצִיעַ? הָכָא הַרְגִּימוּ: אַפָּתָא. רַב יוֹסֵף אָמַר: בִּדְקָא חֲלִילָה. לְמַאן דְּאָמַר אַפָּתָא לָא מִזְדַּבְּנָא, כָּל שֶׁכֵּן בִּדְקָא חֲלִילָה לָא מִזְדַּבְּנָא; לְמַאן דְּאָמַר בִּדְקָא חֲלִילָה, אֲבָל אַפָּתָא מִזְדַּבְּנָא. תָּאנֵי רַב יוֹסֵף, שָׁלֹשׁ שְׁמוֹת יֵשׁ לוֹ: יָצִיעַ, צֶלַע, תָּא; יָצִיעַ - דִּכְתִיב: "הַיָּצִיעַ הַתַּחְתֹּנָה חָמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ". צֶלַע - דִּכְתִיב: "וְהַצְּלָעוֹת צֶלַע אֶל צֶלַע שָׁלֹשׁ וּשְׁלֹשִׁים פְּעָמִים". תָּא - דִּכְתִיב: "וְהָתָא קָנֶה אֶחָד אֹרֶךְ וְקָנֶה אֶחָד רֹחַב וּבֵין הַתָּאִים חָמֵשׁ אַמּוֹת". וְאִי בָּעֵית אֵימָא, מֵהָכָא: פּוֹתֶל הַהֵיכָל שֵׁשׁ, וְהָתָא שֵׁשׁ, כּוֹתֶל הָתָא חָמֵשׁ. אָמַר מָר זוּטְרָא: וְהוּא הֵיכָא דַּהֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת, אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְמָר זוּטְרָא: לְדִידָךְ דְּאָמְרַתְּ עַד דַּהֲוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת, אֶלָּא מַעֲתָּה, גַּבֵּי בּוֹר דִּתְנַן: לֹא אֶת הַבּוֹר וְלֹא אֶת הַדּוּת, אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב לוֹ "עוֹמְקָא וְרוּמְיָא", הָכִי נַמִּי אִי הָווּ אַרְבַּע אַמּוֹת - אִין, אִי לָא - לָא? - הָכִי הָשְׁתָּא? הָתָם הָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד, וְהָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד, הָכָא אִידִי וְאִידִי חֲדָא תַּשְׁמִישְׁתָּא הִיא, אִי הָוֵי אַרְבַּע אַמּוֹת - חֲשִׁיב, וְאִי לָא - לָא חֲשִׁיב. "וְלֹא אֶת הַחֲדַר שֶׁלְּפָנִים הֵימֶנּוּ". הָשְׁתָּא יָצִיעַ לָא מִיזְדַּבַּן, חֲדַר מִיבָּעֵיָא?

לא

המוכר את הבית - לא מכר את היציע — והוא דאיכא ארבע אמות על ארבע אמות, חשוב בפני עצמו, ואי לא — לא. **לא את הבור** — סיפא דמתניתין דהמוכר את הבית לא מכר את היציע היא, וקאמר דגם את הבור ואת הדות אינו בכלל בית. **בור** — בחפירה, דות — בבנין. **אף על פי שכתב לו** — "בית זה אני מוכר לך ועומקה ורומה". דלא אתא לרבויי אלא עליות ומעקה וקרקעית הבית, שאם רצה מוכר לחפור תחת הבית — לוקח מעכב עליו. **הכי נמי** — גבי בור ודות, אי הוי ארבע אמות — אינו מכור. ואי לא — לא חשיב בפני עצמו, ומזדבן בהדי בית? בתמיה, והלא סתם בור לא הוי ארבע אמות רוחב, דבור קצר הוא **בור ודות תשמישתיה לחוד** — שעמוקים הם, ותשמישן למים. ובית תשמישתא לחוד. לפיכך אינו בכלל בית, אף על גב דלא הוי ארבע אמות. אבל יציע ובית — חדא תשמישתא הוי הוא, מקום דירה. **לא חשיב** — ובטיל לגבי בית. **השתא יציע** — שתשמישתה שזה לגמרי לשל בית — אמרת: לא מיזדבן להדי בית. **חדר** — העשוי לשמירת ממונו, ואין דומה התשמיש לשל בית — לא כל שכן? ואמאי איצטריך למיהדר ולמיתניה?

לא

לא צריכא אף על גב דמצר ליה מצרים אבראי — מספקא לרבינו יצחק ביציע, אי אמרינן נמי מצרים הרחיב לו, ממשנה יתידה, או שמא דוקא בחדר, דתשמיש אחריכא הוא כדאמר הכא, אבל יציע קנה.

אלא דקרו לה לבירה נמי בית — פירש רבינו יצחק בן מאיר: אלא דכולי עלמא, כשמוכירין בית סתם — כל הבירה משמע. וכשרוצין להשכיר בית אחד בלא בירה — צריכין לפרש ולומר: בית אחד בלא בירה אני אומר. אם כן, אפילו לא מצר מצרים החיצונים בולה זבין ליה. ומתוך לשון הקונטרס משמע נמי שרוצה לפרש כן. ולפירוש זה, הא דכתיב בכל הספרים "לבירה נמי בית", היינו: כמו שקורין לבירה בירה - קורין נמי לבירה בית. ונקשה לרבינו יצחק: דאם כן הוה ליה לשנויי: "לא צריכא דקרו נמי לבית בית, וקרו כולי עלמא לבית בית, ולבירה בית", ואמאי איצטריך למימר: דאיכא דקרו לבירה בירה. פירוש: ולא בית, ואיכא נמי דקרו לבירה בית ונראה לרבינו יצחק דהכי פירושו: ואלא דקרו לבירה נמי בית, כמו שקורין לבית בית — כוליה זבין ליה, כיון דמצר לו מצרים החיצונים. ובתר הכי משני דלאו כולי עלמא קרו לבירה בית, אלא איכא דקרו לבירה בירה ולא בית. **שמע** מינה שיורי שייר — ואם תאמר: נימא הדמים מודיעים, כדקאמר רב יהודה גבי מכר לו את הצמד, ב"המוכר את הספינה" (בבא בתרא עו, ב): הדבר ידוע שאין הצמד שוה מאתים כו' — הכי נמי נימא: הדבר ידוע שאין הבית שוה כל כך, אלא כל הבירה קאמר ויש לומר: דהכא כרבן דרבי יהודה, דאמרי: אין הדמים רואים, והוה"א דרישא "המוכר פירות" (לקמן צב, א) דפרץ: ונימוי: אי דמי דריא לדריא — נפרש בשנגיע שם בעזרת השם. ועוד אומר רבינו יצחק: דשמעתין אתיא אפילו כרבי יהודה, דגבי קרקע לא שייבא הודעת דמים, דפעמים קונה אדם קרקע הרבה יותר ממה שהיא שוה כדאמר בפרק "מי שהיה נשוי" (כתובות צא, ב): ההוא גברא דהוו מסקי ביה אלפא זוזי כו', הוו ליה תרי תרי אפדני, זבן חדא בחמש מאה וחדא בחמש מאה, אתא לבעל חוב וטרפה לחדא מינייהו, הדר קא טריף לאידך. שקל אלפא זוזי, ואמר ליה: אי שויא לך באלפא וזוזא — לחיי, ואי לא — שקול אלפא זוזי ואיסתלק. ומה שפירש רבינו שמואל דלא שייך בקרקע הודעת דמים, משום דאין אונאה בקרקעות — אין נראה לרבינו יצחק, דזה אינו שבול ששוה יותר, דהא הקדשות ועבדים נמי אין להם אונאה אלא גזירת הכתוב הוא, ושייך שפיר הודעת דמים. ועוד: דהא ביטול מקח יש לתן. **ארעתא** תרתי משמע — והא דאמר ב"השואל" (בבא מציעא קג, א): האי מאן דמשאיל מרא לחבריה למירפס ביה פרדסי — רפיק ביה כל פרדסי דאיתי ליה, ולא אמר: "פרדסי" תרתי משמע התם דרך הוא שמשאיל לו לכל מה שצריך. אבל הכא, בשביל שימכור אדם שתי שדות — לא ימכור כל שדותיו. ויש מפרשים: דהתם רב המשאיל על התחתונה, דשואל מוחזק, אבל הכא — יד לוקח על התחתונה, שהמוכר מוחזק. ואין נראה לרבינו יצחק, דהתם נמי, הואיל וסופה לחזור לבעליה — הוי משאיל מוחזק, כדאמר רב נחמן (שם קב, ב): קרקע בחזקת בעליה עומדת, הואיל וסופה לחזור לבעליה. ואין לומר דיש לחלק בין קרקע למטלטלין, דאין חזקת השוכר חשובה בקרקע כמו במטלטלין, דהא שבח בבא בתרא צב, א) גבי מוכר שור לחבירו ונמצא נגחן, דאולי בתר מוחזק במעות עתה, אף על פי שתחלה היו של לוקח, ולא אמרינן בחזקת בעלים הראשונים קיימא. דאין נראה לחלק, דהא מיירי התם רב נחמן אפילו בא בסוף החדש שנגמרה חזקתו שדר בה, אפילו הכי מוקמן בחזקת בעלים. וכן ב"המקבל" (בבא מציעא קי, א) מלוה אומר חמש ולוה אומר שלש — פירות בחזקת אובלידתן. ופריך: ואמאי לא מוקמן בחזקת בעלים? אף על פי שהפירות כבר אבלן מלוה — אם כן לא הוי טענא משום דחזקת קרקע גרועה, אלא משום דסופה לחזור. ורבינו יצחק בן מאיר מחלק בין "פרדיסי" ל"ארעתא". והכי נמי אי אמר "מקרקעי" — הוי אמר כל הקרקעות שיש לו, כדמוכח לקמן ב"מי שמת" (קמת, ב).

ואי

לא צריכא — למיתני לא מכר את החדר, אלא דמצר לו מוכר ללוקח בשטר מכירה מצרים חיצונים שהוץ לחדר. דסלקא דעתך אמינא מכר את החדר, שהרי בתוך המצרים הוא — קא משמע לן מתניתין דלא מכר אלא בית, והאי דמצר חוץ לחדר, וכתב "ביתו של פלוני מן המערב" — מצרים הרחיב לו. **בידב נחמן** — שלא ידע לפרש ולומר "חדר שלי היא ממערבו של בית", דאין זה מצר הניכר לאנשי העיר, והלכך כתב מצרים הניכרים. **בבירה גדולה** — בית גדול הוא, ופתוחין לו בתים סביבותיו. ואין הבירה עשויה לתשמיש אלא לשימה והילוך בני הבתים. והכל בית אחד הוא, כדכתיב "הבירה אשר הכינותי" (דברי הימים א כט). **המוכר בית לחבירו** — ובגון שהיה עומד באחד מבתי הבירה, ואמר לו "בית זה אני מוכר לך". **בוליה זבין ליה** — דבין דליכא דקרו לבית בית ולבירה בירה, אלא כולה ביחד מיקריא בית — איהו בית זבין ליה, וקנה הכל. **דאיכא** דקרו לבית — שבבירה בית, ולבירה עצמה קרו בירה. **מהו דתימא** — כיון דמצר ליה מיצרי בראי, וכולה מיקריא בית — כולה זבין ליה. **קא משמע לן** — רב נחמן, דלא אמרינן הכי. **משום דהוה ליה למכתב** — למוכר: "ולא שיירית בזבוני אלין דשבתון ארבעה המצרים קדמי בלום". שהרי כך תיקנו חכמים לכתוב, בשביל שיש בני אדם שמרחיבין המצרים בשטר המכירה, ואינם מוכרים כל מה שבתוך המצרים, ואיהו לא כתב ליה, שמע מינה כו'. **בבקעה גדולה** — שיש בה שדות הרבה זה שלו. וכגון שהיה עומד באחד מן השדות, ואמר לו "שדי זו אני מוכר לך". והדמים מודיעין ליכא למימר, לא גבי בירה ולא גבי בקעה, דהא אין אונאה לקרקעות. **וצריכא** — לאשמועינן גבי בירה ובקעה, דמצרים הרחיב לו. **משום דהא תשטישתא לחוד כו'** — בית ובירה אין תשמישן שוה, לפיכך אין בירה בכלל בית, ואמרינן מצרים הרחיב לו. אבל שדות שבבקעה, שהכל עומד להרחישה — אימא דכולה זבין, דבקעה בכלל שדה. **דלא הוה ליה למימצר** — לחדר, דלא ידע מוכר האיך ימצא שדה אחת בתוך שדותיו, והלכך הוצרך להרחיב מצרים, ולכתוב "שדה ראובן מן המזרח ושדה שמעון מן המערב", וכן לכל ארבע רוחות. אבל גבי בירה, שעשויה בניינן משונן זה מזה בין ברוחב בין באורך בין בגובה ועובי הבתלים, והיה יכול למצור ולכתוב אותו בית שעשוי כן וכן ממזרח, וכן לכל רוח ורוח, ומדלא עשה כן — איכא למימר דכולה זבין, צריכא. **במאן ברב נחמן אמר רבה בר אבוה** — דמשום דסבירא ליה דאמרינן בעלמא מצרים הרחיב לו, הלכך תקנו לכתוב כן, דלא ליטעון מוכר "מצרים הרחבתי", ויפסיד לוקח. **ארעא דבי רבי חייא** — שקנה מרבי חייא. ארעא לשון יחיד אמר ליה, ויטול הלוקח הפחותה שבשתיהן, דיד בעל השטר על התחתונה. ומפרש גמרא ואזיל. **ואי אטר ליה** — איניש לחבריה. **ארעתא** — מובינגא לך. **בוסתני** = גנות. **ופרדיסי** = כרמים. **ויהיא** — כל הקרקעות קרויין כן.

ואי

1 לָא צְרִיכָא, דְּאַף עַל גַּב דְּמִצַּר לֵיהּ מִצְרֵי אַבְּרֵאי,
2 כְּדְרַב נַחְמָן, דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ:
3 הַמּוֹכֵר בַּיִת לַחֲבִירוֹ בִּבְירָה גְּדוֹלָה, אַף עַל פִּי
4 שֶׁמְּצָרָן לוֹ מִצָּרִים הַחִיצוֹנִים - מִצָּרִים הִרְחִיב לוֹ.
5 הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּקָרוּ לֵיהּ לְבַיִת בַּיִת, וּלְבִירָה
6 בִּירָה - פְּשִׁיטָא, בַּיִת זַבֵּין לֵיהּ, בִּירָה לָא זַבֵּין לֵיהּ
7 אֶלָּא דִּלְבִירָה נַמִי קָרוּ לָהּ בַּיִת - כּוּלֵּיהּ זַבֵּין לֵיהּ
8 - לָא צְרִיכָא, דְּרוּפְיָא קָרוּ לֵיהּ לְבַיִת בַּיִת, לְבִירָה
9 בִּירָה, וְאִיפָּא נַמִי דִּלְבִירָה קָרוּ לֵיהּ בַּיִת. מַהוּ
10 דְּתֵימָא כּוּלֵּיהּ זַבֵּין לֵיהּ, קָא מַשְׁמַע לָן, מַדְּהָוָה לֵיהּ
11 לְמִכְתַּב "וְלָא שַׁיְירִית בִּזְבוּנֵי אִלֵּין בְּלוּם" וְלָא כָּתַב,
12 שְׁמַע מִינָּהּ: שִׁיוּרֵי שַׁיֵּיר. וְאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה
13 בַּר אֲבוּהּ: הַמּוֹכֵר שָׂדֶה לַחֲבִירוֹ בִּבְקָעָה גְּדוֹלָה, אַף
14 עַל פִּי שֶׁמְּצָרָן לוֹ מִצָּרִים הַחִיצוֹנִים - מִצָּרִים הִרְחִיב
15 לוֹ. הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּקָרוּ לֵיהּ לִשְׂדֶה שָׂדֶה,
16 וּלְבִקְעָה בִּקְעָה - פְּשִׁיטָא, שָׂדֶה זַבֵּין לֵיהּ, בִּקְעָה
17 לָא זַבֵּין לֵיהּ וְאֶלָּא דִּלְבִקְעָה נַמִי קָרוּ לָהּ שָׂדֶה -
18 כּוּלֵּיהּ זַבֵּין לֵיהּ - לָא צְרִיכָא, דְּאִיפָּא דְּלִשְׂדֶה קָרוּ
19 לֵיהּ שָׂדֶה, וּלְבִקְעָה - בִּקְעָה, וְאִיפָּא נַמִי דִּלְבִקְעָה
20 קָרוּ לָהּ שָׂדֶה, מַהוּ דְּתֵימָא כּוּלֵּיהּ זַבֵּין לֵיהּ, קָא
21 מַשְׁמַע לָן, מַדְּהָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב לֵיהּ "לָא שַׁיְירִית
22 בִּזְבוּנֵי אִלֵּין קֻדְמֵי בְּלוּם" וְלָא כָּתַב לֵיהּ, שְׁמַע מִינָּהּ:
23 שִׁיוּרֵי שַׁיֵּיר. וְצָרִיכָא, דְּאִי אַשְׁמְעִינַן בַּיִת - מִשּׁוּם
24 דְּהָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד וְהָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד, אֲבָל
25 בִּבְקָעָה דְּכוּלָּהּ חֲדָא תַּשְׁמִישְׁתָּא הִיא - אֵימָא כּוּלֵּיהּ
26 זַבֵּין לֵיהּ; וְאִי אַשְׁמְעִינַן בִּבְקָעָה - מִשּׁוּם דְּלָא הָוָה
27 לְמִימְצַר לֵיהּ, אֲבָל בַּיִת דְּהָוָה לֵיהּ לְמִימְצַר לֵיהּ וְלָא
28 מְצַר לֵיהּ - כּוּלֵּיהּ זַבֵּין לֵיהּ, צְרִיכָא. בְּמַאן אָזְלָא הָא
29 דְּאָמַר רַב מָרִי בְּרֵיהּ דְּרַב שְׁמוּאֵל (בַּר שֵׁילַת) מְשַׁמֵּיהּ
30 דְּאַבָּיֵי: הָאי מָאן דְּמִזַּבֵּנִי לֵיהּ מִידֵּי לְחַבְרֵיהּ, צָרִיךְ
31 לְמִכְתַּב לֵיהּ "לָא שַׁיְירִית בִּזְבוּנֵי אִלֵּין קֻדְמֵי בְּלוּם",
32 כְּמַאן? כְּרַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ. הָהוּא דַּאֲמַר
33 לֵיהּ לְחַבְרֵיהּ: "אַרְעָא דְּבֵי חַיָּיא מְזַבְּנָא לָךְ", חֲוַאי
34 לֵיהּ תְּרֵתֵי אַרְעָתָא דַּהֲוָה מִתְקָרְיָן "דְּבֵי חַיָּיא". אָמַר
35 רַב אַשִׁי: חֲדָא אֲמַר לֵיהּ, תְּרֵתֵי לָא אֲמַר לֵיהּ. וְאִי
36 אָמַר לֵיהּ "אַרְעָתָא" סָתְמָא - מִיעוּט אַרְעָתָא שְׁתִּים.
37 וְאִי אָמַר לֵיהּ "כָּל אַרְעָתָא" - כָּל אַרְעָתָא דְּאִית
38 לֵיהּ, לָבַר מִבּוּסְתָּנֵי וּפַרְדֵּיסֵי. וְאִי אָמַר לֵיהּ "זִיהֲרָא"
39 - אֲפִילּוּ בֵּי בוּסְתָּנֵי וּפַרְדֵּיסֵי, לָבַר מִבָּתֵּי וְעֲבֵדֵי.

ואי

רש"י

ואי אמר ליה נכסי אפילו בתי ועבדי — אבל מטלטלי לא, עד דאמר ליה "כל נכסיי".

מצר לו — המוכר שדה לחבירו בשטר המכירה, מצר מערבי ארוך מאה אמה, ומצר מזרחי כנגדו קצר חמשים אמה, שלא הגיע אלא עד חצי השדה, ומצר של צפון ודרום ממין ושמאל מן המזרח עד המערב, כזה: **אלא בנגד הקצר** — כנגד מצר מזרחי ארוך — מצרים הרחיב לו, דמצר שלם הוצרך לכתוב בשטר. **ויקנה בנגד ראש תור** — כלומר, הא איכא למימר דדוקא כתב לו מצר מערב ארוך ומצר מזרח קצר, דהיינו כדי לקנות מצר מערב מאה אמה באורך המצר, ומצר מזרח חמשים אמה. **והיכי דמי** — כגון שיקנה כל השדה באלכסון, כנגד ראשי השורות של מזרח ומערב, כזה: **וטוחה רב** — מקמי דאישתיק, אבל בתר דאישתיק — אודי בתרייהו. **היכא דאיכא מצר ראובן ושמעון מזרח ומצר לוי ויהודה כנגדן במערב** — ורוחב השדה מאה אמה, והוי מצר לוי כנגד ראובן חמשים אמה, וכן מצר יהודה כנגד שמעון חמשים אמה, וכתב לו בשטר: מצר ראובן ושמעון מן המזרח, ומצר יהודה מן המערב, דהיינו מצר מערבי קצת, ולוי לא הזכיר — הכא מודה רב דיקנה כנגד ראש תור. דאי הוה בעי מוכר להקנות כנגד הקצר — הכי הוה ליה למיכתב: ושמעון כנגד (חצי) יהודה, כלומר, מצר מזרחי שהוא ארוך לא יקנה אלא יהודה כנגד שמעון, דהיינו חצי השדה, ומדלא כתב הכי — שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה. אבל לעיל במילתיה דרב מיירי כגון ראובן ושמעון מצר מזרחי, ויהודה מצר מערב כנגד שניהן, וכתב לו: יהודה מצר מערב ושמעון מצר מזרח, דהיינו אחד ארוך ואחד קצר — התם לא קנה אלא כנגד הקצר, דבעל כרחך מצר מערב הרחיב לו, שלא יכול לפרש "ושמעון כנגד חצי יהודה" כי הכא, שאין כותבין חצי מצר, והצרך לכתוב מצר שלם. נראה דהכי גרסינן: מדהוה ליה למיכתב ראובן כנגד לוי, דמשמע שמצר לו מצר ראובן ושמעון ארוך, ומצר לוי הוא הקצר. אבל יהודה לא הזכיר. ונראין בן הדברים להעמיד החסרון של מצר ביהודה האחרון. ובפירושי רבי חנאל מרומא גרסינן: מדהוה ליה למיכתב מצר לוי כנגד מצר ראובן, וכיוצא בו מצר יהודה כנגד מצר שמעון. ומשם יש ללמוד שכתוב בספרים שלהן: מדהוה ליה למיכתב לוי כנגד ראובן ולא כתב בו, וכן עיקר. **מצר ראובן מזרח ומערב כו'** — המוכר שדה לחבירו ורוצה לכתוב מצריה, ויש לשכנו ראובן שתי שדות אחת במזרח ואחת במערב (ולשמעון שכנו שתי שדות אחת בצפון ואחת בדרום) — לא יכתוב לו סתם "שדה זו שאני מוכר לך דרי היא בתוך שדות ראובן ושמעון", דאתי למיפלא ליה באלכסון כזה: ונמצא שנטל אצל מצר ראובן ושמעון. אבל כשכותב "מצר ראובן רוחין תרתין, ומצר שמעון רוחין תרתין" — דרי ארבע רוחות. וכל שכן אם יכתוב לו בפירוש "מצר ראובן מזרח ומערב, מצר שמעון צפון ודרום" — דשפיר דמי. **סיים לו את הקרנות** — לשון סימן. שהיו שדות הרבה של בני אדם מקיפין אותו, ולא כתב אלא ארבע שדות של ארבע קרנות השדה, אבל ארכה ורחבה לא מצר כלל. מי אמרינן: אין דרך למכור קרנות השדה, אלא כל השדה שבתוך הקרנות מכר לו, דמשום הכי סיים לו קרנותיו. או דלמא לא מכר לו אלא תלם באלכסון, מקרן לקרן, שתי וערב כזה: **בסימן נאם** — אות יונית, דומה לכ"ף. כגון שמצר לו קרן רדומית מזרחית וקרן צפונית מערבית, ונמצא שנטר תחלת כל רוח כזה (א): אם תמצא לומר גבי סיים לו את הקרנות דלא קנה אלא כנגד הקרנות — היינו משום דהתם לא סיים את הרוחות, אבל הכא שמצר תחלת כל הרוחות — כמי שמצר את כולן דמי, וקנה הכל. או דלמא לא קנה אלא באלכסון, כזה (ב):

בסירוגין

ואי אמר ליה נכסי אפילו בתים ועבדים — אבל מטלטלין לא. ואף על גב דאמר ב"מי שמת" (בבא בתרא קנ, ב): "כל נכסיי לפלוני", גלימא איקרי נכסי — לשון "נכסיי" שאני, דמשמע ריבוי יותר מ"נכסי" דהכא. אבל אין לחלק משום דהתם אמר "כל נכסי", דאם כן הוה ליה לחלק התם בדמחלק התם בין "מטלטלי" ל"כל מטלטלי". ועוד יש לומר: דהתם מיירי במתנת, דבעין יפה נותן, והכא במכר.

מצר אחד ארוך ומצר אחד קצר — ומיירי שמצר לכל ארבע רוחות, כדפירש הקונטרס. דאי לא מצר אלא מזרח ומערב ולא מצד צפון ודרום — אם כן היכי קאמר ליה רב אסי: וניקני כנגד ראש תור? אדרבה, הוה ליה למפרך דלא ליקני אלא תלם אחד במזרח ותלם אחד במערב, דהא אית ליה לרב אסי לקמן במצר לו מצר ראשון ושני ושלישי, ומצר רביעי לא מצר לו — דלא קנה אלא תלם אחד על פני כולו. ומה שהקשה רבינו יצחק לפירוש הקונטרס: אי מארבע רוחות מצר לו אמאי לא קנה אלא כנגד הקצר, דאם כן אמאי מצר לו מצר רביעי? לאו פירכא היא, דמצינן למימר: מצרים הרחיב לו. **ומודה** רב — פירש בקונטרס: קודם ששתק. משמע דבשתק מודה להו. אף על גב דלקמן (עמוד ב) שתק (רבא) [צריך להיות: רבה] לאביי אף על גב דלא הודה לו, אלא שלא חש להשיבו — הכא ליכא למימר הכי, דרב כהנא ורב אסי הוו במו תלמיד חבר לרב, כראמרינן (סנהדרין לו, ב) דלסברייה לא הוו צריכי. ובריש מקומות רב מודה בששתק לדם, בפרק קמא דבבא קמא (יא, א) גבי אין שמין לא לגנב ולא לגזלן, דקאמרינן: אדרבה, מדאמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב דינא הכי, ושתיק — שמע מינה שמין, ולא אמר הא דשתיק משום דלא חש להשיב. ובפרק קמא דביצה (ו, א) גבי אפרוח שנולד ביום טוב, דאמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב: וכי מה בין זה לעגל שנולד מן הטרפה? ושתיק רב. אמר רב יוסף: מאי טעמא שתיק רב? לימא ליה: הואיל ומובן אגב אמו לכלבים. וכן ב"איזהו נשך" (בבא מציעא סט, ב) גבי ספינה, אמר רב: אגרא ופגרא. אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב: אי אגרא לא פגרא, אי פגרא לא אגרא. שתיק רב. אמר רב ששת: מאי טעמא שתיק רב? לא שמיע ליה הא דתניא רב. משמע בכל הנדון, דלא מפני שלא חש להשיב שתק, אלא מפני שהודה.

מדהוה ליה למיכתב מצר שמעון כנגד יהודה — פירוש: כנגד יהודה לבד, ולא הוה ליה למיכתב ראובן, ומדכתב ראובן — שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה. וגירסה זו אינה נראה, דלמה ליה למינקט כהאי גוונא, דהשתא דלג לוי? יהודה היה לו לדלג, שהוא אחרון לכך גריס רשב"ם: מדהוה ליה למיכתב ראובן כנגד לוי, והשתא דלג יהודה, ומכל מקום קשיא לרבינו תם, דהכי הוה ליה למימר: מדלא הוה ליה למיכתב שמעון ובכתב — שמע מינה כנגד ראש תור קאמר ליה. ונראה לרבינו תם כגירסא ראשונה. ולא קאי אעיקר מילתיה דרב, דקאמר לא קנה אלא כנגד הקצר — דאם כן הוה ליה למימר: מדלא הוה ליה למיכתב ראובן. אלא קאי אדיוק, דכי היכי דקאמר רב דלא קנה אלא בנגד הקצר — הכי נמי אדם מצר מצר ראובן ושמעון מצד מזרח, ומצר לוי חצי שדה מצד מערב, ואצל לוי קרקע עולם — דמודה רב דקנה בנגד הארוך, כיון שלא מצא מה למצור. ואהא קאמר, דהיכא דמצא למצור, כגון לוי ויהודה מן המערב — מודה רב דלא קנה בנגד הארוך אם דלג יהודה. וגרסינן: מדהוה ליה למיכתב יהודה בנגד שמעון. דאי גרסינן שמעון בנגד יהודה הלשון דחוק. ופירושו מגומגם, דלא קאי אדברי רב אלא אדיוק, ואין להקשות: אמאי לא קאמר גמרא מודה רב אעיקר דבריו, כדפירש הקונטרס? ולימא: מדלא הוה ליה למיכתב כי שמא לא חשש הגמרא לפרש זה, דפשיטא דלא אמר הכא דלא קנה אלא בנגד הקצר, דזהאי לא מצר לו מצר שמעון בתגם, ולא הוצרך לפרש אלא אמאי לא קנה בנגד הארוך, כיון שמצר לו מצר שמעון.

מצר ראובן לרוחין תרין — אף על פי שאם היה כותב לו קרקע שבין שדות ראובן ובין שדות שמעון לא היינו יכולין לומר שיקנה חצי שדה כזה: דאם כן לא הוי בין שדות ראובן ושמעון (בזוירא). ומיהו קאמר דקנה באלכסון מקרן לקרן, דהויא בין שדות שמעון וראובן בזוירא. **כמין** נאם — פירש רבינו יצחק: מזרח ודרום, דהיינו משתי רוחות. וקשה לפירושו: דאם כן, אמאי צריך למיכתב לעיל "מצר ראובן לרוחין תרין ומצר שמעון לרוחין תרין" אי קני כמין נאם ופירוש הקונטרס נראה עיקר.

איתמר

איתמר להאי גיסא ואיתמר להאי גיסא שורא — אף על גב דבעלמא בכל דוכתי, אמורינן: המוציא מחבירו עליו הראיה ואוקי ממונא בחזקת מריה, בין היכא דמספקא ליה בעובדא היכי הוה, כגון לעיל (לב, ב) דאמר: דאיכא שהדי למר ואיכא שהדי למר — היכא דקימא ארעא בתיקום, בין מספקא לן בדינא, בההיא דסוף "השואל" (בבא מציעא קב, ב) דמוקי שמואל למתניתין באחד ששכר מרחץ בבא באמצע החודש, לכך יחלוקו, דמספקא לן אי תפוס לשון ראשון או אחרון. אבל בא בתחלת החודש — כולו למשכיר, בסוף החודש — כולו לשוכר, דהמוציא מחבירו עליו הראיה. אלא שכאן נראה לחכמים לעשות שודא. וגבי קדשה בעשרים ונתן לה שלשים חצאין, בפרק "מי שמת" (בבא בתרא קמה, א), דמספקא לן לרבי יוסי אי קדושין לטיבורין ניתנו אי לאו, ואין מונה לה בסוף כתובה מכסף קדושין אלא מחצה, והיינו דוולקין, ולא בעי למימר המוציא מחבירו עליו הראיה, אף על גב דמסתמא לא סבר כסומכוס, דליית הלכתא הכי. ועוד, דאוקי שמואל מתניתין דסוף "השואל" דאיירי בה רבי יוסי בבא באמצע החודש, היינו כרבנן דסומכוס. וכן לרב אבא בפרק קמא דבבא קמא (ט, א) גבי אחין שחלקו בא בעל חוב לעכב, דאמרינן נוטל רביע בקרקע חלקו של אחד מהן, דאמרינן נוטל רביע בקרקע כו' — דמספקא ליה אי כיורשים אי כלקוחות דמו, וחולקין, ולא אמר המוציא מחבירו עליו הראיה. וב"יש נוחלין" (בבא בתרא קכד, ב) נמי, גבי בכור שאינו נוטל פי שנים בממלה, דהוה ליה ראי, ובמלוה שעמו אמר התם (קכו, א) דפליג משום דהמוציא מחבירו עליו הראיה, דמספקא לן אי גמר ומשעבד נכסיו כל כך שיהא אביו מוחזק כדי שיטול בהן פי שנים, או לא, וחולקים מספיקא. וכן (בבא מציעא פג, א) דדרו באגרא ואיתבר — משלם פלגא, מאי טעמא, נפיש לחד חזוקי לתרי — קרוב לפשיעה וקרוב לאונס. בכל אלו היה נראה לחכמים שיחלוקו. והיכא דלא מפרש גמרא מידי — אית לן למימר המוציא מחבירו עליו הראיה. והיכא דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, וסבירא ליה לדידן כחד מינייהו, ועבד — מאי דעבד עבד. דהכי אמר בפרק "כל הנשבעין" (שבועות מז, ב): השתא דלא איתמר לא כמר ולא כמר, דעבד כמר — עבד, ודעבד כמר — עבד. ואי מספקא לדידן כמאן הלכתא — המוציא מחבירו עליו הראיה. **חזינא** להנהו שטרי דכתב בהו פלגא דאית לי בארעא פלגא — כלומר, היו מגבין פלגא. פלגא בארעא דאית לי ריבעא — היו מגבין אותו ריבעא.

אין

33 לֵיהּ אַבָּיֵי: מַאי שְׁנָא הָכִי וּמַאי שְׁנָא הָכִי? סְבוּר מִינָּהּ: אִידֵי וְאִידֵי פַּלְגָא, ולא

בְּסִירוּגִין מַהוּ? תֵּיקוּ. מָצָר לוֹ מֶצֶר רִאשׁוֹן וּמֶצֶר שֵׁנִי וּמֶצֶר שְׁלִישִׁי, וּמֶצֶר רְבִיעִי לֹא מֶצֶר לוֹ - אָמַר רַב: קָנָה הַכֹּל חוּץ מִמֶּצֶר רְבִיעִי. וּשְׁמוּאֵל אָמַר: אֲפִילּוּ מֶצֶר רְבִיעִי. וְרַב אַסִי אָמַר: לֹא קָנָה אֶלָּא תֵּלֶם אֶחָד עַל פְּנֵי כּוּלָּהּ; סָבַר לָהּ כְּרַב, דְּאָמַר: שִׁעוּרֵי שִׁיר, וּמִדְּשַׁיֵּיר בְּמֶצֶר - שַׁיֵּיר נַמֵּי בְּכוּלְּהוּ. אֲמַר רָבָא, הִלְכְתָא: קָנָה הַכֹּל חוּץ מִמֶּצֶר רְבִיעִי. וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּלָא מִבְלַע, אֲבָל מִבְלַע - קָנָה. וְכִי לָא מִבְלַע נַמִּי - לָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּאֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - אֲבָל אֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - קָנָה. מִכְּלָל דְּכִי מוּבְלַע, אַף עַל גַּב דְּאֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא וַחֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - קָנָה. אִיפָּא דְּאָמְרִי: אָמַר רָבָא, הִלְכְתָא: קָנָה הַכֹּל, וַאֲפִילּוּ מֶצֶר רְבִיעִי. וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּמִבְלַע, אֲבָל לָא מִבְלַע - לָא קָנֵי. וְכִי מִבְלַע נַמִּי - לָא אָמַרַן אֶלָּא דְּאֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין, אֲבָל אֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא וַחֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - לָא קָנָה. מִכְּלָל דְּכִי לָא מוּבְלַע, אַף עַל גַּב דְּלֵיכָּא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - לָא קָנֵי. שְׁמָעִינַן מֵהָךְ דְּתַנְיָא לִישָׁנֵי דְּרָבָא, דְּכִשְׁדֶּה לָא שַׁיֵּיר וְלָא מִידֵּי. וְשָׁמְעִינַן נַמִּי, דְּהֵיכָא דְּמִבְלַע, וְלֵיכָּא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - קָנָה; מִבְלַע וְאֵיכָּא עֲלֵיהּ, לָא מִבְלַע וְלֵיכָּא עֲלֵיהּ - לֹא קָנָה; מִבְלַע וְאֵיכָּא עֲלֵיהּ, דְּהֵיכָא דְּלָא מִבְלַע וְלֵיכָּא עֲלֵיהּ - אִתְּמַר לָהּ לְהָאי גִּיסָא וְאִתְּמַר לָהּ לְהָאי גִּיסָא, שׁוּרָא דְּדַיְינֵי. אָמַר רָבָה: "פַּלְגָא דְּאִית לִי בְּאַרְעָא" - פַּלְגָא, "פַּלְגָא בְּאַרְעָא דְּאִית לִי" - רֵיבְעָא. אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי: מַאי שְׁנָא הָכִי וּמַאי שְׁנָא הָכִי? אֵישְׁתִּיק. אָמַר רָבָא, הִלְכְתָא: קָנָה הַכֹּל חוּץ מִמֶּצֶר רְבִיעִי. וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּלָא מִבְלַע, אֲבָל מִבְלַע - קָנָה. וְכִי לָא מִבְלַע נַמִּי - לָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּאֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - אֲבָל אֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - קָנָה. מִכְּלָל דְּכִי מוּבְלַע, אַף עַל גַּב דְּאֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא וַחֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - לָא קָנָה. מִכְּלָל דְּכִי לָא מוּבְלַע, אַף עַל גַּב דְּלֵיכָּא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - קָנָה. אִיפָּא דְּאָמְרִי: אָמַר רָבָא, הִלְכְתָא: קָנָה הַכֹּל, וַאֲפִילּוּ מֶצֶר רְבִיעִי. וְלָא אֲמַרַן אֶלָּא דְּמִבְלַע, אֲבָל לָא מִבְלַע - לָא קָנֵי. וְכִי מִבְלַע נַמִּי - לָא אָמַרַן אֶלָּא דְּאֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא, וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין, אֲבָל אֵיפָא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא וַחֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - לָא קָנָה. מִכְּלָל דְּכִי לָא מוּבְלַע, אַף עַל גַּב דְּלֵיכָּא עֲלֵיהּ רֵיכְבָּא דִּדְיוֹקְלָא וְלָא חֲזֵי תִּשְׁעָת קַבִּין - קָנָה כל מה שיש בתוך (א) (ב) המצרים. הכי גרסינן: וכי לא מובלע נמי לא אמרן אלא בדאיכא עליה ריבבא דדיקלא והוי תשעת קבין אבל ליכא עליה ריבבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין אף על גב דלא מובלע נמי קנה מבלל דכי מובלע אף על גב דאיכא עליה ריבבא דדיקלא הוי תשעה קבין קנה - ואמאי דקאמר רבא בהדיא "חוץ ממצר רביעי" קאי, ואוקמוה בדלא מובלע, וקמפרש: וכי לא מובלע נמי דאמרן לא קנה — לא אמרן אלא דאיכא עליה דרכבת דקלים הנטועים שם, אי נמי, דהוי ההוא מצר תשעת קבין כשיעור שדה בפרק ראשון (בבא בתרא יא, א), דכיון דחשיב — שיירה לעצמו. וקדיק גמרא: מכלל דברי דרבא אנו למדים, מדאוקמיה להאי "חוץ ממצר רביעי" בתרתי לריעותא, בדלא מובלע ובכון דאיכא עליה ריבבא דדיקלי — קנה, דליכא אלא חדא לריעותא. איבא דאמרי בר' ואפילו מצר רביעי לא אמרן אלא דמיבלע אבל לא מיבלע לא קני וכי מיבלע נמי לא אמרן אלא דליכא עליה ריבבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין אבל איבא בר' אף על גב דמיבלע נמי לא

בסירוגין מהו — כגון שהיו מקיפין אותו שמונה בני אדם, שנים לכל רוח: ראובן ושמעון מן המזרח, לוי ויהודה מן הצפון, יששכר ובובולן מן המערב, יוסף ובנימין מן הדרום. וכתב: ראובן מצר מזרח, לוי מצר צפון, יששכר מצר מערב, יוסף מצר דרום. אם תמצא לומר כמין גאם לא קנה אלא באלבסון — היינו משום דדרך למכור תלם אחד בין שני שדות, אבל אין דרך למכור בסירוגין. ודלמא לדבר, דטורח היה לו לכתוב כולם, ודלגם בסירוגין ליתן מצר בכל ארבע רוחות. או דלמא הכא נמי לא מכר אלא כנגד אותן של מצר, ובאלכסון, כזה: קנה הכל — כל מה שמובלע בתוך שלשה המצרים. חוץ **ממצר רביעי** — התלם עצמו של מצר רביעי לא קנה, דלהכי אהני מאי דלא כתב מצר רביעי. **אפילו מצר רביעי** — דהאי דלא כתביה — משום דלא צריך. **תלם אחד על פני כולה** — אצל שלשה המצרים, כמין חי"ת. **סבר** לה — רב אסי כרב, דאמר דהאי דלא כתביה — משום דשיורי שייר לעצמן מן השדה. ועדיפא דרב אסי מדרב, דקסבר רב אסי: מדשיירי למצר — שיירי נמי לכולה שדה שכנגד המצר. ומיהו, אהני שלשה מצרים שכתב לקנות פורתא, דהיינו תלם אחד אצל המצרים. **ולא אמרן** — דלא קנה מצר רביעי אלא דלא מבלע בתוך שני המצרים שמכאן ומכאן, אלא הולך על פני שניהם, כזה (א): אבל מובלע כזה (ב): — קנה כל מה שיש בתוך (א) (ב) המצרים. הכי גרסינן: וכי לא מובלע נמי לא אמרן אלא בדאיכא עליה ריבבא דדיקלא והוי תשעת קבין אבל ליכא עליה ריבבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין אף על גב דלא מובלע נמי קנה מבלל דכי מובלע אף על גב דאיכא עליה ריבבא דדיקלא הוי תשעה קבין קנה - ואמאי דקאמר רבא בהדיא "חוץ ממצר רביעי" קאי, ואוקמוה בדלא מובלע, וקמפרש: וכי לא מובלע נמי דאמרן לא קנה — לא אמרן אלא דאיכא עליה דרכבת דקלים הנטועים שם, אי נמי, דהוי ההוא מצר תשעת קבין כשיעור שדה בפרק ראשון (בבא בתרא יא, א), דכיון דחשיב — שיירה לעצמו. וקדיק גמרא: מכלל דברי דרבא אנו למדים, מדאוקמיה להאי "חוץ ממצר רביעי" בתרתי לריעותא, בדלא מובלע ובכון דאיכא עליה ריבבא דדיקלי — קנה, דליכא אלא חדא לריעותא. איבא דאמרי בר' ואפילו מצר רביעי לא אמרן אלא דמיבלע אבל לא מיבלע לא קני וכי מיבלע נמי לא אמרן אלא דליכא עליה ריבבא דדיקלא ולא הוי תשעת קבין אבל איבא בר' אף על גב דמיבלע נמי לא

קנה מבלל דכי לא מיבלע אף על גב דליכא עליה בר' לא קני. הכי גרסינן לה — והכי פירושא: מדאוקמה רבא להאי "ואפילו מצר רביעי" בתרתי לטיבותא, בדמיבלע וליכא עליה — מכלל דאי לא מיבלע, אף על גב דליכא עליה בר' — לא קנה, משום דאיכא חדא לריעותא. וקפסיק גמרא: ושמעינן מהני תרי לישני דרבא בר'. דאף על גב דפליגי בדלקמן, בהכי מיהא לא פליגי. וכן הלכה, דבארעא לא שייר אלא במצר רביעי, דהיינו כרב. והיכא דמיבלע וליכא עליה — קנה, דאיכא תרתי לטיבותא. והיכא דלא מיבלע ואיכא עליה בר' — לא קנה, דאיכא תרתי לריעותא. מיבלע ואיכא עליה, אי נמי לא מיבלע וליכא עליה, דהיינו חדא לטיבותא וחדא לריעותא — אמרי לה בתרי לישני ואליבא דרבא, לליישנא קמא — קנה, לליישנא בתרא — לא קנה. וקפסיק גמרא: שודא דדייני = השלכת הדיינין. מאחר דמספקא לן — נעביד שודא, הכל לפי הענין שיראו הדיינין ויכירו המוכר, עינו יפה או רעה, הכל לפי אומד דעתם. ומיהו, בשאר מקומות דמספקא לן בתרי לישני הלכתא כמאן — לא אמרינן שודא דדייני עד שיפרש יש הכא, אלא המוציא מחבירו עליו הראיה. **אמר רבה** — ראובן ושמעון שהיה להם שדה בשותפות, ומכר ראובן את חלקו לאיניש מעלמא וכתב לו כן "פלגא דאית לי בארעא", כלומר: החזיר שיש לי בשדה זו אני מוכר לך. **פלגא** — כלומר, כל חצי השדה מכר, ולא שייר לעצמו כלום. אבל אם כתב לו "פלגא בארעא דאית לי אני מוכר לך". **ריבעא** — זבין ליה רבעי השדה, דהיינו חצי חלקו. דהכי קאמר ליה: החזיר אני מוכר לך מקרקע שלי. נמצא מחצי השדה שיש לו מכר החזיר, דהיינו רבע כל השדה. **אמר ליה אביי מאי שנא הכי בר'** — כי היכי ד"פלגא דאית לי בארעא" פלגא — הכי נמי "פלגא בארעא דאית לי" פלגא דהכי משמע: פלגא אני מוכר לך בהך ארעא. והאי דמסיים "דאית לי" — אמאי דקאמר "פלגא" קאי, כלומר: אותו חצי שיש לי אמרתי לך למכור. **מבי מר** — רבה, דתניא הכי בהנהו שטרי מכירה: פלגא דאית לי בארעא — פלגא בר'. כלומר, אותו שטר שהיה כתוב בראשו: איך פלוני אמר לנו "הוו עדים שאני מוכר לפלוני פלגא דאית לי בארעא" — היה מוכיח בסופו שפלגא היה מוכר לו, שכך היה כתוב: וקנה פלוני מן פלוני חצי השדה בכך וכך ממון. ואותו שכתוב בו "פלגא בארעא דאית לי" — היה מפרש בסוף השטר שהקנה לזה הלוקח רביע השדה. **מצר ארעא דמינה פלגא פלגא** — דאותן שהיה לו שדה, ומכר מקצתו לשמעון לצד מערב, ומצד מזרח עבב לעצמו, ולא פירש כמה מכר וכמה שייר לעצמו, אלא כך כתב המצרים: שדה פלוני שאני מוכר לפלוני, מצד מערב לוי, ומצד מזרח ארעא דמינה פלגא — הקרקע עצמה שהיא שלי, שחלוקה ממנה זו שמכרתי, הוא מצר מזרחי שלה — פלגא מכר לו. דהא קאמר "דמינה פלגא", דמשמע חלוקה לחצאין. **דמינה פליגא** — משמע: שדה הראויה לפסוק מקרקע אחרת, דהיינו לכל הפחות תשעה קבין, כדרבון בפרק ראשון (בבא בתרא יא, א): אין חולקין את החצר בר'

ולא

ולא את השדה עד שיהא בו תשעה קבין לזה ותשעה קבין לזה. "פסיקא" משמע: מחותך ממנה, המוען מן המרובה. **אי אמר** ליה **ואלין מצרנתא** — "מצר מזרח ארעא דמינה פלגא, מצר מערב פלוני", וכן הולך וחושב כל המצרים. והלכך האי "ואלין מצרנתא" — יתור לשון הוא, לייפות כתב. וללמדנו בשמעתין נמי חזינא יתור לשון טובא לייפות כתב. והכי קאמר אביי לעיל: מאי שנא הכי ומאי שנא הכי? הלא אין חילוק בין פלגא לפסיקא. אלא, זימנין אמרינן בתרוייהו פלגא, בין פלגא בין פסיקא — היכא דאמר "ואלין מצרנתא", וזימנין תשעה קבין — היכא דלא אמר "ואלין מצרנתא". **פשיטא** — שכיב מרע, או כל המחלק נכסיו על פיו, שאמר "פלוני יחלוק בנכסיי" — פלגא שקיל. **תנו חלק לפלוני בנכסי טהו** — מי אמרינן: האי "חלק" — לשון חלוקה הוא, ופלגא קשקיל. או חלק הראוי ליתן קאמר, ובדעת בית דין תלוי הדבר, לשער בכמה הוי חלק ראוי ליתן. ואף על גב דתניא בתוספתא (פרק ז) דתך בבא: האומר "תנו חלק לפלוני בנכסיי" יירש עם הבנים, איכא למימר: הכא מיירי בגן דלית ליה בני. ואף על גב דאית ליה יורשין בעלמא — לא יהב דעתיה ליורשין אחרים, וחלק הראוי ליתן או חצי נכסין קאמר. אי נמי, הכא מיירי בגן דאמר "תנו חלק לפלוני בני בנכסיי, והשאר נתונים לפלוני". אי נמי איכא למימר, דלא הוה שמיע להו דך ברייתא, דאי הוה שמיע להו — הוו מייתי לה בבית המדרש. ואיבא למימר: רבנן היא, דפליגי עליה דסומכוס. אי נמי: שמיעא להו ולא הוה סביראי להו, משום דפליג סומכוס עלה בדלקמן, וקיימא לן כסומכוס, דאמר: ממון המוטל בספק חולקין, דסתם לן תנא כוותיה בפרק "שור שנגח (ארבעה)" ובפרק "שור שנגח את הפרה" (בבא קמא מו, א). **בבור** — של מים מכנסים, ואית דמוקמי לה בבור של יין, ולא נהירא. **סומכוס אומר אין פחות מרביע** — סומכוס לטעמיה, דאמר בפרק "שור שנגח את הפרה": חצי נזק לפרה ורביע לולד, ומוקמינן לה בגמרא אליבא דסומכוס, דאמר: ממון המוטל בספק חולקין. והכא מספקינן ליה אי פלגא קאמר או חלק בעלמא משהו קאמר, כגון רביעית הלוג, הלכך אין לו למקבל מתנה מן הבור פחות מרביע, ושמא יותר. משום דאילו הוה מספקא לן בהאי נותן אם נתן לו פלגא או לא כלום — היה לו ליטול מחצית של פלגא, דהיינו רביע הבור, משום ממון המוטל בספק חולקין, דהא פלגא נמי מוטלת בספק אם יהבה ליה או לא, הלכך יטול חציה של פלגא דהיינו רביע. וכל שכן השתא, דמספקא לן אי יהיב פלגא או רביעית הלוג — דלא יטול פחות מרביע. ורבינו חנאל פירש דאוזא סומכוס לטעמיה, וכל הנך שיעורי דלקמן לחבית לקדירה לטפיח — בקיאין היו בשיעורין הללו כמה צריך לכל אחד, ופלגא דההוא שיעורא קמחייב סומכוס ליתן, משום דממון המוטל בספק חולקין. **לחבית אין פחות משמונה** — כלומר, אם אמר: תנו חלק לפלוני בבור לחבית — כדי למלאות חבית, דהיינו להשקאת בהמותיו ולא להשקות שדותיו. **אין פחות משמונה** — בבור, משום דחצי הבור צריך לחבית. וכי קאמר "חלק" — דלמא פלגא דחבית קאמר, דהיינו רביע הבור, או משהו קאמר. הלכך יש לו חצי רביע, דהיינו אחד משמונה. ובשיטה זו יש לפרש כולם. **לקדירה** — תנו חלק לפלוני בבור, לתקן מאכלו. **אין פחות משנים עשר** — דהיינו רביע, שיעור הראוי לקדירה. משום דלמא פלגא קאמר, וממון המוטל בספק חולקין. **לטפיח** — כלי קטן לשתות בו בני אדם. והאי שיעורא זוטר מכולהו. והלכך, גבי "תנו חלק לפלוני בנכסיי" יטול רביע — דלמא פלגא קאמר, או דלמא שוה פרוטה קאמר, וממון המוטל בספק חולקין. ואית דמפרשי כל הנך שיעורי לפי אומד הדעת: אין פחות מרביע — דסתם נותן דעתו לרביע, אין פחות משמונה — דהכי הוי שיעור למילוי חבית להשקאת בהמות, וכן כולם. ולא נהירא לי. **בן לוי שמכר** — אוהחא דמילתא נקט, דדרך בן לוי המוכר שדות לישראל להתנות כך, משום דלא מוזיל גביה משום האי תנאי מידי, דוה נהנה וזה אינו חסר, דבלאו הכי הוה יהיב האי לוקח להאי מעשר או לו או לאחר, דהא אין לו בו אלא טובת הנאה. והוא הדין לישראל המוכר שדהו לחבירו, ואמר לו: על מנת שהמעשר שלי הוא ליתנו לכל מי שארצה, דהא השתא נמי יש לו בו טובת הנאה זו. **מעשר ראשון שלו** — וכדמפרש לקמן, דכיון דאין אדם קונה דבר שלא בא לעולם — שיורי שייר מקום מעשר. הלכך מעשר ראשון שלו, ואפילו אם מכרה הלוקח לאחר. דזבותו של לוי אינו יכול למכור לאחר, והכי מוכח לקמן. **יתן לבניו אחריו** — אבל אם לא פירש כן — אינו מורישׁ בדבר זה זכותו לבניו. דכיון דמשום יתור לשון הוא דאמרינן לקמן דשייר מקום מעשר — די לנו אי אתני יתורא למאי שפירש, דהיינו לעצמו. **אין לו עליו כלום** — דמשמכרה לאחר פקע ליה מקום המעשר ששייר לעצמו, וכשחזר ולקחה מה מכר לו ראשון לשני — כל זכות שבאה לידו, דכי היכי דההוא לוקח שני זכה אפילו במקום מעשר — הוא הדין לזה הלוקח ראשון הבא מכחו. **אמאי** — מעשר ראשון שלו? הא אין אדם מקנה כו' (כרבן דרבי מאיר) מעשר זה עדיין עתיד ליזרע התבואה שיצאה ממנו, אף ליחרש השדה תחלה. **כיון דאמר ליה על מנת כו'** — כלומר, כיון דעל תנאי מכר — רוצה הוא שיתקיים התנאי, דאין אדם מתנה על חנם, ולדעת כן מכר — שיקנה המעשר, והלכך שייר בידו קרקע הראוי ליגדל בה המעשר, וכמי שאמר לו: שדה שלי אני מוכר לך לאריסות על מנת שתטול תשעה חלקים ואני אטול חלק עשירי. ויש ספרים דגרסינן בהו בהדיא: כיון דאמר ליה "על מנת שמעשר ראשון שלי" כו'. ואית דמפרשים דיתור לשון ד"על מנת" קא דייק, וכדאמרינן בעלמא (קדושין ח, א): כל האומר "על מנת" — כאומר "מעכשיו" דמי. ואי אפשר להעמיד שיטת שמועה זו כן, ובפרק "מי שמת" (בבא בתרא קמח, א) אמרינן דאם מכר דקל ואמר לו "חוץ מפירותיו" — דשייר מקום פירותיו. והכא נמי, אם אמר "חוץ מן המעשר" — שייר מקום מעשר. הלכך לאו בלשון ד"על מנת" תליא מילתא, אלא כיון דמתני' והתנאי אינו מועיל אלא על ידי שייר — אמרינן דשייר מקום. **אמר ריש לקיש זאת אומרת** — ברייתא זו, דאשמעינן דכל תנאי שאינו לא מעלה ולא מוריד אלא בן שייר, אמרינן: שיורי שייר מקום לעצמו פורתא — מינה שמעינן דהמוכר בית לחבירו ואמר לו "על מנת שהדיוטא העלינה שלי" — הדיוטא העלינה שלו. הוא גג שיש לו מעקה גבוה עשרה, דאמרינן במתניתין דאינו מכור עם הבית. ותנאי זה אינו מועיל, דבלאו הכי נמי דרי הוא של מוכר, כדקתני במתניתין: ולא את הגג כו', ולא היה צריך להתנות, הלכך דיוטא העלינה שלו להוציאה זיזין בגגד רשותו של לוקח, כדמפרש ואזיל. הוא הדין אם אמר לו "חוץ מדיוטא העלינה" דשייר מקום בחצר להוצאת זיזין, ואליבא דרב זביד כדאמרינן בפרק "מי שמת".

למאי

וְלָא הִיא, דַּאֲמַר רַב יִמַּר בַּר שַׁלְמָיָה: לְדִידִי מְפָרְשָׁא לִי מִינַּיהּ דְּאַבַּיֵי: בֵּין "מִצַּר אַרְעָא דְּמִינָּהּ פְּלָגָא" וּבֵין "מִצַּר אַרְעָא דְּמִינָּהּ פְּסִיקָא", אִי אָמַר לֵיהּ "אֵלֵּין מְצַרְנָתָא" - פְּלָגָא, לָא אָמַר לֵיהּ "אֵלֵּין מְצַרְנָתָא" - תִּשְׁעָה קַבִּין. פְּשִׁיטָא, אָמַר "יַחֲלוֹק פְּלוֹנִי בִּנְכָסַי" - פְּלָגָא, "תְּנוּ חֵלֶק לְפְלוֹנִי בִּנְכָסַי", מַאי? אָמַר רַבִּינָא בַּר קִיסִי: תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: הָאוֹמֵר "תְּנוּ חֵלֶק לְפְלוֹנִי בְּבוֹר" - סוּמְכוֹס אוֹמֵר: אֵין פָּחוֹת מֵרְבִיעַ, "לְחָבִית" - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁמוֹנִית, "לְקְדֵרָה" - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁנֵים עָשָׂר, "לְטַפִּיחַ" - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁשָׁה עָשָׂר. תָּנוּ רַבָּנַן: בֶּן לֵוִי שֶׁמָּכַר שָׂדֶה לְיִשְׂרְאֵל, וְאָמַר לוֹ "עַל מְנָת שֶׁמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלִּי" - מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלּוֹ; וְאִם אָמַר "לִי וּלְבָנַי", מֵת - יִתֵּן לְבָנָיו; וְאִם אָמַר לוֹ "כָּל זְמַן שֶׁהַשָּׂדֶה זוֹ בְּיָדְךָ", מְכָרָהּ וְחָזַר וּלְקָחָהּ - אֵין לוֹ עָלֶיהָ כְּלוּם. אַמַּאי? אֵין אָדָם מַקְנֶה דָּבָר שֶׁלֹּא בָּא לָעוֹלָם - כֵּיוָן דְּאָמַר לֵיהּ "עַל מְנָת שֶׁמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁלִּי", שִׁיוְרֵי שִׁייְרֵיהּ לְמִקּוֹם מַעֲשֵׂר. אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, זֹאת אוֹמֶרֶת: הַמּוֹכֵר בַּיִת לַחֲבֵירוֹ, וְאָמַר לוֹ "עַל מְנָת שֶׁדִּיּוֹטָא הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלִּי" - דִּיּוֹטָא הָעֶלְיוֹנָה שֶׁלּוֹ.

אֵין פחות מרביע — דמספקא לן אי רוצה לומר חצי או כל שהוא. ואם תאמר: ומה מתנה היא דבל שהוא? ויש לומר: דנותן רביעית הלוג או יותר, אבל הגמרא אינו חושש להזכיר זה. פסק רבינו שמואל בשמעתין דבל דאלים גבר, דהלכה כסומכוס. ונראה דאין הלכה כסומכוס, כמו שפירשתי ב"חזקת הבתים" (בבא בתרא לה, א). **על** מנת שמעשר ראשון שלי כו' — הכא לא הוי כמו כהן המסייע בבית הגרנות (קדושין ו, ב). דקאמר: מקום המעשר שיורי שייר, והוי מעשר שלו לגמרי, אלא שמכר לו כח זה שיוכל לעשר על חלקו.

ואמאי והא אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם — (לא) הוה מצי לשנויי: רבי מאיר היא, דכי אמר רבי מאיר — כגון פירות דקל דעבידי דאתו, שהדקל בעולם והפירות גדלים מאליהן, אבל הכא — מי יימר דחרש חורש ליה? ואפילו חרש חורש — שמא לא תגדל התבואה. דבאמרינן בפרק "האומר" בקדושין (סב, ב), אמר רבה: לא אמר רבי אליעזר בן יעקב אלא בשחת, שכבר גדלו הזורעים קצת, אבל אגם, שהן עדיין קטנים — לא, (ורבא) אמר: אפילו באגם, מכל מקום תרוייהו מודו דהיכא דאין ניכרים כלל ולא יצאו חוץ לקרקע — דלא קני. ורבינו יצחק פירש דלא מצי מוקי לה כרבי מאיר, דאפילו רבי מאיר מודה דכל דבר שאינו בעולם דלא קנה, דבאמרינן פרק קמא דגיטין (יג, ב), והכא קתני: ואם אמר "לי ולבניי", מת — נותן לבניו. ואין נראה לרבינו יצחק טעם זה, דשמא לבניו שהן בעולם קאמר.

על מנת שדיוטא עלינה שלי כו' — שאם רוצה להוציא זיזין — מוציא. פירש הקונטרס: להוציא זיזין לחצר. וקשה לרבינו חם: הא לא איירי הכא במכירת החצר, אלא במכירת בית, והמוכר בית לא מכר חצר ומפרש רבינו חם: להוציא בה זיזין, אם הוא בונה בנין בחצר ורוצה להניח על גבי דיוטא את הזיזין — מניח, אף על פי שמכבידה את הכותל.

שאם

שאם רצה לבנות עלייה על גבה — לאו על גבה ממש, אלא דאי נפלה הדר בני לה, כדמסיק לקמן. אבל אם לא אמר "על מנת" — לא בני לה, אף על גב דתנן (בבא מציעא קיז, א): הבית והעלייה של שנים שנפלו ואמר בעל הבית לבעל העלייה לבנות בו, ואומר רבינו יצחק: דוקא בעלייה, דצדיקא חשיבא טפי מדיוטא. אבל דיוטא דלא חשיבא כולי האי — לא יפה כחה כמו עלייה.

ובקונטרס דחק בחנם לפרש בענין אחר. **אהני** מתהום ארעא ועד רום רקיעא למיקני בור ודות ומחילות — פירש בקונטרס: ד"עד רום רקיעא" לא מהני מידי, דמשכחה לו "עומקא ורומא" — קני עד רום רקיעא, ואפילו גג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. והא דקתני במתניתין: אף על פי שכתב לו "עומקא ורומא" — אבור ודות קאי, ולא אגג. ולא אצטריך "עד רום רקיעא", אלא סוף דיבור הוא, דלא מצי למימר "עד שיפולי ביתא". וקשה לרבינו יצחק: דדוקא מצי למימר "רומא ועומקא עד ארעית תהומא" לכן נראה לרבינו יצחק: דאגג נמי קאי. דאף על גב דכתב ליה "עומקא ורומא" — לא קני לגג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים. והוה מצי למימר: ואהני "עד רום רקיעא" למיקני גג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים, אלא דלא חש למינקט אלא בני בור ודות, והוא הדין גג, וכל שכן הוא. ודחק רבינו יצחק לקיים פירוש הקונטרס, דמדכתב "עומקא ורומא" — קני גג, ואהני "עד רום רקיעא" — למיקני בור ודות שעל הגג, שהיו רגילין לעשות מקוואות על ראש הגג, כמו שמצינו בפרק קמא דיומא (יט, א) על גג הפרווה ועל גג שער המים. **תא** שמע ולא את הגג — פירש הקונטרס: ותך דרישא — בלא כתב לו "עומקא ורומא" אייריר, דהא לא קתני בה "אף על פי שכתב לו עומקא ורומא". ובחנם פירש כן, דאפילו הוה קאי אריש — הא אסיק לעיל, למאי דבעי למימר בסתמא קני, דהכי קאמר: אף על פי שלא כתב — כמו שכתב דמי, למיקני עומקא ורומא.

ואי

לְמַאי הִלְכְתָא? רַב וְיבִי אָמַר: שֶׁאִם רָצָה לְהוֹצִיא בָּהּ זִיזִין - מוֹצִיא, רַב פָּפָּא אָמַר: שֶׁאִם רָצָה לִבְנוֹת עֲלֶיהָ עֲלִיָּה עַל גַּבָּהּ - בּוֹנֶה. בְּשֶׁלָּמָּא לְרַב וְבִיד, הַיְינוּ דִּקְתָנֵי "זֹאת אוֹמֶרֶת", אֶלָּא לְרַב פָּפָּא מַאי "זֹאת אוֹמֶרֶת"? קַשְׁיָא. אָמַר רַב דִּימִי מִנְּהַרְדְּעָא: הַאי מָאן דְּמִזְּבֵּין לֵיהּ בֵּיתָא לְחַבְרֵיהּ, אַף עַל גַּב דִּכְתַב לֵיהּ "עוֹמְקָא וְרוּמָא", צָרִיךְ לְמִכְתַּב לֵיהּ: "קָנֵי לָךְ מֵהָהוֹם אַרְעָא וְעַד רוּם רְקִיעָא"; מַאי טַעְמָא? דְּעוֹמְקָא וְרוּמָא בְּסִתְמָא לָא קָנֵי, אֲהָנֵי "עוֹמְקָא וְרוּמָא" לְמִיקְנֵא עוֹמְקָא וְרוּמָא, וְאֲהָנֵי "מֵהָהוֹם אַרְעָא וְעַד רוּם רְקִיעָא" לְמִיקְנֵא בּוֹר וְדוּת וּמְחִילוֹת. לֵימָא מְסַיֵּיע לֵיהּ: וְלֹא אֶת הַבּוֹר וְלֹא אֶת הַדּוּת אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב לוֹ "עוֹמְקָא וְרוּמָא"; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּסִתְמָא קָנֵי עוֹמְקָא וְרוּמָא, לֵיהֱוֵי "עוֹמְקָא וְרוּמָא" לְמִיקְנֵא בּוֹר וְדוּת וּמְחִילוֹת - דְּלָא כְּתַב לֵיהּ. - וְהָא "אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב לוֹ" קָתָנֵי - הָכִי קָאָמַר: אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא כָּתַב לוֹ - כְּמִי שֶׁכָּתַב דָּמַי, לְמִיקְנֵא עוֹמְקָא וְרוּמָא; לְמִיקְנֵא בּוֹר וְדוּת וּמְחִילוֹת, אִי כְּתַב לֵיהּ "עוֹמְקָא וְרוּמָא" - קָנֵי, וְאִי לָא כְּתַב - לֹא קָנֵי. תָּא שְׁמַע: וְלֹא אֶת חַגַּב בְּזִמַּן שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲקֶה גָּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים; אִי

לְמַאי הִלְכְתָא — אמר ריש לקיש דאהני תנאיה למידוי דיוטא עלוינה שלו: בלאו הכי הוא שלו, דהמוכר הבית לא מכר דיוטא העלוינה שאם רצה — מוכר להוציא זיזין מדיוטא עלוינה, כנגד חצר של לוקח שמכר לו זה הבית והחצר — מוציא, דלהכי אהני תנאיה. והכי אמר ליה: על מנת שתהא דיוטא העלוינה שלי לגמרי לעשות בה חפצי, אף להוציא ממנה זיזין במתחילה קודם שמכרתי לך הבית והחצר. דשייר בתנאי מקום בחצר כמו ששייר למעלה בשדה מקום מעשר, דכל תנאי דלא מהני מאי דקאמר — אהני מיהא לשייר מקום. והיינו "זאת אומרת" דקאמר ריש לקיש. דוקא הוא, אבל בנו — אין לו רשות להוציא זיזין עד שיפרש "לי ולבניי", כדאמר לעיל גבי מעשר. דכל מילתא דדייקינן מיתורא — די לנו אי אהני יתורא לעצמו: כמו שפירש "על מנת שמעשר ראשון שלי" — הכי נמי אמרינן "על מנת שהדיוטא העלוינה שלי". אבל לבניו לא מהני תנאי המיותר. **רב פפא אמר** — כולי האי לא אהני תנאי לשייר מקום ממה שמכר. אלא להכי אהני תנאי המיותר, שאם רוצה לבנות דיוטא זו אם תפול, על גביו של הבית — בונה. והכי הוה מסיק לקמן: דאי נפלה הדר בני לה. דאי הוה שתק ומכר הבית סתם — היתה הדיוטא העלוינה שלו כל ימי שיתקיים, אבל אם תפול — לא יחזור ויבננה על גבי בית של זה, דלהך דיוטא הוא דאשתעבד לו בית, אבל לדיוטא אחרת לא אשתעבד, עד דאמר לה בהדיא יתור לשון. כדאמרינן נמי בפרק "הבית והעלייה" (בבא מציעא קטז, ב): אי דאמר ליה "עלייה זו" ונפלה — אזלא לה, ואי דאמר ליה סתם — בעי למיגר ליה אחריבא ומסקנא: לא צריכא, דאמר ליה "עלייה שעל גבי זה אני משכיר לך" דהא שעבד בית לעלייה. אבל בלא יתור, מכי נפלה — אזלא לה, ולא יבנה אחרת. והכי קאמר: על מנת שהדיוטא העלוינה שלי לעולמים, ואף אם תפול — אחזור ואבנבנה. והא דתנן (בבא מציעא קיז, א): הבית והעלייה של שנים שנפלו ובו' אם אמר בעל העלייה לבעל הבית בונה אני ואתה נוטל עלייה, ואתאנו בהדדי להשתעבד בית לעלייה כל הימים, ואפילו לא אתנו — מסתמא על מנת כן חלקו, ולרב זביד אהני תנאה להוציאו זיזין, ולא להדר בני לה; הוצאת זיזין — מסיק אדעתיה, שהרי צריך לו מיד. אבל להדר בני לה אם תפול — לא מסיק אדעתיה לעתים רחוקות. **בשלמא לרב זביד** — דאוקי יתורא דתנאי להוצאת זיזין, דהיינו שיור מקום בחצר דומיא דשיור מקום בשדה — היינו דקתני במילתיה דריש לקיש "זאת אומרת", שהוצרך ריש לקיש ללמוד מן הברייתא דלידני יתורא לשיור מקום. דמסברא לא הוה אמרינן דמשייר אינש לעצמו ממה שמוכר, ואף על גב דקאמר יתורא. **אלא לרב פפא מאי זאת אומרת** — למה לו לריש לקיש לומר "זאת אומרת" לאשמועינן דאהני יתור לחזור ולבנות הדיוטא אם תפול? בלא הברייתא נמי הוה ידעינן דאהני יתור תנאי שאינו צריך לטפויי מילתא, או הא דרב פפא אי שום דבר בעולם. דבאמרינן במתניתין (בבא בתרא סד, א): ומודה רבי עקיבא בזמן שאמר לו "חוץ מאלו" שאין צריך ליקח לו דרך — מהתם שמעינן דכל תנאי בלא צורך לטפויי מילתא קאתי, ומברייתא לא שמעינן ליה טפי ממתניתין ולעיל נמי אמרינן: אי אמר ליה "אלין מצרנתא" — קני פלגא. והכי הוה ליה למימר: אמר ריש לקיש המוכר בית לחבירו ואמר לו על מנת כו' **האי מאן דמזבין ליה ביתא לחבריה** — ומכר לו גם את הבור ואת הדות, וצריך לו לכתוב בשטר המכירה כן. אף על גב דכתב ליה בשטר "עומקו ורומו של בית אני מוכר לך" — לא קנה בור ודות, כדמפרש ואזיל. דלא אהני מה שכתב "עומקא ורומא" אלא למיקני עומקו של בית, כגון גוף הקרקע עצמו לחפור תחת קרקעית הבית אם ירצה. שאם לא כתב — לא הוי קני ליה מסתמא, אלא הרי הוא של מוכר לחפור בורות שיחין ומערות מתחת קרקעית הבית, אלא שלא יזוק לבעל הבית. וגם אהני ליה למיקני רומא — כגון גג שיש לו מעקה שהוא גבוה עשרה שאינו מכור מסתמא עם הבית, כדקתני מתניתין. וגם לקנות כל האויר עד לרקיע, שאם ירצה לבנות — בונה, דמסתמא לא הוי לוקח, אלא הרי הוא של מוכר להוציאו זיזין או לבנות באויר, ובגון שלא יבביד על ביתו של לוקח. אבל למיקני בור ודות שאין תשמישן שוה לבית, והלכך אינו בכלל עומקו ורומו של בית — ולא קני ליה עד דכתב ליה: מארעית תהומא, משולי התהום, עד לרקיע. ואהני האי "מארעית תהומא" למיקני בור ודות ומחילות, והאי "עד רום רקיע" לא מהני ליה מידי, דמשכחה לו עומקא ורומא — קני עד רום רקיע, ולא איצטריך כלל, אלא סוף דיבור הוא. דלא מצי אמר "מארעית תהומא עד שיפולי ביתא", דמשמע דלא זבין ליה משיפולי הבית ולמעלה כלום. **הכי נמי מאי טעמא עומקא ורומא בסתמא לא קני** — עד דמפרש "עומקא ורומא", והלכך לא אהני "עומקא ורומא" למהוי יתור לשון למיקני בור ודות, דלגופה איצטריך. **אף על פי שכתב לו עומקא ורומא** — אבור ודות קאי. אבל אגג שיש לו מעקה גבוה עשרה — לא קאי, דאז ודאי אי כתב ליה "עומקא ורומא" קני ליה, כדמוכח לקמיה. **ואי סלקא דעתך בסתמא** — אף על פי שלא כתב "עומקא ורומא" קני עומקא ורומא, אם כן "עומקא ורומא" שכתב מיותר הוא, ותיהני למיקני בור ודות אלא לאו שמע מינה: "עומקא ורומא" לגופיה איצטריך, למיקני עומקא ורומא, וליכא יתור לשון למיקני בור ודות, עד דכתב ליה "מארעית תהומא עד רום רקיע", כרב דימי. **ומשני: דלא כתב ליה עומקא ורומא** — הלכך לא קנה בור ודות. אבל אי כתב ליה — קני, ואף על גב דלא כתב "מארעית תהומא", ודלא כרב דימי. **הכי קאמר אף על פי שלא כתב לו** — "עומקא ורומא", הרי הוא כמי שכתב לו, כדי לקנות עומקא ורומא. אבל למיקני בור ודות ומחילות כו' — צריך לכתבו בפירוש, להיות לו יתור לשון למיקני בור ודות. דהא לגופיה לא צריך, דמסתמא קני עומקא ורומא. והכי משמע מתניתין: לא את הבור ולא את הדות — אף על פי שכתב בשטר ונתרצה לו בשטר מכירה זו עומקא ורומא, שהרי כתב לו "בית זה אני מוכר לך", ועומקא ורומא בכלל בית הוא — אפילו הכי לא קנה בור ודות, דלאו בכלל בית הוא בעומקא ורומא. **תא שמע ולא את הגג** — סיימעת היא. הדך רישא בדלא כתב לו "עומקא ורומא" מיירי, דהא לא קתני בה "אף על פי שכתב לו עומקא ורומא", אלא בסתמא מיירי, ואפילו הכי לא קנה גג שיש לו מעקה גבוה עשרה, דהיינו בכלל "רומא", כדסלקא דעתין השתא.

ואי

ואי סלקא דעתך בסתמא קני עומקא ורומא — כדקפרכת לעיל. כי גבוה עשרה טפחים מאי הוי — אמאי לא קנה? אלא לאו שמע מינה דרומא מסתמא לא קני, לא גג גבוה עשרה ולא אויר מעשרה ואילך. והוא הדין דלא קני עומקא מסתמא בכלל, כרב דימי. ומיהו, גג שאין לו מעקה גבוה עשרה — קני מסתמא להשתמש על הגג, דאין זה בכלל רום, אלא בכלל גוף הבית ממש, בעליית הבית. ומדהינו: גבוה עשרה חשיב בית בפני עצמו, ולא מיבטיל לגבי בית בסתמא עד דמפרש עומקא ורומא. אבל אויר הגג עד לרקיע, דהיינו רומא, והוא הדין לעומקא — קני מסתמא. **תא שמע האמר ריש לקיש בר'** — מדרב פפא מקשי: אי אמרת בשלמא דמסתמא קני לוקח עומקא ורומא — היינו דאהני תנאה ד"על מנת" שהוא מיותר, לכדרב פפא, שאם רצה מוכר לבנות על גבי הדיוטא ולהגביה בניינין אחרים ברומו של בית — בונה. דאי לא אתני — הוה קני ליה לוקח לרומא שעל גבי הדיוטא מסתמא, דרומו של בית קונה בכל מקום מסתמא, ואפילו היכא דאיכא דיוטא העליונה שהיא של מוכר. אלא אי סלקא דעתך דמסתמא לא קני לוקח רומא, אלא של מוכר הוא — למה לי "על מנת"? מאי אהני תנאי למיתור? בלא תנאיה נמי הוה קני מוכר לדיוטא העליונה ולרומו של בית, ואם היה רוצה לבנות — בונה וקא סלקא דעתיה דאהי מקשה דהכי איתיה לפירושה דמלתיה דרב פפא. כדפרישית לה. **הכי נרסינן בפירוש רבינו חננאל: דאי נפלה הדר בני לה** — לעולם מסתמא לא קני לוקח רומא. ודקאמרת: ייתור תנאה למה לי — להכי אתני, דאי נפלה דיוטא הדר בני לה. וכדפרישית לעיל, דרב פפא לאו בבנין על גבי דיוטא איירי, אלא בבנין דיוטא עצמה אם תפול. כן נראה שיטת שמועה זאת בעיני, ויש שיטות אחרות ואין בהן ממש. **משנה** אף על פי שכתב לו עומקא ורומא — כדאוקמה רב דימי בגמרא לעיל, דעומקא ורומא בסתמא לא קני, ואהני "עומקא ורומא" למיקני עומקא ורומא, ולא למיקני בור ודות שתשמישן חלוק מן הבית, שאינו עשוי אלא לשאוב ממנו מים. **וצריך** — המוכר ליקח ממנו דרך מן הלוקח, לילך לבור ודות שלו. דמוכר בעין יפה מוכר, דברי רבי עקיבא. ורבנן סבירא להו דמוכר בעין רעה מוכר, ושייר דרך לעצמו ממה שמכר. **בזמן שאמר** ליה חוץ מאלו — חוץ מבור ודות. ותנאי שלא לצורך הוא, שהרי אינן בכלל בית, אלא לטפויי מילתא קאתי ושייר לו דרך. ולרבנן לא אתא לטפויי כלל, דבלאו הכי שייר לעצמו דרך, ולרווחא דמילתא אמר כן, שלא יאמר הלוקח: כל הבית מכרת לי ולא עבכת דרך. שאין כל מוכרין בקיאין בדיינין ולהלך פירש כל כך. **מכרן** — לבור ודות לאחר, והבית עיבב לעצמו. **רבי עקיבא אומר אין צריך** הלוקח ליקח לו דרך — לבור ודות שקנה, דמוכר בעין יפה מכר לו. **גמרא** היינו בור והיינו דות — איזהו בור ואיזהו דות? והלא אין הכיר בין זה לזה, ששניהן עמוקין בקרקע, ויש בהן מים מכונסין, ולמה לי למיתני תרתי? **בחפירה** — בקרקע קשה, שמחזיק מים בלא בנין. **בבנין** — חופרין בור בעפר תרותי, ובונין לו כותל אבנים, ומקרי דות. והלכך, אי תנא בור — הוה אמינא: דני מילי בור שהוא בחפירה, אבל דות שהוא בבנין בעין הבית — הרי הוא בכלל בית. ואי תנא דות — משום דבנין בפני עצמו הוא וחשיב, אבל בור לא חשיב, וליבטל גבי בית — צריכא.

דרבי

וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בִּסְתָמָא קָנֵי עוֹמְקָא וְרוּמָא, כִּי גָּבְהוּ עֲשָׂרָה טְפָחִים מַאי הָוֵי? - בֵּיוָן דְּגָבְהוּ עֲשָׂרָה טְפָחִים - חָשֵׁיב. אָמַר לֵיהּ רָבִינָא לְרַב אַשִׁי, תָּא שְׁמַע: דְּאָמַר רֵישׁ לָקִישׁ, זֹאת אוֹמֶרֶת: הַמּוֹכֵר בֵּית לַחֲבֵירוֹ, וְאָמַר לוֹ "עַל מְנָת שֶׁיְּהֵא הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁלִּי" - דְּיוֹטָא הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁלּוֹ; וְאָמְרִינַן, לְמַאי הִלְכְתָא? רַב זְבִיד אָמַר: שֶׁאִם רָצָה לְחַזְּקָהּ בָּהּ זְיָין - מְזַיֵּין. רַב פָּפָּא אָמַר: שֶׁאִם רָצָה לִבְנוֹת עָלֶיהָ עַלִּיָּה - בּוֹנֶה; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בִּסְתָמָא לָא קָנֵי, לָמָּה לִי "עַל מְנָת"? - אַתְנֵי לֵיהּ "עַל מְנָת", דְּאִי נָפֵיל הָדַר בְּנֵי לָהּ. **משנה** לֹא אֶת הַבּוֹר וְלֹא אֶת הַדּוּת, אַף עַל פִּי שֶׁכָּתַב לוֹ עוֹמְקָא וְרוּמָא. וְצָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ צָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ. **גמרא** וְקָא קָשְׁיָא לֵיהּ: הֵיינוּ בּוֹר הֵיינוּ דּוּת מַאי לָאו חַד? רָבָא תּוֹסְפָאָה לְרַבִּינָא: תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: אֶחָד הַבּוֹר וְאֶחָד הַדּוּת בַּקַּרְקַע, אֶלָּא שֶׁהַבּוֹר בַּחֲפִירָה וְהַדּוּת בִּבְנָיָן. יָתֵיב רַב אַשִׁי וְקָא קָשְׁיָא לֵיהּ: הֵיינוּ בּוֹר הֵיינוּ דּוּת אַמַּאי לֵיהּ מָר קַשְׁיָא לֵיהּ: הֵיינוּ בּוֹר חַפְּדָא לְרַב אַשִׁי: תָּא שְׁמַע, דְּתַנְיָא: אֶחָד הַבּוֹר וְאֶחָד הַדּוּת בַּקַּרְקַע, אֶלָּא שֶׁהַבּוֹר בַּחֲפִירָה וְהַדּוּת בִּבְנָיָן. "וְצָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא; וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ צָרִיךְ". וְכוּ'. מַאי לָאו בְּהָא קָא מִפַּלְגִי,

ואי סלקא דעתך בסתמא קני עומקא ורומא מאי הוי — פירש בקונטרס: אי בסתמא קני אויר שלמעלה מן הגג שהוא גבוה עשרה מן הגג, וגם הבנין שלמטה ממנה יקנה, והגג שבאמצע לא יקנה, ואין סברא שיהא הפסק בקנינו. חזה דחקו לרבינו שמואל לפרש דלא קאי "אף על פי שכתב לו עומקא ורומא" דמתניתין אגג, דאי קאי אגג — אם כן כי אמר בסתמא לא קני, תקשי ליה הכי, דבשכתב לו עומקא ורומא קני בנין שלמטה מן הגג ואויר שלמעלה, והגג שבאמצע לא קני ומשני: כיון דגבוה עשרה טפחים — חשיב, ולא קני ליה לגג. אבל אויר שלמעלה — קני. וכך פירש הקונטרס. וכן צריך לפרש, דלא מצי למימר כיון דלא קני גג לא קני נמי אויר, שלא יהא הפסק בקנינו — דהא מוכח בסמוך בהדיא דאי אמר בסתמא קני רומא, אפילו בשהגג גבוה עשרה — קני האויר למעלה דימנו עד לרקיע, אף על גב דלא קני גג. דפריך מדרב פפא דאמר: אם רצה לבנות על גבה בונה, ושלקא דעתך דעל גבה ממש קאמר, באויר שלמעלה מן הגג, ויבנה על גבי עמודים שלא יכבידו על הכותל. ואי סלקא דעתך בסתמא לא קני — למה לי "על מנת"? פירוש: הלא בלא "על מנת" נמי יכול לבנות עלייה באויר שלמעלה מן הגג ואי אי אמר בסתמא נמי קני, כשגג גמי עשרה לא קנה לאויר שלמעלה, דאם כן, כי נמי בסתמא קני, תקשי ליה: "על מנת" למה לי וזהו דוחק לפירוש רבינו שמואל, שהמקשה הוא מקשה מכח אותה סברא, שאין נראה לו שיהא הפסק בקנינו, והגמרא אינו חושש ממנו. ונראה לרבינו יצחק לפרש דקאי אריש אריש "אבל לא את הגג", כדפרישית לעיל. והכי פריך הכא: אי אמרת בשלמא דבסתמא לא קני עומקא ורומא, כיון דבטורח בעי לקני רומא — אתי שפיר, דכיון דגג גבוה עשרה טפחים דלא קנה גג, דבדבר מועט מתבטל הקנין, דלא בטל גג אגב בית. אלא אי אמרת דבסתמא קנה, כיון שנקל כל כך לקנות — אם כן אפילו גג שיש לו מעקה גבוה עשרה יקנה, כיון דבעין יפה כל כך מוכר, דאפילו בסתמא קני רומא ומשני: לעולם בסתמא קני רומא, ואפילו הכי לא מזבין ליה גג גבוה עשרה בסתמא, אם לא שכתב עומקא ורומא, כיון דחשיב. ורבינו הגם אין נראה לו מה שפירש הקונטרס ד"דיוטא" — גג שיש לו מעקה גבוה עשרה טפחים, דבמסכת שבת מוכח דלשון דיוטא הוא שורה, דתנן ב"חזורק" (שבת צו, א): שתי גזוזטראות זו בנגד זו ברשות הרבים, המושיט והזורק מזו לזו — פטור, היו שתיהם בדיוטא אחת כו'. משמע: בשורה אחת, שאינם זו בנגד זו ועוד: דמאי דמפרש מילתיה דרב פפא דאי נפלה הדר בני לה — הא לא משמע דבר לישנא דרב פפא, דקאמר: שאם רוצה לבנות עלייה על גבה בונה, דמשמע דעל גבה ממש של דיוטא ועוד: שצריך לדחוק ולחלק בין הך דיוטא לההיא ד"הבית והעלייה" נוראה לרבינו חם: "דיוטא עליונה" היא שורת אבנים עליונה של חומה שהגג עומד עליה. וקאמר: למאי הלכתא קאמר "על מנת שהדיוטא עליונה שלי"? הלא אינו יכול להסירה אם היה רוצה, שכל הבית מכר לו, ולענין מה היא שלו? ומפרש רב זביד: שאם רוצה להוציא בה זיזין — מוציא. פירוש: על שורה עליונה, אף על פי שמכבידך על הבית. ורב פפא אמר: אם רצה לבנות עלייה על גבה — בונה על גבי עמודים, שלא יכבידך על הבית, אבל להכבידך אינו רשאי. ופריך: אלא לרב פפא, מאי "זאת אומרת" — דאף על גב דיכול לבנות עלייה על גבה? הא מסקינן דעומקא ורומא מסתמא לא קני, ואם כן כיון דלא מהני דבורייה לשייר בגוף הבית, ואינו יכול להכבידך — מאי "זאת אומרת"? דהא פשיטא דמדברייה אם נפלה דהדר בני לה, וממתניתין שמעינן דייתור לשון מהני אבל לרב זביד אתי שפיר "זאת אומרת", דמשייר בגוף הבית. ולמאי דמסקינן דבסתמא לא קנה עומקא ורומא, מסיק לרב פפא לענין דאי נפל הדר בני לה — לאו אעלייה קאי, אלא אם נפל הבית ואינו רוצה הלוקח לבנותו — הרי בעל עלייה בונה את הבית והעלייה על גבי עמודים כאשר בתחלה, ויושב בה עד שיתן לו יצאותיו. ואם תאמר: ומאי נפקא ליה מינה במה שהבית בנוי תחת העלייה? ביון שהעלייה אינה בנויה על גבי כתלי הבית, אלא על גבי עמודים הקבועין בחצר — בלא בית נמי יכול לעשות כן ואמר רבינו חם: שלא יפחד תמיד שלא תפתח העלייה ויפול לארץ. ועוד: דנפקא ליה מינה שלא ינשב הרוח תחת העלייה ויתקרר. וקשיא לפירוש רבינו חם: דאמר בפרק "זה בורר" (סנהדרין לא, א): אחד אומר בדיוטא עליונה ואחד אומר בדיוטא תחתונה, מעשה בא לפני רבי וציוה עדותן. ואי "דיוטא" שורת חומה, היאך הלוה חבירו על שורת חומה? אלא משמע דהיינו תקרה. ובשילהי "כיצד משתתפין" (עירובין פח, א) נמי תנן: שתי דיוטות זו בנגד זו מחצתם עשו עוקה כר' — לא משמע כלל שורת חומה, אלא תקרה.

ממאי

מאי דלמא רבי עקיבא סבר בתר דעתא דלוקח אולינן — פירוש: היכא דאיכא טעמא דדריסה ופריחה. אבל היכא דליכא, כגון גבי אילנות — לא.

דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר, וְרַבָּנַן סָבְרִי: מוֹכֵר בְּעֵין רָעָה מוֹכֵר. וּרְקָאָמַר נַמֵּי בְּעָלְמָא: רַבִּי עֲקִיבָא לְטַעֲמֵיהּ, דְּאָמַר מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר - מַהָכָא? - מֵאַחַר דְּלְמָא רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: אֵין אָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן מְעוֹתָיו וְיִדְּרֹס וּבוֹ אֲחֵרִים, וְרַבָּנַן סָבְרִי: אֵין אָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּטּוֹל מָעוֹת וְיִפְרַח בָּאֲוִיר וְאֶלָּא מִפִּיקָא: מָכְרָן לְאַחַר - רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: צָרִיךְ. - דִּלְמָא בְּהָאי פְּלִינִי, דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: בְּתַר דַּעֲתָא דִּלּוֹקֵחַ אָזְלִינַן, וְרַבָּנַן סָבְרִי: בְּתַר דַּעֲתָא דְּמוֹכֵר אָזְלִינַן - אֶלָּא מֵהָא: לֹא אֶת הַבּוֹר וְלֹא אֶת הַגֹּת וְלֹא אֶת הַשִּׁוְבָּךְ, בֵּין חֲרֵבִין בֵּין יְשׁוּבִין; וְצָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ צָרִיךְ; הָא תּוּ לְמָה לִי? אֶלָּא לָאו הָא קָא מַשְׁמַע לָן, דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר, וְרַבָּנַן סָבְרִי: מוֹכֵר בְּעֵין רָעָה מוֹכֵר. - וְדִלְמָא אַשְׁמוּעִינַן בַּיִת, וְקָא מַשְׁמַע לָן שָׂדֶה. וּצְרִיכָא; דְּאִי אַשְׁמוּעִינַן בַּיִת - מִשּׁוּם דִּבְעֵי צְנִיעוּתָא, אֲבָל שָׂדֶה - אֵימָא לָא; וְאִי אַשְׁמוּעִינַן שָׂדֶה - מִשּׁוּם דְּקָשֵׁי לֵיהּ דְּיוּשָׁא, אֲבָל בַּיִת - אֵימָא לָא - אֶלָּא מַסֵּיפָא: מָכְרָן לְאַחַר - רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אֵינוֹ צָרִיךְ לִיקַּח לוֹ דֶּרֶךְ, וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: צָרִיךְ; הָא תּוּ לְמָה לִי? הֵיינוּ הַךְ אֶלָּא לָאו הָא קָא מַשְׁמַע לָן, דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר: מוֹכֵר בְּעֵין יָפָה מוֹכֵר, וְרַבָּנַן סָבְרִי: מוֹכֵר בְּעֵין רָעָה מוֹכֵר, שְׁמַע מִינָּהּ: אֵיתְמַר, רַב הוּנָא אָמַר רַב: אָדָם רוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן מְעוֹתָיו וְיִדְרֹס וּבוֹ אֲחֵרִים, וְלֹא זאת - דְּאִין רוֹצֶה שֶׁיִּתֵּן מְעוֹתָיו וְיִפְרַח בָּאֲוִיר, וּלְהֵיכִי תַּעֲמֵיהּ דְּרַבִּי עֲקִיבָא לִטַעֲמֵיהּ כו' — כלומר, מדמוקמינן בעלמא שאר דיני מבירה דתלו טעמייהו בעין יפה ובעין רעה אליבא דרבי עקיבא ורבנן, כגון בפרק "חזקת הבתים" (בבא בתרא לז, ב) דאמרן: מכר אילנות ושייר קרקע לפניו — פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן, דלרבי עקיבא יש לו קרקע לבעל האילן, שאם ימות האילן יטע אחר במקומו, ולרבנן אין לו. **מחכא — ממתניתין הוא דדייקינן לה. **ממאי** — דלמא דכולי עלמא התם בעין יפה מוכר ויש לו קרקע, אי נמי בעין רעה ואין לו. והכא בהא פליגי, דרבי עקיבא סבר: אין לוקח רוצה שיתן דמים למוכר, וידרוס על גבי ביתו לילך לבורו ולדוחנו. ומוכר נמי, יודע הוא שלדעת כן קונה הלוקח — שלא ידרוס מוכר על גבי ביתו, והיה לו למוכר לשייר דרך לעצמו בפירוש, והלכך צריך ליקח לו דרך. אבל גבי מכר אילנות ושייר קרקע — אימא מודי רבי עקיבא דמוכר בעין רעה מוכר, ואין לו קרקע לבעל האילן, דהיינו לוקח. דליכא הכא גבי לוקח טענת ירדוהו אחרים, דלא דריס מוכר על גבי אילנות של לוקח. **ורבנן סברי** — לדריסה לא חייש לוקח, דאין באן חסרון ממון. אבל מוכר יש לו טענה, דאינו רוצה שיקבל דמי ביתו מן הלוקח על מנת שיעטרך לפרוח באויר אל בורו ודוחנו שמעכב לעצמו, והלכך ודאי לא מכר דרך בורו, ולא הוצרך לפרש שהוא מעכב גם את הדרך של בורו — דמזה הנאה יש לו בבור בלא דרך: וזיד בעל השטר על התחתונה. אבל גבי מכר אילנות ושייר קרקע — מודו רבנן דבעין רעה מכר, דלית ליה למוכר השתא טענת פריחת אויר, ואינו נפסד מקרקע שהוא משייר לעצמו כלום על ידי אילן, **אלא מסיפא** — דקר בבא, דקתני: מכרן לבור ודות לאחר, והבית עכב לעצמו. רבי עקיבא אומר: אין צריך הלוקח ליקח לו דרך, דבעין יפה מכר לו, כדמפרש לקמיה. דהשתא ליכא לפרושי טעמא דרבי עקיבא כדלעיל, אין אדם רוצה שיתן מעותיו וידרסוהו אחרים. וליכא הכא שום טענה ללוקח אלא זאת — דאין רוצה שיתן מעותיו ויפרח באויר, ולהאי טעמא לא חייש רבי עקיבא לעיל. הלכך, טעמייהו הכא משום עין יפה הוא. וחכמים אומרים: צריך ללוקח ליקח לו דרך מן המוכר, דבעין רעה מוכר. דליכא הכא לפרושי טעמייהו דרבנן בדלעיל, דאין אדם רוצה שיטול מעותיו ויפרח באויר. ואין למוכר אלא טענת דריסת ביתו לחוד, ולההיא טענה לא חיישי רבנן לעיל. הלכך משום עין רעה הוא. ולא גרסינן הכא "הא תו למה לי", דהא לפום ריהטא משמע שהחליפו בכאן טעמייהו, דרבי עקיבא אית ליה פריחת אויר ורבנן אית להו טענת דריסה, וקשיא רישא לסיפא. אלא הכי גרסינן: מאי לאו בהא קמיפלגי, דרבי עקיבא סבר מוכר בעין יפה מוכר כו'. דאי בתר טעמייהו דלעיל אזלי — איפכא הוה להו למימר הכא: לרבי עקיבא צריך ליקח משום טענת דריסה דמצי למיטען מוכר, ולרבנן אין צריך משום טענת פריחת אויר דמצי טען לוקח. **וללמא בהא פליגי דרבי עקיבא סבר בתר דעתא דלוקח אולינן כו'** — כלומר, בין רבנן בין רבי עקיבא חשיבי להו שתי טענות: דריסה ופריחת אויר, דבתרייהו אדם מקפיד. אלא דרבי עקיבא מייפה כח לוקח בכל מקום שיש לו טענה כנגד המוכר, ואזיל בתר דעתא דלוקח, משום דלא שדי אינש זוזי בכדי, והיה יודע המוכר שכוונת הלוקח לקנות דבר שלם שלא יהא נפסד במקחו כלום, דאין אדם משליך מעותיו לאבוד. הלכך יד לוקח על העליונה, ולא חיישינן לטענת מוכר נגדו כלל. ורבנן אזלי בתר דעת המוכר, דיד בעל השטר על התחתונה. אבל גבי מכר אילנות ושייר קרקע, דליכא לא למוכר ולא ללוקח טענת דריסה ופריחת אויר — אימא רגדוייהו מודו, או עין יפה או עין רעה. **לא את הבור ולא את הגת** — מתניתין היא (בבא בתרא עא, א), ותקני רישא: המוכר השדה מכר האבנים כו', אבל לא מכר האבנים שאינם לצרכה, ולא את הבור ולא את הגת כו' — בבור שבתוך השדה מיירי, שהיו עושין בתוך השדה בור להשקותו. ולא את הגת שבשדה. **בין חריבין** — שאין מים בבור, ואין כרמים סמוך לגת, ולא יונים בשובך. **בין ישובים** — מיושבים, ואית דגרסי: יושבים. כל הנך אינן בכלל שדה, וצריך למוכר ליקח לו דרך, דברי רבי עקיבא. **הא תו למה לי** — אי לאשמועינן טעם דרבי עקיבא, דאין לוקח רוצה שיתן מעותיו וידרסוהו אחרים, וטעמייהו דרבנן דאין מוכר רוצה שיטול מעותיו ויפרח באויר — הא מרישא, דקתני: לא את הבור ולא את הדות וצריך ליקח כו', שמעינן לה אלא ודאי משנה יתירא היא, לאשמועינן דאפילו בשאר דינין, דליכא הנך טעמי, מייפה רבי עקיבא כח לוקח, משום דמוכר בעין יפה מוכר. ורבנן מייפין כח מוכר, משום דמוכר בעין רעה מוכר. **וליתא** — טעמייהו דרבי עקיבא ורבנן הכא בדלעיל: הא תו למה לי — איכא למימר דאשמועינן לעיל בית, בלומר, פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן וטעמייהו גבי מבירת בית. והשתא אשמועינן שדה. וצריכא לאפלוגי בתרתי. **דאי אשמעינן בית** — ולא אשמעינן שדה, הוה אמינא: התם הוא דאמר רבי עקיבא צריך ליקח לו דרך מן הלוקח — משום טענת דריסה, משום צניעות. בלומר, דהתם ודאי יש לו טענת דריסה, משום דאדם עושה בתוך ביתו מילי דצניעותא ואינו רוצה שידרסוהו אחרים. אבל גבי שדה — מודי להו לרבנן, דאין צריך למוכר ליקח לו דרך, דלא מפסיד לוקח מידי בדריסתו של זה בשדהו, דהא ליכא צניעותא בשדה, שאינו עשוי אלא לחרישה וזריעה. הלכך איצטריך למיתני שדה, לאשמועינן דבשדה נמי פליג רבי עקיבא. **משום דקשי ליה דיושא** — הלכך יש לו גם בכאן ללוקח טענת דריסה. **אבל בית אימא לא** — פליג רבי עקיבא. קא משמע לן דבבית נמי מוקא ליה דריסתו, משום צניעותא. ולרבנן נמי, איכא למימר כי האי גוונא: אי אשמעינן בית — משום דליכא דיושא, ואין לו טענה ללוקח, הלכך אזלי בתר טענת מוכר. אבל בשדה, דאיכא דיושא — אימא מודו ליה לרבי עקיבא. ואי אשמעינן שדה — משום דליכא צניעות, אבל בית דאיכא צניעות — אימא מודו ליה לרבי עקיבא, צריכא. **אלא מסיפא** — דהמוכר את השדה. **מכרן לאחר** — בור וגת ושובך, והשדה עכב לעצמו. **הא תו למה לי** — לאשמועינן דאזיל רבי עקיבא בתר דעתא דלוקח, ורבנן אזלי בתר דעתא דמוכר, אפילו היכא דמשתעין הטעמים למפרע: היינו הך דקתני בסיפא דרישא דמתניתין: מכרן לבור ודות לאחר דמהדם שמעינן דאזיל רבי עקיבא בתר דעתא דלוקח, ורבנן אזלי בתר דעתא דמוכר. דמדאשמעינן גבי בית — הוא הדין גבי שדה. דהא מרישא דהך סיפא, דהיינו: לא מכר לו את הבור ולא את הגת, מינה שמעינן דבי היכי דפליגי גבי בית פליגי נמי גבי שדה, דכל טעמי בית דריסה ופריחה איכא למימר נמי גבי שדה. וכיון דאשמעינן דהכא נמי גבי שדה אית להו דהך דעמי דלעיל — הוא הדין נמי גבי דך סיפא דמכרן לאחר, שמתניתין הטעמים איפכא, כדלעיל גבי מכרן לבור ודות, אזיל נמי רבי עקיבא בתר דעתא דלוקח ורבנן בתר דעתא דמוכר. **אלא לאו** — שמע מינה: הך משנה יתירא דקתני — לאשמועינן דאפילו בשאר מקומות דליכא הנך טעמים — מייפה רבי עקיבא כח לוקח משום עין יפה, ורבנן מייפין כח מוכר משום עין רעה. והא ליכא למימר דלרבנן אצטריך למתני הך סיפא, לאשמועינן דאית להו לרבנן דגבי שדה נמי חשיב להו טענת מוכר משום טענת דיושא. דמרישא דקתני המוכר את השדה לא מכר את הבור לא שמעינן להו לרבנן גבי שדה טענת דריסה אלא טענת פריחת אויר, אבל לרבי עקיבא הוא דשמעינן ליה דקשי דיושא לשדה, והשתא קא משמע לן דלרבנן נמי אית להו הך סברא, ואי לא תנייה הך סיפא הוה אמרינן דמודו ליה רבנן לרבי עקיבא דאין צריך ליקח לו דרך, דלא חיישינן לטענת דריסה דקטעין מוכר. ליכא למימר הכי, דכיון דמרישא דהך סיפא שמעינן לרבי עקיבא דקשי דיושא לשדה — בהך סברא נמי מודו רבנן, דהא לא פליגי בכל הנך בבי אדרבי עקיבא, אלא דאיהו אזיל בתר דעתא דלוקח, ואינהו אזלי בתר דעת המוכר, ותו לא מידי.

הלכה

הלכה

הלכה כדברי חכמים — דמותר בעין רעה מוכר. **כרבי עקיבא** — דבעין יפה מוכר (בבא בתרא עא, א). והכי הויא מסקנא כרבי עקיבא, דאמר ליה רב הונא לרב נחמן: הלכתא כוותייהו, דתמקריתו לבבא דריש גלותא דשכיחי דייני. **אמר ליה אביפא** — לרבי עקיבא בעין רעה, ולרבנן בעין יפה. וגמרא הוא דקמפרש דאיפכא הוה תני רב ירמיה, ומיהו, איהו לא אמר לרב הונא לשון זה "אפכא תנינא". שאם היה יודע שאין רב הונא שונה במותו — לא היה לו לתמוה, דהיינו דק, דבין לרב הונא בין לרב ירמיה הלכתא דבעין רעה מוכר. **משום הכי לא אמר לך ולא מידי** — דהא את נמי הוה פסקת הלכתא דבעין רעה מוכר. **אזדו לטעמייהו** — דלרב בעין רעה, ולשמואל בעין יפה. **האחין שחלקו** — שניהם מוכרין זה לזה. **אין לזה דרך זה על זה** — אם חלקו שני שדות, אחד נטל חיצון ואחד נטל פנימי, ואין הפנימי יכול ליכנס לשדהו אלא דרך חיצון, בדרך שהיה אביו נכנס — אין לו לפנימי דרך על החיצון. משום דמוכר בעין יפה מוכר, ולא שייר דרך לעצמו, וכיון שמכר לו לאחיו חלקו שבחיצון — בעין יפה מכר לו כל השדה והדרך, ולא שייר לעצמו במכירה זו כלום. והיינו שמואל לטעמיה, דפסק כרבי עקיבא דמוכר בעין יפה מוכר. דלגבי פנימי שייך למימר עין יפה, דאף על פי שצריך לפרוח באויר — לא שייר לעצמו את הדרך. אבל גבי חיצון — לא שייך עין רעה במה שאינו נותן לו את הדרך, שהרי אינו מוכר בשדה זו החיצון אלא לוקח, ובלוקח לא שייך עין יפה. אבל בשדה הפנימי הוי הוא מוכר, שמכר לאחיו חלקו, ובהחזה שמכר לא שייר לעצמו כלום, וליכא עין רעה גביה כלל. **ולא חלונות כו'** — כבר מפורשת בפרק ראשון. **ולא חלונות כו'** — ואם רצה לבנות בחצירו כנגד חלון אחיו — בונה. **קבועות** — כלומר, שהלכה כן. **ורב אמר יש לחן** — המוכר בעין רעה מוכר, ומשייר לעצמו במה שמכר לאחיו דבר הצריך לו, כגון דרך ואורה. **הכי גרסינן: צריכא** — ורב אשי הוא דקמהדר הכי לרבינא, דלא אזדו לטעמייהו לגמרי ואין ללמוד מחלוקת מחבירתה. ומיהו, דרך גמרא הוא לומר "אזדו לטעמייהו" ו"צריכא", אבל הכא אמוראי הוא דאיירו בה בהדיא, ואמרו: לימא אזדו לטעמייהו — הלכך הוצרך לומר בלשון תירוץ: צריכא. **דאי איתמר בחך** — דאחין שחלקו. **בחך קאמר רב** — דיש לזה דרך, משום דאמרי אחין: נידור בה כו', וכמו שהיה לאבא דרך בזה — גם לי, שעל מנת כן חלקתי. **תדע** — דטענא מעלייתא היא גבי חלוקת ירושלים, דכתיב "תחת אבותיך" וגו'. **אבל בחך** — דרבי עקיבא ורבנן — אימא מודי ליה רב לשמואל, דמוכר בעין יפה מוכר. **הלכתא כוותיה** — שמואל, ורב נחמן תלמידו היה. **דמקרביתו כי ריש גלותא** — רב נחמן חתנא דבי נשיאה הוה, ורגיל במקום הדיינים, דשכיחי דייני וראה מעשים בכל יום היאך דייני. אי נמי: דיני. כך פירש רבינו חננאל. **זה לפנים מזה** — ודרשת הפנימי על החיצון לרשות הרבים. **שניהם בכור** — שמכרן ביחד לשני בני אדם, או שניהם ביחד במתנה לשני בני אדם — אין לו דרך לפנימי על החיצון. דבי היכי דלפנימי זבין ויהב בעין יפה — לחיצון נמי בעין יפה יהב וזבין. ולא מקרי עין רעה אפילו לרבנן אלא היכא דמכר את הפנימי ועיכב לעצמו את החיצון, כי מתניתין. אבל היכא דלא עיכב לעצמו כלום — דכולי עלמא מודו דלזה מכר כל החיצון, ולזה כל הפנימי, ואין לפנימי על החיצון כלום, דלא תהיה עינו יפה לזה ורעה לזה. **וכל שכן חיצון במתנה כו'** — דודאי לא תהיה עינו יפה אצל לוקח ורעה אצל מקבל מתנה, דלההוא דיהיב ליה לדידיה רחים ליה. **מבור מינה אין לו דרך** — דבירן דלשנים מוכר ונותן, אין רע לזה וטוב לזה. **מי לא תנן** — בסוף פירקין. **כמה דברים אמורים** — דפליגי רבנן ואמרי דצריך לוקח ליקח דרך, אבל מוכר לא צריך משום דבעין רעה מוכר — הני מילי מוכר, אבל בנותן מתנה מודו דבעין יפה יהיב, ויהיב גם את הדרך. אלמא רבנן דסבירא להו מוכר בעין רעה מוכר, גבי נותן מודו דבעין יפה נותן. והלכך, הכא, לא מיבעיא לרבנן דיש דרך לפנימי על החיצון, דגבי חיצון שמכר לו הוי עין רעה, וגבי פנימי שנתן לו במתנה הוי עין יפה. אלא אפילו לרבי עקיבא דאית ליה עין יפה גבי מוכר, גבי נותן מיהא איכא עין יפה טפי, והלכך יש דרך לו לפנימי על החיצון, דמוכח מילתא דעינו יפה אצל טפי מדחיצון, דקא יהיב ליה מתנה. **משנה המוכר את הבית** — סתם. **מכר כו'** — כללא דמילתא: כל תשמישי בית הקבועים — מכורין בכלל בית, והמטלטלין אינם מכורין. **את הרחל** — דכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע. **אבל לא את המפתח** — דמיטלטלא. **המכתשת הקבועה** — בקרקע. **איצטרובל** — עגול שסביב הריחיים, צרקי"א בלעז, ודבר קבוע הוא, ואין מוזיזין אותו ממקומו. **הקלת** = האפרכסת, טרמוויי"א בלעז, ומיטלטלת היא. **הכי גרסינן: לא את התנור ולא את הכיריים** — דכל הנך מיטלטלין הן. והכי נמי תניא בתוספתא. ובסדר המשנה גרס: מכר תנור מכר כיריים. ולא נזהיר, ואם איתא — צריך לאוקומה במחוברת לקרקע.

הכי גריס רבינו חננאל: ואזדו לטעמייהו וצריכא — והצרך לפרש וצריכא, דלא תקשי: והא אייפלו בה חדא זמנא. וכן היא סוגיית הגמרא בכל מקום.

לא מכר לו את התנור ולא את הכירים ולא את הריחיים — להאי גירסא איירי בתלושין, דהא קתני מכר את המכתשת קבועה — אם כן כרבי אליעזר דגמרא אתיא, ואי בתנור וכירים מחוברים — הא רבי אליעזר הוא, דאמר כל המחובר לקרקע דרי הוא כקרקע. אי נמי, אומר רבינו שמשון בן אברהם: דאיירי במחובר, דסתמייהו מחוברים, כדאמרינן (כלים פרק חמישי משנה ז): וגורד את הטפילה ועד שיהא בארץ, אבל אין חבורו חשוב חבור. תדע, מדמקבלי טומאה. הלכך, לא מכר אפילו לרבי אליעזר תנור וכירים וריחיים, אף על גב דלדידיה מכר את המכתשת. ולספרים דגרסי: מכר את התנור וכירים אבל לא את הריחיים — צריך לומר דחשיב חיבורן חיבור, ולא דמו לקבלת טומאה. וחיבור הריחיים לא חשיב כולי האי כמו של תנור וכירים. ואין להקשות: אמאי נקט בגמרא "ולא את הריחיים", כיון דאפילו רבי אליעזר מודה דלא מכר את הריחיים ואומר רבינו שמשון בן אברהם: דנקט להו משום דבעי למיתנינ: ובזמן שאמר ליה "הוא וכל מה שבתוכו" — כולן מכורים, ואפילו ריחיים.

נימא

הרי

גמרא לימא מתניתין דלא כרבי מאיר — מדתנן דלא מכר את המפתח דייק, דהא מכח מפתח מסיק דאתיא דלא כרבי מאיר. ולא בפירוש הקונטרס, דפירש דהשתא מדקתני לא מכר את המכתשת המיטלטל קא פריך.

מחוורתא דלא כרבי מאיר — ואם תאמר: והא קאמר ב"המוכר את הספינה" (בבא בתרא עח, ב) דרבי אליעזר ורבי מאיר קיימי בחדא שיטה, מדתנן בפרקין (סז, ב), רבי אליעזר אומר: המוכר את הבד מכר את הקורה ויש לומר: דלאו ממש בחדא שיטה קאמר. תדע, דהא טעמא דרבי אליעזר מפרש בברייתא — שלא נקרא בית הבד אלא על שם קורה. **צינור** שחקקו ולבסוף קבעו פוסל את המקוה — איכא לאוקמי אפילו בפרוע משני רוחות כדרך הצינור, וכגון שחטטו באמצע לקבל צרורות. דבהאי בית קבול חשיבי מים שאובים, שעוברים על אותו בית קיבול, כדתנן (מקואות פרק רביעי משנה ג): החוטט בצינור כדי לקבל צרורות, בשל עץ — בבל שהוא, בשל חרס — רביעית. רבי יוסי אומר: אף בשל חרס בבל שהוא כו'. דאי לא חטטו, אפילו סתום משלשה צדדים — לא חשיב כלי, כדמוכיח רבינו שמואל מהא דתנן (שם משנה ב): המנית את הטבלא תחת הצינור, אם יש לה לבובו מארבע רוחות כו'. ואין נראה לאוקמי בצינור שסתום מכל צד. ודוקא שמים נופלין מצינור למקוה, אבל אם נפלו מצינור לקרקע, ומקרקע למקוה — המשכה היא, ואינו פוסל המקוה, אם יש כבר במקוה עשרים ואחת סאה מי גשמים, כדתנן בפרק קמא דתמורה (יב, א). **אלימא** רבי אליעזר דבית — דהם בדא פליגי, פירש הקונטרס; ומיהו, רבנן דפליגי עליה לא ליהוו הנהו רבנן דאמר לעיל "לא רבי אליעזר ולא רבנן". ונראה לרבינו יצחק דוד דחקו: לפי מה שמפרש לעיל "מכר את המכתשת חקוקה" היינו קבעה ולבסוף חקקה, "אבל לא את הקבועה" היינו חקקה ולבסוף קבעה — אלמא מיפלגי רבנן בין חקקה ולבסוף קבעה ובין קבעה ולבסוף חקקה, אם כן אתי שפיר כרבנן. ובחנם דחק לפרש, דמצינן לפרש דחקוקה — היינו שלא תלשה מעולם, שנחקקה בסלע היוצא מן ההר, וקבועה — בין קבועה ולבסוף חקוקה בין חקוקה ולבסוף קבועה. **הרי** היא בקרקע — השתא קא סלקא דעתך דכוורת מחוברת איירי, וצריך לפרש "הרי היא בקרקע" — לקונתה בבסף ושטר חוזקה. אבל לבסוף, דמסקינן טעמא משום דאיתקש לעיר — קאי אדבש שבתוך הכוורת, ולא חיישינן בחיבור הכוורת. ואומר רבינו יצחק: דהשתא הוה מצי למיפרך: ולימעמיך, דלא מוקמת טעמא משום היקשא דעיר, אלא משום חיבור כוורת בטיט, אמאי חייב חטאת הרודה ממנה בשבת? דהוה ליה כרודה פת מן התנור, דלא מיחייב, אף על גב דתנור מחובר. ולענין טומאה נמי מקבל הדבש טומאה, אפילו במקומה, כיון דלא בעי מחשבה. ולענין פרוזבול נמי תיפוק ליה דהא איכא מקום ששוכבת עליו, כדפריך ב"השולח" (גיטין לו, א) גבי עציץ נקוב. אלא על כרחך דמנח אסיכי; כדמשני התם. ואם כן אין טעמו של רבי אליעזר משום שמחובר בטיט. [ומקבלת

חֲרֵי פּוֹקֵל מִכּוּרִין. **גמרא** לֵימָא, מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּאִי רַבִּי מֵאִיר, הָא אָמַר: מֻכָּר אֶת הַמָּרֵם - מֻכָּר אֶת הַמַּשְׁמֵשׁ כֻּלּוֹ - אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי מֵאִיר, הָתָם קְבִיעַ, הָכָא לָא קְבִיעַ. - וְהָא מַפְתֵּחַ דּוּמְיָא דְּדָלֶת קָתָנֵי, מַה דֶּלֶת דִּקְבִיעָא, אַף מַפְתֵּחַ דִּקְבִיעַ אֶלָּא מְחַוְורְתָא, מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי מֵאִיר. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת - מָכַר אֶת הַדֶּלֶת וְאֶת הַנָּגָר וְאֶת הַמַּנְעוּל, אֲבָל לֹא אֶת הַמַּפְתֵּחַ. מָכַר אֶת הַמַּכְתֶּשֶׁת הַחֲקוּקָה, אֲבָל לֹא אֶת הַקְּבוּעָה. מָכַר הָאִיצְטְרוֹבִיל, אֲבָל לֹא אֶת הַקֻּלָּה, לֹא אֶת הַתַּנּוּר וְלֹא אֶת הַכִּירַיִם וְלֹא אֶת הָרֵחַיִם; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: כָּל הַמְּחוּבָּר לַקַּרְקַע הֲרֵי הוּא כְּקַרְקַע; בְּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ "הוּא וְכָל מָה שֶׁבְּתוֹכוֹ" - הֲרֵי פּוֹקֵל מִכּוּרִין; בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, לֹא מָכַר לֹא אֶת הַבּוֹר וְלֹא אֶת הַדּוּת וְלֹא אֶת הַיְצִיעַ. תָּנוּ רַבָּנָן: צִינּוֹר שֶׁחִקְּקוֹ וּלְבַסּוֹף קְבָעוֹ - פּוֹסֵל אֶת הַמָּקוָה, קְבָעוֹ וּלְבַסּוֹף חִקְּקוֹ - אֵינוֹ פּוֹסֵל אֶת הַמָּקוָה. מַנִּי? לָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְלָא רַבָּנָן. - הֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר? אִילֵימָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּבַיִת, דְּלָמָא הֵיינוּ מַעֲמָא, דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר: מוֹכֵר בְּעֵין דָּבָר מוֹכֵר, וְרַבָּנָן סָבְרִי: מוֹכֵר בְּעֵין דָּבָר עָשָׂה מוֹכֵר וְאֶלָּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּכַוּורֵת דְּבוֹרִים. דִּתְנַן: כַּוּורֵת דְּבוֹרִים - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חֲרֵי הִיא כְּקַרְקַע, וְכוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל, ואינה

להטלטל ממקום למקום, אף מפתח — בשל עץ מיירי, דקביעא, שיש מפתחות שאין מזיזין אותן מן הפותחת, כגון של בני כפרים, ואפילו הכי לא מכר את המפתח. דאי איתא דבמפתח שאינו קבוע מיירי — ליפלוג וליתני בדידה: המוכר את הבית מכר את המפתח קבוע אבל לא את המיטלטלת, כדתקני גבי מכתשת, וכל שכן דלת דקביע טפי. אלא מדקתני דלת — שמעינן דליכא לאיפלוגי אלא בין דלת למפתח, ואף על גב דקביע בדלת אינו מכור, שהרי תשמיש קל הוא ונוח לטלטלו, ופעמים שמיטלטלת, אבל לא תדיר. **נגר** — ברית, וקבוע בבותל. **מנעול** — קבוע בדלת. **המכתשת החקוקה** — כגון סלע היוצא מן הכותל, וחקק שם מכתשת. **אבל לא את הקבועה** — שהיתה דפליג בסיפא, ואמר: כל המחובר לקרקע — הרי הוא כקרקע. וכן פירש רבינו חננאל, וכן עיקר. **רבי אליעזר בו'** — אמכתשת קבועה פליג. **בין כך ובין כך** — בין שאמר לו 'כל מה שבתוכו', בין שלא אמר. **לא מכר לא את חבור בו'** — דאינו בתוכו של בית, אלא בבניינים בפני עצמן הן. **צינור** — של עץ או של אבן, עשוי כמין סילון, ויורדין ממנו מים למקוה. **קבעו בקרקע פוסל את המקוה** — דמים שאובין פוסלין אותו. וכיון שהיה תורת כלי עליו קודם שקבעו — לא מיבטיל תו שם כלי מיניה, ומשום להו שאובין למים שבתוכו. **ולבסוף חקקו** — הרי הוא כעושה חריץ בקרקע. **מני** — הך ברייתא דקתני דמשום קבִיעות בקרקע לא בטיל אף על גב דלא מינה דמעיקרא? **לא רבי אליעזר ולא רבנן** — דפליגי עליה. **הי רבי אליעזר** — מאיזה דברי רבי אליעזר אתה למד דלא סבירא ליה הך ברייתא? והוא הדין דהוה ליה למימר "והי רבנן", אך אין דרך גמרא להאריך כל כך. **אילימא רבי אליעזר דבית** — דמכתשת חקוקה ולבסוף קבועה בקרקע משוי לה, ומכורה בכלל בית. ומיהו, רבנן דפליגי עליה לא ליהוו הנהו רבנן דאמר לעיל "לא רבי אליעזר ולא רבנן". **בעין יפה מוכר** — והלכך, אף על גב דאיכא תורת כלי עליו, כיון דמחובר — מכרן המוכר. אבל גבי צינור שחקקו ולבסוף קבעו — מודי דפסיל מקוה. **וחכמים סברי כו'** — משום דרבי אליעזר נקט לה, ואבתי כדברי הכל אתיא. **כוורת דבורים** — מחוברת היא בקרקע בטיט. **הרי היא כקרקע** — לכל דבר, להיות נקנית בכסף ובשטר ובחזקה, ולקנות על גבה מטלטלין, ולכתוב עליה פרוזבול באילו היא קרקע. דתנן במסכת שביעית פרק אחרון (משנה ו): אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע, ואם אין לו — מזכה בתוך שדהו. ולשם מפורש: לפי שראה הלל שנמנעין העשירים מלהלוות לעניים מפני יראת שביעית שמשמטת, והיו עוברין על מה שכתוב "פן יהיה דבר עם לבבך בליעל" וגו' — עמד הלל והתקין פרוזבול. "פרוז" — ריוח, כמו "שהפריז על מדותיו" דבמסכת נדה (ד, ב). "בול" — עשירים, כמו "אלו ראשי בולאות שביהודה" (גיטין לו, א). כלומר, ריוח לעשירים שלא יפסידו שלהם. ותנן: גופו של פרוזבול: מוסרני לכם פלוני ופלוני

ופלוני הדיינין שבמקום פלוני, שכל חוב שיש לי אצל פלוני – שאגבנו כל זמן שארצה. והדיינין חותמין עליו מלמטה, או העדים. והלכך משמסר שטרותיו לבית דין לגבותן, ואידו לא קגבי – לא קרינא ביה "לא יגוש", דדיינין קמגבו ליה, והפקר בית דין הפקר. והני מילי בשיש לו קרקע ללוה, דדמי באילו יש למלוה משכון, דבמשכון לא שייך "לא יגוש". שכל מה שיוכלו חכמים לתקן כדי שלא יהו נראין כעוקרין דבר מן התורה — התקינו. כן נראה הטעם בעיני. ומרבי זקני זכר צדיק לברכה שמעתי דהיינו טעמא: דסתם לוה אין רגילין להלוותו אלא אם כן יש לו קרקע להשתעבד למלוה, ובמילתא דשכיחא תקינו רבנן, אבל בשאין לו קרקע — מילתא דלא שכיחא היא, ולא תקינו רבנן פרוזבול. ואתא רבי אליעזר למימר דאם יש ללוה כוורת דבורים — כותבין פרוזבול. דסלקא דעתך אמינא: אף על גב דהדרי היא בקרקע לשאר דברים, לגבי הך תקנה לא חשיבא קרקע, דלא סמכא דעתיה דמלוה עילויה, הואיל ויכולין לטלטלה. קא משמע לן. **ואינה מקבלת טומאה** — זו הכוורת במקומה, דבין המחוברת היא לקרקע — יצאה מתורת כלי. וגם הדבש שבתוכה אינו מקבל טומאה, דבטל לגבי כוורת, ודוקא במקומה, אבל אם נטלה משם — אז מקבל הדבש טומאה, כמאן דאמר בפרק "המוכר את הספינה" דלא בעי מחשבה. דאיכא מאן דמצריך מחשבה. והלכך אצטריך הכא גבי טומאה למיתני "במקומה", והוא הדין לכל הנך מילי. **והרודה ממנה** — כשהיא במקומה. דהיינו מקום גידולו של דבש — חייב חטאת, כתולש מן הקרקע. אלמא לרבי אליעזר חקקו ולבסוף קבעו — בקרקע משעי ליה, וברייתא דלעיל דלא כרבי אליעזר היא. ומיהו, הנך רבנן היא. **אינה בקרקע** — משום דחיבור בקרקע לא בטיל תורת כלי מינה, ומקבלת טומאה במקומה. וגם הדבש דלא בעי מחשבה, כדתניא לקמן ב"המוכר את הספינה". **הכי גרסינן: התם אמר רבי אליעזר מאי טעמא דרבי אליעזר** — דחשיב לבוורת דבורים כמחובר — דכתיב "ויטבול אותה ביערת הדבש". ביזהונתן כתיב, ובדבש במקום גידולו מיירי, וקרי ליה יער, והלכך חשיב לה מחובר ואפילו אין הכוורת מחוברת ממש בקרקע. אבל גבי צינור שחקקו ולבסוף קבעו — מודי רבי אליעזר דחשיב כלי ופסיל מקוה, כדקתני בריית׳א. ואבתי לא ידעינן הי ניהו רבי אליעזר דלית ליה הך בריית׳א. **דף של נחתומין** — נסר רחב לערוך עליו ולללוש את הפת. ולי נראה: הוא שקבוע בבותל ליתן עליו את הפת למכור, כעין שעושין פלטרין שלנו בבותל בתיהן מבחוץ, ולקמן מוקי בדף של מחבת, דפשוטיהן טמאין. **רבי אליעזר מטהר** — דבל המחובר לקרקע דרי הוא בקרקע. **וחכמים מטמאין** — דלא בטיל לגבי קרקע, ותיקון הדוף שנתחליקן אותו לכך הוא במקום חקיקת הצינור, דתיקון משוי ליה גמר כלי לקבל טומאה. ומדלא קמפליג בין תקנו ולבסוף קבעו ובין קבעו ולבסוף תקנו — אלמא לרבי אליעזר הבל טהור, לא שנא חקקו ולבסוף קבעו, לא שנא קבעו ולבסוף חקקו. ולרבנן הבל טמא. אלמא החיה ברייתא דצינור דלעיל, דקמפליג בין קבעו ולבסוף חקקו, ובין חקקו ולבסוף קבעו — לא רבנן ולא רבי אליעזר. דאי רבי אליעזר — אפילו חקקו ולבסוף קבעו דיה לו להכשיר, ואי רבנן — אפילו קבעו ולבסוף חקקו נמי יפסול את המקוה. **לעולם רבי אליעזר** — סבירא ליה בברייתא, דצינור שחקקו ולבסוף קבעו אבתי כלי הוא, ולא בטיל לגבי קרקע, ופסיל את המקוה. והבא גבי דף — היינו טעמא דרבי אליעזר דמטהר ליה אפילו תקנו ולבסוף קבעו, דשאני פשוטי כלי עץ כגון האי, דאפילו קודם שקבעו אין לו טומאה אלא מדרבנן, והלכך בקבעו — מיקל רבי אליעזר. אבל לעיל, גבי צינור, שמים שאובים פוסלין את המקוה מן התורה, כדתניא בתנאים: יכול מילא מים על בתפו ועשה מקוה בתחלה יהא טהור? תלמוד לומר "מעין", מקה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים — התם מודי רבי אליעזר דפסיל מקוה, דמשום קביעותו בקרקע לא בטיל מניה תורת כלי דמעיקרא. ומיהו, לא אשכחן טומאה לפשוטי כלי עץ אפילו מדרבנן חוץ מאותן דראוין למדרס, וכדתנן במסכת נדה (מט, א): כל דמיטמא מדרס מיטמא טמא מת. ובמסקנא נמי מוקמינן לה בדף של מחבת. **ותתמה נמרא: מכלל דשאיבה דאורייתא** — דמדקא משני הכי — שמעינן דבריית׳א דלעיל בפסול שאיבה דאורייתא מיירי. והלא מדרבנן הוא, בדאמרינן במסכת יבמות (פב, ב) שאם היה מקוה ארבעים סאה ונתן סאה שאובין ונטל סאה — כשר. עד כמה? רבי יוחנן אמר: עד רובו. והיינו טעמא, דמדאורייתא הוא דבעינן מקוה ממים מכונסין לכתחלה בלא שאיבה, דאיתקש למעין, כדפרישית לעיל. ואפילו נפלו בתר הבי שאובין — בטלו ברובא. אי נמי, קמא קמא בטיל. ולעיל נמי גבי צינור — המקוה היה עשוי כבר כהוגן, ואחר כך קבעו שם צינור, כדתקנו: פוסל את המקוה — מכלל דהיה שם מקוה מעיקרא, הלכך פוסלא מדרבנן הוא. [מכאן שייך לעמוד ב] **ועוד** — אפילו אם תמצא לומר דאחמירו ביה רבנן בפ׳ כמה גבי דף נמי בדאורייתא מיירי, דבדף של מתבת מיירי, דטומאתו מן התורה, דבשלמא עץ — אתקש לשק, [דכתיב] "כלי עץ או בגד או עור או שק" (ויקרא יא), מה שק מיטלטל מלא וריקן — אף כלי עץ כר׳. אבל כלי מתבת בפרשת מדין הוא [דכתיב] (במדבר לא) "אך את הזהב" וגו׳, ולא אתקש לשק. ואבתי דלא כרבי אליעזר היא דהיא דציגור, דרבי אליעזר לא קמפליג מידי בין חקקו ולבסוף קבעו. **האמר רבי יוסי ברבי חנינא כו׳** — משום דפשוטי כלי עץ לית להו טומאה כלל, הלכך אוקמה בדף של מתבת.

אלא

ואינה מקבלת טומאה בִּמְקוֹמָהּ, וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת - חַיָּב חַטָּאת; וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָהּ בְּקַרְקַע, וְאֵין כּוֹתְבִין עָלֶיהָ פְּרוֹזְבּוֹל, וּמְקַבֶּלֶת טוּמְאָה בִּמְקוֹמָהּ, וְהָרוֹדֶה מִמֶּנָּה בְּשַׁבָּת - פָּטוּר. חָתַם כְּדַאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מַעֲמָא, דַּאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מַאי מַעֲמָא דְּרַבִּי אֶלְיעֶזֶר? דִּכְתִיב: "וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעְרַת הַדְּבָשׁ", מַה יַּעַר - הָתוֹלֵשׁ מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת חַיָּב חַטָּאת, אַף דְּבַשׁ - הָרוֹדֶה מִמֶּנּוּ בְּשַׁבָּת חַיָּב חַטָּאת אֶלָּא רַבִּי אֶלְעָזָר דָּרֵךְ, דִּתְנַן: דֶּרֶךְ שֶׁל נַחְתּוֹמִין שֶׁקָּבְעוֹ בְּכוֹתֶל - רַבִּי אֶלִיעֶזֶר מְטַהֵר, וַחֲכָמִים מְטַמְּאִין; מַנִּי? אִי רַבִּי אֶלְעָזָר - אֲפִילּוּ חָקְקוֹ וּלְבַסּוֹף קָבְעוֹ, אִי רַבָּנָן - אֲפִילּוּ קָבְעוֹ וּלְבַסּוֹף חָקְקוֹ נַמִּי - לְעוֹלָם רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הִיא, וְשָׁאנֵי פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ, דְּטוּמְאָה דְּרַבָּנָן. - מִכְּלָל דְּשַׁאִיבָה דְּאוֹרַיְיתָא?

וְהָא

— פשוטיהם טהורים, ומקבליהם טמאים, ועל כרחך טהורים אפילו מדרבנן, דכלי זכוכית אפילו מקבליהם ליכא טומאה אלא מדרבנן, כדאמרינן במסכת שבת (שם) ופירש רבינו שמואל: דזראי אין להם טומאה אפילו מדרבנן, ומסקנא לא קיימא הכי, אלא מוקי לה בדף של מתבת. ויש מפרשים: בדף של נחתומין, אף על פי שהוא פשוטי כלי עץ — מקבל טומאה מדרבנן, כיון שהוא משמש אדם ואת ומשמש אדם. דדריש בתורת כהנים בפרשת "ויהי ביום השמיני": "כלי", יכול אפילו הסולם והקולב כו׳ — תלמוד לומר "כלי עץ" ולא "כל כלי עץ". יכול שאני מוציא את השולחן ואת הטבלא ואת הדולבקי — תלמוד לומר "כל כלי עץ", ריבה. ומה ראית לרבות את אלו כו׳ — תלמוד לומר "שק", מה שק שהוא משמש אדם ואת ומשמיש אדם — אף אני ארבה את השולחן כו׳. ועל כרחך בשאין ראוין למדרס — מדלא נקט מטה בסא וספסל, והוה ליה לרבינהו מקראי דמשכב ומושב. ובאין להם בית קבול איירי — מדלא קאמר "מה שק מיטלטל מלא וריקם". אלמא מקבלי טומאה. ואף על גב דמפיק להו מקרא — לא הוי אלא אסמכתא, כמו כמה דרשות דתורת כהנים ובספרי דלא הוי אלא אסמכתא. וכן משמע בפרק "שתי הלחם" (מנחות צו, ב), אמר רבי יוחנן: לדברי האומר מסגרתו למטה היתה; פירוש: למטה ברגלי השולחן ולא בשולחן — טבלא המתהפכת טמאה. פירוש, דדרשינן: "השולחן הטהור" — מכלל שהוא טמא. לדברי האומר מסגרתו למעלה היתה — טבלא המתהפכת תיבעי. דהא דשולחן של מקדש מקבל טומאה, לפי שהיה לו בית קבול. אבל טבלא המתהפכת, שאין לה בית קבול — תיבעי. ואי דרשה גמורה היא דתורת כהנים — אמאי תיבעי? תיפוק ליה מקרא דהתם אלא ודאי אסמכתא היא. ובטבלא המתהפכת מספקא ליה אי מקבלא טומאה מדאורייתא, כדפירש הקונטרס התם, משום דעדיפא משאר פשוטי כלי עץ, לפי שראוי להשתמש בה משני צדדין. ולמאן דאמר למטה היתה — טמא, מדכתיב "והטהור".

ומקבלת טומאה במקומה — ואם תאמר: מה טעם נקט גבי טומאה במקומה? דאין חילוק בין במקומה בין שלא במקומה, דהא לאו מחוברת היא ואומר רבינו תם: דשלא במקומה מקבלת טומאה, כיון דמטלטלין אותה ממקום למקום, ודמי לשאר כלים שבבית. וגזרו בה רבנן טומאה, דלמא אתי לאיתלופי.

ושאני פשוטי כלי עץ דרבנן — ואם תאמר: בדתנך דחזו למדרסות איכא טומאה דאורייתא, דכל המטמא מדרס מטמא טמא מת, קל וחומר מפרין קטנים, דאמרינן בפרק "ביצד הרגל" (בבא קמא ב, ב) ובפרק על "אלו מומין" (בכורות לח, א) נמי פריך: ואין לו תוך בבלי שטף מדאורייתא בר קבולי טומאה הוא? והא דומיא דשק בעינן ומשנינן: בהנך דחזו למדרס — ואי בשאר פשוטי כלי עץ דלא חזו למדרס — הניהו אפילו מדרבנן לא מקבלי טומאה, כדמוכח בריש חולין (ג, א) דאמר: הכל שוחטין — ואפילו טמא במוקדשין. האי טמא דאיטמי במאי בו׳. ומשני: כגון שבדק קרומית של קנה ושחט בה. ואי מקבלי טומאה מדרבנן — מאי משני? וכי תימא: התם בדלא עבדה בעין כלי. דעל כרחך איירי בדעבדה בעין כלי, דקדשים טעונים שחיטה בכלי, כדאמרינן ב"התודה" (מנחות פב, ב) מ"ויקח את המאכלת". ועוד, הרי בפרק קמא בכלים (פרק שני משנה א) ומייתי לה בפרק קמא דשבת (טז, א): כלי עץ וכלי עצם וכלי זכוכית טהורים אפילו מדרבנן, דכתיב "כלי עץ או בגד או עור או שק" מה שק מיטלטל מלא וריקן — אף כלי עץ כר׳. אבל כלי מתבת בפרשת מדין הוא [דכתיב] (במדבר לא) "אך את הזהב" וגו׳, ולא אתקש לשק. ואבתי דלא כרבי אליעזר היא דהיא דציגור, דרבי אליעזר לא קמפליג מידי בין חקקו ולבסוף קבעו. **האמר רבי יוסי ברבי חנינא כו׳** — משום דפשוטי כלי עץ לית להו טומאה כלל, הלכך אוקמה בדף של מתבת.

מכלל דשאיבה דאורייתא — רשב"ם ורבינו תם מפרשי דכולו שאוב הוי דאורייתא, ומביאים ראיה מדתניא בתורת כהנים, בפרשת "ויהי ביום השמיני": "מקוה מים יהיה טהור", יכול מילא בכתפו ועשה מקוה בתחלה יהא

יהא טהור? תלמוד לומר "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור", מה מעין בידי שמים — אף מקוה בידי שמים. ויש לדחות, דאסמכתא היא, במו כמה דרשות דחורת כתנים. ועוד מביא ראיה רבינו תם, דתנן במסכת מקוואות בפרק שני (משנה ד), רבי אליעזר אומר: רביעית בתחלה פוסל את המקוה, ושלשה לוגין על פני דמים. ומדמחמיר בתחלה טפי מבסוף — שמע מינה בדבתחלה פוסלין מדאורייתא. ויש לדחות: דהא דאחמיר רבי אליעזר בתחלה ברביעית — משום דרביעית הוא שיעור טבילה למחטין ולצינורות, וכבר יש שם פסול מקוה עליהם. ולרבינו יצחק נראה דאפילו כולו שאוב דרבנן. כדמשמע בתוספתא דמקוואות, דתניא בפרק שני: מקוה שהניחו ריקן, ובא ומצאו מלא — כשר, מפני שזה ספק מים שאובין למקוה. ומדקא מכשר ליה זה מספק — שמע מינה כולו שאוב מדרבנן. וליכא למימר דלאו בכולו שאוב איירי, אלא כשהיה בו מים אך שהיה חסר — דאם כן הוה ליה למימר "שהניחו חסר". ד"ריקן" משמע לגמרי ריקן, שלא היה בו מים כלל. ועוד אמר בפרק קמא דפסחים (יז, ב) גבי משקין בית מטבחיא, בבלים — טמאים, בקרקע — טהורים. ומפרש התם דבקרקע טהורים משום דרוב נישנורות. אלמא, אפילו כולו שאוב חזי להטביל בו. דבשאובו מיירי, מדמפליג בין כלים לקרקע. וסתם משקין בית מטבחיא נמי שאובין הם. ורבינו שמשון בן אברהם דוחה: דהכי קאמר בכלים טמאים — פירוש: שהיו בכלים, אף על גב דהשתא הן בקרקע. ולפי שהיו שאובים בקרקע, שלא היו מעולם בכלים טהורים. והרב רבינו משה ממפונטוירא"ה דוחה: דאף על גב דשאיבה דאורייתא היא — בקרקע טהור, משום שאפשר בלא המשכה, דכי נפלו מן הכלי לרצפה שהיא חלקה מימשני אילך ואילך, והוה ליה כשאיבה שהמשיכה כולה, דבשרה. ובפרק קמא דתמורה (יב, א) דלא מכשיר המשכה אלא כי איכא עשרים ואחת סאה במקוה — אפשר דהיינו מדרבנן. ואם תאמר: בשלמא אי כולו שאוב מדאורייתא — היינו דגזרו חכמים שלשה לוגין מים שאובין פוסלים אטו כולו שאוב, ודוקא בשלשה לוגין גזרו שהן ראוין לרחיצת אדם, כדאמרינן בפרק קמא דשבת (יד, א); בתחלה היו טובלין במערות סרוחים, ונותנין על גביהן שלשה לוגין מים שאובין בר', אבל אי אין כולו שאוב דרבנן — אמאי גזרו כלל בשאיבה? ויש לומר: גזירה שמא יטבול בבלי. דדומיא דמעין אמר רחמנא, שהן בקרקע. ומדהוא מקוה שהניחו ריקן, אומר רבינו שמשון בן אברהם: דאדרבה, יש להוכיח דכולו שאוב דאורייתא. דקתני: כשר, מפני שזה ספק מים שאובין וחזקת המקוואות כשרות. שאדם אינו עושה מקוה אלא לטבול בו, ואינו ממלא אותו מסתמא מים שאובים, אלא מים כשרים לטבילה משמע: דוקא משום חזקה הוא דכשר, הא לאו הכי — פסול, דספיקא דאורייתא לחומרא. תדע, דקתני סיפא: צינור המקלח למקוה והמכתשת נתונה בצדו, ספק מן הצינור למקוה ספק מן המכתשת למקוה — פסול, מפני שהספוג מוכיח. ואם יש בו רוב מקוה — כשר, מפני שיש ספק מים שאובים למקוה. ומדמכשר בשיש בו רוב מקוה מספק, ובשאין רוב פסול — משמע דרובו שאוב דאורייתא. ועוד, תניא התם: שני מקואות, אחד שאוב ואחד כשר, וטבל באחד מהן מטומאה חמורה, ועשה טהרות — הרי הן תלויות. ומדלא מטהרין מספק — אלמא כולו שאוב דאורייתא. והראיות לא נראו לרבינו יצחק. עוד האריך רבינו שמשון בן אברהם. ועוד אומר רבינו תם: דדוקא במקוה חסר פוסלים מים שאובין, אבל במקוה שלם — כל מים שאובין שבעולם אין פוסלין אותו. ושמה כתב ראיות ממסכת מקוואות, ואין להאריך. ואכתוב ואכתוב ראיה אחת. דתנן התם פרק ששי (משנה ח): היה בעליון ארבעים סאה ובתחתון אין כלום — ממלא בבתף ונותן בעליון, עד שירדו בתחתון ארבעים סאה. משמע, אף על פי שרוב מים שאובין — אין נפסל, כיון שהיה שלם. ודאי אי אפשר אם לא נתן בעליון יותר מארבעים סאה. **בעי** רב יוסף מי נשמים שחישב עליהם להדיח בהן את האיצטרובלין מהו להכשיר בהן את הזורעים — פירש הקונטרס: דבכל תלוש ובסוף חיברו מיבעיא ליה לענין הכשר זרעים, ואליבא דרבנן דמכתשת. ואין נראה לרבינו יצחק, דאם כן לימא סתמא: תלוש ולבסוף חיברו לענין הכשר זרעים לרבנן, מהו? בדנקיט בפרק קמא דחולין (טז, א), ולא הוה ליה למינקט איצטרובלין טפי משאר מילי. ועוד: דאין סברא לדמות הכשר זרעים למכר, שהרא מכתשת חשובה כתלוש לענין הכשר זרעים כמו שחשובה לענין מכר. ועוד: דלענין שחיטה נמי מיבעיא: לרבנן תלוש ולבסוף חיברו, מהו? אי הוי כתלוש או לא. ועוד: דפירש דלרבנן דדף לא מיבעיא ליה, דלדידהו ודאי הוי כתלוש, אם כן, אדמיבעיא ליה לרבינו דמכתשת אי סבירא ליה כרבי אליעזר או כרבנן דדף, לענין הכשר זרעים — תיבעי ליה לענין טומאת דף גופיה, דאיפליגו בה רבי אליעזר ורבנן ועוד: כיון דלרבנן דדף פשיטא ליה דהוה כתלוש — הכי נמי לרבנן דמכתשת, דאמאי איתי לן למימר דפליגי רבי רבנן דרבי אליעזר אהנך רבנן דרבי אליעזר? ועוד: דאינו מחלק בין דף למכתשת לכותל ואיצטרובל. ובפרק קמא דחולין (טז, ב) מחלק בין סכין הקבועה לצור הזיעא בין רבנן דרבי אליעזר אהנך רבנן דרבי אליעזר? ועוד: דאינו מחלק בין דף למכתשת לכותל ואיצטרובל. ובפרק קמא דחולין (טז, ב) מחלק בין סכין הקבועה לצור הזיעא בין רבנן דרבי אליעזר אהנך רבנן דרבי אליעזר? ועוד: דאינו מחלק בין דף למכתשת לכותל ואיצטרובל. ובפרק קמא דחולין (טז, א) דתלוש ולבסוף חיברו לענין טומאה, דקאמר: שאני סכין דלא מבטל ליה. ונראה לרבינו יצחק: דלרבנן דדף מיבעיא ליה, דחשיבי ליה לדף תלוש לענין טומאה, והוא הדין לענין הכשר זרעים, דהכשר טומאה דמו אהדדי. ואליבא דמאן דאמר בפרק קמא דחולין (טז, א) דתלוש ולבסוף חיברו דכותל בנין, לענין הכשר זרעים הוי במחובר. והשתא מיבעיא ליה לרבנן דדף ומכתשת, דכולהו רבנן דרבי אליעזר מסתמא חדא נינהו, באיצטרובל דוקא מיבעיא ליה, והכי קמבעיא ליה: איצטרובל דבטל לגבי קרקע גבי מכר לרבנן דמכתשת, אי הוי בטל לגמרי כמו כותל, וחשיב נמי מחובר לענין הכשר זרעים. או דלמא לענין הכשר זרעים לא חשיב מחובר כמו כותל, אלא דוקא לענין מכר, משום עין יפה. אף על גב דלא מהני עין יפה לענין מבחשת — היינו משום שאין סופה לכך כך להתעבד בבית כמו האיצטרובל. ומיהו, לענין הכשר זרעים לא חשיב האיצטרובל מחובר, לפי שעשוי לינטל יותר מכותל. ואליבא דרבי אליעזר לא מיבעיא ליה, דהא חשיב דף מחובר לענין טומאה, והוא הדין לענין הכשר זרעים, וכל שכן איצטרובל. והא דקאמר "אליבא דרבי אליעזר לא תיבעי לך, דאמר כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע" — לאו דוקא נקט הזהוא לישנא. דהא ממכר אין להוכיחה אהכשר זרעים, אלא אמאי דמטהר בדף קא סמיך.

מעמלא

אבגה

וְהָא קָיְמָא לָן: דְּרַבָּנַן וְעוֹד, הָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּן רַבִּי חֲנִינָא: בְּדָף שֶׁל מַתֶּכֶת מַחֲלוֹקֶת - לְעוֹלָם רַבָּנַן הִיא, וְשָׁאנֵי שְׁאִיבָה דְּרַבָּנַן. - אִי הָכִי, אֲפִילּוּ חֻקְקוּ וּלְבַסּוֹף קָבְעוּ נָמֵי - שָׁאנֵי חָתָם, דְּאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי עָלָיו בָּתָלוּשׁ. בָּעֵי רַב יוֹסֵף: מֵי גְּשָׁמִים שֶׁחָשַׁב עֲלֵיהֶם לְהַדִּיחַ אֶת הָאִיצְטְרוּבְלִין, מַהוּ? לְזַרְעִים? אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר: כָּל הַמְחֻבָּר לְקַרְקַע חֲרֵי הוּא כְּקַרְקַע - לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, כִּי תִּיבָּעֵי לָךְ - אַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן דְּאָמְרִי: אֵינוֹ כְּקַרְקַע, מַאי? תֵּיקוּ. שָׁלַח לֵיהּ רַב נַחְמָיָה בְּרֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף לְרַבָּה בְּרֵיהּ דְּרַב הוּנָא וְזִטֵי לִנְהַרְדְּעָא: כִּי אַתְיָא חַד אִיתְתָא לְקַמָּךְ, מִשְׁכַּר, כֵּיוָן קַיְימָא לְהוּ דְּדָף הוּא. וּדְקָשְׁיָא לָךְ: גְּבֵי צִינּוֹר אֲפִילּוּ קָבְעוּ וּלְבַסּוֹף חִקְּקוּ נָמֵי יִפְסוֹל לְמִקְוֶה, לְרַבָּנַן דְּמַטְמְאִי לֵיהּ כְּלִי בְּכָל עִנְיָנִים, אֲפִילּוּ בְּקָבְעוּ וּלְבַסּוֹף חִקְּקוּ — שָׁאנֵי שְׁאִיבָה דְּרַבָּנַן, כִּדְפָרִישִׁית לְעֵיל. הִלְכָךְ, גְּבֵי צִינּוֹר הוּא דְּמִקְיְלִי רַבָּנַן וְאָמְרִי אֵינוֹ פּוֹסֵל בְּקָבְעוּ וּלְבַסּוֹף חִקְּקוּ. אֲבָל לְגַבֵּי דָּף, דְּטוּמְאָתוֹ מִן הַתּוֹרָה — לְעוֹלָם טָמֵא, **אֶלָּא לְעוֹלָם רַבָּנַן** — דְּדָף הוּא. וּדְקָשְׁיָא לָךְ: גְּבֵי צִינּוֹר אֲפִילּוּ קָבְעוּ וּלְבַסּוֹף חִקְּקוּ נָמֵי יִפְסוֹל לְמִקְוֶה, לְרַבָּנַן דְּמַטְמְאִי לֵיהּ כְּלִי בְּכָל עִנְיָנִים, אֲפִילּוּ בְּקָבְעוּ וּלְבַסּוֹף חִקְּקוּ — שָׁאנֵי שְׁאִיבָה דְּרַבָּנַן, כִּדְפָרִישִׁית לְעֵיל. הִלְכָךְ, גְּבֵי צִינּוֹר הוּא דְּמִקְיְלִי רַבָּנַן וְאָמְרִי אֵינוֹ פּוֹסֵל בְּקָבְעוּ וּלְבַסּוֹף חִקְּקוּ — אֲבָל לְגַבֵּי דָּף, דְּטוּמְאָתוֹ מִן הַתּוֹרָה — לְעוֹלָם טָמֵא, דְּכֹל הַמְחֻבָּר לְקַרְקַע אֵינוֹ כְּקַרְקַע. **אִי הָכִי** — דִּלְרַבָּנַן הָכֹל שׁוֹוֶה, בֵּין קָבְעוּ וְאַחַר כָּךְ חִקְּקוּ בֵּין חִקְּקוּ וְאַחַר כָּךְ קָבְעוּ — לֹא בְּטֵיל לְגַבֵּי קַרְקַע, וְחָשִׁיב כְּלִי גָּמוּר, וּגְבֵי שְׁאִיבָה הוּא דְּאֵקִילוּ לְבַטְּלוֹ אֲגַב קַרְקַע — אֲפִילּוּ חִקְּקוּ וּלְבַסּוֹף קָבְעוּ נָמֵי לֹא יִפְסוֹל מִקְוֶה, וּלְבֵיטֵי אֲגַב קַרְקַע וּמִשְׁנֵי: **הָתָם דְּאִיכָּא תּוֹרַת כְּלִי** — וְכֹל כָּךְ לֹא רָצוּ לְהַקֵּל, דְּאִין לָךְ שְׁאִיבָה גְּדוֹלָה מִזּוֹ, הוֹאִיל וְהוּה שָׁם כְּלִי עֲלֵיהָ קוֹדֶם שֶׁהוּטְבַּע בְּקַרְקַע, וְאִי לֹא חֲשִׁבַת לֵיהּ כְּלִי — בְּטֵלָה גְּזֵירַת לְגַמְרֵי. **בָּעֵי רַב יוֹסֵף מֵי גְּשָׁמִים** — שֶׁהִנִּיחַ יוֹרְדִין, וְחִישֵׁב עֲלֵיהֶן שִׁידִּיחוּ הָאִיצְטְרוּבְלִין, מַהוּ שֶׁאוֹתָן גְּשָׁמִים יִכְשְׁירוּ זְרָעִים, אִם נִפְלוּ עֲלֵיהֶן, לְקַבֵּל טוּמְאָה? דְּתָנַן (מִכְשִׁירִין פֶּרֶק רִאשׁוֹן מִשְׁנָה א): כֹּל מַשְׁקֶה שֶׁתְּחִלָּתוֹ לִרְצוֹן, אֲפִילּוּ עַל פִּי שְׁאֵין סוֹפוֹ לִרְצוֹן — מַכְשִׁיר, כֵּיוָן דְּנִיחָא לֵיהּ בִּירִידָתָן לְצוֹרֶךְ גְּשָׁמִים אַלִּמָא, אֲפִילּוּ כּוּלּוֹ שָׁאוּב חָזֵי לְהַטְבִּיל בּוֹ. דִּבְשָׁאוּבוֹ מְיִירִי, מִדְּמַפְלִיג בֵּין כֵּלִים לְקַרְקַע. וְסָתָם מִשְׁקִין בֵּית מִטְבְּחֵיא נָמֵי שְׁאוּבִין הֵם. וְרִבֵּינוּ שִׁמְשׁוֹן בֶּן אַבְרָהָם דּוֹחֶה: דְּהֵכִי קָאָמַר בִּכְלִים טְמֵאִים — פִּירוּשׁ: שֶׁהָיוּ בִּכְלִים, אַף עַל גַּב דְּהַשְׁתָּא הֵן בְּקַרְקַע. וְלִפְי שֶׁהָיוּ שְׁאוּבִים בְּקַרְקַע, שֶׁלֹּא הָיוּ מְעוֹלָם בִּכְלִים טְהוֹרִים. וְהָרַב רִבֵּינוּ מֹשֶׁה מִפּוֹנְטוֹיְזְ"א דּוֹחֶה: דְּאַף עַל גַּב דִּשְׁאִיבָה דְּאוֹרַיְיתָא הִיא — בְּקַרְקַע טָהוֹר, מִשּׁוּם שֶׁאֶפְשָׁר בְּלֹא הַמְשָׁכָה, דְּכִי נָפְלוּ מִן הַכְּלִי לִרְצָפָה שֶׁהִיא חֲלָקָה מִימַּשְׁנֵי אֵילָךְ וְאֵילָךְ, וְהוֹה לֵיהּ כִּשְׁאִיבָה שֶׁהִמְשִׁיכָה כּוּלָּהּ, דִּבְשָׁרָה. וּבְפֶרֶק קַמָּא דִּתְמוּרָה (יב, א) דְּלָא מַכְשִׁיר הַמְשָׁכָה אֶלָּא כִּי אֵיכָא עֶשָׂרִים וְאַחַת סְאָה בְּמִקְוֶה — אֶפְשָׁר דְּהֵיינוּ מִדִּרַבָּנַן. וְאִם תֹּאמַר: בִּשְׁלָמָא אִי כּוּלּוֹ שָׁאוּב מִדְּאוֹרַיְיתָא — הֵיינוּ דִּגְזְרוּ חֲכָמִים שְׁלֹשָׁה לוֹגִין מַיִם שְׁאוּבִין פּוֹסְלִים אֲטוּ כּוּלּוֹ שָׁאוּב, וְדוֹקָא בִּשְׁלֹשָׁה לוֹגִין גָּזְרוּ שֶׁהֵן רְאוּיִין לִרְחִיצַת אָדָם, כְּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּשַׁבָּת (יד, א); בִּתְחִלָּה הָיוּ טוֹבְלִין בְּמְעָרוֹת סְרוּחִים, וְנוֹתְנִין עַל גַּבֵּיהֶן שְׁלֹשָׁה לוֹגִין מַיִם שְׁאוּבִין בַּר', אֲבָל אִי אֵין כּוּלּוֹ שָׁאוּב דְּרַבָּנַן — אֲמַאי גָּזְרוּ כְּלָל בִּשְׁאִיבָה? וְיֵשׁ לוֹמַר: גְּזֵירָה שְׁמָא יִטְבּוֹל בִּבְלֵי. דְּדוֹמְיָא דְּמָעַיִן אָמַר רַחֲמָנָא, שֶׁהֵן בְּקַרְקַע. וּמֵהָהוּא מְקוֶה שֶׁהִנִּיחוֹ רֵיקָן, אוֹמֵר רִבֵּינוּ שִׁמְשׁוֹן בֶּן אַבְרָהָם: דְּאַדְרַבָּה, יֵשׁ לְהוֹכִיחַ דְּכוּלּוֹ שָׁאוּב דְּאוֹרַיְיתָא. דְּקָתָנֵי: כָּשֵׁר, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה סֵפֶק מַיִם שְׁאוּבִין וְחֶזְקַת הַמִּקְוָאוֹת כְּשֵׁרוֹת. שֶׁאָדָם אֵינוֹ עוֹשֶׂה מִקְוֶה אֶלָּא לִטְבּוֹל בּוֹ, וְאֵינוֹ מְמַלֵּא אוֹתוֹ מִסְּתָמָא מַיִם שְׁאוּבִים, אֶלָּא מַיִם כְּשֵׁרִים לִטְבִילָה מִשְּׁמָע: דּוֹקָא מִשּׁוּם חֶזְקָה הוּא דְּכָשֵׁר, הָא לָאו הָכֵי — פָּסוּל, דִּסְפֵיקָא דְּאוֹרַיְיתָא לְחוּמְרָא. תֵּדַע, דְּקָתָנֵי סִיפָא: צִינּוֹר הַמַּקְלֵחַ לְמִקְוֶה וְהַמִּכְתֶּשֶׁת נְתוּנָה בְּצִדּוֹ, סֵפֶק מִן הַצִּינּוֹר לְמִקְוֶה סֵפֶק מִן הַמִּכְתֶּשֶׁת לְמִקְוֶה — פָּסוּל, מִפְּנֵי שֶׁהַסְּפוֹג מוֹכִיחַ. וְאִם יֵשׁ בּוֹ רוֹב מִקְוֶה — כָּשֵׁר, מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ סֵפֶק מַיִם שְׁאוּבִים לְמִקְוֶה. וּמֵדְּמַכְשֵׁר בְּשִׁישׁ בּוֹ רוֹב מִקְוֶה מִסֵּפֶק, וּבְשֶׁאֵין רוֹב פָּסוּל — מִשְּׁמָע דְּרוֹבּוֹ שָׁאוּב דְּאוֹרַיְיתָא. וְעוֹד, תַּנְיָא הָתָם: שְׁנֵי מִקְוָאוֹת, אֶחָד שָׁאוּב וְאֶחָד כָּשֵׁר, וְטָבַל בְּאֶחָד מֵהֶן מִטּוּמְאָה חֲמוּרָה, וְעָשָׂה טְהָרוֹת — הֲרֵי הֵן תְּלוּיוֹת. וּמִדְּלָא מְטַהֲרִין מִסֵּפֶק — אֶלְמָא כּוּלּוֹ שָׁאוּב דְּאוֹרַיְיתָא. וְהַרְאָיוֹת לֹא נִרְאוּ לְרִבֵּינוּ יִצְחָק. עוֹד הֶאֱרִיךְ רִבֵּינוּ שִׁמְשׁוֹן בֶּן אַבְרָהָם. וְעוֹד אוֹמֵר רִבֵּינוּ תָּם: דְּדוֹקָא בְּמִקְוֶה חָסֵר פּוֹסְלִים מַיִם שְׁאוּבִין, אֲבָל בְּמִקְוֶה שָׁלֵם — כָּל מַיִם שְׁאוּבִין שֶׁבָּעוֹלָם אֵין פּוֹסְלִין אוֹתוֹ. וְשָׁמָּה כָּתַב רְאָיוֹת מִמַּסֶּכֶת מִקְוָאוֹת, וְאֵין לְהַאֲרִיךְ. וְאֶכְתּוֹב וְאֶכְתּוֹב רְאָיָה אַחַת. דְּתָנַן הָתָם פֶּרֶק שִׁשִּׁי (מִשְׁנָה ח): הָיָה בָּעֶלְיוֹן אַרְבָּעִים סְאָה וּבְתַחְתּוֹן אֵין כְּלוּם — מְמַלֵּא בְּבַתָּף וְנוֹתֵן בָּעֶלְיוֹן, עַד שֶׁיֵּרְדוּ בְּתַחְתּוֹן אַרְבָּעִים סְאָה. מִשְּׁמָע, אַף עַל פִּי שֶׁרּוֹב מַיִם שְׁאוּבִין — אֵין נִפְסָל, כֵּיוָן שֶׁהָיָה שָׁלֵם. **בָּעֵי** רַב יוֹסֵף מִי נִשְׁמִים שֶׁחִישֵּׁב עֲלֵיהֶם לְהַדִּיחַ בָּהֶן אֶת הָאִיצְטְרוּבְלִין מַהוּ לְהַכְשִׁיר בָּהֶן אֶת הַזְּרָעִים — פִּירַשׁ הַקּוּנְטְרֵס: דִּבְכָל תָּלוּשׁ וּבְסוֹף חִיבְּרוֹ מִיבָּעְיָא לֵיהּ לְעִנְיַן הַכְשֵׁר זְרָעִים, וְאַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן דְּמַכְתֶּשֶׁת. וְאֵין נִרְאֶה לְרִבֵּינוּ יִצְחָק, דְּאִם כֵּן לֵימָא סְתָמָא: תָּלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִיבְּרוֹ לְעִנְיַן הַכְשֵׁר זְרָעִים לְרַבָּנַן, מַהוּ? דִּבְדַנְקִיט בְּפֶרֶק קַמָּא דְּחוּלִּין (טז, א), וְלָא הָוֹה לֵיהּ לְמִינְקַט אִיצְטְרוּבְלִין טְפֵי מִשְּׁאָר מִילֵּי. וְעוֹד: דְּאֵין סְבָרָא לְדַמּוֹת הַכְשֵׁר זְרָעִים לְמֶכֶר, שֶׁהֲרֵי מַכְתֶּשֶׁת חֲשׁוּבָה כְּתָלוּשׁ לְעִנְיַן הַכְשֵׁר זְרָעִים כְּמוֹ שֶׁחֲשׁוּבָה לְעִנְיַן מֶכֶר. וְעוֹד: דְּלְעִנְיַן שְׁחִיטָה נָמֵי מִיבָּעְיָא: לְרַבָּנַן תָּלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִיבְּרוֹ, מַהוּ? אִי הֲוֵי כִּתְלוּשׁ אוֹ לָא. וְעוֹד: דְּפֵירַשׁ דִּלְרַבָּנַן דָּדַף לָא מִיבָּעְיָא לֵיהּ, דִּלְדִידְהוּ וַדַּאי הֲוֵי כִּתְלוּשׁ, אִם כֵּן, אַדְּמִיבָּעְיָא לֵיהּ לְרַבִּינוּ דִּמְכַתֶּשֶׁת אִי סְבִירָא לֵיהּ כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹ כְּרַבָּנַן דָּדַף, לְעִנְיַן הַכְשֵׁר זְרָעִים — תִּיבָּעֵי לֵיהּ לְעִנְיַן טוּמְאַת דָּף גּוּפֵיהּ, דְּאִיפְלִיגוּ בָּהּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבָּנַן וְעוֹד: כֵּיוָן דִּלְרַבָּנַן דָּדַף פְּשִׁיטָא לֵיהּ דְּהוֹה כִּתְלוּשׁ — הָכִי נָמֵי לִרְבָּנַן דִּמְכַתֶּשֶׁת, דְּאַמַּאי אִיתַּי לָן לְמֵימַר דִּפְלִיגִי רַבִּי רַבָּנַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲהָנֵךְ רַבָּנַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? וְעוֹד: דְּאֵינוֹ מַחֲלִיק בֵּין דָּף לִמְכַתֶּשֶׁת לְכוֹתֶל וְאִיצְטְרוּבֵל. וּבְפֶרֶק קַמָּא דְּחוּלִּין (טז, ב) מַחֲלִיק בֵּין סַכִּין הַקְּבוּעָה לְצוּר הַזִּיעָא בֵּין רַבָּנַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲהָנֵךְ רַבָּנַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? וְעוֹד: דְּאֵינוֹ מַחֲלִיק בֵּין דָּף לִמְכַתֶּשֶׁת לְכוֹתֶל וְאִיצְטְרוּבֵל. וּבְפֶרֶק קַמָּא דְּחוּלִּין (טז, ב) מַחֲלִיק בֵּין סַכִּין הַקְּבוּעָה לְצוּר הַזִּיעָא בֵּין רַבָּנַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲהָנֵךְ רַבָּנַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? וְעוֹד: דְּאֵינוֹ מַחֲלִיק בֵּין דָּף לִמְכַתֶּשֶׁת לְכוֹתֶל וְאִיצְטְרוּבֵל. וּבְפֶרֶק קַמָּא דְּחוּלִּין (טז, א) דְּתָלוּשׁ וּלְבַסּוֹף חִיבְּרוֹ דְּכוֹתֶל בְּנִין, לְעִנְיַן הַכְשֵׁר זְרָעִים הוֹי כְּמֻחְבָּר. וְהַשְׁתָּא מִיבָּעְיָא לֵיהּ לְרַבָּנַן דָּדַף וּמִכְתֶּשֶׁת, דִּכּוּלְּהוּ רַבָּנַן דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִסְּתָמָא חַדָּא נִינְהוּ, בְּאִיצְטְרוּבֵל דּוֹקָא מִיבָּעְיָא לֵיהּ, וְהֵכִי קָמִבָּעְיָא לֵיהּ: אִיצְטְרוּבֵל דְּבָטֵל לְגַבֵּי קַרְקַע גַּבֵּי מֶכֶר לְרַבָּנַן דִּמְכַתֶּשֶׁת, אִי הֲוֵי בָּטֵל לְגַמְרֵי כְּמוֹ כּוֹתֶל, וְחָשִׁיב נָמֵי מְחֻבָּר לְעִנְיַן הַכְשֵׁר זְרָעִים. אוֹ דִּלְמָא לְעִנְיַן הַכְשֵׁר זְרָעִים לָא חָשִׁיב מְחֻבָּר כְּמוֹ כּוֹתֶל, אֶלָּא דּוֹקָא לְעִנְיַן מֶכֶר, מִשּׁוּם עֵין יָפֶה. אַף עַל גַּב דְּלָא מְהָנֵי עֵין יָפֶה לְעִנְיַן מִבְחֶשֶׁת — הֵיינוּ מִשּׁוּם שֶׁאֵין סוֹפָהּ לְכָךְ כָּךְ לְהִתְעַבֵּד בְּבֵית כְּמוֹ הָאִיצְטְרוּבֵל. וְהָא דְּקָאָמַר "אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, דְּאָמַר כָּל הַמְחֻבָּר לְקַרְקַע הֲרֵי הוּא כְּקַרְקַע" — לָאו דַּוְקָא נָקַט הָזֵהוּ לִישָׁנָא. דְּהָא מִמֶּכֶר אֵין לְהוֹכִיחַ אֶהַכְשֵׁר זְרָעִים, אֶלָּא אַמַּאי דְּמַטְהֵר בְּדָף קָא סָמִיךְ.

אצטרובל דאמרי מכור — לא משום דחשיב מחובר, דהא גבי מכר מבכחת חשבי ליה לתלוש ולבסוף חיברו בכתלוש, ואצטרובל נמי תלוש ולבסוף חיברו הוא, דקודם שיקבענו בקרקע הוי בנוי ועומד. ואלא היינו טעמיידה: משום דעיקר עשייתו לקביעות בקרקע טפי ממכתשת, חשיב כבית לענין מבירת בית. דומיא דכותלי הבית, דחשיבי תלוש לענין הכשר זרעים, ולגבי מכר הרי הן בכלל בית וחשיבי בקרקע. או דלמא טעמיידהו גבי מבכחת משום דבעין רעה מובר, אבל לגבי הכשר — בקרקע משוו ליה, וברבי אליעזר סבירא להו. תיקו. האי דנקט "להדיח בהן את האצטרובל" ולא נקט מבכחת — אורחא דמילתא נקט, שהיו רגילין להדיחו. אי נמי רבותא הוא דנקט, בדפרישית, דאף על גב דאמרי רבנן מכר את האצטרובל — איכא למימר דחשבי ליה תלוש לענין הכשר זרעים, כדפרישית. **עישור נבסי** — שהבת נוטלת בנבסי אביה בשביל פרנסת הבעל להנישא בו. וקיימא לן בכתובות (סה, א): לפרנסה שמין באב, והיכא דאין יודעין דעתו — נוטלת עישור נבסים, וממקרקעי ולא ממטלטלי, כדאמר בכתובות. **אפילו מאצטרובלי** — כרבי אליעזר, דכל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע. ופירש רבינו חננאל: וקיימא לן הכי, דהא לית מאן דפליג עלה. ולדברי הכל פרנסה דהיא עישור נבסי — ממקרקעי ולא ממטלטלי היא, ואפילו בזמן הזה, דהא בהדיא פסק רבא בפרק "מציאת האשה" הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי, בין לכתובה בין למזוני בין לפרנסה. ואף על גב דרבותינו הגאונים תקנו לגבות כתובה אפילו ממטלטלי, גובים גם מזוני אפילו ממטלטלי, דהא קיימא לן (כתובות נד, ב): תנאי בכתובה כבכתובה דמי — הני מילי בכתובה ומזוני, אבל הפרנסה אינה מתנאי כתובה — הלכך במקומות עומדת, וממקרקעי גביא ולא ממטלטלי. **אנבה מאצטרובלי** — דאינן מטלטלי קבועין בקרקע. שמעינן מינה, דסוגיא דשמעתא כרבי אליעזר סלקא, דסבר: כל המחובר לקרקע — דרי הוא בקרקע. כן פירש רבינו חננאל, והכי פסקא אליבא דהלכתא, וכן עיקר. **מעמלא דבתי** — משכירות הבתים. דכמקרקעי חשיב ליה, דשכר מקרקעי חשיב מקרקעי. **משנה** **המוכר את החצר** — סתם, מכר בתים הפתוחים לחצר, וחורות שיחין ומערות שבתוך הבית. אף על גב דהמוכר את הבית לא מכר חורות שיחין ומערות — לגבי מיהא בטלים, ונמכרין בכלל חצר. **אבל לא את המטלטלין** — תשמישי הבית שאינן קבועין כל כך: הנך דאמרן לעיל דאינן מכורין בכלל בית, וכל שכן שאר מטלטלין שאינן בכלל תשמישי בית. **הרי טוען מבוריו** — המטלטלין — תשמישי בית טוען, דאיקרו מטלטלי, כדאמרינן לקמן ב"מי שמת" (קנ, א): מאני תשמישתיה איקרו מטלטלי, ולא חיטי ושערי. **בין כך ובין כך** — בין שאמר לו "כל מה שבתוכה" בין לא אמר. **לא את המרחץ** — דאינו בכלל חצר. **אלא אוירה** — אבל בתים וחורות לא מכר כלל. ודמים מודיעים ליכא למימר, דאין אונאה לקרקעות. **גמרא** **החיצונים** — הפתוחין לחצר. **חולבאות** — פירש רבינו חננאל: קרקע שעפרו חול, שמוציאין ממנו זכוכית. ודפרק קמא דשבת (טו, ב) אמרינן בזכוכית שתחלת ברייתו מן החול, והלכך מקום חשוב בפני עצמו. **תניוה התפוחות לתוכה** — שאין מוכרין אלא לבני חצר זו. **שאין פתוחות לתוכה** — אלא לרשות הרבים. מלוסא = אוירא. **והתני רבי חייא** — דפתוחות לבאן ולכאן אין נמכרות עמה **הא** — דרבי חייא — דרוב תשמישייהו לבר, פתח של צד החוץ פתוח יותר להשתמש בו מפתח הפנימי. **אמר רבא כל היכא דאמר ליה דיירתא** — שאמר לו מוכר ללוקח "דירה זו אני מוכר לך", ובלשון זה מכר לו את החצר, שלא אמר "חצר זו אני מוכר לך" אלא "מדור זה" — דכולי עלמא לא פליגי דבתים משמע, דבחצר אין דרין, אלא בבתים. והלכך הכא מודי רבי אליעזר דחצר ובתים מכר לו, שהכל ביחד קרוי דירה. **כי פליגי דאמר ליה דירתא** — חצר מתרגמינן: דרתא. **רבי אליעזר סבר תרבינא משמע** — אויר משמע, כאילו אמר לו "חצר זו אני מוכר", דאויר לבד קרוי "חצר". **ורבנן סברי בתי משמע** — ד"דרתא" ו"דירתא" אחת הם, שניהם לשון דירה הם. ולהך לישנא קמא דרבא משמע דהיכא דאמר ליה "חצר זו אני מוכר לך" — הכל מודין דלא מכר אלא אוירה של חצר. ומתניתין דהכי קתני: המוכר חצר באותו לשון שרגילין לקרותו, דהיינו "דרתא" — מכר את הבתים כו'. רבי אליעזר אומר: המוכר את החצר, אפילו בלשון "דרתא" — לא מכר אלא אוירה של חצר. **הכי נרסינן: איכא דאמרי אמר רבא כל היכא דאמר ליה דירתא כולי עלמא לא פליגי דבתי משמע** — דגם הוא לשון דירה, דעל שם דירה נקראת החצר דרתא. **הכי נרסינן: כי פליגי דאמר ליה חצר** — כדקתני מתניתין "המוכר את החצר". מר סבר: "חצר" אוירא משמע. **ומר סבר בחצר המשכן** — חבמים סברי: "חצר" בחצר המשכן, כדכתיב: "אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים" (שמות כז), ובכלל אלו מאה אמה קדש הקדשים ואהל מועד שהם כמו בתים וקראן החכתוב חצר, מכאן שהבתים נמכרין בכלל חצר. כן פירש רבינו חננאל, ועיקר. ומסתברא כהאי לישנא בתרא, דבדאמר ליה "חצר" פליגי, דהכי תנן מתניתין. והלכך, לא שנא אמר ליה "דירתא" ולא שנא אמר ליה "דרתא" ולא שנא אמר ליה "חצר" — מכר את הבתים. **מצולה** — קרקעית הנהר שמוציאין בו כסף והזהב. כן פירש רבינו חננאל. ויש מפרשים: לדגים. **החזיק בחולבות** — לאו בחזקת שלש שנים מיירי, אלא בחזקה כדי לקנות, שלא יוכל מוכר לחזור בו. דקיימא לן: קרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה. **לא קנה מצולה** — שהרי שני תשמישין הן, זה לחול וזה לכסף וזהב, ושני שמות הן, ואף על פי שסומכין זה לזה לא מהניא חזקת חולסית לקנות מצולה. והיינו טעמא: דמהאי קרא נפקא לן חזקת הקונה קרקע במסכת קדושין (כו, א): "ושבו בעריכם אשר תפשתם" (בה) במה תפשתם — בעישיבה, ועוד קרא אחרינא: "וירשתם אותה וישבתם בה" במה ירשתם — בישיבה — משם למדנו שאותו שהוא יושב בו או אותה העיר שהוא יושב בה, הוא קונה בחזקת ישיבה, אבל עיר אחרת אינו קונה בישיבת חבירתה. הלכך חולסית ומצולה שהן שני דברים חלוקין זה מזה, באותו שהוא מחזיק הוא זוכה ולא בחבירו. **ביון שהחזיק באחת מהן קנה בולן** — ובדמפרש בפרק קמא דקדושין (כו, ב): שנתן לו דמי בולן. דכיון דקיבל המוכר כל הדמים של עשר השדות, הרי אשתעבוד בולהו ללוקח בשביל מעותיו שנתן לו, ודי לן בחזקת אחת מהן. וכדמפרש טעמא בבבא קמא: דסדנא דארעא חד הוא — כל השדות אדוקין בגוף קרקע של עולם שהוא אחד, וכמו שהחזיק בבולהו דמי. והא דאמרינן בחזקת הבתים (בבא בתרא נג, א): שני שדות ומער אחד ביניהן, החזיק באחת מהן לא קנה חבירתה — לא תקשי לשמואל, דהתם בנבסי הגר קאי, דממילא קא קני בלא מהן

מעמלא דבתי — ואם תאמר: היכי דמיזי אי כבר בא השכירות ליד האחין — אם כן מטלטלי נינהו, ולא גביא מניידהו. ואי אתא לאשמועינן שיכולה להשביר לצורך נדוניייתה — פשיטא, דאפילו למכור יכולה ויש לומר: כגון שהשכירו הבית לשנה, וכבר ערב חצי הזמן. וקא משמע לן דאפילו שכירות מזמן שערב תטול, דאין השכירות משתלמת אלא לבסוף, ולא דמי למטלטלין.

משנה **המוכר את החצר** - לא משום מחובר, דהא גבי מכר מבכחת חשבי ליה לתלוש ולבסוף חיברו בכתלוש, ואצטרובל נמי תלוש ולבסוף חיברו הוא, דקודם שיקבענו בקרקע הוי בנוי ועומד. ואלא היינו טעמיידה: משום דעיקר עשייתו לקביעות בקרקע טפי ממכתשת, חשיב כבית לענין מבירת בית. דומיא דכותלי הבית, דחשיבי תלוש לענין הכשר זרעים, ולגבי מכר הרי הן בכלל בית וחשיבי בקרקע. או דלמא טעמיידהו גבי מבכחת משום דבעין רעה מובר, אבל לגבי הכשר — בקרקע משוו ליה, וברבי אליעזר סבירא להו. תיקו. האי דנקט "להדיח בהן את האצטרובל" ולא נקט מבכחת — אורחא דמילתא נקט, שהיו רגילין להדיחו. אי נמי רבותא הוא דנקט, בדפרישית, דאף על גב דאמרי רבנן מכר את האצטרובל — איכא למימר דחשבי ליה תלוש לענין הכשר זרעים, כדפרישית. **עישור נבסי** — שהבת נוטלת בנבסי אביה בשביל פרנסת הבעל להנישא בו. וקיימא לן בכתובות (סה, א): לפרנסה שמין באב, והיכא דאין יודעין דעתו — נוטלת עישור נבסים, וממקרקעי ולא ממטלטלי, כדאמר בכתובות. **אפילו מאצטרובלי** — כרבי אליעזר, דכל המחובר לקרקע הרי הוא בקרקע. ופירש רבינו חננאל: וקיימא לן הכי, דהא לית מאן דפליג עלה. ולדברי הכל פרנסה דהיא עישור נבסי — ממקרקעי ולא ממטלטלי היא, ואפילו בזמן הזה, דהא בהדיא פסק רבא בפרק "מציאת האשה" הלכתא ממקרקעי ולא ממטלטלי, בין לכתובה בין למזוני בין לפרנסה. ואף על גב דרבותינו הגאונים תקנו לגבות כתובה אפילו ממטלטלי, גובים גם מזוני אפילו ממטלטלי, דהא קיימא לן (כתובות נד, ב): תנאי בכתובה כבכתובה דמי — הני מילי בכתובה ומזוני, אבל הפרנסה אינה מתנאי כתובה — הלכך במקומות עומדת, וממקרקעי גביא ולא ממטלטלי. **אנבה מאצטרובלי** — דאינן מטלטלי קבועין בקרקע. שמעינן מינה, דסוגיא דשמעתא כרבי אליעזר סלקא, דסבר: כל המחובר לקרקע — דרי הוא בקרקע. כן פירש רבינו חננאל, והכי פסקא אליבא דהלכתא, וכן עיקר. **מעמלא דבתי** — משכירות הבתים. דכמקרקעי חשיב ליה, דשכר מקרקעי חשיב מקרקעי. **משנה** **המוכר את החצר** — סתם, מכר בתים הפתוחים לחצר, וחורות שיחין ומערות שבתוך הבית. אף על גב דהמוכר את הבית לא מכר חורות שיחין ומערות — לגבי מיהא בטלים, ונמכרין בכלל חצר. **אבל לא את המטלטלין** — תשמישי הבית שאינן קבועין כל כך: הנך דאמרן לעיל דאינן מכורין בכלל בית, וכל שכן שאר מטלטלין שאינן בכלל תשמישי בית. **הרי טוען מבוריו** — המטלטלין — תשמישי בית טוען, דאיקרו מטלטלי, כדאמרינן לקמן ב"מי שמת" (קנ, א): מאני תשמישתיה איקרו מטלטלי, ולא חיטי ושערי. **בין כך ובין כך** — בין שאמר לו "כל מה שבתוכה" בין לא אמר. **לא את המרחץ** — דאינו בכלל חצר. **אלא אוירה** — אבל בתים וחורות לא מכר כלל. ודמים מודיעים ליכא למימר, דאין אונאה לקרקעות. **גמרא** **החיצונים** — הפתוחין לחצר. **חולבאות** — פירש רבינו חננאל: קרקע שעפרו חול, שמוציאין ממנו זכוכית. ודפרק קמא דשבת (טו, ב) אמרינן בזכוכית שתחלת ברייתו מן החול, והלכך מקום חשוב בפני עצמו. **תניוה התפוחות לתוכה** — שאין מוכרין אלא לבני חצר זו. **שאין פתוחות לתוכה** — אלא לרשות הרבים. מלוסא = אוירא. **והתני רבי חייא** — דפתוחות לבאן ולכאן אין נמכרות עמה **הא** — דרבי חייא — דרוב תשמישייהו לבר, פתח של צד החוץ פתוח יותר להשתמש בו מפתח הפנימי. **אמר רבא כל היכא דאמר ליה דיירתא** — שאמר לו מוכר ללוקח "דירה זו אני מוכר לך", ובלשון זה מכר לו את החצר, שלא אמר "חצר זו אני מוכר לך" אלא "מדור זה" — דכולי עלמא לא פליגי דבתים משמע, דבחצר אין דרין, אלא בבתים. והלכך הכא מודי רבי אליעזר דחצר ובתים מכר לו, שהכל ביחד קרוי דירה. **כי פליגי דאמר ליה דירתא** — חצר מתרגמינן: דרתא. **רבי אליעזר סבר תרבינא משמע** — אויר משמע, כאילו אמר לו "חצר זו אני מוכר", דאויר לבד קרוי "חצר". **ורבנן סברי בתי משמע** — ד"דרתא" ו"דירתא" אחת הם, שניהם לשון דירה הם. ולהך לישנא קמא דרבא משמע דהיכא דאמר ליה "חצר זו אני מוכר לך" — הכל מודין דלא מכר אלא אוירה של חצר. ומתניתין דהכי קתני: המוכר חצר באותו לשון שרגילין לקרותו, דהיינו "דרתא" — מכר את הבתים כו'. רבי אליעזר אומר: המוכר את החצר, אפילו בלשון "דרתא" — לא מכר אלא אוירה של חצר. **הכי נרסינן: איכא דאמרי אמר רבא כל היכא דאמר ליה דירתא כולי עלמא לא פליגי דבתי משמע** — דגם הוא לשון דירה, דעל שם דירה נקראת החצר דרתא. **הכי נרסינן: כי פליגי דאמר ליה חצר** — כדקתני מתניתין "המוכר את החצר". מר סבר: "חצר" אוירא משמע. **ומר סבר בחצר המשכן** — חבמים סברי: "חצר" בחצר המשכן, כדכתיב: "אורך החצר מאה באמה ורוחב חמשים בחמשים" (שמות כז), ובכלל אלו מאה אמה קדש הקדשים ואהל מועד שהם כמו בתים וקראן החכתוב חצר, מכאן שהבתים נמכרין בכלל חצר. כן פירש רבינו חננאל, ועיקר. ומסתברא כהאי לישנא בתרא, דבדאמר ליה "חצר" פליגי, דהכי תנן מתניתין. והלכך, לא שנא אמר ליה "דירתא" ולא שנא אמר ליה "דרתא" ולא שנא אמר ליה "חצר" — מכר את הבתים. **מצולה** — קרקעית הנהר שמוציאין בו כסף והזהב. כן פירש רבינו חננאל. ויש מפרשים: לדגים. **החזיק בחולבות** — לאו בחזקת שלש שנים מיירי, אלא בחזקה כדי לקנות, שלא יוכל מוכר לחזור בו. דקיימא לן: קרקע נקנית בכסף בשטר ובחזקה. **לא קנה מצולה** — שהרי שני תשמישין הן, זה לחול וזה לכסף וזהב, ושני שמות הן, ואף על פי שסומכין זה לזה לא מהניא חזקת חולסית לקנות מצולה. והיינו טעמא: דמהאי קרא נפקא לן חזקת הקונה קרקע במסכת קדושין (כו, א): "ושבו בעריכם אשר תפשתם" (בה) במה תפשתם — בעישיבה, ועוד קרא אחרינא: "וירשתם אותה וישבתם בה" במה ירשתם — בישיבה — משם למדנו שאותו שהוא יושב בו או אותה העיר שהוא יושב בה, הוא קונה בחזקת ישיבה, אבל עיר אחרת אינו קונה בישיבת חבירתה. הלכך חולסית ומצולה שהן שני דברים חלוקין זה מזה, באותו שהוא מחזיק הוא זוכה ולא בחבירו. **ביון שהחזיק באחת מהן קנה בולן** — ובדמפרש בפרק קמא דקדושין (כו, ב): שנתן לו דמי בולן. דכיון דקיבל המוכר כל הדמים של עשר השדות, הרי אשתעבוד בולהו ללוקח בשביל מעותיו שנתן לו, ודי לן בחזקת אחת מהן. וכדמפרש טעמא בבבא קמא: דסדנא דארעא חד הוא — כל השדות אדוקין בגוף קרקע של עולם שהוא אחד, וכמו שהחזיק בבולהו דמי. והא דאמרינן בחזקת הבתים (בבא בתרא נג, א): שני שדות ומער אחד ביניהן, החזיק באחת מהן לא קנה חבירתה — לא תקשי לשמואל, דהתם בנבסי הגר קאי, דממילא קא קני בלא מהן

אַנְבָּה עִישּׁוּר נִכְסֵי אֲפִילּוּ מֵאֲצְטְרוּבְּלֵי דְּרֵיחַיִם. אָמַר רַב אַשִׁי: כִּי הֵיכִי דְּבָתֵּי. **מִשְׁנָה** הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר - מְכַר בָּתִּים, בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת, אֲבָל לֹא אֶת הַמְּטַלְטְלִין; בְּזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ: "הוּא וְכָל מַה שֶׁבְּתוֹכוֹ" - הֲרֵי פּוֹלֵן מְכוּרִין. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַמֶּרְחָץ וְלֹא אֶת בֵּית הַבַּד שֶׁבְּתוֹכָהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר - לֹא מָכַר אֶלָּא אֲוִירָהּ שֶׁל חָצֵר. **גְּמָרָא** תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר - מָכַר בָּתִּים הַחִיצוֹנִים וּבָתִּים הַפְּנִימִים וּבֵית הַחוֹלָאוֹת; חֲנִוּיוֹת פְּתוּחוֹת לְתוֹכָהּ - נִמְכָּרוֹת עִמָּהּ, וְשֶׁאֵין פְּתוּחוֹת לְתוֹכָהּ - אֵין נִמְכָּרוֹת עִמָּהּ; פְּתוּחוֹת לְכָאן וּלְכָאן - [אֵלּוּ] וָאֵלּוּ נִמְכָּרוֹת עִמָּהּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר - לֹא מָכַר אֶלָּא מִילּוֹסָא שֶׁל חָצֵר. אָמַר מָר: פְּתוּחוֹת לְכָאן וּלְכָאן - נִמְכָּרוֹת עִמָּהּ. וְהָא תָּנֵי רַבִּי חִיָּיא: אֵין נִמְכָּרוֹת עִמָּהּ - לָא קַשְׁיָא: הָא דְּרוֹב תַּשְׁמִישָׁתֵיהוּ לְגַו, הָא דְּרוֹב תַּשְׁמִישָׁתֵיהוּ לְבַר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמּוֹכֵר אֶת הֶחָצֵר - לֹא מָכַר אֶלָּא אֲוִירָהּ שֶׁל חָצֵר. אָמַר רַבָּה: אִי דְּאָמַר לֵיהּ "דִּירְתָא", דִּכְווֹלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּבָתֵּי מַשְׁמַע. דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא - דְּאָמַר לֵיהּ "דִּירְתָא", מָר סָבַר: תַּרְבִּינָא מַשְׁמַע, וּמָר סָבַר: בָּתֵּי מַשְׁמַע. אֵיכָא דְּאָמְרִי, אָמַר רַבָּה: אִי דְּאָמַר לֵיהּ "דִּירְתָא" - דִּכְווֹלֵי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּבָתֵּי מַשְׁמַע, כִּי פְּלִיגִי - דְּאָמַר לֵיהּ "חָצֵר", מָר סָבַר: חָצֵר - אֲוִירָא מַשְׁמַע, וּמָר סָבַר: בַּחֲצַר הַמִּשְׁכָּן. וְאָמַר רַבָּה אָמַר רַב נַחְמָן: מָכַר לוֹ חוֹלְסִית וּמְצוּלָה, הֶחְזִיק בְּחוֹלְסִית - לֹא קָנָה מְצוּלָה, הֶחְזִיק בַּמְּצוּלָה - לֹא קָנָה חוֹלְסִית. אִינִי? וְהָא אָמַר שְׁמוּאֵל: מָכַר לוֹ עֲשָׂר שְׂדוֹת בְּעֶשֶׂר מְדִינוֹת, בֵּיוָן שֶׁהֶחֱזִיק בְּאַחַת מֵהֶן - קָנָה בּוּלָּן - הָתָם הוּא דְּסַדְנָא דְּאַרְעָא חַד הוּא, וְכוּלָּהּ חֲדָא תַּשְׁמִישְׁתָּא הוּא, אֲבָל הָכָא - הָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד, וְהָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד. וְאֵיכָּא דְּאָמְרִי, אָמַר

ים טלפחא — היינו עדשים דסוף מסכת עבודה זרה (עה, א) דאמר: בעו מיניה מרב הונא הני גדוגא דארמאי מאי? אמר ליה: תניתה: מי שהיו ניתיו ובית בדיו טמאים — הדפין והלולבין והעדשים מדיחין. ופירש נמי הקונטרס התם דעדשה היינו גת עצמה. ושקשה: דהתם תנן דגת צריכה ניגוב ואומר בקונטרס: דאברייתא סמכינן דלא נהיגין למעבד ניגוב בגת. ורש"י מגיה התם בברייתא "מגבנך", על פי התוספתא, ומצריך ניגוב לגת. ורבינו תם אומר דאפילו אי גרסינן "מדיחין" לא פליג אמתניתין, דעדשים לאו היינו גת, אלא כמו שפירש בערוך בערך "טלפח": מביאין טיט ומערבין בו תבן ונעורת של פשתן ועושים כמין ריחיים גדולים, ונותנין על הזיתים שיצא שומנן. והחוא סגי ליה בהדחה. ואם תאמר: לרבינו תם, אמאי לא חשיב במתניתין בד עצמו דמכר? ויש לומר: דפשיטא הוא, שהוא עיקרו של מכר, ולא נקרא בית הבד אלא על שם בד. ויקבים נמי דקתני בגמרא — אינו בד עצמו, אלא כמו שפירש בערוך: יקבים — סלים שמביאים בו זיתים. והתם נמי גבי מי שהיו ניתיו ובית בדיו טמאים, דא דלא חשיב גת עצמו — מפני שאין רגילות שיטמא, לפי ששומרים אותו מלימטא מפני חשיבותו, שלא ימצאו אחר מזונן אם יטמא זה, וגם אין כל הדיד ממשמשין בו, שהוא כבד, ואי אפשר לטלטל. ועוד, שכבר פירש דין גת לענין עין נסך דבעי ניגוב, והוא הדין לענין טהרות. ואם תאמר: בשלמא לפירוש הקונטרס דכל הנהו דמכר הן מחוברין, אלא לרבינו תם שמפרש טלפחא עיגול של טיט שאינו מחובר, ויקבים סלים — אמאי מכר, כיון שאינו מחובר? ויש לומר: מפני שאינן חשובין כל כך, ובטלים אגב בד גופיה. אי נמי, לפי שאין עובדין אלא לכך.

לא מכר את הנסרים — נראה לרבינו יצחק דהיינו נסרים שמכסין בהן את החמין, דאשכחן בפרק "בירה" (שבת מ, א): אלא אם כן היו חמין שלו מחופין בנסרים.

אלא

את אוצרות שֶׁל עצים. גמרא תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹכֵר אֶת הַמַּרְחָץ - מָכַר אֶת בֵּית הַנֶּסֶרִין וְאֶת בֵּית הַיְקָבִים וְאֶת בֵּית הַסְּפָלִים וְאֶת בֵּית הַיּוֹלְאוֹת, אֲבָל לֹא אֶת נְסָרִין עַצְמָן, וּבְזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ: "הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ" - חֲרֵי כּוּפֵּל מְכוּרִין; בֵּין כְּדֵּי וּבֵין כְּדֵּי, לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַמְּגוּרוֹת שֶׁל מַיִם וְלֹא אֶת אֻצְטְבָאוֹת שֶׁל עֵצִים. כֵּיצַד? נִתְּנוּ בְּסוֹד הַמְּשָׁנָה: **משנה** הַכֹּל נִרְאִין בְּסוֹד הַמְּשָׁנָה: **המוכר את בית המרחץ** — בית שהבד בו, ואותו בית לתשמיש בד לבדו עשוי. **מכר את הים** — בגמרא מפרש דהיינו בד עצמו, כדקמפרש ואזיל. ונראה בעיני דכל הנך דקתני בהו מכר — קבועין הן שם, ואינך דאינן מכורים בכלל בית הבד — מיטלטלי הן, כדאמרן נמי (בבא בתרא סה, א) גבי בית, שמכר מכתשת קבועה ולא המכתשות הניידות. **המכר הבהמות** — בגמרא מפרש, וקבועין הן. **עכירים** וגלגל וקורה — מיטלטלי הן. ובגמרא מיפרשי כולהו. **ובזמן שאמר לו הוא** — הבית של בד, וכל מה שבתוכו אני מוכר לך — כולן מכורין. ודוקא הני דצריכין לבית הבד, אבל שאר תשמישי שמונחין בתוכו להשמר — אינן מכורין. מכר את הקורה — כדמפרש טעמא בגמרא, דהיינו עיקר בית הבד. **גמרא שלפחא** — היא עריבה שקורין מיי"ט, עגולה כעדשה. ועדשה קרי לה בברייתא במסכת עבודה זרה (עה, א). עדשים מתרגמינן טלופחין. **מתל אמר רבי אבא בר כהל מפרכיא** — אבן נקובה שמכניסין בה עץ ומפרכין בה הזיתים בבית הבד. דהיינו דומיא דמכתשת. ויש מפרשים דהיינו עץ עצמו שמפרכין בו את הזיתים, ולפי שהוא תשמישי בית הבד הוא מכור בכלל בית הבד, ואף על גב דמיטלטל. ולשון ראשון מפירושי רבינו חננאל, ועיקר. **כולנסות** — אותן שנועצין בראש הגת מכאן ומכאן ונוקבים זה כנגד זה, ונותנים בריחים מזה לזה, ומעמידין הקורה על הבריח. ובלעז קורין להן זומיילי"ן = תאומים. ויש מקומות שקורין להן זי"ן = נסרים שנותנין על הזיתים בבית הבד בשמורידין הקורה עליהן לכבשן, ומשום דמיטלטלי לא מודבני. **חומרתא** = ויי"ן בלעז, שמגלגלין בה את הקורה להעלותה ולהורידה. **קורה** — דמתניתין היינו קורה כמשמעה, שגם בבבל קורין לה כן. **מכר את הנסרים** — אינם כיבשי, דאם כן תקשי אמתניתין, דהתם קתני לא מכר והכא קתני מכר. אלא הן כעין נסרים נתונים סביב הזיתים בבית הבד כדי שלא יתפזרו אנה ואנה בהכביד הקורה עליהם. ונראה בעיני שמחוברים הם וקבועים הם של לעולם. ובתוספתא גרס: מכר את היצרים. ונראה ד"נצרים" גרס, והיינו עקל בית הבד, שקושרין בהם הזיתים כדי שלא יתפזרו. **יקבים** — היינו יום, החקוקה ועשויה כעין יקב, וכדבתים (ויאל ב) "והשיקו היקבים תירוש ויצהר", והשיקו — לשון הומה ורעש שהיין עושה כשנופל מן היקב. **הספרכות** — היינו ממל דמתניתין, דפרישנא לעיל: מפרכתא. **הריחיים התחתונה** — קבועה היא, וטוחנין בה זיתים. שבתחלה מפרכין אותן במפרכות, ואחר כך טוחנין בריחיים, ואחר כך עוצרין אותן בבית הבד. והכי אמרינן במנחות (פו, א), ושקין **ומרצופין** — לשאת בהן זיתים בבית הבד. אלא שהמרצופין הן של עור, והשקין מנוצה של עזים. וכל דמטלטל לא מזדבן. **משנה** הכי גרסינן **בסדר המשנה: המוכר את בית המרחץ** — בית שעשוי לרחוץ בו. ושלשה בתים הן, זה לפנים מזה, כדאמרינן ב"יציאות השבת" (שבת י, א): פנימי — לרחיצה, חיצון — שעומדין שם מלובשין, ביניהן — שפושטין שם בגדיהם. ובתוספתא קתני בהדיא: המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימים ובתים החיצונים. **הנסרים** — שנותנין על גבי קרקע המרחץ, ועומדין עליהם הרוחצים שלא יכוו רגליהם מחום הקרקע, אי נמי — שלא יטנפו רגליהן. ומשום דמטלטלי לא מיזדבנ. **ספלים** — לתת בהן מים לרחוץ, ומיטלטלין. **ויולאות** — מסך בגגד הפתח. ולי נראה: בגד שמסתפגין בו, דהיינו אלונטית. **לא מכר מגורות של מים** — בריכות מים ששופכות מים למרחץ. **ולא אוצריות של עצים** — שהיו לחמם בהן המרחץ. דאין אלו תשמישין המיוחדין למרחץ כי הנך דלעיל, ואין אלו מאני תשמישתיה, אלא ממונו הן ליהנות בהם אפילו בתוך ביתו. דכשקונה אותם קונה להסיק בביתו ולאפות ולצלות בהן, כמו חיטי ושערי. מגורות — כמו "נדרסו ממגורות" (יואל א), כיוצא בו — "מגורה שהיא מליאה פירות" (פסחים טו, א). **גמרא בית הנסרין** — בית שמכניסין בו הנסרים לאחר רחיצה. **את בית היקבים נרסינן בתוספתא** — יש מפרשים: חדר שמצטיינין בו הגיגיות שמשימין בו מים חמין. ולא נזדרא לי, דהיינו נמי בית היורות דקתני בתוספתא. ויש מפרשים יקמים — סודר שמעטפין בהן ראשן מפני חום המרחץ. וכל הני בתים מיחברי לבית המרחץ. **אבל לא את הנסרים** — דמיטלטלי. **ולא הספלים** — גרסינן. ואית דגרסי: ספסלין, שיושבין עליהן בבית המרחץ. וראשון עיקר, דהא במתניתין נמי ספלים גרסינן.

בין

אָמַר רַבָּה אָמַר רַב נַחְמָן: הֶחָזִיק בַּחֻלְסִית קָנֶה מִצּוֹלָה. - פְּשִׁיטָא, דְּהָא אָמַר שְׁמוּאֵל: מָכַר לוֹ עֲשָׂר שָׁדוֹת וְכוּ' - מַהוּ דְּתֵימָא: הָתָם הוּא דְּסָנֵא דְּאַרְעָא חַד הוּא, אֲבָל הָכָא הָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד וְהָא תַּשְׁמִישְׁתָּא לְחוּד, קָא מַשְׁמַע לָן. **משנה** הַמּוֹכֵר בֵּית הַבַּד - מָכַר אֶת הַיָּם וְאֶת הַמָּמֶל וְאֶת הַבְּתוּלוֹת, אֲבָל לֹא מָכַר אֶת הָעֲבִירִים וְאֶת הַגַּלְגַּל וְאֶת הַקּוֹרָה, וּבְזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ: "הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ"; חֲרֵי כּוּפֵּל מְכוּרִין; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמּוֹכֵר בֵּית הַבַּד - מָכַר אֶת הַקּוֹרָה. **גמרא** יָם - טַלְפָּחָא. מָמֶל - אָמַר רַבִּי אַבָּא בַּר מָמֶל: מַפְרֵכְתָּא. בְּתוּלוֹת - אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כְּלוֹנְסוֹת שֶׁל אֶרֶז שֶׁמְּעַמְּידִין בָּהֶן אֶת הַקּוֹרָה. עֲבִירִים - כִּבְשֵׁי. גַּלְגַּל - חוּמְרָתָא. קוֹרָה - קוֹרָה. תָּנוּ רַבָּנָן: הַמּוֹכֵר בֵּית הַבַּד - מָכַר אֶת נְסָרִים וְאֶת הַיְקָבִים וְאֶת הַמַּפְרֵכוֹת, וְאֶת הָרֵיחַיִם הַתַּחְתּוֹנוֹת אֲבָל לֹא הָעֶלְיוֹנָה, וּבְזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ: "הוּא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכוֹ" - חֲרֵי כּוּפֵּל מְכוּרִין; בֵּין כְּדֵּי וּבֵין כְּדֵּי, לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַמַּרְצוּפִין; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַמּוֹכֵר בֵּית הַבַּד אֶלָּא עַל שׁוּם קוֹרָה. **משנה** הַמּוֹכֵר אֶת הַמֶּרְחָץ - לֹא מָכַר אֶת הַנֶּסֶרִין וְאֶת הַסְּפָלִים וְאֶת הַבְּלָנִיּוֹת; וּבְזְמַן שֶׁאָמַר לוֹ: "הִיא וְכָל מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ" - חֲרֵי כּוּפֵּל מְכוּרִין; בֵּין כְּדֵּי וּבֵין כְּדֵּי, לֹא מָכַר לוֹ אֶת הַמְּגוּרוֹת שֶׁל מַיִם וְלֹא אֶת אֻצְטְבָאוֹת שֶׁל עֵצִים.

מתן מעות, הלכך לא קנה אלא אותו שהחזיק. דהא הך דשמואל נמי, אילו לא נתן מעות — לא קנה אלא מה שהחזיק, ואם נתן דמי חצין — לא קנה בחזקת אחת מהן אלא בנגד מעותיו. ואם תאמר: כיון דבתנן דמי כולן מיירי שמואל, מה לנו לחזקת אחת מהן? והלא קרקע נקנה בכסף, ולא צריכה תו חזקה איבא למימר דבמקום שכותבין השטר מיירי, דהתם לא קני קרקע במעות, אלא בשטר או בחזקה, כדאמרינן בפרק קמא דקדושין (כו, א) עלה דהך משנה "נכסים שיש להן אחריות נקנין בכסף" כו', אמר רבא: לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר, אבל במקום שכותבין את השטר — לא קנה עד שיכתוב את השטר, אי נמי עד שיחזיק. **הרא תשמישתא** — כל העשר שדות עומדין לזריעה, והלכך כשדה אחת חשובין על ידי סדנא דארעא שמחבר אותן. **משנה המוכר את בית הבד** — בית שהבד בו, ואותו בית לתשמיש בד לבדו עשוי. **מכר את הים** — בגמרא מפרש דהיינו בד עצמו, כדקמפרש ואזיל. ונראה בעיני דכל הנך דקתני בהו מכר — קבועין הן שם, ואינך דאינן מכורים בכלל בית הבד — מיטלטלי הן, כדאמרן נמי (בבא בתרא סה, א) גבי בית, שמכר מכתשת קבועה ולא המכתשות הניידות. **עכירים** וגלגל וקורה — מיטלטלי הן. ובגמרא מיפרשי כולהו. **ובזמן שאמר לו הוא** — הבית של בד, וכל מה שבתוכו אני מוכר לך — כולן מכורין. ודוקא הני דצריכין לבית הבד, אבל שאר תשמישי שמונחין בתוכו להשמר — אינן מכורין. מכר את הקורה — כדמפרש טעמא בגמרא, דהיינו עיקר בית הבד. **גמרא שלפחא** — היא עריבה שקורין מיי"ט, עגולה כעדשה. ועדשה קרי לה בברייתא במסכת עבודה זרה (עה, א). עדשים מתרגמינן טלופחין. **מתל אמר רבי אבא בר כהל מפרכיא** — אבן נקובה שמכניסין בה עץ ומפרכין בה הזיתים בבית הבד. דהיינו דומיא דמכתשת. ויש מפרשים דהיינו עץ עצמו שמפרכין בו את הזיתים, ולפי שהוא תשמישי בית הבד הוא מכור בכלל בית הבד, ואף על גב דמיטלטל. ולשון ראשון מפירושי רבינו חננאל, ועיקר. **כולנסות** — אותן שנועצין בראש הגת מכאן ומכאן ונוקבים זה כנגד זה, ונותנים בריחים מזה לזה, ומעמידין הקורה על הבריח. ובלעז קורין להן זומיילי"ן = תאומים. ויש מקומות שקורין

שרור"ש = אחזות. **כיבשי** — נסרים שנותנין על הזיתים בבית הבד בשמורידין הקורה עליהן לכבשן, ומשום דמיטלטלי לא מודבני. **חומרתא** = ויי"ן בלעז, שמגלגלין בה את הקורה להעלותה ולהורידה. **קורה** — דמתניתין היינו קורה כמשמעה, שגם בבבל קורין לה כן. **מכר את הנסרים** — אינם כיבשי, דאם כן תקשי אמתניתין, דהתם קתני לא מכר והכא קתני מכר. אלא הן כעין נסרים נתונים סביב הזיתים בבית הבד כדי שלא יתפזרו אנה ואנה בהכביד הקורה עליהם. ונראה בעיני שמחוברים הם וקבועים הם של לעולם. ובתוספתא גרס: מכר את היצרים. ונראה ד"נצרים" גרס, והיינו עקל בית הבד, שקושרין בהם הזיתים כדי שלא יתפזרו. **יקבים** — היינו יום, החקוקה ועשויה כעין יקב, וכדבתים (ויאל ב) "והשיקו היקבים תירוש ויצהר", והשיקו — לשון הומה ורעש שהיין עושה כשנופל מן היקב. **הספרכות** — היינו ממל דמתניתין, דפרישנא לעיל: מפרכתא. **הריחיים התחתונה** — קבועה היא, וטוחנין בה זיתים. שבתחלה מפרכין אותן במפרכות, ואחר כך טוחנין בריחיים, ואחר כך עוצרין אותן בבית הבד. והכי אמרינן במנחות (פו, א), ושקין **ומרצופין** — לשאת בהן זיתים בבית הבד. אלא שהמרצופין הן של עור, והשקין מנוצה של עזים. וכל דמטלטל לא מזדבן. **משנה** הכי גרסינן **בסדר המשנה: המוכר את בית המרחץ** — בית שעשוי לרחוץ בו. ושלשה בתים הן, זה לפנים מזה, כדאמרינן ב"יציאות השבת" (שבת י, א): פנימי — לרחיצה, חיצון — שעומדין שם מלובשין, ביניהן — שפושטין שם בגדיהם. ובתוספתא קתני בהדיא: המוכר את המרחץ מכר בתים הפנימים ובתים החיצונים. **הנסרים** — שנותנין על גבי קרקע המרחץ, ועומדין עליהם הרוחצים שלא יכוו רגליהם מחום הקרקע, אי נמי — שלא יטנפו רגליהן. ומשום דמטלטלי לא מיזדבנ. **ספלים** — לתת בהן מים לרחוץ, ומיטלטלין. **ויולאות** — מסך בגגד הפתח. ולי נראה: בגד שמסתפגין בו, דהיינו אלונטית. **לא מכר מגורות של מים** — בריכות מים ששופכות מים למרחץ. **ולא אוצריות של עצים** — שהיו לחמם בהן המרחץ. דאין אלו תשמישין המיוחדין למרחץ כי הנך דלעיל, ואין אלו מאני תשמישתיה, אלא ממונו הן ליהנות בהם אפילו בתוך ביתו. דכשקונה אותם קונה להסיק בביתו ולאפות ולצלות בהן, כמו חיטי ושערי. מגורות — כמו "נדרסו ממגורות" (יואל א), כיוצא בו — "מגורה שהיא מליאה פירות" (פסחים טו, א). **גמרא בית הנסרין** — בית שמכניסין בו הנסרים לאחר רחיצה. **את בית היקבים נרסינן בתוספתא** — יש מפרשים: חדר שמצטיינין בו הגיגיות שמשימין בו מים חמין. ולא נזדרא לי, דהיינו נמי בית היורות דקתני בתוספתא. ויש מפרשים יקמים — סודר שמעטפין בהן ראשן מפני חום המרחץ. וכל הני בתים מיחברי לבית המרחץ. **אבל לא את הנסרים** — דמיטלטלי. **ולא הספלים** — גרסינן. ואית דגרסי: ספסלין, שיושבין עליהן בבית המרחץ. וראשון עיקר, דהא במתניתין נמי ספלים גרסינן.

כמה דאת אמר תמן הראוי למקצת שנה ראוי לכולה ואמור אוף הכא הראוי למקצת הפסח ראוי לכולו. א״ר אבא מרי תיפתר שהיתה עצרת הבאה בחמשה ונולד בששה והיתה עצרת הבאה בשבעה ר׳ בון בר חייה בעא קומי ר׳ זעירה כתיב (ויקרא כז) לא יבקר בין טוב לרע ועבר וביקר מהו שיעבור אמר ליה כל דבר שבא להתיר אינו עובר מה בא להתיר כאן התורה התירה להקדיש בעלי מומין. תמן תנינן ביום השמיני מביא שלש בהמות חטאת ואשם ועולה והדל היה מביא חטאת העוף ועולת העוף. ואין חטאת העוף מחוסרת זמן אצל אשם א״ר לעזר כאן התירה התורה להקדיש מחוסרי זמן. ר׳ בא בר ממל בעא קומי ר׳ אימי

[דף ד׳ ע״ב]

כְּתִיב בַּשְּׁמִינִי יָבֹא עָבַר וְלֹא הֵבִיא מַהוּ שֶׁיַּעֲבוֹר אָמַר לֵיהּ כָּל דָּבָר שֶׁבָּא לְהַתִּיר אֵינוֹ עוֹבֵר מַה בָּא לְהַתִּיר כְּהֵיא דְּאָמַר רַבִּי לְעָזָר כָּאן הִתִּירָה הַתּוֹרָה לְהַקְדִּישׁ מְחַסֵּר זְמַן. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי ר׳ בוֹן כָּל שִׁבְעָה אֵין אוֹמֵר לוֹ חָבֵא מִיכַּן וְאֵילָךְ אוֹמֵר לוֹ חָבֵא מַתְנִיתִין פְּלִיגָא עַל ר׳ יוֹסֵי בֵּי ר׳ בוֹן כּוּלָּהֶם מִתְכַּוְּנִין וּמְבִיאִין קָרְבְּנוֹתֵיהֶן בָּרֶגֶל. נִיחָא נָזִיר מְצוֹרָע לֹא מְחַסֵּר כִּפּוּרִים הוּא וְהָא תְּנִינַן הַהַלֵּל וְהַשִּׁמְחָה שְׁמוֹנָה פָּתַר לָהּ בְּנָזִיר. ר׳ זְכַרְיָה חַתְנֵיהּ דְּר׳ לֵוִי בָּעֵי רֵישָׁא אַתּוּן פָּתְרִין בְּנָזִיר וְסֵיפָא בִּמְצוֹרָע. אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בְּרֵיהּ דְּר׳ הִלֵּל לֹא כְּבָר אִתְתְּבַת תַּמָּן וְאָמַר ר׳ יוֹסָה קַיְימָהּ ר׳ אֲבוֹדְמָא נְחוּתָהּ בְּכֹהֲנִים בְּשָׁעִיר אוּף הָכָא הַכֹּהֲנִים בְּשָׁעִיר. רַבִּי חַגַּיי בְּעָא קוֹמֵי רַבִּי יוֹסָה כְּתִיב וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל עָבַר וְלֹא מָל אָמַר לֵיהּ כִּי תִדֹּר נֶדֶר לַיי׳ אֱלֹהֶיךָ לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ דָּבָר שֶׁהוּא נִיתָּן לְתַשְׁלוּמִין יָצָא זֶה שֶׁאֵינוֹ נִיתָּן לְתַשְׁלוּמִין. לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ וְלֹא אֶת חֲלִיפָיו כַּהֲדָא דְּתָנֵי וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ וְלֹא אֶת חֲלִיפָיו.

[דף ה׳ ע״א]

אָמַר רַבִּי פֵּרְשָׁה לֵוִי בֶּן סִיסִי קוֹמֵי רַבִּי בְּאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי עוֹלָה וְעָבְרוּ עָלֶיהָ שְׁלֹשָׁה רְגָלִים וְהֵבִיא אַחֶרֶת וְהִקְרִיבָהּ מִיָּד חָייְתִי אוֹמֵר יוּפְטַר מִן הָרִאשׁוֹנָה לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימָר לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ וְלֹא חֲלִיפָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסָה אִם בְּאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי מִיָּד הוּא עוֹבֵר אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְימִין בְּאוֹמֵר הֲרֵי זֶה עוֹלָה וְעָבְרוּ עָלֶיהָ ב׳ רְגָלִים וְהֵבִיא אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ וְלֹא הִקְרִיבָהּ מִיָּד וְעָבַר עָלֶיהָ רֶגֶל שְׁלִישִׁי חָייְתִי אוֹמֵר תִּצְטָרֵף עִם תְּמוּרָה שְׁלֹשָׁה רְגָלִים לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימָר: ״לֹא תְאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ״ – וְלֹא אֶת חֲלִיפָיו. ״כִּי דָרֹשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ״ – אֵלּוּ חַטָּאוֹת וַאֲשָׁמוֹת. ״יְיָ אֱלֹהֶיךָ״ – זֶה הֶקְדֵּשׁ בֶּדֶק הַבַּיִת. ״מֵעִמָּךְ״ – זה לקט שכחה ופיאה ״וְהָיָה בְךָ חֵטְא״ – וְלֹא בְּקָרְבָּנְךָ חֵטְא. דִּלְמָא כֵּן מַה אֲנַן אָמְרִין.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן שֶׁלֹּא תֹּאמַר שֶׁמָּא יִמָּצֵא זֶבַח פָּסוּל לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימָר וְהָיָה בְּךָ חֵטְא בְּךָ וְלֹא בְקָרְבָּנְךָ חֵטְא. מוֹצָא שְׁפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ לְהַזְהִיר בֵּית דִּין שֶׁיַּעֲשׂוּךָ. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם ר' אָבִינָא מִיכַּן לְמַשְׁכּוֹן כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיי אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה. וְיֵשׁ נֶדֶר קְרוּיָה נְדָבָה אֶלָּא לְחַיֵּב עַל כָּל נֶדֶר וְנֶדֶר וְעַל כָּל נְדָבָה וּנְדָבָה. אִי זֶהוּ נֶדֶר שֶׁאָמְרוּ הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי עוֹלָה וְאֵיזֶהוּ נְדָבָה שֶׁאָמְרוּ הָאוֹמֵר הֲרֵי זֶה עוֹלָה. ר' חֲמָא חַבְרֵיהוֹן דְּרַבָּנָן בָּעֵי אָמַר הֲרֵי עָלַי חָזָר וְאָמַר הֲרֵי זוֹ. רַבִּי חִינְנָא בָּעֵי לֹא מִסְתַּבְּרָא דִּי לֹא אָמַר הֲרֵי זוֹ וְחָזַר וְאָמַר הֲרֵי עָלַי אִיסּוּר חָמוּר חָל עַל אִיסּוּר קַל. אֵין אִיסּוּר קַל חָל עַל אִיסּוּר חָמוּר. הוֹסִיפוּ עָלֶיהָן שְׁכַר בָּתִּים וּתְרוּמַת שְׁקָלִים. שְׁכַר בָּתִּים אָמַר רַבִּי יוֹנָה וְהוּא שֶׁאָמַר שָׁנָה זוֹ אֲבָל אִם אָמַר שָׁנָה אַחַת נוֹתֵן מֵעֵת לְעֵת. וּתְרוּמַת שְׁקָלִים כְּהִיא דְּאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק בִּתְחִלָּתָהּ "וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוּקַם הַמִּשְׁכָּן" (שמות מ, יז), וְתָנֵי עָלָהּ בַּיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן בּוֹ בַּיּוֹם נִתְרְמָה הַתְּרוּמָה. ר' טָבִי ר' יאשִׁיָּהוּ בְּשֵׁם כַּהֲנָא נָאֶמַר כָּאן חָדְשֵׁי וְנֶאֱמַר לְהַלָּן חָדְשֵׁי מַה חָדְשֵׁי שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן אֵין מוֹנִין אֶלָּא מִנִּיסָן אַף חָדְשֵׁי שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן אֵין מוֹנִין אֶלָּא מִנִּיסָן. אָמַר רַבִּי יוֹנָה שָׁבַק ר' טָבִי רֹאשָׁהּ וְאָמַר סוֹפָהּ דְּלֹא כֵן כַּהֲדָא דְתָנֵי "זֹאת עֹלַת חֹדֶשׁ בְּחָדְשׁוֹ" (בְּמִדְבַּר כח, יד) יָכוֹל יְהֵא תּוֹרֵם בְּכָל חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ תַּלְמוּד לוֹמַר בְּחָדְשׁוֹ לְחָדְשֵׁי בְּחֹדֶשׁ אֶחָד הוּא תּוֹרֵם לְכָל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה יָכוֹל בְּאֵי זֶה חֹדֶשׁ שִׁירְצֶה נָאֶמַר כָּאן וְחָדְשֵׁי וְנֶאֱמַר לְהַלָּן חָדְשֵׁי מַה חָדְשֵׁי שֶׁנֶּאֱמַר לְהַלָּן אֵין מוֹנִין אֶלָּא מִנִּיסָן אַף חָדְשֵׁי שֶׁנֶּאֱמַר כָּאן אֵין מוֹנִין אֶלָּא מִנִּיסָן. תַּמָּן תְּנִינַן רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר בְּאֶחָד בֶּאֱלוּל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר

[דף ה' ע"ב]

הָאֱלוּלִיִּים מִתְעַשְּׂרִין בִּפְנֵי עַצְמָן. אָמַר רַב חוּנָה טַעֲמֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר עַד כָּאן הֵן מִתְמַצּוֹת לֵילֵד מִן הַיָּשָׁנוֹת מִכָּאן וְהֵילַךְ הֵן מַתְחִילוֹת לֵילֵד מִן הַחֲדָשׁוֹת. ר' יוֹסֵי בֵּי ר' בּוֹן בְּשֵׁם רַב חוּנָה טַעֲמָא דְּר' לְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן. "לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן" (תהלים סה, יד) אֵלּוּ הַבְּכִירוֹת. וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ בַּר אֵלּוּ הָאֲפִילוֹת יִתְרוֹעָעוּ אַף יָשִׁירוּ. אֵלּוּ וְאֵלּוּ נִכְנָסִין לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר. אָמַר בֶּן עַזַּאי הוֹאִיל וְאֵלּוּ אוֹמֵר כְּךָ וְאֵלּוּ אוֹמֵר כָּךְ יְהוּ הָאֱלוּלִיִּים מִתְעַשְּׂרִין בִּפְנֵי עַצְמָן. הָא כֵּיצַד נוֹלַד לוֹ חֲמִשָּׁה בְּאָב וַחֲמִשָּׁה בֶּאֱלוּל וַחֲמִשָּׁה בְּתִשְׁרֵי אֵינָן מִצְטָרְפִין נוֹלַד לוֹ חֲמִשָּׁה בְּאָב וַחֲמִשָּׁה בְּתִשְׁרֵי הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין זֹאת אוֹמֶרֶת שֶׁבֶּן עַזַּאי חָבֵר וְתַלְמִיד הָיָה לוֹ לְר' עֲקִיבָה וּבֶן עַזַּאי מַכְרִיעַ עַל דִּבְרֵי תַּלְמִידָיו. ר' יִרְמְיָה ר' מְיַשָּׁא בְּשֵׁם ר' שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק שֶׁבֶּן נֶחְלְקוּ עָלֶיהָ אֲבוֹת הָעוֹלָם מַאן אִינּוּן אֲבוֹת הָעוֹלָם תָּנֵי ר' יוֹנָה קוֹמֵי ר' יִרְמְיָה ר' יִשְׁמָעֵאל וְר' עֲקִיבָה. זֹאת אוֹמֶרֶת בֶּן עַזַּאי תַּלְמִיד וְחָבֵר

הָיָה לְר׳ עֲקִיבָה אֵין תֵּימַר רִבִּית אִית בַּר נַשׁ אָמַר לְרִבִּית הוֹאִיל וְאִלּוּ אָמַר כֵּן וְאֵלּוּ אָמַר כֵּן. ר׳ אַבָּהוּ בְּשֵׁם ר׳ שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק שָׁמַע מִן הָדָא אָמַר לוֹ בֶּן עַזַּאי עַל הַחֲלוּקִין אָנוּ מִצְטַעֲרִין אֶלָּא שֶׁבָּאת לְחַלֵּק עָלֵינוּ אֶת הַשָּׁוִין זֹאת אוֹמֶרֶת בֶּן עַזַּאי חָבֵר וְתַלְמִיד הָיָה לְר׳ עֲקִיבָה אֵין תֵּימַר רַבֵּיהּ אִית בַּר נַשׁ אָמַר לְרַבֵּיהּ. תַּמָּן תְּנִינַן מֵאֶחָד בְּתִשְׁרֵי עַד כ״ט בֶּאֱלוּל הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין חֲמִשָּׁה לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וַחֲמִשָּׁה לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֵינָן מִצְטָרְפִין חֲמִשָּׁה לִפְנֵי הַגָּרָן וַחֲמִשָּׁה לְאַחַר הַגָּרָן הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין אִם כֵּן לָמָּה אָמְרוּ שָׁלֹשׁ גְּרָנוֹת לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה שֶׁעַד שֶׁלֹּא הִגִּיעַ הַגָּרָן מַתָּר לִמְכּוֹר וְלִשְׁחֹט הִגִּיעָה הַגָּרָן לֹא יִשְׁחֹט וְאִם שָׁחַט פָּטוּר. אָמַר רַבִּי יוֹסָה זֹאת אוֹמֶרֶת מַעֲשֵׂר בְּהֵמָה לֹא עָשׂוּ אוֹתוֹ לֹא כְּחָנַט וְלֹא כִּשְׁלִישׁ אֵין תֵּימַר כְּחָנַט נֵיתְנֵי כָּל הַמַּעֲבָרִים מִכ״ט בֶּאֱלוּל אֵין תֵּימַר כִּשְׁלִישׁ נֵיתְנֵי כָּל הַנּוֹלָדִים עַד עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם בּוֹ. ר׳ שַׁמַּי בְּשֵׁם ר׳ בּוֹן בַּר חִיָּיה כִּשְׁלִישׁ עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּרִבִּי שִׁמְעוֹן דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר מְחֻסָּר זְמַן נִכְנָס לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר. קָם רַבִּי מָנָא עִם ר׳ שַׁמַּי אָמַר לֵיהּ אַתְּ אָמַרְתְּ הָדָא מִילְתָא וְהָא תְּנִינַן בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר הָאֱלוּלִיִּים מִתְעַשְּׂרִין בִּפְנֵי עַצְמָן. לֹא אֲפִלּוּ נוֹלָד עַד כ״ט בֶּאֱלוּל. אִית לָךְ מֵימַר בֶּן עַזַּאי כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לֹא כְּרַבָּנָן הוּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר עַל דְּרַבָּנָן מַנִּיחָן וּמְעַשְּׂרָן לְשָׁנָה הַבָּאָה וְהֵן מִתְעַשְּׂרִין עִם בְּנֵי שָׁנָתָן כֵּן אַתְּ אָמַר עַל דְּבֶן עַזַּאי מַנִּיחָן לַגֹּרֶן הַבָּא וְהֵן מִתְעַשְּׂרִין עִם בְּנֵי אֱלוּל. אָמַר רַב חוּנָה זֹאת אוֹמֶרֶת יָמִים שֶׁהַבְּכוֹר מְחֻסָּר זְמַן בָּהֶן עוֹלִין לוֹ מִתּוֹךְ שְׁנָתוֹ. אָמַר רַבִּי מָנָא ר׳ יוֹנָה אַבָּא שָׁמַע לָהּ מִן הָדָא ״כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיי אֱלֹהֶיךָ״ (דְּבָרִים טו, יט). הָא כֵּיצַד? מִשָּׁעַת לֵידָתוֹ אַתְּ מוֹנֶה לוֹ:

הֲלָכָה ב׳ מַתְנִי׳ – בְּאֶחָד בְּתִשְׁרֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַשָּׁנִים וְלַשְּׁמִיטִין וְלַיּוֹבְלוֹת וְלִנְטִיעָה

[דף ו׳ ע״א]

וְלִירָקוֹת בְּאֶחָד בִּשְׁבָט רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאִילָן כְּדִבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר בּוֹ׃

גמ׳ שָׁנִים מְנַיִין? כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר ״וְחַג הָאָסִף בְּצֵאת הַשָּׁנָה״ (שמות כג, טז) וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר ״וְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה״ (שמות לד, כב). אִי זֶהוּ חֹדֶשׁ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חַג וּתְקוּפָה וְאָסִיף וְשָׁנָה יוֹצֵא בּוֹ? אִי זֶה זֶה? זֶה תִּשְׁרֵי אֵין תֵּימַר טֵבֶת אִית בֵּיהּ תְּקוּפָה וְלֵית בֵּיהּ חַג וְאָסִיף אֵין תֵּימַר נִיסָן אִית בֵּיהּ תְּקוּפָה וְחַג לֵית בֵּיהּ אָסִיף אֵין תֵּימַר תַּמּוּז אִית בֵּיהּ תְּקוּפָה וְאָסִיף וְלֵית בֵּיהּ חַג וְאִי זֶה זֶה? זֶה תִּשְׁרֵי. אָמְרִין חַבְרַיָּא קוֹמֵי ר׳ יוֹנָה וְהָא תַּמּוּז אָמַר לוֹן כְּתִיב בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְאַתּוּן אָמְרִין חָכִין. אָמְרִין לֵיהּ וְהָא תַּמּוּז אָמַר לוֹן מִיכַּן וְהֵילְךְ עַל שְׁמוֹת חֳדָשִׁים אַתְּ רַבִּים עָלַי דְּאָמַר רַבִּי חֲנִינָה שְׁמוֹת חֳדָשִׁים עָלוּ בְיָדָם מִבָּבֶל. בָּרְאשׁוֹנָה בְּיֵרַח הָאֵיתָנִים שֶׁבּוֹ נוֹלְדוּ אָבוֹת מֵתוּ אָבוֹת נִפְקְדוּ

אִמָּהוֹת. בָּרְאשׁוֹנָה בְּיֶרַח בּוּל שֶׁבּוֹ הָעֲלָה נוֹבֵל וְהָאָרֶץ עֲשׂוּיָה בּוּלוֹת בּוּלוֹת. שֶׁבּוֹ בּוֹלְלִים לִבְהֵמָה מִתּוֹךְ הַבַּיִת. בָּרְאשׁוֹנָה בְּיֶרַח זִיו שֶׁבּוֹ זִיווֹ שֶׁל עוֹלָם הַצְּמָחִים נִבְרִין וְהָאִילָנוֹת נִבְרִין. מִיכַּן וְהֵילְךְ "וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ נִיסָן שְׁנַת עֶשְׂרִים" (נחמיה ב, א), "וַיְהִי בְּחֹדֶשׁ כִּסְלֵו שְׁנַת עֶשְׂרִים" (נחמיה א, א), "בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֵת" (אסתר ב, טז). רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר אַף שֵׁמוֹת הַמַּלְאָכִים עָלוּ בְּיָדָן מִבָּבֶל. בָּרְאשׁוֹנָה "וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים" (ישעיהו ו, ו), "שְׂרָפִים עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ" (שם פסוק ב), מִיכַּן וְהֵילְךְ "וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל" (דניאל ט, כא), "כִּי אִם מִיכָאֵל שַׂרְכֶם" (שם י, כא). לִשְׁמִיטוֹת מִנַּיִן? "מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה" (דברים טו, א), מַה שָּׁנִים מִתְּשָׁרֵי אַף שְׁמִיטוֹת מִתְּשָׁרֵי. לְיוֹבְלוֹת מִנַּיִן? "וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים" (ויקרא כה, ח), מַה שָּׁנִים וּשְׁמִיטִין מִתְּשָׁרֵי אַף יוֹבְלוֹת מִתְּשָׁרֵי, הֵתִיבוּן וְהָכְתִיב: "וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִעִי" (ויקרא כה, ט) וְגוֹ'. ר' יוֹנָה וְר' יוֹסָה תְּרֵיהוֹן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק כְּדֵי שֶׁיְּהוּ כָּל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שָׁוִין לֹא יְהֵא חֹדֶשׁ אֶחָד נֶחְלָק לִשְׁתֵּי שָׁנִים הֵתִיבוּן וְהָתְנִינָן בְּאֶחָד בִּשְׁבָט רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְאִילָן כִּדְבְרֵי בֵית שַׁמַּאי בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים בִּט"ו בּוֹ חֲרֵי אֵין כָּל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה שָׁוִין וְחֹדֶשׁ אֶחָד נֶחְלָק לִשְׁתֵּי שָׁנִים. כֵּיצַד לִנְטִיעָה? תָּנֵי הַנּוֹטֵעַ וְהַמַּבְרִיךְ וְהַמַּרְכִּיב ל' יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעָלְתָה לוֹ שָׁנָה שְׁלֵימָה מַתָּר לְקַיְּמוֹ בַּשְּׁבִיעִית פָּחוֹת מִל' יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְלֹא עָלְתָה לוֹ שָׁנָה שְׁלֵימָה אָסוּר לְקַיְּמָן בַּשְּׁבִיעִית אֲבָל אָמְרוּ פֵּירוֹת נְטִיעָה זוֹ אֲסוּרִין עַד ט"ו בִּשְׁבָט. מַאי טַעֲמָא ר' יָסָא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן וּבִשָּׁנָה הָרְבִיעִית.

[דף ו' ע"ב]

מַה אַתְּ שְׁמַע מִינָהּ אָמַר רַבִּי זְעֵירָא "שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל" (ויקרא יט, כג), "וּבַשָּׁנָה"... אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מָמָל קוֹמֵי ר' זְעֵירָה נִרְאִים דְּבָרִים בְּשֶׁנְּטָעוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֲבָל אִם נְטָעוֹ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. אִיתָא חֲמֵי שָׁנָה שְׁלֵימָה לֹא עָלְתָה לוֹ וְאַתְּ אָמַר הָכִין. אָמַר לֵיהּ וְאִין כִּינִי וַאֲפִלּוּ נְטָעוֹ שְׁלֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה יְהֵא אָסוּר עַד ל' יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה. מַאי כְּדוּן אָמַר רַבִּי מָנָא מִכֵּיוָן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ שְׁנָתוֹ שֶׁל אִילָן מִשְׁלִים שְׁנָתוֹ. כֵּיצַד לִירָקוֹת? לָקַט מִמֶּנּוּ יִשְׂרָאֵל עֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שֶׁלֹּא חֲשֵׁכָה וְעָכוּ"ם מִשֶּׁחֲשֵׁכָה מְעַשֵּׂר מִזֶּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וּמִזֶּה בִּפְנֵי עַצְמוֹ. ר' זְעֵירָה רַבִּי אֵילָא רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה חַד אָמַר כְּבָר יָצְאוּ רוֹב גִּשְׁמֵי שָׁנָה כּוּלָּהּ וּכְבָר רַבָּהּ שֶׁל תְּקוּפָּה מִבַּחוּץ וַחֲרוֹנָה אָמַר עַד כָּאן הֵן חַיִּין מִמֵּי הַשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה מִיכַּן וְהֵילְךְ הֵן חַיִּין מִמֵּי הַשָּׁנָה הַבָּאָה וְלֹא יָדְעִין מַאן אָמַר דָּא וּמַאן אָמַר דָּא מִן מַה דְּאָמַר רַבִּי יֶסָא ר' אֵילָא רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה כְּבָר יָצְאוּ רוֹב גִּשְׁמֵי הַשָּׁנָה כּוּלָּהּ וּכְבָר רוֹב הַתְּקוּפָּה מִבַּחוּץ הָוֵי רַבִּי זְעֵירָה דּוּ אָמַר עַד כָּאן הֵן חַיִּין מִמֵּי הַשָּׁנָה שֶׁעָבַר מִיכַּן וְהֵילְךְ

הֵן חַיִּין מִמֵּי הַשָּׁנָה הַבָּאָה. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁלָּקַט אֶתְרוֹג וְנָתַן עָלָיו חוּמְרֵי בֵּית שַׁמַּאי וְחוּמְרֵי בֵּית הִלֵּל. וְלָמָּה לִי אֶתְרוֹג אֲפִלּוּ שְׁאָר כָּל הָאִילָן. תָּנֵי כְּחוּמְרֵי רַבָּנָן גַּמְלִיאֵל וּכְחוּמְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְר׳ לִיעֶזֶר עַל דְּבֵית הִלֵּל אינון חָיִי. אָמַר רַבִּי יוֹסָה בֵּי רַבִּי בּוֹן תִּיפְתַּר שֶׁחָנַט קוֹדֶם לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט שֶׁל שְׁנָייָה וְנִבְנְסָה שְׁלִישִׁית עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל עִישׂוּרֵי עָנִי עַל דַּעְתֵּיהּ דְּר׳ אֱלִיעֶזֶר עִישׂוּרֵי שֵׁנִי.

[דף ז׳ ע״א]

מַה עָשָׂה קָרָא שָׁם עַל מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ וּפְדָייוֹ וּנְתָנוֹ לָעָנִי:

הֲלָכָה ג מַתְנִיתִין בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים הָעוֹלָם נִדּוֹן בְּפֶסַח עַל הַתְּבוּאָה בָּעֲצֶרֶת עַל פֵּירוֹת הָאִילָן וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן שֶׁנֶּאֱמַר: ״הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם״ וּכְתִיב נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם:

גמ׳ אִית תַּנַּיי תָּנֵי כּוּלָּהֶם נִדּוֹנִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְחַתֵּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. אִית תַּנַּיי תָּנֵי כּוּלָּהֶם נִדּוֹנִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְחַתֵּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. אִית תַּנַּיי תָּנֵי כּוּלָּהֶם נִדּוֹנִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְחַתֵּם בִּזְמַנּוֹ. אִית תַּנַּיי תָּנֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִדּוֹן בִּזְמַנּוֹ וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְחַתֵּם בִּזְמַנּוֹ. מַתְנִיתִין כְּמַאן דְּאָמַר כּוּלָּהֶם נִדּוֹנִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִתְחַתֵּם בִּזְמַנּוֹ. דְּתָנֵינַן וּבְחַג נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם. מִלְּתֵיהּ דְּרַב אָמְרָה כּוּלָּהֶם נִדּוֹנִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶן מִתְחַתֵּם בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. דְּתָנֵי בִּתְקִיעָתָא דְּרַב: **זֶה הַיּוֹם תְּחִילַּת מַעֲשֶׂיךָ זִכָּרוֹן לְיוֹם רִאשׁוֹן כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. וְעַל הַמְּדִינוֹת בּוֹ יֵאָמַר אֵי זוֹ לַחֶרֶב וְאֵי זוֹ לַשָּׁלוֹם אֵי זוֹ לָרָעָב וְאֵי זוֹ לְשֹׂבַע וּבְרִיּוֹת בּוֹ יִפָּקְדוּ לְהַזְכִּירָם לַחַיִּים וְלַמָּוֶת.** וּתְלָא כְּר׳ יוֹסָה דְּר׳ יוֹסָה אָמַר יָחִיד נִדּוֹן בְּכָל שָׁעָה מַה טַעֲמָא ״וַתִּפְקְדֶנּוּ לִבְקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ״ (איוב ז, יח), ״וַתִּפְקְדֶנּוּ לַבְּקָרִים״ – זוֹ פְּרָנְסָתוֹ. ״לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ״ – זוֹ אֲכִילָתוֹ. ר׳ יִצְחָק רַבָּה בְּשֵׁם רַבִּי: מֶלֶךְ וְצִבּוּר נִדּוֹנִין בְּכָל יוֹם, מַה טַעֲמָא? ״לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ״ (מלכים־א׳ ח, נט). אָמַר רַבִּי לֵוִי ״וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים״ (תהלים צו, ט), הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם בְּשָׁעָה שֶׁהֵן עֲסוּקִין בְּמִצְוֹת וְאֶת הָאֻמּוֹת בַּלַּיְלָה בְּשָׁעָה שֶׁהֵן בְּטֵילִין מִן הַמִּצְוֹת. שְׁמוּאֵל אָמַר מִי שֶׁהוּא דָּן אֶת יִשְׂרָאֵל הוּא דָּן אֶת הָאֻמּוֹת מַה מְקַיֵּים שְׁמוּאֵל ״דָּיִן לְאֻמִּים בְּמֵישָׁרִים״? דָּנָן כִּכְשֵׁרִים שֶׁבָּהֶן. מְזַכִּיר לָהֶם מַעֲשֶׂה יִתְרוֹ מְזַכִּיר לָהֶן מַעֲשֶׂה רָחָב הַזּוֹנָה. ר׳ חִייָה בַּר בָּא בְּעֵי תְּבוּאָה שֶׁלָּקָה בָּעֶרֶב הַפֶּסַח מַאי וֶה דִּין לוֹקֶה. אֵין תֵּימַר מִשֶּׁתָּא דְּעַלַת עַד בְּדוּן לֹא עָלַת אֵין

תֵּימַר מִשַּׁתָּא דְּנָפְקַת הָכֵן חֲוָות מוֹרְכָּה כָּל שַׁתָּא מַלְקֵי כְּדוּן. אֵלּוּ שֶׁמֵּתִים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים מֵאֵי זֶה דִּין הֵם מֵתִים אִין תֵּימַר מִשַּׁתָּא דְּעָלַת עַד כְּדוּן לֹא עָלַת אִין תֵּימַר בְּשַׁתָּא דְּנָפְקָא הָכֵן חֲוָון מוֹרְכִין כָּל שַׁתָּא מְמָוֵת כְּדוּן. וְלֹא שְׁמִיעַ דְּאָמַר רַבִּי קְרוֹסְפָּא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן שָׁלֹשׁ פִּינְקְסִיּוֹת הֵם אַחַת שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִין וְאַחַת שֶׁל רְשָׁעִים גְּמוּרִין וְאַחַת שֶׁל בֵּינוֹנִיים זֶה שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִין כְּבָר נָטְלוּ אִיפּוּפַסֵי שֶׁל חַיִּים מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה זֶה שֶׁל רְשָׁעִים גְּמוּרִין כְּבָר נָטְלוּ אִיפּוּפַסֵי שֶׁלָּהֶן מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁל בֵּינוֹנִיים כְּבָר נִיתַּן לָהֶן עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁבֵּין רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים אִם עָשׂוּ תְּשׁוּבָה נִכְתָּבִין עִם הַצַּדִּיקִים וְאִם לָאו נִכְתָּבִין עִם הָרְשָׁעִים. מַאי טַעֲמָא "יִמָּחוּ מִסֵּפֶר" (תהלים סט, כט) אֵלּוּ הָרְשָׁעִים, "חַיִּים" – אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים "וְעִם צַדִּיקִים אַל יִכָּתֵבוּ" – אֵלּוּ הַבֵּינוֹנִיים. רַבִּי חֲנַנְיָה חַבְרֵיהוֹן דְּרַבָּנָן בָּעֵי

[דף ז' ע"ב]

וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אֶת הַנּוֹלָד. וְלֹא שְׁמִיעַ דְּאָמַר רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהוּא עוֹמֵד בָּהּ מַאי טַעֲמָא? "אַל תִּירְאִי כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶל קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם" (בְּרֵאשִׁית כא, יז). אָמַר רַבִּי לֵוִי כְּתִיב "לֹא יְתִיצְבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ" (תְּהִלִּים ה, ו), לָמָּה שֶׁ"שָּׂנֵאתָ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן", דָּרַשׁ ר' יְשֹׁשְׁכָר דִּכְפַר מֶנְדִּי "כִּי הוּא יָדַע מְתֵי שָׁוְא וַיַּרְא אָוֶן וְלֹא יִתְבּוֹנָן" (אִיּוֹב יא, יא). אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי "אִם זָךְ וְיָשָׁר הָיִיתָה", אֵין כְּתִיב כָּאן אֶלָּא "אִם זַךְ וְיָשָׁר אָתָּה" (אִיּוֹב ח, ו), אָמַר רַבִּי חִיָּיה בַּר בָּא "זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ תָיִשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ" (מִשְׁלֵי ל, לא). בְּנוֹהֵג שֶׁבָּעוֹלָם זֶה מְבַקֵּשׁ לְנַצֵּחַ זַרְזִירוֹ וְזֶה מְבַקֵּשׁ לְנַצֵּחַ זַרְזִירוֹ אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא וּמֶלֶךְ אַלְקוּם עִמּוֹ לֹא בָּעֵי תָּקוּם עַל דִּידֵיהּ כִּי "לֹא לָנֶצַח יָרִיב" (תְּהִלִּים קג, ט), וְלֹא לְנִצּוּחַ יָרִיב. אָמַר רַבִּי לְעָזָר פַּדָּא בְּסִילּוּפִים אוֹ נִימּוּם אוֹ גְּרִיפוּת. בְּנוֹהֵג שֶׁבָּעוֹלָם מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם גּוֹזֵר גְּזֵירָה. רָצָה מְקַיְּמָהּ רָצוּ אֲחֵרִים מְקַיְּמִים אוֹתָהּ אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא גּוֹזֵר גְּזֵרָה וּמְקַיְּמָהּ תְּחִלָּה מַאי טַעֲמָא "וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי ... אֲנִי ה'" (וַיִּקְרָא כב, ט), אֲנִי הוּא שֶׁשִּׁימַרְתִּי מִצְוֹתֶיהָ שֶׁל תּוֹרָה תְּחִלָּה. אָמַר רַבִּי סִימוֹן כְּתִיב: "מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה'" (וַיִּקְרָא יט, לב), אֲנִי הוּא שֶׁקִּיַּמְתִּי עַמִּידַת זָקֵן תְּחִילָּה. אָמַר רַבִּי סִימוֹן כְּתִיב: "וּמִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִם" וגו' (דְּבָרִים ד, ח). ר' חָמָא בֵּי ר' חֲנִינָה וְר' הוֹשַׁעְיָה חַד אָמַר אִי זוֹ אֻמָּה כְּאֻמָּה הַזֹּאת בְּנוֹהֵג שֶׁבָּעוֹלָם אָדָם יוֹדֵעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ דִּין לוֹבֵשׁ שְׁחוֹרִים וּמִתְעַטֵּף שְׁחוֹרִים וּמְגַדֵּל זְקָנוֹ שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ הֵיאַךְ דִּינוֹ יוֹצֵא אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינָן כֵּן אֶלָּא לוֹבְשִׁים לְבָנִים וּמִתְעַטְּפִין לְבָנִים וּמְנַלְּחִין זְקָנָם וְאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין וּשְׂמֵחִים יוֹדְעִין שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶן נִיסִּים. וְחוֹרְנָה אָמַר אִי זוֹ אוּמָּה כְּאוּמָּה הַזֹּאת בְּנוֹהֵג שֶׁבָּעוֹלָם הַשִּׁלְטוֹן אוֹמֵר הַדִּין הַיּוֹם וְהַלְּסְטִים אוֹמְרִים לְמָחָר הַדִּין לְמִי שׁוֹמְעִין לֹא לַשִּׁלְטוֹן אֲבָל

הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵינוֹ בֵּן אָמְרוּ בֵּית דִּין הַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת הַעֲמִידוּ בִימָה יַעַמְדוּ סַנֵּגוֹרִין יַעַמְדוּ קַטֵּיגוֹרִין שֶׁאָמְרוּ בְּנֵי הַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה. נִמְלְכוּ בֵּית דִּין לְעַבְּרָהּ לְמָחָר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת הֶעֱבִירוּ בִימָה יַעַבְרוּ סַנֵּגוֹרִין יַעַבְרוּ קַטֵּיגוֹרִין שֶׁנִּמְלְכוּ בְּנֵי לְעַבְּרָהּ לְמָחָר מַאי טַעֲמָא? "כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב" (תהלים פא, ה), אִם אֵינוֹ חֹק לְיִשְׂרָאֵל כְּבֵיכוֹל אֵינוֹ מִשְׁפָּט לֵאלֹהֵי יַעֲקֹב. ר' קְרִיסְפָּא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן לְשֶׁעָבַר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִיכַּן וְאֵילָךְ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אִילָא אִם קְרִיתֶם אוֹתָם הֵם מוֹעֲדַי וְאִם לָאו אֵינָן מוֹעֲדַי. אָמַר ר' סִימוֹן כְּתִיב: "רַבּוֹת עָשִׂיתָ אַתָּה ה' אֱלֹהַי נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבֹתֶיךָ אֵלֵינוּ" (תהלים מ, ו), לְשֶׁעָבַר רַבּוֹת עָשִׂיתָ מִיכַּן וְהֵילְךָ נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ. אָמַר רַבִּי לֵוִי לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ אִירְלוֹגִין בֵּיזָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ מִמֶּנָּהּ לוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסָה בַּר חֲנִינָה לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ שׁוֹמֶרֶת בֵּיזָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ מִמֶּנָּהּ לוֹ אָמַר רַבִּי אַחָא לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ טַבַּעַת בֵּיזָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ מִמֶּנָּהּ לוֹ אָמַר רַבִּי חִיָּיה בַּר בָּא לְנָגָר שֶׁהָיוּ לוֹ כְּלֵי נַגָּרוּת בֵּיזָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ מִמֶּנָּהּ לוֹ אָמַר ר' יִצְחָק לְמֶלֶךְ שֶׁהָיוּ לוֹ אוֹצָרוֹת בֵּיזָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ מִמֶּרֶם לוֹ וְרַבָּנָן אָמְרֵי לְרוֹפֵא שֶׁהָיָה לוֹ נַרְתִּיק שֶׁל רְפוּאוֹת בֵּיזָן שֶׁעָמַד בְּנוֹ מִמֶּנָּהּ לוֹ: וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בָּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן. ר' אַחָא אָמַר כְּהֲדֵין דִּירִין וְרַבָּנָן אָמְרֵי כַּהֲדָא בַּמְגִנְימִין

[דף ח' ע"א]

מַה טַּעֲמָא? "הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם" (תהלים לג, טו). אָמַר רַבִּי לֵוִי הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם כְּבָר הֵבִין אֶת כָּל מַעֲשֵׂיהֶם. אָמַר רַבִּי לְעָזָר בְּנַהַג שֶׁבָּעוֹלָם מַה נוֹהֵג לְיוֹצֵר הַזֶּה לַעֲשׂוֹת מֵאָה קַנְקַנִּים אוֹ לְהִסְתַּבֵּל בָּהֶן לֹא לְהִסְתַּבֵּל בָּהֶן. אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה יוֹצֵרָן רוֹצֶה שֶׁיִּהְיֶה לִבָּן יָחִיד אֵלָיו. אָמַר רַבִּי אָבוּן מִי שֶׁהוּא יָחִיד בָּעוֹלָמוֹ כְּבָר הֵבִין אֶת כָּל מַעֲשֵׂיהֶן: וּבְחַג נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם. מַתְנִיתִין דְּרַבִּי עֲקִיבָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא אָמַר נִסּוּךְ הַמַּיִם דָּבָר תּוֹרָה. בַּשֵּׁנִי וְנִסְכֵּיהֶם בַּשִּׁשִּׁי וּנְסָכֶיהָ בַּשְּׁבִיעִי כְּמִשְׁפָּטָם מֵ"ם יו"ד מֵ"ם מַיִם. אָמְרָה הַתּוֹרָה הָבֵא שְׁעוֹרִים בִּיכוּרִים בְּפֶסַח שֶׁתִּתְבָּרֵךְ לְפָנֶיךָ הַתְּבוּאָה הָבֵא חִטִּים בִּכּוּרִים בַּעֲצֶרֶת שֶׁיִּתְבָּרְכוּ לְפָנֶיךָ פֵּירוֹת הָאִילָן. אֱמוֹר מֵעַתָּה נִסּוּךְ הַמַּיִם בָּחַג שֶׁיִּתְבָּרְכוּ לְפָנֶיךָ הַמַּיִם. תָּנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹחַאי חֲבֵרַי שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְנָזוּ לָהֶם גְּשָׁמִים מְרוּבִּין וּבַסּוֹף חָטְאוּ. לְפָחוֹת מֵהֶן אִי אֶפְשָׁר שֶׁכְּבָר נִגְזַר גְּזֵרָה מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מְפַזֵּרָן לְיָמִים וּלְמִדְבָּרוֹת וְלִנְהָרוֹת כִּי שֶׁלֹּא תִּיהֶנֶה הָאָרֶץ מֵהֶן. מַה טַּעַם? "לְהַמְטִיר עַל אֶרֶץ לֹא אִישׁ מִדְבָּר לֹא אָדָם בּוֹ" (אִיּוֹב לח, כו). חֲבֵרַי שֶׁלֹּא הָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּשֵׁירִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְנִגְנְזוּ לָהֶן גְּשָׁמִים מְעוּטִים וּבַסּוֹף עָשׂוּ תְּשׁוּבָה לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶן אִי אֶפְשָׁר שֶׁכְּבָר נִגְזְרָה גְּזֵרָה מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶן מוֹרִידָן בְּדֵי הָאָרֶץ וּמֵשִׁיב עָמְהֶן טְלָלִים וְרוּחוֹת כְּדֵי שֶׁתִּתְהֶנֶה הָאָרֶץ מֵהֶן. מַאי טַעֲמָא? "תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶיהָ בִּרְבִיבִים תִּמֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ" (תהלים סה, יא). "צִיָּה גַּם הֵם יִגְזְלוּ מֵימֵי שֶׁלֶג שְׁאוֹל חָטָאוּ" (איוב כד, יט),

עֲוֹנוֹת שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל בַּקַּיִן גָּזְלוּ מֵהֶן מֵימֵי הַשֶּׁלֶג. כְּתִיב "תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ מֵרֵשִׁית הַשָּׁנָה" (דברים יא, יב), כַּהֲנָא אָמַר מֵרֵשִׁית כְּתִיב וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה מַזְוֶה לָהּ בְּרֹאשָׁהּ וְיֶהֱב לָהּ אַחֲרִית טָבָא בְּסֵיפָא׃

הֲלָכָה ד מתני' – עַל שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין עַל נִיסָן מִפְּנֵי הַפֶּסַח וְעַל אָב מִפְּנֵי הַתַּעֲנִית וְעַל אֱלוּל מִפְּנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַל תִּשְׁרֵי מִפְּנֵי תַקָּנַת הַמּוֹעֲדוֹת וְעַל כִּסְלֵיו מִפְּנֵי חֲנֻכָּה וְעַל אֲדָר מִפְּנֵי הַפּוּרִים וּכְשֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם יוֹצְאִין אַף עַל אִיָּר מִפְּנֵי פֶּסַח קָטָן׃

גמ' וְיֹצְאוּ אַף עַל הָעֲצֶרֶת עֲצֶרֶת חֲתוּכָה הִיא. אַשְׁכַּחַת אָמַר פְּעָמִים חֲמִשָּׁה פְּעָמִים שִׁשָּׁה פְּעָמִים שִׁבְעָה. שְׁלֵמִים ה' כְּסִדְרָן ו' חֲסֵרִין ז'.

[דף ח' ע"ב]

לֹא כְּבָר יָצְאוּ בֶּאֱלוּל אֶלָּא בְּגִין מוֹדָעָא דְאִיתְקַדֵּשׁ יַרְחָא. אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אֲנָא עָרִיב לְאִילֵּין דְּאָזְלִין לְגִימּוּרִין דְּלֵית חַד מִינְּהוֹן מַיִית מִי אָזַל תַּמָּן חָשִׁין לְצוֹמָא רַבָּה תְּרֵין יוֹמִין. אָמַר לוֹן רַב חִסְדָּא לָמָּה אַתֶּם מַכְנִיסִין עַצְמְכֶם לַמִּסְפֵּק הַזֶּה חֲזָקָה שֶׁאֵין בֵּית דִּין מִתְעַצְּלִים בּוֹ. אֲבוּהּ דְּר' שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק חָשׁ עַל גַּרְמֵיהּ וְצָם תְּרֵין יוֹמִין אַפְסַק כְּרוּכָה וְדָמֵךְ׃

הֲלָכָה ה מַתְנִיתִין עַל שְׁנֵי חֳדָשִׁים מְחַלְּלִין אֶת הַשַּׁבָּת עַל נִיסָן וְעַל תִּשְׁרֵי שֶׁבָּהֶן הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין לְסוּרְיָא וּבָהֶן הָיוּ מְתַקְּנִין אֶת הַמּוֹעֲדוֹת וּכְשֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת עַל כּוּלָּן מִפְּנֵי תַקָּנַת הַקָּרְבָּן. בֵּין שֶׁנִּרְאֶה בַּעֲלִיל וּבֵין שֶׁלֹּא נִרְאֶה בַּעֲלִיל מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר אִם נִרְאָה בַּעֲלִיל אֵין מְחַלְּלִין עָלָיו אֶת הַשַּׁבָּת. מַעֲשֶׂה שֶׁעָבְרוּ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים זוּג וְעֵיכְבָן רַבִּי עֲקִיבָה בְּלוֹד שָׁלַח לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל אִם מְעַכֵּב אַתָּה אֶת הָרַבִּים נִמְצֵאתָ מַכְשִׁילָן לֶעָתִיד לָבוֹא׃

גמ' מַהוּ בַּעֲלִיל מִפְּרָסָם כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר: "כֶּסֶף צְרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ מְזֻקָּק שִׁבְעָתָיִם" (תהלים יב, ז). מַעֲשֶׂה שֶׁעָבְרוּ יוֹתֵר מֵאַרְבָּעִים זוּג וְעֵיכְבָן רַבִּי עֲקִיבָא בְּלוֹד מִפְּנֵי שֶׁהֵן מ' זוּג אֲבָל אִם הָיָה זוּג אֶחָד לֹא הָיָה מְעַכְּבוֹ שָׁלַח לוֹ רַבָּן גַּמְלִיאֵל אִם מְעַכֵּב אַתָּה אֶת הָרַבִּים נִמְצֵאתָ מכשילן לֶעָתִיד לָבוֹא. לֹא נִמְצֵאתָ מְעַכֵּבֶת אֶת הָרַבִּים מִלַּעֲשׂוֹת דְּבַר מִצְוָה וְכָל הַמְעַכֵּב אֶת הָרַבִּים מִלַּעֲשׂוֹת דְּבַר מִצְוָה צָרִיךְ נִדּוּי. אָמַר ר' יְהוּדָה הַנַּחְתּוֹם חַם וְשָׁלוֹם לֹא נִתְנַדָּה ר' עֲקִיבָה אֶלָּא רֹאשׁ גְּדֵר הָיָה. וְשָׁלַח ר' גַּמְלִיאֵל וְהֶעֱבִירוֹ מֵרֹאשִׁיתוֹ׃

הֲלָכָה ו מַתְנִיתִין – אָב וּבְנוֹ שֶׁרָאוּ אֶת הַחֹדֶשׁ יֵלְכוּ לֹא שֶׁמִּטְּרְפִין זֶה עִם זֶה אֶלָּא שֶׁמָּא יִפָּסֵל אֶחָד מֵהֶן יִצְטָרֵף הַשֵּׁנִי עִם אַחֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר אָב וּבְנוֹ וְכָל הַקְּרוֹבִים כְּשֵׁירִין לְעֵדוּת הַחֹדֶשׁ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מַעֲשֶׂה בְּטוֹבְיָה הָרוֹפֵא שֶׁרָאָה אֶת הַחֹדֶשׁ בִּירוּשָׁלַם הוּא וּבְנוֹ וַעֲבָדוֹ מְשֻׁחָרָר וְקִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ וּפָסְלוּ אֶת עַבְדּוֹ וּכְשֶׁבָּאוּ לְבֵית דִּין קִבְּלוּ אוֹתוֹ וְאֶת עַבְדּוֹ וּפָסְלוּ אֶת בְּנוֹ׃

גְּמָרָא – טַעַם דִּרְבִּי שִׁמְעוֹן כְּתִחִלָּתָהּ וַיֹּאמֶר ה׳ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים וְגוֹ׳. קִבְּלוּ הַכֹּהֲנִים אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ וּפָסְלוּ אֶת עַבְדּוֹ מִשּׁוּם פְּסוּל וּכְשֶׁבָּאוּ לְבֵית דִּין קִבְּלוּ אוֹתוֹ וְאֶת עַבְדּוֹ וּפָסְלוּ אֶת בְּנוֹ מִשּׁוּם קָרוֹב׃

הֲלָכָה ז מַתְנִיתִין אֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִין הַמְשַׁחֵק בְּקוּבְיָא וְהַמַּלְוֶה בְּרִבִּית

[דף ט׳ ע״א]

וּמַפְרִיחֵי יוֹנִים וְסוֹחֲרֵי שְׁבִיעִית וַעֲבָדִים זֶה הַכְּלָל כָּל עֵדוּת שֶׁאֵין הָאִשָּׁה כְּשֵׁירָה לָהּ אַף הֵן אֵינָן כְּשֵׁירִין׃

גמ׳ זֶה הַמְשַׁחֵק בְּפִסְיפְּסִין. אֶחָד הַמְשַׁחֵק בְּפִסְיפְּסִין וְאֶחָד הַמְשַׁחֵק בְּקֻלְיפֵי אֱגוֹזִים וְרִמּוֹנִים מֵאֵימָתַי מְקַבְּלִין אוֹתוֹ מִשִּׁישְׁבּוֹר אֶת פִּסְיפְּסָיו וְיִבָּדֵק וְיַחְזוֹר בּוֹ חֲזָרָה גְּמוּרָה. מַלְוֶה בְּרִבִּית זֶה שֶׁהוּא מַלְוֶה בְּרִבִּית מֵאֵימָתַי מְקַבְּלִין אוֹתָם מִשֶּׁיְקַרַע אֶת שְׁטָרוֹתָיו וְיִבְדֹּק וְיַחְזוֹר חֲזָרָה גְּמוּרָה. מַפְרִיחֵי יוֹנִים זֶה שֶׁהוּא מַמְרֶה יוֹנִים. אֶחָד מַמְרֶה יוֹנִים וְאֶחָד מַמְרֶה שְׂאָר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף מֵאֵימָתַי מְקַבְּלִין אוֹתוֹ מִשִּׁישְׁבּוֹר אֶת פִּגְימֵי וְיִבָּדֵק וְיַחְזוֹר בּוֹ חֲזָרָה גְּמוּרָה. סוֹחֵר שְׁבִיעִית זֶה תָּגוּר שְׁבִיעִית אִי זֶהוּ סוֹחֵר שְׁבִיעִית זֶה שֶׁהוּא יוֹשֵׁב וּבָטֵל כָּל שְׁנֵי שָׁבוּעַ כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעָה שְׁבִיעִית הִתְחִילָה מַפְשִׁיט אֶת יָדָיו וְנוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּפֵרוֹת עֲבֵירָה מֵאֵימָתַי מְקַבְּלִים אוֹתוֹ מִשֶּׁתַּגִּיעַ שְׁבִיעִית אַחֵר וְיִבָּדֵק וְיַחְזוֹר בּוֹ חֲזָרָה גְּמוּרָה. תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר שְׁנֵי שְׁבִיעִיּוֹת. תָּנֵי בְּשֵׁם ר׳ נְחֶמְיָה חֲזִירַת מָמוֹן לֹא חֲזִירַת דְּבָרִים וְיֹאמַר הֵא לָכֶם מְאתַיִם זוּז וְחִלְּקוּם לַעֲנִיִּים מַה שֶּׁנִּשְׁתַּבְּרוּ מִפֵּירוֹת עֲבֵירָה. הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן הָרוֹעִים וְהַחַמְסָנִים וְהַגַּזְלָנִים וְכָל הַחֲשׁוּדִין עַל הַמָּמוֹן עֲדוּתָן בְּטֵילָה. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ וּבְלִבַּד בְּרוֹעִים בְּהֵמָה דַּקָּה. אָמַר רַב חוֹנָה מַאן תַּנָּא מַפְרִיחֵי יוֹנִים ר׳ לְעָזָר דְּתָנֵינַן תַּמָּן שְׁנַיִם בְּשֵׁם ר׳ לְעָזָר יוֹצֵא הִיא אִשָּׁה בְּעִיר שֶׁל זָהָב. מַפְרִיחֵי יוֹנִים פְּסוּלִין מִן הָעֵדוּת. אָמַר רַבִּי מָנָא קוֹמֵי ר׳ יוֹסָה כָּל הַהִיא דְּסַנְהֶדְרִין כְּר׳ לְעָזָר אָמַר לוֹ דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא מַהוּ דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. הָכָא אָמַר רַבִּי יוֹסָה יוֹדְעִין אָנוּ שֶׁהוּא פְּסוּל מֵעֵדוּת מָמוֹן מַה בָּא לְהָעִיד כְּשֵׁם שֶׁהוּא פְּסוּל מֵעֵדוּת מָמוֹן כָּךְ הוּא פְּסוּל מֵעֵדוּת נְפָשׁוֹת. וְעֵדֵי הַחֹדֶשׁ כְּעֵדֵי נְפָשׁוֹת אִינוֹ וְהָא תָּנֵי זֶה הַכְּלָל כָּל עֵדוּת שֶׁאֵין הָאִשָּׁה כְּשֵׁירָה לָהּ אַף הֵן אֵינָן כְּשֵׁירִין לָהּ מַאן תְּנִיתָהּ רַבָּנָן. רַבָּנָן כְּר׳ לְעָזָר מוֹדֵיי לֵיהּ פְּלִיגִין עָלוֹיִי. רַבִּי יוֹנָה בְּשֵׁם רַב חוֹנָה כּוּלָּהֶן דִּבְרֵי לְעָזָר אָתְיָין אִילֵּין

פְּלוּגְוָותָה כְּאִילֵּין פְּלוּגְוָותָה דְּתָנֵי עַד זוֹמֵם פָּסוּל בְּכָל עֵדוּת שֶׁבַּתּוֹרָה דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא זוֹמֵם בְּעֵדוּת

[דף ט׳ ע״ב]

נְפָשׁוֹת אֲבָל אִם נִמְצָא זוֹמֵם בְּעֵדוּת מָמוֹן עַל הַמָּמוֹן נֶחְשָׁד וּמְמָמוֹן נִפְסָל וְאַתְיָיא דְּר׳ יוֹסֵי בְּרַבָּנָן וּדְרַבִּי מֵאִיר כְּר׳ אֱלִיעֶזֶר׃

הלכה ח מתני׳ – מִי שֶׁרָאָה אֶת הַחֹדֶשׁ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַלֵּךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ עַל הַחֲמוֹר אֲפִלּוּ בַּמִּטָּה אִם צוֹדָה לָהֶן לוֹקְחִין בְּיָדָן מַקְלוֹת וְאִם הָיְתָה דֶּרֶךְ רְחוֹקָה לוֹקְחִין בְּיָדָן מְזוֹנוֹת שֶׁעַל מַהֲלַךְ לַיְלָה וְיוֹם מְחַלְּלִין אֶת הַשַּׁבָּת וְיוֹצְאִין לְעֵדוּת הַחֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה׳ מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ׃

גמ׳ אָמַר רַבִּי יִצְחָק דִּבְרָה הַתּוֹרָה בְּכָל לָשׁוֹן ״וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאֵה לָהּ״, כָּל גָּרֵב שֶׁהוּא מַחֲזִיק סָאתַיִם אִם צוֹדָה לָהֶם לוֹקְחִים בְּיָדָן מַקְלוֹת. יָכוֹל כְּשֵׁם שֶׁמְּחַלְּלִין אֶת הַשַּׁבָּת לְהָעִיד עָלֶיהָן כָּךְ מְחַלְּלִין אֶת הַשַּׁבָּת עָלֶיהָן לְהוֹדִיעַ שֶׁנִּתְקַיְּמוּ תַּלְמוּד לוֹמַר אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ עַל קְרִיאָתָן אַתָּה מְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת אֵין אַתָּה מְחַלֵּל הַשַּׁבָּת לְהוֹדִיעַ שֶׁנִּתְקַיְּמוּ רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי קְצִירַת הָעֹמֶר מַהוּ שֶׁתִּדָּחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הֶחָתִיב ר׳ אַבַּיֵי וְהָא תְּנִינָן מִצְוָתוֹ לִקְצֹר בַּלַּיְלָה נִקְצַר בְּיוֹם כָּשֵׁר וְדוֹחֶה הַשַּׁבָּת. וְלֹא קִיבְּלָה. אָמַר רַבִּי אַחָא חָזַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ מִן הָדָא בֵּיוָן שֶׁחֲשֵׁיכָה אָמַר לָהֶן בָּא הַשֶּׁמֶשׁ אוֹמֵר הִין בָּא הַשֶּׁמֶשׁ אוֹמֵר הִין מַה אָנַן קָיְמִין אִם לְלַיְלָה כְּבָר הוּא אוֹמֵר אֶלָּא אִם אֵינוֹ עִנְיַן לְלַיְלָה תְּנֵיהוּ עִנְיָן לְיוֹם.

[דף י׳ ע״א]

דָּבָר שֶׁהוּא דּוֹחֶה אֶת הַשַּׁבָּת בְּיוֹם מַכְשִׁירִין מַהוּ שֶׁיִּדְחוּ אֶת הַשַּׁבָּת בַּלַּיְלָה וְהָתְנִינָן הֶעֱמִידוּ עוֹשֶׂה חֲבִיתִין לַעֲשׂוֹת חֲבִיתִין. תִּיפְתֵּר בְּחוֹל. תַּנָּא ר׳ חִייָה בַּר אָדָא זֶה סֵדֶר תָּמִיד לַעֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ בֵּין בְּחוֹל וּבֵין בְּשַׁבָּת וְהָתְנִינָן קְצָרוּהוּ וּנְתָנוּהוּ בְּקוּפּוֹת הֵבִיאוּהוּ לָעֲזָרָה וְהָיוּ מְהַבְהְבִין אוֹתוֹ בָּאוּר כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת קָלִי דִּבְרֵי ר׳ מֵאִיר רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִבְּיָן שֶׁהִתְחִיל בְּמִצְוָה אוֹמְרִים לוֹ מָרָק. הֵתִיב ר׳ יוּדָן קַפּוֹדְקִיָּא קוֹמֵי ר׳ יוֹסָה הַגַּע עַצְמְךָ שֶׁבָּא מִן הָעֲלִייָה מִבְּיָן שֶׁהִתְחִיל בְּמִצְוָה אֵין אוֹמְרִין לוֹ מָרָק. הֵתִיב ר׳ יַעֲקֹב בַּר סוּסַּי וְהָתְנִינָן שֶׁעַל מַהֲלַךְ לַיְלָה וְיוֹם מְחַלְּלִין אֶת הַשַּׁבָּת וְיוֹצְאִין לְעֵדוּת הַחֹדֶשׁ אָמַר לָהֶן, מִבְּיָן שֶׁהַיּוֹם צָרִיךְ לְלַיְלָה וְלַיְלָה צָרִיךְ לְיוֹם כְּמוֹ שֶׁכְּבָר יוֹם. אָמַר ר׳ יוּדָה בֵּי רַבִּי בּוֹן וְלֹא לְמַפְרֵיעוֹ הוּא קָדוֹשׁ מִבְּיָן שֶׁהוּא קָדוֹשׁ לְמַפְרֵיעוֹ הוּא יוֹם הוּא לַיְלָה׃

[דף י׳ ע״ב]

פרק ב

הֲלָכָה א מַתְנִיתִין אִם אֵינָן מַכִּירִין אוֹתוֹ מְשַׁלְּחִין עִמּוֹ אַחֵר לַהֲעִידוֹ. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֵדוּת הַחֹדֶשׁ מִכָּל הָאָדָם מִשֶּׁקִּלְקְלוּ הַמִּינִים הִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהוּ מְקַבְּלִין אֶלָּא מִן הַמַּכִּירִין. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַשִּׁיאִין מַשּׂוֹאוֹת מִשֶּׁקִּלְקְלוּ הַכּוּתִים הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ שְׁלוּחִין יוֹצְאִין:

גְּמָרָא אָמַר רַבִּי יוֹנָה הָכִין צוֹרְכָה מִיתְנֵי בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֵדוּת הַחֹדֶשׁ מִכָּל אָדָם אִם אֵינָן מַכִּירִין אוֹתוֹ הָיוּ מְשַׁלְּחִין עִמּוֹ אַחֵר לַהֲעִידוֹ אָמַר ר׳ יוֹסָה אֲפִלּוּ כְּמַתְנִיתִין אָתְיָא הִיא אִם אֵינָן מַכִּירִין אוֹתוֹ מְשַׁלְּחִין עִמּוֹ אַחֵר לַהֲעִידוֹ לָמָּה שֶׁבָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֵדוּת הַחֹדֶשׁ מִכָּל אָדָם. וְעַד אֶחָד נֶאֱמָן. מִשֶּׁקִּלְקְלוּ נָתְנוּ לָךְ בְּדִין הָיָה שֶׁלֹּא יְהוּ צְרִיכִין עֵדִים וְהֵן אָמְרוּ שֶׁיְּהוּ צְרִיכִין עֵדִים וְהֵן אָמְרוּ עַד אֶחָד נֶאֱמָן. עַד אֶחָד מַהוּ שֶׁיְּהֵא נֶאֱמָן כְּשְׁנַיִם חִיזֵּק עֲבִידָה הָיוּ שְׁנַיִם אֶחָד הַכֹּל מַכִּירִין אוֹתוֹ וְאֶחָד אֵין אָדָם מַכִּירוֹ. חֲבֵירוֹ מַכִּירוֹ חֲבֵירוֹ מַהוּ שֶׁיְּצָטָרֵף עִם אֶחָד מִן הַשּׁוּק לְהָעִיד עָלָיו ר׳ זְעִירָה רַב חוֹנָה בְּשֵׁם רַב

[דף י״א ע״א]

אֵין הוּא וְאַחֵר מִצְטָרְפִין עַל חֲתִימַת הָעֵד הַשֵּׁנִי. לֹא צוֹרְכָה דַּי לֹא הָיוּ שְׁנַיִם אֶחָד הַכֹּל מַכִּירִין כְּתַב יָדוֹ וְאֶחָד אֵין אָדָם מַכִּירוֹ חֲבֵירוֹ מַכִּירוֹ חֲבֵירוֹ מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה כְּאֶחָד מִן הַשּׁוּק לְהָעִיד עָלָיו אִם כֵּן נִמְצֵאתָ כָּל הָעֵדוּת מִתְקַיֶּמֶת בְּעֵד אֶחָד. אָמַר רַבִּי יוּדָן וְיֵאוּת אִילּוּ שְׁנַיִם שֶׁיָּצְאוּ מֵעִיר אַחַת שֶׁרוּבָּהּ עַכּוּ״ם כְּגוֹן הֲדָא סוּסִיתָה אֶחָד הַכֹּל מַכִּירִין אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל וְאֶחָד אֵין אָדָם מַכִּירוֹ חֲבֵירוֹ מַכִּירוֹ חֲבֵירוֹ מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה כְּאֶחָד מִן הַשּׁוּק לְהָעִיד עָלָיו אִם אוֹמֵר אַתְּ כֵּן נִמְצֵאתָ כָּל הָעֵדוּת מִתְקַיֶּמֶת בְּעֵד אֶחָד וְהָכָא נִמְצֵאת כָּל הָעֵדוּת מִתְקַיֶּמֶת בְּעֵד אֶחָד. תַּמָּן תְּנִינַן אָמַר לָהֶן הַמְמֻנֶּה צְאוּ וּרְאוּ אִם הִגִּיעַ זְמַן הַשְׁחִיטָה אִם הִגִּיעַ הָרוֹאֶה אוֹמֵר בְּרַקִּי מַהוּ בְּרַקִּי בְּרַקַּת תַּמָּן אָמְרֵי בְּרַק בְּרָקָא הַנְּהַר מִנַּהֲרָא. וְעַד אֶחָד נֶאֱמָן שַׁנְיָיא הִיא הָכָא שֶׁאֵין אַתְּ יָכוֹל לַעֲמֹד עָלָיו. וְחָשׁ לוֹמַר עַד דְּהוּא עָלַיל וְנָפֵק הוּא מְנַהֲרָא. חַכִּימָא הִיא מִלְּתָהּ. אָמַר עֵד אֶחָד נוֹלָד אִישׁ פְּלוֹנִי בְּשַׁבָּת פְּלוֹנִי אוֹתוֹ עַל פִּיו חֲשִׁיכָה מוֹצָאֵי שַׁבָּת מְטַלְטְלִין אוֹתוֹ עַל פִּיו. ר׳ אַמִּי מְטַלְטֵל עַל פּוּמֵהּ דְּמַלְיָיתֵהּ רַבִּי מַתְנְיָה מְטַלְטֵל עַל אִיבְרִיתֵהּ דְּזָהֲרָא ר׳ אִימִּי מָל עַל פִּי נָשִׁים דְּאָמְרָן שְׁמָשָׁא הַוּוֹת עַל סוּסִיתָה. מַכִּירוֹ מַכִּירָיו מַהוּ לְחַלֵּל עֲלֵיהֶן אֶת הַשַּׁבָּת נִישְׁמְעִינָהּ מִן הֲדָא אָמַר רַבִּי נְהוֹרַאי כָּאן שַׁנְיָיה מַעֲשֶׂה שֶׁיָּרַדְתִּי לְהָעִיד עַל עֵד אֶחָד בְּאוּשָׁא וְלֹא הָיוּ צְרִיכִין לִי אֶלָּא עִילָּה בִּקַּשְׁתִּי לְהַקְבִּיל פְּנֵי חֲבֵירַיי.

[דף י״א ע״ב]

וּמַה קִלְקוּל הֲוָה תַּמָּן שָׁהָיוּ אוֹמְרִים עֲצֶרֶת לְאַחַר הַשַּׁבָּת וְהָיוּ יוֹצְאִין עָלָיו מִבָּעֶרֶב בְּחֻזְקַת שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ. מֵעַתָּה עַל נִיסָן לֹא יְקַבְּלִינוּן עַל שְׁאָר יַרְחַיָּא יְקַבְּלִינוּן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בּוֹן עִקַּר קַלְקָלְתְּהוֹן מִן אֲדָר הֲווֹת. מֵעַתָּה כַּד הִיא דְּכָוְותְהוֹן יְקַבְּלִינוּן אִין לֵית הוּא דְּכָוְותְהוֹן לֹא יְקַבְּלִינוּן זוֹ מִפְּנֵי זוֹ. מַעֲשֶׂה שֶׁשָּׁכְרוּ בַּיְתוֹסִין שְׁנֵי עֵדֵי שֶׁקֶר לְהָעִיד עַל הַחֹדֶשׁ שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ וּבָא אֶחָד וְהֵעִיד עֵדוּתוֹ וְהָלַךְ לוֹ וּבָא אֶחָד וְאָמַר עוֹלָה הָיִיתִי בְּמַעֲלֵה אֲדֻמִּים רְאִיתִיו רָבוּץ בֵּין שְׁנֵי סְלָעִים רֹאשׁוֹ דּוֹמֶה לְעֶגֶל אָזְנָיו דּוֹמוֹת לִגְדִי וּרְאִיתִיו וְנִבְהַלְתִּי וְנִרְתַּעְתִּי לַאֲחוֹרַי וַהֲרֵי מָאתַיִם זוּז קְשׁוּרִים בְּאַפּוּנְדָתִי. אָמְרוּ לוֹ הֲרֵי מָאתַיִם זוּז נְתוּנִין לְךָ בְּמַתָּנָה וְשָׁלְחֶיךָ יָבֹאוּ וְילְקוּ. אַתָּה לָמָּה הִכְנַסְתָּה עַצְמְךָ לַמִּסְפֵּק. אָמַר לָהֶן רָאִיתִי אוֹתָם מְבַקְּשִׁין לְהַטְעוֹת אֶת חֲכָמִים אָמַרְתִּי מוּטָב שֶׁאֵלֵךְ אֲנִי וְנוֹדִיעַ לַחֲכָמִים. וּמַה קִלְקוּל הֲוָה תַּמָּן דְּהַוּוֹן אִילֵּין מַסְבִּין יוֹם דֵּין וְאִילֵּין מַסְבִּין לְמָחָר וְהָיוּ סְבוּרִין שֶׁנִּמְלְכוּ בֵּית דִּין לְעַבְּרוֹ וְהֵן מִתְקַלְקְלִין. מִי בִּטֵּל אֶת הַמַּשׂוֹאוֹת? רַבִּי בִּטֵּל אֶת הַמַּשׂוֹאוֹת וְהִתִּיר רוֹצֵחַ וְהִתִּיר עַד מִפֵּי עַד וְהִתִּיר שֶׁיִּהוּ יוֹצְאִין עָלָיו מִבָּעֶרֶב בְּחֻזְקַת שֶׁנִּתְקַדֵּשׁ. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ אַף עַל גַּב דְּאָמַר אַתְּ בִּטְּלוֹ אֶת הַמַּשׂוֹאוֹת לֹא בָּטְלוּ מִיָּם טִיבֶּרְיָה. ר׳ זְעִירָא בְּעָא קוֹמֵי ר׳ אַבָּהוּ אִילֵּין דְּחָמְיָין צְפַת מַהוּ דְּיִסְבּוֹן אָמַר לֵיהּ רַבִּי בִּטֵּל אֶת הַמַּשׂוֹאוֹת צְפַת לָמָּה מַסְבָּה. אֶלָּא בְּגִין מוֹדָעָא דְּאִינּוּן יָדְעִין אֵין מַשִּׁיאִין לֵילֵי זְמַנּוֹ אֶלָּא לֵילֵי עִבּוּרוֹ. לֵילֵי זְמַנּוֹ אֵין מַשִּׁיאִין מִפְּנֵי יוֹם טוֹב אֲבָל מַשִּׁיאִין לֵילֵי עִבּוּרוֹ. אֵין מַשִּׁיאִין אֶלָּא עַל הַחֲדָשִׁים

[דף י״ב ע״א]

הַמְיוּשָׁבִין בִּזְמַנָּן מִפְּנֵי יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת. לֵיל זְמַנּוֹ אֵין מַשִּׁיאִין מִפְּנֵי יוֹם טוֹב לֵילֵי עִבּוּרוֹ אֵין מַשִּׁיאִין מִפְּנֵי כְּבוֹד שַׁבָּת. שֶׁאִם אוֹמֵר אַתְּ מַשִּׁיאִין בֵּין עַל הַחֲדָשִׁים הַמְיוּשָׁבִין בִּזְמַנָּן בֵּין עַל הַחֲדָשִׁים הַמְעֻבָּרִין שֶׁאֵינָן מְיוּשָׁבִין בִּזְמַנָּן בֵּין עַל הַחֲדָשִׁים הַמְעֻבָּרִין שֶׁאֵינָן מְיוּשָׁבִין בִּזְמַנָּן אִם אוֹמֵר אַתְּ בֵּן אַף הֵן סְבוּרִין שֶׁמָּא נִמְלְכוּ בֵּית דִּין לְעַבְּרוֹ וְהֵן מִתְקַלְקְלִין׃

הֲלָכָה ב מַתְנִיתִין – כֵּיצַד הָיוּ מַשִּׁיאִין מַשּׂוֹאוֹת מִבִּיאִין בְּלוּנְסוֹת שֶׁל אֶרֶז אֲרֻכִּין וְקַנִּים וַעֲצֵי שֶׁמֶן וּנְעוֹרֶת שֶׁל פִּשְׁתָּן וְכוֹרֵךְ בְּמִשִּׁיחָה וְעוֹלֶה לְרֹאשׁ הָהָר וּמַצִּית בָּהֶן אֶת הָאוּר וּמוֹלִיךְ וּמֵבִיא מַעֲלֶה וּמוֹרִיד עַד שֶׁהוּא רוֹאֶה אֶת חֲבֵירוֹ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כֵּן בְּרֹאשׁ הָהָר הַשֵּׁנִי וְכֵן בְּרֹאשׁ הָהָר הַשְּׁלִישִׁי. וּמִנַּיִן הָיוּ לְגַרְפִּינָא וּמִגְּרִיפִינָא לְחַוּרָן וּמֵחַוּרָן לְבֵית בִּלְתִּין וּמִבֵּית בִּלְתִּין לֹא זוּ אֶלָּא מוֹלִיךְ וּמֵבִיא מַעֲלֶה וּמוֹרִיד עַד שֶׁהוּא רוֹאֶה כָּל הַגּוֹלָה לְפָנָיו כְּמִדְּוַרַת הָאֵשׁ׃

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת כֵּלִים מְצִיעָא פֶּרֶק שְׁמִינִי

א. שְׂדֶה שֶׁהַמְּגוּרוֹת שֶׁלָּהּ מִבִּפְנִים - נִמְדָּדוֹת עִמָּהּ. וּמִבַּחוּץ - אֵין נִמְדָּדוֹת עִמָּהּ. אֲבָל מוֹדֵד אֶת הֶחָלָל. וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוֹדֵד מִקּוֹמָהּ מִבִּפְנִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל עִבֵּי הָרִגְלַיִם, וְעַל עִבֵּי הַלִּזְבְּזִין שֶׁהֵן נִמְדָּדִין עִמָּהּ, עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל הַבֵּינַיִם, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: אֵין נִמְדָּדִין. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: נִמְדָּדִין. מוֹכְנֵי - שׁוֹמֵט וּמוֹדֵד. מַעֲקֶה שֶׁבַּמִּגְדָּל, וְהַקּוּפּוֹת, בִּזְמַן שֶׁהֵן קְבוּעִין - נִמְדָּדִין עִמָּהּ. וְשֶׁאֵין קְבוּעִין - אֵין נִמְדָּדִין עִמָּהּ. הַדַּפִּין שֶׁל קְטִילְקִי[1] - הֲרֵי אֵלּוּ טְהוֹרִין. הַגַּשׁוּשִׁין שֶׁל קְטִילְקִי[2], אַף עַל פִּי שֶׁמְּפֻקָּדִין וּמְנֻחִין בְּאַרְבַּע זָוִיּוֹת הַבַּיִת[3] - טְמֵאִין. אַרְבַּע רַגְלַיִם שֶׁבְּאַרְבַּע זָוִיּוֹתֶיהָ, וּשְׁאָר הָרַגְלַיִם שֶׁלָּהּ - טְהוֹרוֹת. חֲמוֹר שֶׁתַּחַת הַמַּלְבֵּן, וְהַסַּפְסָלִים שֶׁתַּחַת הָרַגְלַיִם - טְהוֹרִים. כְּפוּתִים שֶׁתַּחַת הָרַגְלַיִם[4], אַף עַל פִּי שֶׁחֲקוּקִים וּמְקֻבָּלִין - טְהוֹרִים. וְאֵין בָּהֶן מִשּׁוּם קְבוּל. מַלְבֵּן שֶׁל מִטָּה וְשֶׁל עֲרִיסָה, נַקְלִיטֵי הַמִּטָּה, וּלְוָוחִין שֶׁל סְקָבִים, וּכְרָעַיִם שֶׁל שִׁלְחָן, וְיַד שֶׁל סַכִּין, בִּזְמַן שֶׁהֵן קְבוּעִין - חִבּוּר לְטֻמְאָה וּלְהַזָּאָה. נִטָּלִין וְנִתָּנִין - אֵינָן חִבּוּר, לֹא לְטֻמְאָה וְלֹא לְהַזָּאָה. מַלְבֵּן שֶׁל עֲרִיסָה שֶׁהוּא מְלֻבָּשׁ בְּפִיקוֹת, וְיֵשׁ לוֹ רַגְלַיִם - טָמֵא. מְסֻרָג בַּחֲבָלִין וְאֵין לוֹ רַגְלַיִם; רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה מְטַמְּאִין, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַהֲרִין, שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְלָאכָה בְּגוּפוֹ.

ב. בְּרִאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: מִטָּה שֶׁגְּדָדַ בָּהּ שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת לוֹכְסָן אוֹ שְׁתֵּי כְרָעַיִם אֲלַכְסוֹן, אוֹ שֶׁגְּדָדַ בָּהּ טֶפַח עַל טֶפַח אֲלַכְסוֹן - טְהוֹרָה. חָזְרוּ אוֹמְרִים: גּוֹדֵד מִלְמַטָּה וְעוֹלֶה, עַד שֶׁיִּמַּעֲטֶנָּה פְּחוֹת מִטֶּפַח. מִטָּה שֶׁעָשָׂה שְׁתֵּי לְשׁוֹנוֹת שֶׁלָּהּ מְרֻוָּחִין[5] מֵרוּחַ אַחַת - טְמֵאָה. עָשָׂה אַרְבַּעְתָּן מְרֻוָּחִין, אוֹ שֶׁנִּטְּלוּ שְׁנַיִם אֲלַכְסוֹן - טְהוֹרָה. נִטְּלָה קְצָרָה וּשְׁתֵּי כְרָעַיִם - טְמֵאָה. מִפְּנֵי שֶׁהִיא כִּשְׁיָרֵי הַמִּטָּה לְיַשֵּׁן עָלֶיהָ. וְאִם מִתְּחִלָּה עֲשָׂאָהּ כָּךְ - טְהוֹרָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כַּאֲרוֹנוֹת. נִטְּלָה אֲרֻכָּה וּשְׁתֵּי כְרָעַיִם; רַבִּי נְחֶמְיָה מְטַמֵּא, מִפְּנֵי שֶׁנּוֹתְנָהּ בְּצַד הַמִּטָּה, אוֹ בְּצַד הָאֲבוּס וְיָשֵׁן עָלֶיהָ; וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין. מִטָּה שֶׁפֵּרֵשׁ מִמֶּנָּה אֵבֶר אֶחָד וְנָתְנוֹ בַּזָּוִיּוֹת, אֶחָד, וְהֶחֱלִיפוֹ, וְכֵן בַּשֵּׁנִי, וְכֵן בַּשְּׁלִישִׁי, וְכֵן בָּרְבִיעִי, וְכֵן בַּחֲמִישִׁי, וְכֵן בַּשִּׁשִּׁי, וְכֵן בַּשְּׁבִיעִי - עֲדַיִן טְמֵאָה מִדְּרָס. וְאִם הֶחֱלִיף אֶת הַשְּׁמִינִי - טְהוֹרָה מִן הַמִּדְרָס, אֲבָל טְמֵאָה מַגַּע מִדְּרָס. חָזַר לָאַחֲרוֹן וְנָתְנוֹ בְּזָוִיּוֹת וְהֶחֱלִיפוֹ, וְכֵן בַּשֵּׁנִי, וְכֵן בַּשְּׁלִישִׁי, וְכֵן בָּרְבִיעִי, וְכֵן בַּחֲמִישִׁי, וְכֵן בַּשִּׁשִּׁי, וְכֵן בַּשְּׁבִיעִי - עֲדַיִן טְמֵאָה מַגַּע מִדְּרָס. וְאִם הֶחֱלִיף אֶת הַשְּׁמִינִי - טְהוֹרָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בִּזְמַן שֶׁהִתְחִיל מִן הָאַחֲרוֹן, אֲבָל אִם הִתְחִיל מִן הָרִאשׁוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֶחֱלִיף אֶת הַשְּׁמִינִי - טְהוֹרָה.

ג. מִטָּה מְטַמֵּאת חֲבִילָה וּמְטַהֶרֶת חֲבִילָה; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים:

---

[1] הַיְתֵדוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת בַּמִּטָּה, הַבּוֹלְטוֹת כְּלַפֵּי מַעְלָה מֵהַמִּטָּה, וּלְפִיכָךְ הֵן טְהוֹרוֹת, שֶׁאֵינָן נִצְרָכוֹת לַמִּטָּה.

[2] דַּף מָנָּח עַל הַלְּשׁוֹנוֹת, בֵּין לָשׁוֹן לְלָשׁוֹן, וּמֵהֶם הַיְתֵדוֹת הַנַּ"ל יוֹצְאוֹת, וְהֵם חֲשׁוּבִים כְּלִי.

[3] הֵינוּ שֶׁהֵן מֻפְרָדוֹת מֵהַמִּטָּה, וְרַק מֻנָּחוֹת בְּצִדֵּי הַבַּיִת.

[4] שֶׁהָרַגְלַיִם שֶׁל הַמִּטָּה עוֹמְדוֹת עֲלֵיהֶם.

[5] לְפִי גִּירְסַת הָר"שׁ. וּבְנֻסְחַת הַפְּרִים: מְלוּוָחִין. וְהֵינוּ שֶׁעָשָׂה חֲבָלֵי הַמִּטָּה הַמִּסְרָגִים מְרֻוָּחִים זֶה מִזֶּה יוֹתֵר מֵהַצָּרֵךְ, כֵּיוָן שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶלָּא שְׁנֵי לְשׁוֹנוֹת, עֲדַיִן רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ, אֲבָל בְּאַרְבַּע - נִטְהֲרוּ מִטֻּמְאָתָם.

תּוֹסֶפְתָּא

מְטַמֵּאת אֲבָרִין וּמְטַהֶרֶת אֲבָרִין. כֵּיצַד? כָּרַע שֶׁפֵּרַשׁ עִם הָאֲרֻכָּה וְעִם הַקְּצָרָה; רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חִבּוּר, וְאִם הִטְבִּילָהוּ אֵינָהּ חוֹצֶצֶת. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינָהּ חִבּוּר, וְאִם הִטְבִּילוּהָ - הֲרֵי זוֹ חוֹצֶצֶת; דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן. רַבִּי אוֹמֵר: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֵין מִטָּה מְטַהֶרֶת אֶלָּא כְּשֶׁהִיא שְׁלֵמָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְטַמֵּאת וּמְטַהֶרֶת אֲבָרִים. מִטָּה שֶׁנֶּחְלְקָה לִשְׁמוֹנָה טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחְזִירָהּ. קֻבְעָהּ בְּמַסְמֵר - טְהוֹרָה.

מַסֶּכֶת כֵּלִים מְצִיעָא פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

א. כְּלִיבָה שֶׁל חִיטִּין - טְמֵאָה טְמֵא מֵת. פֵּרֵשׁ הֵימֶנָּה אֲבָר אֶחָד - טְמֵאָה. וּשְׁנֵי אֲבָרִים - טְהוֹרָה. עֲרִיסָה שֶׁל בָּנוֹת - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה טְמֵא מֵת. הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה מִדְּרָס. שֶׁכּוֹרֵם עָלֶיהָ אֶת הַכֵּלִים - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה טְמֵא מֵת. הָיְתָה מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה מִדְּרָס. מִטָּה שֶׁנִּפְחֲתוּ מֵעַיִן שֶׁלָּהּ וְאֵין חֲבָלִים מְחַבְּרִין לָהּ, וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהּ כְּדֵי יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה - הֲרֵי זוֹ טְמֵאָה מִדְּרָס. הָיוּ דַּבְלוּלִין יוֹצְאִין מִמֶּנָּה - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִירָן. הַחֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַמִּטָּה עַד חֲמִשָּׁה טְפָחִים - טָהוֹר. מֵחֲמִשָּׁה וְעַד עֲשָׂרָה - טָמֵא. מֵעֲשָׂרָה וּלְמַעְלָה - טָהוֹר. עֲשָׂרָה - כְּלַמָּטָּה הֵימֶנּוּ. חֲמִשָּׁה - כְּלְמַעְלָה הֵימֶנּוּ. הִזָּה עַל הַחֶבֶל, בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים - טְהוֹרָה, וּכְשֶׁהוּא מַטְבִּיל אֶת הַמִּטָּה - צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶת הַחֶבֶל. מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וּלְמַעְלָה - טְמֵאָה. וּכְשֶׁהוּא מַטְבִּיל אֶת הַמִּטָּה אֵין צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶת הַחֶבֶל. כָּרַע שֶׁהִיא טְמֵאָה מִדְּרָס וְחִבְּרָהּ לַמִּטָּה - כֻּלָּהּ טְמֵאָה. וְכֵן בַּמִּזְרָן וְכֵן בַּשֵּׁן שֶׁל מַעֲדֵר.

ב. הַחֶבֶל שֶׁהוּא מְסָרֵג אֶת הַמִּטָּה, אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה - כֻּלָּן חִבּוּר אֶחָד. קָשַׁר בּוֹ חֶבֶל אַחֵר, מִן הַקֶּשֶׁר וּלְפָנִים - חִבּוּר, מִן הַקֶּשֶׁר וְלַחוּץ - אֵין חִבּוּר. הִכְנִיסוֹ לְתוֹךְ שְׁלֹשָׁה בָּתִּים, אֲפִלּוּ מֵאָה אַמָּה - כֻּלּוֹ חִבּוּר אֶחָד. קָשַׁר בּוֹ חֶבֶל אַחֵר, מִן הַקֶּשֶׁר וּלְפָנִים - חִבּוּר. מִן הַקֶּשֶׁר וְלַחוּץ - אֵינוֹ חִבּוּר. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן **יַעֲקֹב**: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? דֶּרֶךְ עֲלִיָּה, אֲבָל דֶּרֶךְ יְרִידָה, אֲפִלּוּ קֶשׁוּר בְּקֶשׁוּר - כֻּלּוֹ חִבּוּר אֶחָד. הַחוּט שֶׁהִשְׁחִילוֹ לַמַּחַט, אֲפִלּוּ קֶשׁוּר מִשְּׁנֵי צְדָדִין - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. הִכְנִיסוֹ לַבֶּגֶד - הַחוּט חִבּוּר לַבֶּגֶד, וְאֵין הַמַּחַט חִבּוּר לַחוּט. הַמְּשִׁיחוֹת וְהָרְצוּעוֹת שֶׁבְּמִטְפָּחוֹת הַסְּפָרִים, וְשֶׁבְּמִטְפָּחוֹת הַתִּינוֹקוֹת, תְּפוּרוֹת - חִבּוּר. קְשׁוּרוֹת - אֵינָן חִבּוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁבְּמִטְפַּחַת הַסּוֹרֵג אֲפִלּוּ קְשׁוּרוֹת הֵן חִבּוּר, מִפְּנֵי שֶׁרוֹצֶה בְּקִיּוּמוֹ. הַמְּשִׁיחוֹת וְהָרְצוּעוֹת שֶׁבַּשַּׁק וְהַקֻּפָּה, תְּפוּרוֹת - חִבּוּר. קְשׁוּרוֹת - אֵינָן חִבּוּר. וְשֶׁבְּאָזְנֵי כְלֵי חֶרֶס, אֲפִלּוּ תְּפוּרוֹת - אֵינָן חִבּוּר, שֶׁאֵין חִבּוּר לִכְלֵי חֶרֶס. שִׁירַיִם שֶׁבְּכַרְעֵי מִטָּה, אוֹצִין[6] - חִבּוּר. רָפִין - אֵינָן חִבּוּר, וְשֶׁבְּאָזְנֵי הַזָּב, אֲפִלּוּ אוֹצִין - אֵינָן חִבּוּר.

ג. זֶה חֹמֶר מִדְּרָס מִבְּזָב: מִזְרָן שֶׁהוּא מִכְרָךְ בּוֹ אֶת הַמִּטָּה, וְהִכְנִיסוֹ לַבַּיִת שֶׁהַמֵּת בְּתוֹכוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בָּאֹהֶל אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא - הַמִּטָּה טְמֵאָה, כְּכֵלִים הַנּוֹגְעִין בַּמֵּת. דָּרַס עָלָיו הַזָּב, בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים - הוּא טָמֵא וּמִטָּה טְמֵאָה, חוּץ לַעֲשָׂרָה - הוּא טָהוֹר, וּמִטָּה טְהוֹרָה. מִזְרָן שֶׁהוּא מִכְרָךְ בּוֹ אֶת הַמִּטָּה, וְנָגַע בָּהֶן הַמֵּת - טְמֵאִין טָמְאַת שִׁבְעָה. פֵּרְשׁוּ - טְמֵאִין טָמְאַת שִׁבְעָה. נָגַע בָּהֶן הַשֶּׁרֶץ - טְמֵאִין טָמְאַת עֶרֶב. פֵּרְשׁוּ - טְמֵאִין טָמְאַת עֶרֶב. נָגְעוּ בָהֶן מַשְׁקִין - פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה. פֵּרְשׁוּ פּוֹסְלִין אֶת הַתְּרוּמָה. זֶה הַכְּלָל: כָּל טָמְאָה שֶׁלֹּא שָׁוָה מִטָּה לְמִזְרָן, כְּגוֹן הַמֵּת וְהַשֶּׁרֶץ וְהַמַּשְׁקִין - כֻּלָּם חִבּוּר אֶחָד, אֲפִלּוּ עַד מֵאָה אַמָּה. וְכָל טָמְאָה שֶׁלֹּא שָׁוָה מִטָּה לְמִזְרָן, כְּגוֹן טָמְאַת הַזָּב וְהַזָּבָה, עַד עֲשָׂרָה טְפָחִים - חִבּוּר לַטָּמְאָה, יֶתֶר עַל כֵּן - אֵינוֹ חִבּוּר. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר

[6] הַדּוּקִים.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

משׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: עַד שִׁבְעָה טְפָחִים.

מַסֶּכֶת כֵּלִים מְצִיעָא פֶּרֶק עֲשִׂירִי

א. תֵּבָה שֶׁהִיא מְלֵאָה כֵלִים, וְקִבֵּל לָהּ כְּסוּי[7] – טְמֵאָה. הָיְתָה רֵיקָנִית וְקִבֵּל לָהּ כְּסוּי – טְהוֹרָה. לְמָה זֶה דּוֹמֶה? לָחֲבִית רֵיקָנִית שֶׁהִיא מְלֵאָה רוּחַ, וְעָשָׂה לָהּ מְגוּפָּה, שֶׁהִיא טְהוֹרָה. תֵּבָה שֶׁהִיא טְמֵאָה טְמֵאַת מֵת וְקִבֵּל לָהּ מִדְרָס – טְהוֹרָה מִכְּלֵל טְמֵאָה וּמִקַּבֶּלֶת טְמֵאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. תֵּבָה שֶׁחֶצְיָהּ פָּתוּחַ וְחֶצְיָהּ נָעוּל – טְמֵאָה מִדְרָס וּטְמֵאָה טְמֵאַת מֵת. נִפְחֲתָה מִלְמַעְלָה – טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת מִלְמַטָּה. נִפְחֲתָה מִלְמַטָּה; רַבִּי מֵאִיר מְטַמֵּא מִדְרָס, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, מִפְּנֵי שֶׁבָּטֵל הָעִקָּר – בָּטֵל הַטְּפֵלָה. חֵמֶת שֶׁנִּפְחֲתָה – הֲרֵי זֶה טְמֵאָה, שֶׁבִּתְחִלָּה מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה עִם מִלְאכְתָּהּ, וְעַכְשָׁיו מְשַׁמֶּשֶׁת יְשִׁיבָה וּשְׁכִיבָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, מִפְּנֵי שֶׁבָּטֵל הָעִקָּר - בָּטֵל הַטְּפֵלָה. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר בְּכַר וְכֶסֶת שֶׁל עוֹר שֶׁנִּקְרְעוּ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן מְקַבְּלִין אֶת מַה שֶּׁבְּתוֹכָן שֶׁהֵן טְמֵאִין, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּכָרִים שֶׁל אָרִיג וְשֶׁל שַׂק שֶׁהֵם טְמֵאִין מִשּׁוּם אָרִיג. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: תֵּבַת הַבַּלָּנִין שֶׁהִיא גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְיֵשׁ לָהּ לִזְבֵּז – טְמֵאָה, שֶׁמִּתְחִלָּה לְכָךְ נַעֲשִׂית – לִהְיוֹת עוֹלֶה וְיוֹשֵׁב בְּרֹאשָׁהּ.

ב. תֵּבָה שֶׁנּוֹתְנִין עָלֶיהָ שֶׁמֶן בַּמֶּרְחָץ, טְמֵא טְמֵא מֵת וְאֵין טָמֵא מִדְרָס. הֵבִיא נֶסֶר וְקִבְּעוֹ מִלְּזִבֵּז לְלִזְבֵּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלֶיהָ – טָמֵא מִדְרָס, וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. אַרְבָּעָה לָוְחִין שֶׁבְּאַרְבַּע זְוִיּוֹתֶיהָ, אִם הָיוּ רְחָבוֹת טֶפַח – טְמֵאוֹת. טָבְלָא הָעֶלְיוֹנָה שְׁמָרָצִים עָלֶיהָ אֶת הַמָּעוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ לִזְבֵּז – טְהוֹרָה. הֵבִיא טָבְלָא אַחֶרֶת

[7] שֶׁקִּבֵּל הַכְּסוּי לַכֵּלִי בְּמַסְמְרִים, אֲפִלּוּ הָכֵי טְמֵאָה, דְּכִיוָן דְּיֵשׁ כֵּלִים בְּתוֹכָהּ כּוֹפוֹ לִפְתָחָהּ.

הַשָּׁלֵם

וְקִבֵּל לָהּ לִזְבֵּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלֶיהָ – טְמֵאָה מִדְרָס. וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. סָרִיד שֶׁל חִיטִּין[8], יֵשׁ לוֹ גַּפַּיִם – טָמֵא אֵין לוֹ גַּפַּיִם – טָהוֹר. הֵבִיא נָסֶר וְקִבֵּע מִלְּזִבֵּז לְלִזְבֵּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלָיו – טָמֵא מִדְרָס. וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא הַמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. שִׁלְחָנוֹת שֶׁבַּכְּרָכִין שֶׁאוֹכֵל עָלָיו, הֵבִיא נָסֶר וְקִבֵּע מִלְּזִבֵּז לְלִזְבֵּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּעָן בְּמַסְמֵר – טְהוֹרִין. הֵבִיא כִּסֵּא וְקִבֵּע לוֹ מִלְּזִבֵּז לְלִזְבֵּז לִהְיוֹת יוֹשֵׁב עָלָיו – טָמֵא, וְאֵין טָמֵא אֶלָּא הַמְּשַׁמֵּשׁ אֶת הַצָּרָךְ. הַכּוֹסוֹת שֶׁבַּבָּמָה – הֲרֵי אֵלּוּ טְהוֹרִין, שֶׁלֹּא נַעֲשׂוּ אֶלָּא לְשַׁמֵּשׁ עִם הַקַּרְקַע, וְהַבַּדְּדִין – טְהוֹר, שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא יְשִׁיבַת שֶׁל צַעַר.

מַסֶּכֶת כֵּלִים מְצִיעָא פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

א. עֲרֵבָה שֶׁהִיא פְּחוּתָה מִשְּׁנֵי לוּגִין – הֲרֵי הִיא כְּקֵעָרָה, וְשֶׁעוּרָהּ בְּזֵיתִים, וּמִשְּׁנֵי לוּגִין עַד תִּשְׁעָה קַבִּין – אֲפִלּוּ זָבִין וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת, יוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹכְבוֹת בְּתוֹכָהּ – טְהוֹרָה מִמִּדְרָס, וּטְמֵאָה טְמֵא מֵת. נִסְדְּקָה וְאֵינָהּ מַעֲמֶדֶת אֶת הָרַגְלַיִם, אֶלָּא הַמַּיִם כְּדֵי לְהַדִּיחַ בָּהּ אַחַת מֵרַגְלָיו – מְקַבֶּלֶת טְמֵאַת מִדְרָס; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אוֹמֵר: כְּשֶׁיְּחַשֵּׁב עָלֶיהָ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: נִטְמֵאת וְנִטְהֶרֶת אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם, כֵּיצַד? הִנִּיחָהּ בַּגִּשְׁמִים וְנִתְפַּחָה – טְהוֹרָה. בַּקָּדִים וְנִסְדְּקָה – טְמֵאָה, מִטַּהֶרֶת וּמִטַּמֵּאת אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה פְּעָמִים בַּיּוֹם. נִפְחֲתָה בְּמוֹצִיא זֵיתִים – טְהוֹרָה מִכְּלַל הַטְּמֵאָה. חִשֵּׁב עָלֶיהָ – רַבִּי מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִים, וְאוֹמְרִים: עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהּ מַעֲשֶׂהוּ. יֶתֶר עַל כֵּן, שֶׁנִּסְדְּקָה, אֲפִלּוּ זָבִין וְזָבוֹת נִדּוֹת וְיוֹלְדוֹת יוֹשְׁבוֹת וְשׁוֹכְבוֹת בָּהּ – טְהוֹרָה. נִפְחֲתָה בְּמוֹצִיא רִמּוֹנִים – טְהוֹרָה מִכְּלַל הַטְּמֵאָה. חִשֵּׁב עָלֶיהָ – רַבִּי עֲקִיבָא מְטַמֵּא וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין, עַד שֶׁיְּקַצֵּעַ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה שֶׁהֵבִיאוּ מִכְּפַר עָרִיס לִפְנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן

[8] כְּלֵי שֵׁישׁ לַחֲיָטִים שֶׁמַּנִּיחִים עָלָיו כְּלֵי תַּשְׁמִישָׁם.

תּוֹסֶפְתָּא

גַּמְלִיאֵל, יוֹתֵר מִשִּׁשִּׁים עֲרֵבוֹת, וְהָיָה מְשַׁעֲרָן, גְּדוֹלָה לִסְאָה סְאָה, וּקְטַנָּה לִשְׁנֵי לֻגִּין. וּקְרוֹבִים דְּבָרִים שֶׁל סְאָה סְאָה, מַחֲזֶקֶת תִּשְׁעָה קַבִּין.

ב. עֲרֵבַת הַפִּיסוֹנוֹת[9] שֶׁמִּשְּׁנֵי לוֹג וְעַד תִּשְׁעָה קַבִּין - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מִדְרָס. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: טָמֵא מֵת. וְהֶחָבִית[10] - בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מְלֵאָה וְעוֹמֶדֶת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מְלֵאָה וְעוֹמֶדֶת וּצְרוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: חִלּוּף הַדְּבָרִים. יַד הַקָּרְדֹּם - חִבּוּר לַטָּמְאָה, בֵּין בִּשְׁעַת מְלָאכָה וּבֵין שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה. וְאִם לֹא קִבְּעוֹ כָּל צָרְכּוֹ - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. מַקֵּל שֶׁקִּבְּעוֹ בַּקָּרְדֹּם לְבַקֵּעַ בּוֹ לְשָׁעָה, בִּשְׁעַת מְלָאכָה - חִבּוּר. שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה - אֵינוֹ חִבּוּר. מַסְמֵר שֶׁנְּתָנוֹ בַּדְּיוֹסְטָר[11] לְהִיוֹת מְסִיךְ עָלָיו - חִבּוּר לַטָּמְאָה, בֵּין בִּשְׁעַת מְלָאכָה וּבֵין שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה. מַקֵּל שֶׁקִּבְּעוֹ בַּדְּיוֹסְטָר, בִּשְׁעַת מְלָאכָה - חִבּוּר. שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת מְלָאכָה - אֵינוֹ חִבּוּר. קִבְּעוֹ בְּכֻלּוֹנָס - אֵינוֹ חִבּוּר לוֹ. כִּסֵּא שֶׁקִּבְּעוֹ בְּכֻלּוֹנָס - טָמֵא, וְאֵינוֹ חִבּוּר לוֹ. עָשָׂה בּוֹ כִּסֵּא - אֵין טָמֵא אֶלָּא הַצָּרָךְ. וְכַמָּה הוּא הַצָּרָךְ? מְקוֹם יְשִׁיבָה טֶפַח. כִּסֵּא שֶׁנִּתְּנוֹ בְּבִנְיָן, וּבָנָה עָלָיו כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. קִבְּעוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא. שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר.

ג. אֲרוּכָּה שֶׁל מִטָּה שֶׁעָשָׂה לְקוֹרוֹת - הִיא טְמֵאָה וּמִטָּה טְמֵאָה. קִבְּעוֹ - הִיא טְהוֹרָה וּמִטָּה טְמֵאָה. שְׁתֵּי אֲרֻכּוֹת שֶׁל מִטָּה שֶׁעָשָׂאן לְקוֹרָה - הֵן טְמֵאוֹת וּמִטָּה טְמֵאָה. קִבְּעָן - הֵן טְהוֹרוֹת וּמִטָּה טְהוֹרָה. מַפָּץ שֶׁעָשָׂאוֹ לְקוֹרָה, אַף עַל פִּי שֶׁמִּשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ - טָהוֹר. הָיָה טָמֵא וַעֲשָׂאוֹ לְקוֹרוֹת - טָמֵא, עַד שֶׁיְּקַבְּעֶנּוּ בְּמַסְמֵר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? מִלְּמַטָּה, אֲבָל מִלְּמַעְלָה, קִבְּעוֹ וְלֹא נָתַן עָלָיו מַעֲזִיבָה, נָתַן עָלָיו מַעֲזִיבָה וְלֹא קִבְּעוֹ - טָמֵא. קִבְּעוֹ וְנָתַן עָלָיו מַעֲזִיבָה - טָהוֹר. מֵאֵימָתַי טָהֳרָתוֹ? בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים? מִשֶּׁיְּחַבֵּל. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשֶּׁיְּחַבֵּר - דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, מִשֶּׁיְּחַבֵּל וְיִחַבֵּר. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִשֶּׁיְּחַבֵּל אוֹ מִשֶּׁיְּחַבֵּר.

ד. סָדִין שֶׁהוּא טָמֵא טְמֵא-מֵת, וְעָשָׂאוֹ וִילוֹן - הֲרֵי הוּא טָמֵא טְמֵא-מִדְרָס. הֲרֵי הוּא כִּטְמֵא-מֵת, וְאֵין מְקַבֵּל טָמְאַת מִדְרָס; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אוֹמֵר: הֵן הֵן דִּבְרֵי בֵּית שַׁמַּאי, אֲבָל בֵּית הִלֵּל אוֹמְרִים: טָהוֹר מִכְּלַל טָמְאָה, וּמְקַבֵּל טָמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. וּמֵאֵימָתַי טָהוֹר? מִשֶּׁמַּשׁ מֵעֵין מְלַאכְתּוֹ. בָּלָה וְנִשְׁתַּיֵּר בּוֹ רֻבּוֹ, מִלְּמַעְלָה - טָמֵא. רֻבּוֹ מִלְּמַטָּה - טָהוֹר. וְאִם הָיָה גָּדוֹל וְקִצַּע לְפָתַח קָטָן - מְקַבֵּל טָמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. סָדִין שֶׁהוּא טָמֵא טְמֵא-מֵת, וַעֲשָׂאוֹ קֻלַּע לְסַפִּינָה - הֲרֵי הוּא כִּטְמֵא-מֵת, וְאֵין מְקַבֵּל טָמְאַת מִדְרָס; דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: טָהוֹר מִכְּלַל טָמְאָה וּמְקַבֵּל טָמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. וּמֵאֵימָתַי טָהֳרָתוֹ? מִשֶּׁבָּלָה, וְאֵינוֹ מְשַׁמֵּשׁ מֵעֵין מְלַאכְתּוֹ. בָּלָה וְנִשְׁתַּיֵּר רֻבּוֹ, מִלְּמַעְלָה - טָמֵא. רֻבּוֹ מִלְּמַטָּה - טָהוֹר. וְאִם הָיָה גָּדוֹל וְקִצְּצוֹ, וַעֲשָׂאוֹ קֻלַּע

---

[9] פֵּרוּשׁ, מַה שֶּׁמּוֹלִיכִין בָּהֶן טִיט וְאַבָנִים מִבִּנְיָן (בֵּאוּר הַגְּרָ"א).

[10] הַגְּרָ"א גּוֹרֵס כַּאן - 'הַחֵמֶת'.

[11] פֵּרוּשׁ, שֶׁיֵּשׁ אֵצֶל הָאֻמָּן הָעוֹשֶׂה מִשִּׁיחוֹת מַקֵּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁנֵי רָאשִׁין, דְּהַיְנוּ אֶחָד לַצָּפוֹן וְאֶחָד לַמִּזְרָח וְהוּא מַכְרִיחַ עָלָיו אֶת הַחוּט. וְקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין דְּאֵינוֹ חִבּוּר, וּכְשֶׁיִּטַּמֵּא מַקֵּל אֶחָד לֹא נִטְמָא חֲבֵרוֹ. וְקָאָמַר הָכָא, דְּאִם קִבְּעוֹ הַדְּיוֹסְטָר בְּמַסְמֵר... (בֵּאוּר הַגְּרָ"א).

תּוֹסֶפְתָּא

לְסִפִינָה קְטַנָּה - מְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא.

ה. הַסְּדִינִין וְהַסָּגוֹסִין שֶׁנִּתְּנוּ בָּאָרֶץ, לְהִיוֹת מְהַלֵּךְ עֲלֵיהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁקִּבְּעָן בְּמַסְמֵר - טְמֵא. עֲשָׂאָן לְחַפּוֹת בָּהֶן זִיזִין וּכְתָלִים, עַמּוּדִים וְחַלּוֹנוֹת - מְטַמְּאִין טֻמְאַת אֹהָלִין. וְאִם הָיְתָה מַחֲצֶלֶת אֹהֶל - הֲרֵי זוֹ טְהוֹרָה. אֵין לְךָ הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ מְטַמֵּא טֻמְאַת אֹהָלִין אֶלָּא פִּשְׁתָּן בִּלְבַד. מַחֲצֶלֶת שֶׁעָשָׂאָהּ לְאֹהָלִין, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ לִשְׁכִּיבָה - טְמֵאָה. עֲשָׂאָהּ לִשְׁכִּיבָה, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ לְאֹהָלִין, עַד שֶׁלֹּא קָשַׁר רֹאשֵׁי הַמַּעֲדָנִין שֶׁלָּהּ - טְמֵאָה. מִשֶּׁקָּשַׁר רֹאשֵׁי מַעֲדָנִין - טְהוֹרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְטַמֵּאת וּמְטַהֶרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. כֵּיצַד? הִתִּירָהּ - טְמֵאָה. וּקְשָׁרָהּ - טְהוֹרָה. מְטַמֵּאת וּמְטַהֶרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. נֶחְלְקָה לִרְחָבָהּ - טְהוֹרָה. לְאָרְכָּהּ, וְנִשְׁתַּיְּרוּ בָהּ שְׁלֹשָׁה מַעֲדָנִין שֶׁהֵן שִׁשָּׁה טְפָחִים בֵּין מַעֲדָן לְמַעֲדָן, טֶפַח מִכָּאן וְטֶפַח מִכָּאן - טְמֵאָה. פָּחוֹת מִכֵּן - טְהוֹרָה. וְאִם מִתְּחִלָּה עֲשָׂאָהּ לְכָךְ, אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִכֵּן - טְמֵאָה. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: שְׁיָרֵי מַחֲצֶלֶת - שִׁבְעָה טְפָחִים וּשְׁיָרֵי הַמַּפָּץ - שִׁשָּׁה טְפָחִים.

מַסֶּכֶת כֵּלִים בַּתְרָא פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. הַנּוֹגֵעַ בְּעִמּוּדִין שֶׁבַּצְּדָדִין, מִכָּאן וּמִכָּאן, וּבַמַּכְבֵּשׁ שֶׁעַל גַּבֵּי הַקָּנִים, אַף עַל פִּי שֶׁחָקוּק וּמְקֻבָּל - טָהוֹר. וְאֵינוֹ טְמֵא אֶלָּא הַנּוֹגֵעַ בַּבְּרַזֶל לְבַד. נָדָה שֶׁמָּשְׁכָה אֶת הַחֵבֶל, וְדָרְסָה[12] עַל הַקָּנֶה הָעוֹלֶה וְיוֹרֵד - הַבֶּגֶד טָמֵא. מַעֲשֶׂה בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה אוֹרֶגֶת בֶּגֶד בְּטָהֳרָה, וּבָאת לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָיָה בּוֹדְקָהּ. אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁלֹּא נִטְמָא הַבֶּגֶד, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבִּי לְשׁוֹמְרוֹ. מִתּוֹךְ בְּדִיקוֹת שֶׁעָשָׂה לְאֹהָלִין, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ לִשְׁכִּיבָה - טְמֵאָה. עֲשָׂאָהּ לִשְׁכִּיבָה, וְחִשֵּׁב עָלֶיהָ לְאֹהָלִין, עַד שֶׁלֹּא קָשַׁר רֹאשֵׁי הַמַּעֲדָנִין שֶׁלָּהּ - טְמֵאָה. מִשֶּׁקָּשַׁר רֹאשֵׁי מַעֲדָנִין - טְהוֹרָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְטַמֵּאת וּמְטַהֶרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. כֵּיצַד? הִתִּירָהּ - טְמֵאָה. וּקְשָׁרָהּ - טְהוֹרָה. מְטַמֵּאת וּמְטַהֶרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. נֶחְלְקָה לִרְחָבָהּ - טְהוֹרָה. לְאָרְכָּהּ, וְנִשְׁתַּיְּרוּ בָהּ שְׁלֹשָׁה מַעֲדָנִין שֶׁהֵן שִׁשָּׁה טְפָחִים בֵּין מַעֲדָן לְמַעֲדָן, טֶפַח מִכָּאן וְטֶפַח מִכָּאן - טְמֵאָה. פָּחוֹת מִכֵּן - טְהוֹרָה. וְאִם מִתְּחִלָּה עֲשָׂאָהּ לְכָךְ, אֲפִלּוּ פָּחוֹת מִכֵּן - טְמֵאָה. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: שְׁיָרֵי מַחֲצֶלֶת - שִׁבְעָה טְפָחִים וּשְׁיָרֵי הַמַּפָּץ - שִׁשָּׁה טְפָחִים.

הַשָּׁלֵם

דִּבְרֵי חֲכָמִים! שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: לֹא נִתְכַּוֵּן לְשׁוֹמְרוֹ - טָמֵא. שׁוּב מַעֲשֶׂה, בְּאִשָּׁה אַחַת שֶׁהָיְתָה אוֹרֶגֶת מַפָּה בְּטָהֳרָה, וּבָאתָה לִפְנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָיָה בּוֹדְקָהּ. אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁלֹּא נִטְמֵאת הַמַּפָּה, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבִּי לְשׁוֹמְרָהּ. מִתּוֹךְ בְּדִיקוֹת שֶׁעָשָׂה לְאֹהָלִין, וְחִשֵּׁב בּוֹדְקָהּ, אָמְרָה לוֹ: רַבִּי! יוֹדַעַת אֲנִי שֶׁנִּפְסְקָה נִימָה וּקְשַׁרְתִּיהָ בְּפִי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: כַּמָּה גְּדוֹלִים דִּבְרֵי חֲכָמִים! שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְשׁוֹמְרוֹ - טָמֵא.

ב. חִלְדָּה שֶׁגָּרְרָה אֶת הָעִירָה שֶׁהוּא עָתִיד לְהַחֲזִירָהּ, וְהִכְנִיסָתוּ לַבַּיִת שֶׁהַמֵּת בְּתוֹכוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בְּאֹהֶל אֶלָּא כָּל שֶׁהוּא - הַבֶּגֶד טָמֵא טֻמְאַת-מֵת. דָּרַס עָלֶיהָ הַזָּב בְּתוֹךְ עֲשָׂרָה טְפָחִים - הַבֶּגֶד טָמֵא מִדְּרָס. שְׁתֵּי, כָּל זְמַן שֶׁהוּא עָתִיד לֶאֱרֹג - חִבּוּר לָאָרִיג. גָּמַר מִלֶּאֱרֹג - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא עַד מָקוֹם שֶׁהוּא עָתִיד לִפְצֹעַ. הַנּוֹגֵעַ בַּפְּסִיקוֹת שֶׁל שְׁתִי עַד שֶׁלֹּשׁ אֶצְבָּעוֹת, וְשֶׁל עֶרֶב - הֲרֵי זֶה אֵינוֹ חִבּוּר. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הַנּוֹגֵעַ בַּפְּסִיקוֹת שֶׁל שְׁתִי, עַד שֶׁלֹּשׁ אֶצְבָּעוֹת - חִבּוּר מִפְּנֵי שֶׁהַכּוֹבֵשׁ אֵמֶן מַחֲלִידוֹ לְתוֹכוֹ. הַנּוֹגֵעַ בְּצֶמֶר שֶׁעַל גַּבֵּי הָאֵימָה וּבָאַשְׁוָה - טָהוֹר. וּבְכוּשׁ וּבַפִּיקָה - טָמֵא. הַנּוֹגֵעַ בַּשָּׁחוֹר שֶׁעַל גַּבֵּי הַלָּבָן, וּבַלָּבָן שֶׁעַל גַּבֵּי שָׁחוֹר - טָהוֹר. אֲבָל אִם הָיָה כֻּלּוֹ שָׁחוֹר מִצַּד אֶחָד, וְהֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי לָבָן, אוֹ כֻּלּוֹ לָבָן מִצַּד אֶחָד, וְהֶעֱבִירוֹ עַל גַּבֵּי שָׁחוֹר - טָמֵא. הַחָרֵב שֶׁפְּרָשָׂהּ עִם יְתֵדוֹת הַמַּחֲרֶשָׁה - הֲרֵי זוֹ טֻמְאָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְנַקֵּר בָּהּ. חֲלִיּוֹת שֶׁל בְּאֵר, הָעַיִן שֶׁבַּמַּעֲצָד, וְהָעַיִן שֶׁבַּמַּחֲרֶשָׁה, וְהַמִּסְוֶה שֶׁבַּמְּעָדֵר, בִּזְמַן שֶׁהֵן קְבוּעִין - חִבּוּר לְטֻמְאָה וּלְהַזָּאָה. בִּזְמַן שֶׁהֵן בְּפָנֵי עַצְמָן - טְהוֹרִין. הַמְּשִׁיחוֹת וְהָרְצוּעוֹת שֶׁבַּמְּעָדֵר: תְּפוּרוֹת - חִבּוּר. וּקְשׁוּרוֹת - אֵין חִבּוּר. מַכְבֵּשׁ שֶׁל נֶגֶר, בִּזְמַן שֶׁהוּא קָבוּעַ - חִבּוּר לְטֻמְאָה וּלְהַזָּאָה. נָטַל - אֵין חִבּוּר, לֹא לְטֻמְאָה וְלֹא לְהַזָּאָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַנּוֹגֵעַ בַּמַּלְבֵּן שֶׁל מַסָּר הַגָּדוֹל מִכָּאן

---

[12] הַגְּרַ"א גּוֹרֵס כָּאן: "**וְנִשְׁעֲנָת**".

תּוֹסֶפְתָּא

וּמִכָּאן - טָהוֹר, וְאֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא מְקוֹם אֲחִיזַת יַד, מִכָּאן וּמִכָּאן, כְּלַפֵּי הַבַּרְזֶל.

ג. הַשָּׁלְחָן, וְהַטַּבְלָא, וְהַדַּלְפְּקִי; שֶׁנִּפְחֲתוּ, וְנִשְׁתַּיֵּר בָּהֶן טֶפַח - טְמֵאִים. שֻׁלְחָן שֶׁחִבְּרוֹ, הַתַּחְתּוֹן - טָהוֹר. וְהָעֶלְיוֹן - טָמֵא. נִתְפָּרֵק - מְקַבֵּל טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. טַבְלָא שֶׁחִבְּרָהּ, הָעֶלְיוֹנָה - טְמֵאָה. וְהַתַּחְתּוֹנָה - טְהוֹרָה. נִתְפָּרְקָה - מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. טַבְלָא שֶׁמְּלֵאָה עֲצִים, וּתְקָעָהּ - טְהוֹרָה. חֻפָּהּ בְּנְסָרִים - טְמֵאָה. שֻׁלְחָן שֶׁחִפָּהוּ בְּשִׁישׁ לְהְיוֹת אוֹכֵל עָלָיו, אַף עַל פִּי שֶׁעָשָׂה לוֹ עֵץ רָחָב לְהְיוֹת מְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשִּׁישׁ - טָהוֹר, שֶׁלֹּא עָשָׂאוֹ אֶלָּא לְחַזּוּק, לִהְיוֹת מְקַבֵּל בּוֹ אֶת הַשִּׁישׁ. הַסַּפְסָלִין שֶׁבְּפוּנְדָּקָאוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁנְּקוּבִין וּמְכְנִיסִין בָּהֶם אֶת הָרַגְלַיִם - טְהוֹרִים. קָבַע בְּמִסְמֵר - טְמֵאִין. הַסַּפְסָלִין שֶׁל מְלַמְּדֵי תִּינוֹקוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁנְּקוּבִין וּמְכְנִיסִין בָּהֶן אֶת הָרַגְלַיִם - טְהוֹרִין. קְבָעָן בְּמִסְמֵר - טְמֵאִין. סַפְסָל שֶׁנִּתְפָּרֵק - טָהוֹר. סָרְגוֹ בְּמִשִּׁיחוֹת אוֹ בַּחֲבָלִים - טָמֵא. טַרְקִישׁ שֶׁעָשָׂה לוֹ עֵץ כְּמִין שֻׁרְתּוּעַ לְהְיוֹת אוֹכֵל עָלָיו - טָהוֹר. עָשָׂה לוֹ עֵץ רָחָב לְצָרְכָּיו - טָמֵא. כִּסֵּא שֶׁקְּבָעוֹ בָּעֲרָבָה, כְּדַרְכּוֹ יְשִׁיבָתוֹ - טָמֵא, שֶׁלֹּא כְּדַרְכּוֹ יְשִׁיבָתוֹ - טָהוֹר. הָעֶשׂוּי בָּהּ, בֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הָעָשׂוּי בָּהּ שֶׁהוּא טָהוֹר. וְשַׁמַּאי הָיָה מְטַמֵּא. עַל מַה נֶּחְלְקוּ? עַל שֶׁהֵבִיא מִמָּקוֹם אַחֵר וּקְבָעוֹ בָּהּ, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי מְטַמְּאִין, וּבֵית הִלֵּל מְטַהֲרִין. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: רוֹאֶה אֲנִי אֶת דִּבְרֵי שַׁמַּאי, שֶׁאוֹמֵר: אֲפִלּוּ מַלְבֵּן אֲפִלּוּ מִבֵּית הָאָמָּן - טָמֵא.

ד. יְשִׁיבַת הַקָּרוֹן, הִתִּירָהּ - טְהוֹרָה. קְשָׁרָהּ - טְמֵאָה. וְשֶׁבַּאֲחוֹרֵי הַקָּרוֹן, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - טְהוֹרָה, שֶׁאֵינָהּ אֶלָּא יְשִׁיבַת הַצַּעַר. יְשִׁיבַת הַסַּתָּת, הִתִּירָהּ - טְהוֹרָה. קְשָׁרָהּ - טְמֵאָה, מְטַמֵּאת וּמְטַהֶרֶת אֲפִלּוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים בַּיּוֹם. עוֹר הָאֶסְלָא וְחֶלֶל שֶׁלָּהּ - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין לַטֶּפַח. הַכִּסֵּא וְהַסַּפְסָל

הַשָּׁלֵם

שֶׁלִּפְנֵי הַמִּטָּה - הֲרֵי אֵלּוּ טְמֵאִין מִדְּרָס. דַּפַּיִן שֶׁחוֹבְטִין עָלָיו אֶת הַשֻּׁלְחָן - הֲרֵי זֶה טָמֵא טְמֵא-מֵת. סַפְסָלִין שֶׁבַּמֶּרְחָץ. זֶה הַכְּלָל: כָּל שֶׁנִּטַּל וְאֵין רַגְלָיו נִטָּלוֹת עִמּוֹ, בֵּין שֶׁל עֵץ וּבֵין שֶׁל אֶבֶן - טָהוֹר, וְכָל שֶׁנִּטַּל וְרַגְלָיו נִטָּלוֹת עִמּוֹ, שֶׁל עֵץ - טָמֵא. שֶׁל אֶבֶן - טָהוֹר. מַכְבֵּשׁ שֶׁל אוּשְׁכָּף שֶׁהוּא מוֹתֵחַ עָלָיו אֶת הָעוֹר, וּמַנִּיחַ עָלָיו אֶת הָאֶבֶן, אַף עַל פִּי שֶׁחָקוּק וּמְקֻבָּל - טָהוֹר. וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם כְּלִי קִבּוּל.

מַסֶּכֶת כֵּלִים בָּתְרָא פֶּרֶק שֵׁנִי

א. כִּסֵּא חֲלָקָה שֶׁאֵין בָּהּ גֹּבַהּ טֶפַח - טָהוֹר, וְשֶׁיֵּשׁ בָּהּ גֹּבַהּ טֶפַח; רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מְטַמְּאִין, רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק מְטַהֲרִין. אָמַר רַבִּי מֵאִיר: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁכִּפֵּת שְׁתֵּי כִפִּין שֶׁל תְּמָרָה לְהְיוֹת יוֹשֵׁב עֲלֵיהֶן. וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי חֲכָמִים וְטִמְּאוּהָ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁהֵבִיא גְּרוֹפִית שֶׁל זֵית שֶׁהוּא מְשֻׁפָּה כְּמִגְדָּל לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָה, וְאָמַר: עַל זוֹ הָיִיתִי יוֹשֵׁב, וְטִמְּאוּהָ לוֹ. רָאָה תַּלְמִידָיו תּוֹהִין, אָמַר לָהֶן: מַה לָּכֶם תּוֹהִין? כְּעוּרָה מִזֶּה טִמֵּא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַעֲשֶׂה בְּאַרְבָּעָה זְקֵנִים שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִין אֵצֶל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה חֵרֵשׁ בְּצִפּוֹרִי, רַבִּי חֲצַפִּית הַמְתֻרְגְּמָן וְרַבִּי יְשֵׁבָב הַסּוֹפֵר, וְרַבִּי חֲלַפְתָּא אַבָּא, וְרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, וְהֵבִיא לִפְנֵיהֶם אֶחָד - רֹאשׁ כְּלוֹנָס שֶׁהוּא נִטָּל בְּרֹהִיטָנִי, וְאָמַר: עַל זֶה הָיִיתִי יוֹשֵׁב, וְטָהֲרוּהָ לוֹ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק: רָאשֵׁי כְּלוֹנָסָאוֹת הָיוּ בְּהַר הַבַּיִת, שֶׁעֲלֵיהֶן אֻמָּנִין יוֹשְׁבִין וְשָׁפִין אֶת הָאֲבָנִים, וְלֹא חָשׁוּ לָהֶן חֲכָמִים מִשּׁוּם טֻמְאָה. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: שְׁנֵי כְּפוּתִין הָיוּ בְּבֵית אַבָּא, אֶחָד טָמֵא וְאֶחָד טָהוֹר, אָמַרְתִּי לִפְנֵי אַבָּא: מִפְּנֵי מַה זֶּה טָמֵא, וְזֶה טָהוֹר? אָמַר לִי: זֶה שֶׁהוּא חָקוּק - טָמֵא, וְזֶה שֶׁאֵין חָקוּק - טָהוֹר, וְעָלָיו יָשַׁב חַגַּי הַנָּבִיא. וְכָלָן, אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְחוֹקְקָן - טְהוֹרִין. מִצָּעָן חֲקוּקִין וְחֹשֶׁב עֲלֵיהֶן - מְקֻבָּלִין טֻמְאָה

תּוֹסֶפְתָּא

מִכָּאן וּלְהַבָּא. חֹשֶׁב עֲלֵיהֶן חֶרֶשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אוֹ אָדָם שֶׁאֵינָן שָׁלוֹ - טְהוֹרִין.

ב. כּוֹפִית שֶׁהַכֹּהֲנִים גּוֹבְלִין בָּהּ. וְכֵן כּוֹפִית שֶׁל קְדֵרָה, אִם חֲקוּקִין וּמְקַבְּלִין כָּל שֶׁהֵן - טְמֵאִין. וְאִם לָאו - טְהוֹרִין. מַעֲשֶׂה בְּטַבָּחוֹ שֶׁל אוּנְקְלוֹס הַגֵּר, שֶׁהֵבִיא כּוֹפְתּוֹ לִפְנֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְהָיוּ שָׁם שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה זְקֵנִים יוֹשְׁבִין. נְטָלָהּ רַבָּן גַּמְלִיאֵל וְנִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּנְתָנָהּ לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ, כְּשֶׁרָאָה שֶׁלֹּא אָמְרוּ בָהּ דָּבָר, נָטַל רַבָּן גַּמְלִיאֵל חוּט מִסִּדִּינוֹ שֶׁל תַּלְמִידוֹ, שֶׁהוּא יוֹשֵׁב לְפָנָיו, וּמָתַחוֹ עָלֶיהָ, וְנִמְצֵאת חֲקוּקָה כָּל שֶׁהוּא, וְטִמְאָהּ לוֹ. אִם לֹא נִתְכַּוֵּן לְחוֹקְקָן - טְהוֹרִים. מִצָּאן חֲקוּקִין וְחֹשֵׁב עֲלֵיהֶן - מְקַבְּלִין טֻמְאָה מִכָּאן וּלְהַבָּא. חֹשֵׁב עֲלֵיהֶן חֶרֶשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, אוֹ אָדָם שֶׁאֵינָן שָׁלוֹ - טְהוֹרִין.

ג. הַמַּקְצִיעַ לְמִשְׁכָּב - אֵין פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה עַל שְׁלֹשָׁה. וּלְמוֹשָׁב - טֶפַח. וְלַמַּעֲמִיד - כָּל שֶׁהוּא. שֶׁל עֵץ - עַד שֶׁיְּחוֹק אוֹ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה רַגְלַיִם. הַכִּדּוּר, וְהָאִימּוּם, וְהַקֶּמִיעַ, וְהַתְּפִלִּין, וְכֶסֶת עֲגָלָה, שֶׁנִּקְרְעוּ, אִם מְקַבְּלִין אֶת מַה שֶּׁבְּתוֹכָן - טְמֵאִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אוֹמֵר, מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן עֲזַרְיָה: אַף מַטְבִּילָן כְּמוֹ שֶׁהֵן.

ד. הָאָכְף - טָמֵא מוֹשָׁב. וְהַתָּפּוּס שֶׁלּוֹ - טָמֵא מֶרְכָּב. וּשְׁאָר כָּל תַּפִּיּוֹת שֶׁבַּצְּדָדִין, אִם הָיוּ רְחָבוֹת טֶפַח - טְמֵאוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשָׁה מֶרְכָּב וּשְׁלֹשָׁה מוֹשָׁב. זָרִיז הָאֶשְׁקְלוֹנִי, וּמְדוֹכָה הַמְּדִית וְהַתָּפּוּס - אֲפִלּוּ שְׁלֹשָׁה מֶרְכָּב. יְשִׁיבַת הַסּוּס וְהָאֲנָקָה וְהָאָכְף - אֲפִלּוּ שְׁלֹשָׁה מוֹשָׁב. הַמִּטָּה, הַכַּר וְהַכֶּסֶת שֶׁל מֵת; רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אֵין מְטַמְּאִין מִדְּרָס. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְטַמְּאִין מִדְּרָס, מִפְּנֵי שֶׁהַנָּשִׁים יוֹשְׁבוֹת עֲלֵיהֶן וּמְבַכּוֹת אֶת מֵתֵיהֶן, וְהַכֹּל שָׁוִין שֶׁהֵן טְמֵאִין טֻמְאַת מֵת. שְׁלֹשָׁה מִטּוֹת הֵן: הָעֲשׂוּיָה לְשָׁכִיבָה - טְמֵאָה מִדְּרָס. שֶׁכּוֹרְמִים עָלֶיהָ כֵּלִים - טְמֵאָה טְמֵא-מֵת. וְשֶׁל מַלְבְּנֵי בְּנֵי לֵוִי - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. שְׁלֹשׁ עֲרִיסוֹת הֵן:

הַשָּׁלֵם

הָעֲשׂוּיָה לְשָׁכִיבָה - טְמֵאָה מִדְּרָס. וְשֶׁל בָּנוֹת - טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְשֶׁל סַרְגִּין וְשֶׁל צַיָּרִין - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. שְׁלֹשׁ סְבָכוֹת הֵן: שֶׁל זְקֵנָה - טְמֵאָה מִדְּרָס. וְשֶׁל יַלְדָּה - טְמֵאָה טְמֵא מֵת. נִקְרְעָה וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת רֹב הַשֵּׁעָר - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. שְׁלֹשָׁה סַנְדָּלִין הֵן: שֶׁל אָדָם - טָמֵא מִדְּרָס. שֶׁל בְּהֵמָה שֶׁל מַתֶּכֶת - טְמֵאָה טְמֵא מֵת. וְשֶׁל שַׁעַם וְשֶׁל צְפִירָה - טְהוֹרָה מִכְּלוּם. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַפְּרַקְלִינִין - טְהוֹרִים. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה פְּרַקְלִינִין הֵן: שֶׁל צְדֵי חַיָּה וְעוֹף - טָמֵא מִדְּרָס. וְשֶׁל הַגַּבִּין - טָמֵא טְמֵא-מֵת. וְשֶׁל קַיְצִין - טָהוֹר מִכְּלוּם. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: כַּף שֶׁל מֹאזְנַיִם - שֶׁהוּא טָמֵא טְמֵא-מֵת וּטְלָאוֹ עַל שׁוּלֵי הַמִּיחַם מִבִּפְנִים, בֵּין נָקוּב וּבֵין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב - טָמֵא. מִבַּחוּץ, נָקוּב - טָמֵא. וְשֶׁאֵין נָקוּב - טָהוֹר. טְלָאוֹ עַל צְדּוֹ מִבִּפְנִים, נָקוּב - טָמֵא. שֶׁאֵינוֹ נָקוּב - טָהוֹר. מִבַּחוּץ, בֵּין נָקוּב וּבֵין שֶׁאֵינוֹ נָקוּב - טָהוֹר.

מַסֶּכֶת כֵּלִים בַּתְּרָא פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. כַּר שֶׁהָפְכוֹ, נַעֲשָׂה אֲחוֹרָיו - תּוֹכוֹ, וְתוֹכוֹ - אֲחוֹרָיו. קֻפָּה שֶׁהָפְכָהּ, נַעֲשָׂה אֲחוֹרֶיהָ - תּוֹכָהּ, וְתוֹכָהּ - אֲחוֹרֶיהָ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ לָהּ תִּפְרָאוֹת - יֵשׁ לָהּ אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ. וְכָל שֶׁאֵין לָהּ תִּפְרָאוֹת - אֵין לָהּ אֲחוֹרַיִם וְתוֹךְ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ פָּנִים - פָּנָיו תּוֹכוֹ. הַמְּזִנִין שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָפְלוּ עַל תּוֹכוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. עַל אֲחוֹרָיו - אֵין טָמֵא אֶלָּא אֲחוֹרָיו בִּלְבַד. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָרָחָב שֶׁלּוֹ - מְנַגְּבוֹ וְהוּא טָהוֹר. טַרְכֵּשׁ חֶלֶק וְטַבְלָא חֲלָקָה שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: נָפְלוּ עַל תּוֹכוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. עַל אֲחוֹרָיו - אֵינוֹ טָמֵא, אֶלָּא אֲחוֹרָיו בִּלְבַד, נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָרָחָב שֶׁלּוֹ - מְנַגְּבוֹ וְהוּא טָהוֹר. שֻׁלְחָן שֶׁנָּפְלוּ מִשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. נָפְלוּ עַל אֲחוֹרָיו - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא אֲחוֹרָיו. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָרֶגֶל שֶׁלּוֹ - מְנַגְּבוֹ וְהִיא טְהוֹרָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אֲנִי

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹמֵר, הֲלָכָה, מִימֵיהֶם שֶׁל כֹּהֲנִים לֹא נִמְנְעוּ מִלִּהְיוֹת נוֹתְנִין עַל גַּבֵּי רַגְלוֹ שֶׁל שֻׁלְחָן מַשְׁקִין טְמֵאִין. וְאָמְרוּ מַשְׁקִין שֶׁעַל גַּבֵּי רַגְלָיו - מְנַגְּבָהּ וְהִיא טְהוֹרָה.

ב. הַמְרַדֵּעַ שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל מִקְצָתוֹ - כֻּלּוֹ טָמֵא. (נָפְלוּ לַאֲחוֹרָיו - אֵין טָמֵא אֶלָּא אֲחוֹרָיו); דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: נָפְלוּ עַל הַחַרְחוּר - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא שִׁבְעָה. וְעַל הַדָּרְבָּן - אֵין טָמֵא אֶלָּא אַרְבָּעָה. זוֹמָא-לִיסְטָרוֹן שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין עַל תּוֹכָהּ - טְמֵאָה כֻּלָּהּ. נָפְלוּ עַל אֲחוֹרֶיהָ - אֵינוֹ טְמֵאָה אֶלָּא אֲחוֹרֶיהָ. תּוֹכָהּ וְהַמַּזְלֵג וְהַיָּד - טְהוֹרִין. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הַמַּזְלֵג - חוֹלְקִין אֶת הַיָּד. הַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטְּמֵא - טָמֵא. וְהַמְשַׁמֵּשׁ אֶת הַטָּהוֹר - טָהוֹר. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הַיָּד - מְנַגְּבָהּ וְהִיא טְהוֹרָה. קֻפָּה שֶׁנָּפְלוּ מַשְׁקִין לְתוֹכָהּ - כֻּלָּהּ טְמֵאָה. נָפְלוּ עַל אֲחוֹרֶיהָ - אֲחוֹרֶיהָ טְמֵאִין. תּוֹכָהּ וְהָאָזֶן - טְהוֹרִין. נָפְלוּ עַל גַּבֵּי הָאָזֶן - מְנַגְּבָהּ וְהִיא טְהוֹרָה. אֶלָּא שֶׁנָּהֲגוּ כֹּהֲנִים, שֶׁלֹּא יְהוּ מְקִימִים אֶת הַגַּבִּים טְמֵאִין, מִפְּנֵי הַתַּקָּלָה. הָרַבָּע וַחֲצִי הָרַבָּע, חָקַק אֶת הָרַבָּע, וְעָתִיד לְחוֹק אֶת חֲצִי הָרַבָּע, חָקַק אֶת חֲצִי הָרַבָּע, וְעָתִיד לְחוֹק אֶת הָרַבָּע - טָהוֹר, עַד שֶׁיְּחוֹק אֶת שְׁנֵיהֶם. נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵי הָרַבָּע בְּמַשְׁקִין - אֲחוֹרֵי חֲצִי הָרַבָּע טְמֵאִין. וּכְשֶׁהוּא מַטְבִּיל אֶת הָרַבָּע - צָרִיךְ לְהַטְבִּיל אֶת חֲצִי הָרַבָּע. הָיָה עָלָיו דָּבָר חוֹצֵץ וְהִטְבִּילוֹ - לֹא עָשָׂה כְּלוּם.

ג. הָרַבָּע שֶׁמִּלְאוּהוּ עֲצִים וְתַקְּעוֹ; רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל וְרַבִּי מְטַמְּאִין עַד שֶׁיְּקַבְּעֶנּוּ בְּמִסְמֵר. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: לֹא הֻזְכְּרוּ בֵּית הַצְּבִיטָה אֶלָּא לְכוֹסוֹת, שֶׁלֹּא יִהְיֶה שׁוֹתֶה, וְרֹאשׁוֹן רִאשׁוֹן מְטַמֵּא. מַשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין אַבֵּית צְבִיטָתוֹ שֶׁל כּוֹס, וְנָגַע בָּהֶן כְּכַר טָהוֹר - נְטָמְאָה הַכִּכָּר. מַשְׁקִין טְהוֹרִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין אַבֵּית צְבִיטָתוֹ שֶׁל כּוֹס, וְנָגַע בָּהֶן כְּכַר טָמֵא - נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין. מַשְׁקִין טְמֵאִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ, וְנָגַע בָּהֶן כּוֹס, שֶׁאֲחוֹרָיו טְהוֹרִין בְּבֵית צְבִיטָתוֹ - נִטְמְאוּ אֲחוֹרֵי הַכּוֹס. מַשְׁקִין טְהוֹרִין שֶׁהָיוּ נְתוּנִין עַל גַּבֵּי הָאָרֶץ, וְנָגַע

הַשָּׁלֵם

בָּהֶן כּוֹס שֶׁאֲחוֹרָיו טְמֵאִים בְּבֵית צְבִיטָתוֹ - נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: לַיָּדַיִם הַטְּמֵאוֹת, כֵּיצַד? אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּנָגוּב, שֶׁאֵין הַיָּדַיִם מְטַמְּאוֹת הַנָּגוּב. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּמָלֵא מַשְׁקִין, שֶׁעַד שֶׁלֹּא יִגַּע בָּהֶן נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין, אֱמוֹר מֵעַתָּה, הָיוּ יָדָיו טְמֵאוֹת וַאֲחוֹרֵי הַכּוֹס הָיוּ טְהוֹרִין, וּמַשָּׁקֶה טוֹפֵחַ בַּאֲחוֹרֵי הַכּוֹס - אוֹחֲזוֹ בְּבֵית צְבִיטָתוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִטְמְאוּ הַמַּשְׁקִין שֶׁבַּאֲחוֹרֵי הַכּוֹס, מֻחֲמַת יָדָיו, וַיַּחְזְרוּ וִיטַמְּאוּ אֶת הַכּוֹס.

ד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: לַיָּדַיִם טְהוֹרוֹת כֵּיצַד? הָיוּ יָדָיו טְהוֹרוֹת וַעֲלֵיהֶן מַשָּׁקֶה טוֹפֵחַ, וַאֲחוֹרֵי הַכּוֹס טְמֵאִין - אוֹחֲזוֹ בְּבֵית צְבִיטָתוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא נִטְמְאוּ מַשְׁקִין שֶׁעַל גַּבֵּי יָדָיו מֻחֲמַת הַכּוֹס, וַיַּחְזְרוּ וִיטַמְּאוּ אֶת יָדָיו. רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר: עֲרֻבָּה גְּדוֹלָה שֶׁל עֵץ - יֵשׁ לָהּ בֵּית הַצְּבִיטָה. זֶה הַכְּלָל, נִטְּלָתוֹ בְּאַחַת - צְבִיעָתוֹ בְּאַחַת. נִטְּלָתוֹ בִּשְׁתַּיִם - צְבִיטָתוֹ בִּשְׁתַּיִם. מְקוֹם אֲחִיזָתוֹ - שָׁם צְבִיעָתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כְּלֵי שֵׁישׁ לָהּ אֹגֶן וְאֹזֶן, וְאֹזֶן וְיָד, וְאֵין לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. כְּלֵי הֶקְדֵּשׁ - אֵין לָהֶם אֲחוֹרִים וְתוֹךְ וּבֵית הַצְּבִיעָה, וְאֵין מַטְבִּילִין כֵּלִים בְּתוֹךְ כֵּלִים לַקֹּדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: מַה זֶּה לָשׁוֹן כָּפוּל, כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֲחוֹרִים וְתוֹךְ - יֵשׁ לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. וְכָל שֶׁאֵין לוֹ אֲחוֹרִים וְתוֹךְ - אֵין לוֹ בֵּית הַצְּבִיעָה. אֶחָד קָדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ וְאֶחָד קָדְשֵׁי הַגְּבוּל לְכָךְ. כָּל הַכֵּלִים יוֹרְדִין לִידֵי טְמִאָתָן בְּמַחֲשָׁבָה, וְאֵין עוֹלִין מִידֵי טְמִאָתָן אֶלָּא בְּשִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה אֶלָּא לְקִלְקוּל.

נחמיה פרק ח

א וַיֵּאָסְפוּ כָל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד אֶל־הָרְחוֹב אֲשֶׁר
לִפְנֵי שַׁעַר־הַמָּיִם וַיֹּאמְרוּ לְעֶזְרָא הַסֹּפֵר לְהָבִיא
אֶת־סֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־
יִשְׂרָאֵל: **ב** וַיָּבִיא עֶזְרָא הַכֹּהֵן אֶת־הַתּוֹרָה לִפְנֵי
הַקָּהָל מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה וְכֹל מֵבִין לִשְׁמֹעַ בְּיוֹם
אֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: **ג** וַיִּקְרָא־בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב
אֲשֶׁר | לִפְנֵי שַׁעַר־הַמַּיִם מִן־הָאוֹר עַד־מַחֲצִית
הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַמְבִינִים וְאָזְנֵי כָל־
הָעָם אֶל־סֵפֶר הַתּוֹרָה: **ד** וַיַּעֲמֹד עֶזְרָא הַסֹּפֵר
עַל־מִגְדַּל־עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לַדָּבָר וַיַּעֲמֹד אֶצְלוֹ
מַתִּתְיָה וְשֶׁמַע וַעֲנָיָה וְאוּרִיָּה וְחִלְקִיָּה וּמַעֲשֵׂיָה
עַל־יְמִינוֹ וּמִשְׂמֹאלוֹ פְּדָיָה וּמִישָׁאֵל וּמַלְכִּיָּה
וְחָשֻׁם וְחַשְׁבַּדָּנָה זְכַרְיָה מְשֻׁלָּם: {פ}
ה וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל־הָעָם כִּי־מֵעַל
כָּל־הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָל־הָעָם: **ו** וַיְבָרֶךְ
עֶזְרָא אֶת־יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם
אָמֵן | אָמֵן בְּמַעַל יְדֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה
אַפַּיִם אָרְצָה: **ז** וְיֵשׁוּעַ וּבָנִי וְשֵׁרֵבְיָה | יָמִין עַקּוּב
שַׁבְּתַי | הוֹדִיָּה מַעֲשֵׂיָה קְלִיטָא עַזַרְיָה יוֹזָבָד חָנָן
פְּלָאיָה וְהַלְוִיִּם מְבִינִים אֶת־הָעָם לַתּוֹרָה וְהָעָם
עַל־עָמְדָם: **ח** וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים
מְפֹרָשׁ וְשׂוֹם שֶׂכֶל וַיָּבִינוּ בַּמִּקְרָא: {ס} **ט** וַיֹּאמֶר
נְחֶמְיָה הוּא הַתִּרְשָׁתָא וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן | הַסֹּפֵר
וְהַלְוִיִּם הַמְבִינִים אֶת־הָעָם לְכָל־הָעָם הַיּוֹם קָדֹשׁ־
הוּא לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם אַל־תִּתְאַבְּלוּ וְאַל־תִּבְכּוּ כִּי
בוֹכִים כָּל־הָעָם כְּשָׁמְעָם אֶת־דִּבְרֵי
הַתּוֹרָה: **י** וַיֹּאמֶר לָהֶם לְכוּ אִכְלוּ מַשְׁמַנִּים וּשְׁתוּ
מַמְתַקִּים וְשִׁלְחוּ מָנוֹת לְאֵין נָכוֹן לוֹ כִּי־קָדוֹשׁ
הַיּוֹם לַאֲדֹנֵינוּ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ כִּי־חֶדְוַת יְהוָה הִיא
מָעֻזְכֶם: **יא** וְהַלְוִיִּם מַחְשִׁים לְכָל־הָעָם לֵאמֹר
הַסּוּ כִּי הַיּוֹם קָדֹשׁ וְאַל־תֵּעָצֵבוּ: **יב** וַיֵּלְכוּ כָל־
הָעָם לֶאֱכָל וְלִשְׁתּוֹת וּלְשַׁלַּח מָנוֹת וְלַעֲשׂוֹת
שִׂמְחָה גְּדוֹלָה כִּי הֵבִינוּ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר הוֹדִיעוּ
לָהֶם: {ס} **יג** וּבַיּוֹם הַשֵּׁנִי נֶאֶסְפוּ רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְכָל־הָעָם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֶל־עֶזְרָא הַסֹּפֵר
וּלְהַשְׂכִּיל אֶל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה: **יד** וַיִּמְצְאוּ כָתוּב
בַּתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה אֲשֶׁר יֵשְׁבוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּסֻּכּוֹת בֶּחָג בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי: **טו** וַאֲשֶׁר יַשְׁמִיעוּ וְיַעֲבִירוּ קוֹל בְּכָל־
עָרֵיהֶם וּבִירוּשָׁלַם לֵאמֹר צְאוּ הָהָר וְהָבִיאוּ עֲלֵי־
זַיִת וַעֲלֵי־עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי
עֵץ עָבֹת לַעֲשֹׂת סֻכֹּת כַּכָּתוּב: {פ}
טז וַיֵּצְאוּ הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם סֻכּוֹת אִישׁ עַל־
גַּגּוֹ וּבְחַצְרֹתֵיהֶם וּבְחַצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים וּבִרְחוֹב
שַׁעַר הַמַּיִם וּבִרְחוֹב שַׁעַר אֶפְרָיִם: **יז** וַיַּעֲשׂוּ כָל־
הַקָּהָל הַשָּׁבִים מִן־הַשְּׁבִי | סֻכּוֹת וַיֵּשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת
כִּי לֹא־עָשׂוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן־נוּן כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
הַיּוֹם הַהוּא וַתְּהִי שִׂמְחָה גְּדוֹלָה מְאֹד: **יח** וַיִּקְרָא
בְּסֵפֶר תּוֹרַת הָאֱלֹהִים יוֹם | בְּיוֹם מִן־הַיּוֹם
הָרִאשׁוֹן עַד הַיּוֹם הָאַחֲרוֹן וַיַּעֲשׂוּ־חַג שִׁבְעַת
יָמִים וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כַּמִּשְׁפָּט: {פ}

נחמיה פרק ט

א וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ הַזֶּה נֶאֶסְפוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּצוֹם וּבְשַׂקִּים וַאֲדָמָה
עֲלֵיהֶם: **ב** וַיִּבָּדְלוּ זֶרַע יִשְׂרָאֵל מִכֹּל בְּנֵי נֵכָר
וַיַּעַמְדוּ וַיִּתְוַדּוּ עַל־חַטֹּאתֵיהֶם וַעֲוֹנוֹת
אֲבֹתֵיהֶם: **ג** וַיָּקוּמוּ עַל־עָמְדָם וַיִּקְרְאוּ בְּסֵפֶר

תּוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם רִבְעִית הַיּוֹם וּרְבִעִית
מִתְוַדִּים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ {פ}
ד וַיָּקָם עַל־מַעֲלֵה הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ וּבָנִי קַדְמִיאֵל
שְׁבַנְיָה בְּנֵי שֵׁרֵבְיָה בָּנֵי כְנָנִי וַיִּזְעֲקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל
אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃ **ה** וַיֹּאמְרוּ הַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ
וְקַדְמִיאֵל בָּנִי חֲשַׁבְנְיָה שֵׁרֵבְיָה הוֹדִיָּה שְׁבַנְיָה
פְּתַחְיָה קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מִן־הָעוֹלָם
עַד־הָעוֹלָם וִיבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמַם עַל־כָּל־
בְּרָכָה וּתְהִלָּה׃ **ו** אַתָּה־הוּא יְהוָה לְבַדֶּךָ
אַת אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל־
צְבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל־אֲשֶׁר
בָּהֶם וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת־כֻּלָּם וּצְבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ
מְשִׁתַּחֲוִים׃ **ז** אַתָּה־הוּא יְהוָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר
בָּחַרְתָּ בְּאַבְרָם וְהוֹצֵאתוֹ מֵאוּר כַּשְׂדִּים וְשַׂמְתָּ
שְׁמוֹ אַבְרָהָם׃ **ח** וּמָצָאתָ אֶת־לְבָבוֹ נֶאֱמָן לְפָנֶיךָ
וְכָרוֹת עִמּוֹ הַבְּרִית לָתֵת אֶת־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי
הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַיְבוּסִי וְהַגִּרְגָּשִׁי לָתֵת לְזַרְעוֹ
וַתָּקֶם אֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי צַדִּיק אָתָּה׃ **ט** וַתֵּרֶא אֶת־
עֳנִי אֲבֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם וְאֶת־זַעֲקָתָם שָׁמַעְתָּ עַל־
יַם־סוּף׃ **י** וַתִּתֵּן אֹתֹת וּמֹפְתִים בְּפַרְעֹה וּבְכָל־
עֲבָדָיו וּבְכָל־עַם אַרְצוֹ כִּי יָדַעְתָּ כִּי הֵזִידוּ עֲלֵיהֶם
וַתַּעַשׂ־לְךָ שֵׁם כְּהַיּוֹם הַזֶּה׃ **יא** וְהַיָּם בָּקַעְתָּ
לִפְנֵיהֶם וַיַּעַבְרוּ בְתוֹךְ־הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְאֶת־רֹדְפֵיהֶם
הִשְׁלַכְתָּ בִּמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אֶבֶן בְּמַיִם
עַזִּים׃ **יב** וּבְעַמּוּד עָנָן הִנְחִיתָם יוֹמָם וּבְעַמּוּד אֵשׁ
לַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר יֵלְכוּ־
בָהּ׃ **יג** וְעַל הַר־סִינַי יָרַדְתָּ וְדִבֶּר עִמָּהֶם מִשָּׁמָיִם
וַתִּתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים
וּמִצְוֹת טוֹבִים׃ **יד** וְאֶת־שַׁבַּת קָדְשְׁךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם
וּמִצְוֹת וְחֻקִּים וְתוֹרָה צִוִּיתָ לָהֶם בְּיַד מֹשֶׁה
עַבְדֶּךָ׃ **טו** וְלֶחֶם מִשָּׁמַיִם נָתַתָּה לָהֶם לִרְעָבָם
וּמַיִם מִסֶּלַע הוֹצֵאתָ לָהֶם לִצְמָאָם וַתֹּאמֶר לָהֶם
לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָשָׂאתָ אֶת־יָדְךָ
לָתֵת לָהֶם׃ **טז** וְהֵם וַאֲבֹתֵינוּ הֵזִידוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־
עָרְפָּם וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ׃ **יז** וַיְמָאֲנוּ לִשְׁמֹעַ
וְלֹא־זָכְרוּ נִפְלְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמָּהֶם וַיַּקְשׁוּ
אֶת־עָרְפָּם וַיִּתְּנוּ־רֹאשׁ לָשׁוּב לְעַבְדָּתָם בְּמִרְיָם
וְאַתָּה אֱלוֹהַּ סְלִיחוֹת חַנּוּן וְרַחוּם אֶרֶךְ־אַפַּיִם
וְרַב־וחסד חֶסֶד וְלֹא עֲזַבְתָּם׃ **יח** אַף כִּי־עָשׂוּ
לָהֶם עֵגֶל מַסֵּכָה וַיֹּאמְרוּ זֶה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הֶעֱלָךְ
מִמִּצְרַיִם וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדֹלוֹת׃ **יט** וְאַתָּה
בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא עֲזַבְתָּם בַּמִּדְבָּר אֶת־עַמּוּד
הֶעָנָן לֹא־סָר מֵעֲלֵיהֶם בְּיוֹמָם לְהַנְחֹתָם בְּהַדֶּרֶךְ
וְאֶת־עַמּוּד הָאֵשׁ בְּלַיְלָה לְהָאִיר לָהֶם וְאֶת־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ׃ **כ** וְרוּחֲךָ הַטּוֹבָה נָתַתָּ לְהַשְׂכִּילָם
וּמָנְךָ לֹא־מָנַעְתָּ מִפִּיהֶם וּמַיִם נָתַתָּה לָהֶם
לִצְמָאָם׃ **כא** וְאַרְבָּעִים שָׁנָה כִּלְכַּלְתָּם בַּמִּדְבָּר
לֹא חָסֵרוּ שַׂלְמֹתֵיהֶם לֹא בָלוּ וְרַגְלֵיהֶם לֹא
בָצֵקוּ׃ **כב** וַתִּתֵּן לָהֶם מַמְלָכוֹת וַעֲמָמִים וַתַּחְלֵקֵם
לְפֵאָה וַיִּירְשׁוּ אֶת־אֶרֶץ סִיחוֹן וְאֶת־אֶרֶץ מֶלֶךְ
חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־אֶרֶץ עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן׃ **כג** וּבְנֵיהֶם
הִרְבִּיתָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם וַתְּבִיאֵם אֶל־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר־אָמַרְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם לָבוֹא לָרֶשֶׁת׃ **כד** וַיָּבֹאוּ
הַבָּנִים וַיִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ וַתַּכְנַע לִפְנֵיהֶם אֶת־
יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַכְּנַעֲנִים וַתִּתֵּנֵם בְּיָדָם וְאֶת־
מַלְכֵיהֶם וְאֶת־עַמֵּי הָאָרֶץ לַעֲשׂוֹת בָּהֶם
כִּרְצוֹנָם׃ **כה** וַיִּלְכְּדוּ עָרִים בְּצוּרוֹת וַאֲדָמָה שְׁמֵנָה
וַיִּירְשׁוּ בָּתִּים מְלֵאִים־כָּל־טוּב בֹּרוֹת חֲצוּבִים

כְּרָמִים וְזֵיתִים וְעֵץ מַאֲכָל לָרֹב וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׂבְּעוּ
וַיַּשְׁמִינוּ וַיִּתְעַדְּנוּ בְּטוּבְךָ הַגָּדוֹל: **כו** וַיַּמְרוּ
וַיִּמְרְדוּ בָּךְ וַיַּשְׁלִכוּ אֶת־תּוֹרָתְךָ אַחֲרֵי גַּוָּם וְאֶת־
נְבִיאֶיךָ הָרָגוּ אֲשֶׁר־הֵעִידוּ בָם לַהֲשִׁיבָם אֵלֶיךָ
וַיַּעֲשׂוּ נֶאָצוֹת גְּדוֹלֹת: **כז** וַתִּתְּנֵם בְּיַד צָרֵיהֶם
וַיָּצֵרוּ לָהֶם וּבְעֵת צָרָתָם יִצְעֲקוּ אֵלֶיךָ וְאַתָּה
מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמָע וְכִרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים תִּתֵּן לָהֶם
מוֹשִׁיעִים וְיוֹשִׁיעוּם מִיַּד צָרֵיהֶם: **כח** וּכְנוֹחַ לָהֶם
יָשׁוּבוּ לַעֲשׂוֹת רַע לְפָנֶיךָ וַתַּעַזְבֵם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם
וַיִּרְדּוּ בָהֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיִּזְעָקוּךָ וְאַתָּה מִשָּׁמַיִם תִּשְׁמַע
וְתַצִּילֵם כְּרַחֲמֶיךָ רַבּוֹת עִתִּים: **כט** וַתָּעֵד בָּהֶם
לַהֲשִׁיבָם אֶל־תּוֹרָתֶךָ וְהֵמָּה הֵזִידוּ וְלֹא־שָׁמְעוּ
לְמִצְוֹתֶיךָ וּבְמִשְׁפָּטֶיךָ חָטְאוּ־בָם אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה
אָדָם וְחָיָה בָהֶם וַיִּתְּנוּ כָתֶף סוֹרֶרֶת וְעָרְפָּם הִקְשׁוּ
וְלֹא שָׁמֵעוּ: **ל** וַתִּמְשֹׁךְ עֲלֵיהֶם שָׁנִים רַבּוֹת וַתָּעַד
בָּם בְּרוּחֶךָ בְּיַד־נְבִיאֶיךָ וְלֹא הֶאֱזִינוּ וַתִּתְּנֵם בְּיַד
עַמֵּי הָאֲרָצוֹת: **לא** וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים לֹא־עָשִׂיתָם
כָּלָה וְלֹא עֲזַבְתָּם כִּי אֵל־חַנּוּן וְרַחוּם
אָתָּה: **לב** וְעַתָּה ׀ אֱלֹהֵינוּ הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר
וְהַנּוֹרָא ׀ שׁוֹמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד ׀ אַל־יִמְעַט לְפָנֶיךָ
אֵת כָּל־הַתְּלָאָה אֲשֶׁר־מְצָאַתְנוּ לִמְלָכֵינוּ לְשָׂרֵינוּ
וּלְכֹהֲנֵינוּ וְלִנְבִיאֵינוּ וְלַאֲבֹתֵינוּ וּלְכָל־עַמֶּךָ מִימֵי
מַלְכֵי אַשּׁוּר עַד הַיּוֹם הַזֶּה: **לג** וְאַתָּה צַדִּיק עַל
כָּל־הַבָּא עָלֵינוּ כִּי־אֱמֶת עָשִׂיתָ וַאֲנַחְנוּ
הִרְשָׁעְנוּ: **לד** וְאֶת־מְלָכֵינוּ שָׂרֵינוּ כֹהֲנֵינוּ וַאֲבֹתֵינוּ
לֹא עָשׂוּ תוֹרָתֶךָ וְלֹא הִקְשִׁיבוּ אֶל־מִצְוֹתֶיךָ
וּלְעֵדוֹתֶיךָ אֲשֶׁר הַעִידְתָּ בָּהֶם: **לה** וְהֵם
בְּמַלְכוּתָם ׀ וּבְטוּבְךָ הָרָב אֲשֶׁר־נָתַתָּ לָהֶם וּבָאָרֶץ
הָרְחָבָה וְהַשְּׁמֵנָה אֲשֶׁר־נָתַתָּ לִפְנֵיהֶם לֹא עָבָדוּךָ
וְלֹא־שָׁבוּ מִמַּעַלְלֵיהֶם הָרָעִים: **לו** הִנֵּה אֲנַחְנוּ
הַיּוֹם עֲבָדִים וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ לֶאֱכֹל
אֶת־פִּרְיָהּ וְאֶת־טוּבָהּ הִנֵּה אֲנַחְנוּ עֲבָדִים
עָלֶיהָ: **לז** וּתְבוּאָתָהּ מַרְבָּה לַמְּלָכִים אֲשֶׁר־נָתַתָּה
עָלֵינוּ בְּחַטֹּאותֵינוּ וְעַל גְּוִיֹּתֵינוּ מֹשְׁלִים וּבִבְהֶמְתֵּנוּ
כִּרְצוֹנָם וּבְצָרָה גְדֹלָה אֲנָחְנוּ: {פ}

נחמיה פרק י

א וּבְכָל־זֹאת אֲנַחְנוּ כֹּרְתִים אֲמָנָה וְכֹתְבִים וְעַל
הֶחָתוּם שָׂרֵינוּ לְוִיֵּנוּ כֹּהֲנֵינוּ: **ב** וְעַל הַחֲתוּמִים
נְחֶמְיָה הַתִּרְשָׁתָא בֶּן־חֲכַלְיָה וְצִדְקִיָּה: **ג** שְׂרָיָה
עֲזַרְיָה יִרְמְיָה: **ד** פַּשְׁחוּר אֲמַרְיָה
מַלְכִּיָּה: **ה** חַטּוּשׁ שְׁבַנְיָה מַלּוּךְ: **ו** חָרִם מְרֵמוֹת
עֹבַדְיָה: **ז** דָּנִיֵּאל גִּנְּתוֹן בָּרוּךְ: **ח** מְשֻׁלָּם אֲבִיָּה
מִיָּמִן: **ט** מַעַזְיָה בִלְגַּי שְׁמַעְיָה אֵלֶּה הַכֹּהֲנִים:
{ס} **י** וְהַלְוִיִּם וְיֵשׁוּעַ בֶּן־אֲזַנְיָה בִּנּוּי מִבְּנֵי חֵנָדָד
קַדְמִיאֵל: **יא** וַאֲחֵיהֶם שְׁבַנְיָה הוֹדִיָּה קְלִיטָא
פְּלָאיָה חָנָן: **יב** מִיכָא רְחוֹב חֲשַׁבְיָה: **יג** זַכּוּר
שֵׁרֵבְיָה שְׁבַנְיָה: **יד** הוֹדִיָּה בָּנִי בְּנֵינוּ:
{ס} **טו** רָאשֵׁי הָעָם פַּרְעֹשׁ פַּחַת מוֹאָב עֵילָם
זַתּוּא בָּנִי: **טז** בֻּנִּי עַזְגָּד בֵּבָי: **יז** אֲדֹנִיָּה בִּגְוַי
עָדִין: **יח** אָטֵר חִזְקִיָּה עַזּוּר: **יט** הוֹדִיָּה חָשֻׁם
בֶּצַי: **כ** חָרִיף עֲנָתוֹת נוֹבִי נֵיבָי: **כא** מַגְפִּיעָשׁ
מְשֻׁלָּם חֵזִיר: **כב** מְשֵׁיזַבְאֵל צָדוֹק
יַדּוּעַ: **כג** פְּלַטְיָה חָנָן עֲנָיָה: **כד** הוֹשֵׁעַ חֲנַנְיָה
חַשּׁוּב: **כה** הַלּוֹחֵשׁ פִּלְחָא שׁוֹבֵק: **כו** רְחוּם
חֲשַׁבְנָה מַעֲשֵׂיָה: **כז** וַאֲחִיָּה חָנָן עָנָן: **כח** מַלּוּךְ
חָרִם בַּעֲנָה: **כט** וּשְׁאָר הָעָם הַכֹּהֲנִים ׀ הַלְוִיִּם
הַשּׁוֹעֲרִים הַמְשֹׁרְרִים הַנְּתִינִים וְכָל־הַנִּבְדָּל מֵעַמֵּי
הָאֲרָצוֹת אֶל־תּוֹרַת הָאֱלֹהִים נְשֵׁיהֶם בְּנֵיהֶם

וּבְנֹתֵיהֶם כֹּל יוֹדֵעַ מֵבִין: **ל** מַחֲזִיקִים עַל־אֲחֵיהֶם
אַדִּירֵיהֶם וּבָאִים בְּאָלָה וּבִשְׁבוּעָה לָלֶכֶת בְּתוֹרַת
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה בְּיַד מֹשֶׁה עֶבֶד־הָאֱלֹהִים
וְלִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲדֹנֵינוּ
וּמִשְׁפָּטָיו וְחֻקָּיו: **לא** וַאֲשֶׁר לֹא־נִתֵּן בְּנֹתֵינוּ לְעַמֵּי
הָאָרֶץ וְאֶת־בְּנֹתֵיהֶם לֹא נִקַּח לִבָּנֵינוּ: **לב** וְעַמֵּי
הָאָרֶץ הַמְבִיאִים אֶת־הַמַּקָּחוֹת וְכָל־שֶׁבֶר בְּיוֹם
הַשַּׁבָּת לִמְכּוֹר לֹא־נִקַּח מֵהֶם בַּשַּׁבָּת וּבְיוֹם קֹדֶשׁ
וְנִטֹּשׁ אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית וּמַשָּׂא כָּל־
יָד: **לג** וְהֶעֱמַדְנוּ עָלֵינוּ מִצְוֹת לָתֵת עָלֵינוּ שְׁלִישִׁית
הַשֶּׁקֶל בַּשָּׁנָה לַעֲבֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: **לד** לְלֶחֶם
הַמַּעֲרֶכֶת וּמִנְחַת הַתָּמִיד וּלְעוֹלַת הַתָּמִיד
הַשַּׁבָּתוֹת הֶחֳדָשִׁים לַמּוֹעֲדִים וְלַקֳּדָשִׁים
וְלַחַטָּאוֹת לְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל וְכָל מְלֶאכֶת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ: {ס} **לה** וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל־קׇרְבַּן
הָעֵצִים הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְהָעָם לְהָבִיא לְבֵית
אֱלֹהֵינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה
בְּשָׁנָה לִבְעֹר עַל־מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב
בַּתּוֹרָה: **לו** וּלְהָבִיא אֶת־בִּכּוּרֵי אַדְמָתֵנוּ וּבִכּוּרֵי
כָל־פְּרִי כָל־עֵץ שָׁנָה בְּשָׁנָה לְבֵית יְהוָה: **לז** וְאֶת־
בְּכֹרוֹת בָּנֵינוּ וּבְהֶמְתֵּנוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה וְאֶת־
בְּכוֹרֵי בְקָרֵינוּ וְצֹאנֵינוּ לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ
לַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ: **לח** וְאֶת־
רֵאשִׁית עֲרִיסֹתֵינוּ וּתְרוּמֹתֵינוּ וּפְרִי כָל־עֵץ
תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר נָבִיא לַכֹּהֲנִים אֶל־לִשְׁכוֹת בֵּית־
אֱלֹהֵינוּ וּמַעְשַׂר אַדְמָתֵנוּ לַלְוִיִּם וְהֵם הַלְוִיִּם
הַמְעַשְּׂרִים בְּכָל עָרֵי עֲבֹדָתֵנוּ: **לט** וְהָיָה הַכֹּהֵן בֶּן־
אַהֲרֹן עִם־הַלְוִיִּם בַּעְשֵׂר הַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם יַעֲלוּ אֶת־
מַעֲשַׂר הַמַּעֲשֵׂר לְבֵית אֱלֹהֵינוּ אֶל־הַלְּשָׁכוֹת
לְבֵית הָאוֹצָר: **מ** כִּי אֶל־הַלְּשָׁכוֹת יָבִיאוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הַלֵּוִי אֶת־תְּרוּמַת הַדָּגָן הַתִּירוֹשׁ
וְהַיִּצְהָר וְשָׁם כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ וְהַכֹּהֲנִים הַמְשָׁרְתִים
וְהַשּׁוֹעֲרִים וְהַמְשֹׁרְרִים וְלֹא נַעֲזֹב אֶת־בֵּית
אֱלֹהֵינוּ:

נחמיה פרק יא

א וַיֵּשְׁבוּ שָׂרֵי־הָעָם בִּירוּשָׁלִָם וּשְׁאָר הָעָם הִפִּילוּ
גֹּורָלוֹת לְהָבִיא | אֶחָד מִן־הָעֲשָׂרָה לָשֶׁבֶת
בִּירוּשָׁלִַם עִיר הַקֹּדֶשׁ וְתֵשַׁע הַיָּדוֹת
בֶּעָרִים: **ב** וַיְבָרְכוּ הָעָם לְכֹל הָאֲנָשִׁים
הַמִּתְנַדְּבִים לָשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִָם: {פ}
ג וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַמְּדִינָה אֲשֶׁר יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם
וּבְעָרֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ אִישׁ בַּאֲחֻזָּתוֹ בְּעָרֵיהֶם
יִשְׂרָאֵל הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהַנְּתִינִים וּבְנֵי עַבְדֵי
שְׁלֹמֹה: **ד** וּבִירוּשָׁלִַם יָשְׁבוּ מִבְּנֵי יְהוּדָה וּמִבְּנֵי
בִנְיָמִן מִבְּנֵי יְהוּדָה עֲתָיָה בֶּן־עֻזִּיָּה בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־
אֲמַרְיָה בֶּן־שְׁפַטְיָה בֶּן־מַהֲלַלְאֵל מִבְּנֵי־
פָרֶץ: **ה** וּמַעֲשֵׂיָה בֶן־בָּרוּךְ בֶּן־כָּל־חֹזֶה בֶּן־חֲזָיָה
בֶּן־עֲדָיָה בֶּן־יוֹיָרִיב בֶּן־זְכַרְיָה בֶּן־הַשִּׁלֹנִי: **ו** כָּל־
בְּנֵי־פָרֶץ הַיֹּשְׁבִים בִּירוּשָׁלִַם אַרְבַּע מֵאוֹת שִׁשִּׁים
וּשְׁמֹנָה אַנְשֵׁי־חָיִל: {ס} **ז** וְאֵלֶּה בְּנֵי בִנְיָמִן סַלָּא
בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־יוֹעֵד בֶּן־פְּדָיָה בֶּן־קוֹלָיָה בֶּן־מַעֲשֵׂיָה
בֶּן־אִיתִיאֵל בֶּן־יְשַׁעְיָה: **ח** וְאַחֲרָיו גַּבַּי סַלָּי תְּשַׁע
מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה: **ט** וְיוֹאֵל בֶּן־זִכְרִי פָּקִיד
עֲלֵיהֶם וִיהוּדָה בֶן־הַסְנוּאָה עַל־הָעִיר מִשְׁנֶה: {פ}
י מִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה בֶּן־יוֹיָרִיב יָכִין: **יא** שְׂרָיָה בֶן־
חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת בֶּן־אֲחִיטוּב
נְגִד בֵּית הָאֱלֹהִים: **יב** וַאֲחֵיהֶם עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה
לַבַּיִת שְׁמֹנֶה מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם וַעֲדָיָה בֶּן־

יִרְחָם בֶּן־פְּלַלְיָהוּ בֶּן־אַמְצִי בֶן־זִכְרִיָּה בֶּן־פַּשְׁחוּר
בֶּן־מַלְכִּיָּה: **יג** וְאֶחָיו רָאשִׁים לְאָבוֹת מָאתַיִם
אַרְבָּעִים וּשְׁנָיִם וַעֲמַשְׁסַי בֶּן־עַזַרְאֵל בֶּן־אַחְזַי בֶּן־
מְשִׁלֵּמוֹת בֶּן־אִמֵּר: **יד** וַאֲחֵיהֶם גִּבֹּרֵי חַיִל מֵאָה
עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנָה וּפְקִיד עֲלֵיהֶם זַבְדִּיאֵל בֶּן־
הַגְּדוֹלִים: {ס} **טו** וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן־חַשֻּׁוב
בֶּן־עַזְרִיקָם בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־בּוּנִי: **טז** וְשַׁבְּתַי
וְיוֹזָבָד עַל־הַמְּלָאכָה הַחִיצֹנָה לְבֵית הָאֱלֹהִים
מֵרָאשֵׁי הַלְוִיִּם: **יז** וּמַתַּנְיָה בֶן־מִיכָא בֶּן־זַבְדִּי בֶּן־
אָסָף רֹאשׁ הַתְּחִלָּה יְהוּדָה לַתְּפִלָּה וּבַקְּבֶקְיָה
מִשְׁנֶה מֵאֶחָיו וְעַבְדָּא בֶּן־שַׁמּוּעַ בֶּן־גָּלָל בֶּן־
ידיתון יְדוּתוּן: **יח** כָּל־הַלְוִיִּם בָּעִיר הַקֹּדֶשׁ
מָאתַיִם שְׁמֹנִים וְאַרְבָּעָה: {פ}
יט וְהַשּׁוֹעֲרִים עַקּוּב טַלְמוֹן וַאֲחֵיהֶם הַשֹּׁמְרִים
בַּשְּׁעָרִים מֵאָה שִׁבְעִים וּשְׁנָיִם: **כ** וּשְׁאָר יִשְׂרָאֵל
הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה אִישׁ
בְּנַחֲלָתוֹ: **כא** וְהַנְּתִינִים יֹשְׁבִים בָּעֹפֶל וְצִיחָא
וְגִשְׁפָּא עַל־הַנְּתִינִים: {פ}
כב וּפְקִיד הַלְוִיִּם בִּירוּשָׁלַם עֻזִּי בֶן־בָּנִי בֶּן־
חֲשַׁבְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא מִבְּנֵי אָסָף
הַמְשֹׁרְרִים לְנֶגֶד מְלֶאכֶת בֵּית־הָאֱלֹהִים: **כג** כִּי־
מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם וַאֲמָנָה עַל־הַמְשֹׁרְרִים דְּבַר־
יוֹם בְּיוֹמוֹ: **כד** וּפְתַחְיָה בֶּן־מְשֵׁיזַבְאֵל מִבְּנֵי־זֶרַח
בֶּן־יְהוּדָה לְיַד הַמֶּלֶךְ לְכָל־דָּבָר לָעָם: **כה** וְאֶל־
הַחֲצֵרִים בִּשְׂדֹתָם מִבְּנֵי יְהוּדָה יָשְׁבוּ בְּקִרְיַת
הָאַרְבַּע וּבְנוֹתֶיהָ וּבְדִיבֹן וּבְנוֹתֶיהָ וּבִיקַבְצְאֵל
וַחֲצֵרֶיהָ: **כו** וּבְיֵשׁוּעַ וּבְמוֹלָדָה וּבְבֵית
פָּלֶט: **כז** וּבְחַצַר שׁוּעָל וּבִבְאֵר שֶׁבַע
וּבְנוֹתֶיהָ: **כח** וּבְצָקְלַג וּבִמְכֹנָה
וּבִבְנוֹתֶיהָ: **כט** וּבְעֵין רִמּוֹן וּבְצָרְעָה
וּבִיַרְמוּת: **ל** זָנֹחַ עֲדֻלָּם וְחַצֵרֵיהֶם לָכִישׁ וּשְׂדֹתֶיהָ
עֲזֵקָה וּבְנוֹתֶיהָ וַיַּחֲנוּ מִבְּאֵר־שֶׁבַע עַד־גֵּיא
הִנֹּם: **לא** וּבְנֵי בִנְיָמִן מִגֶּבַע מִכְמָשׂ וְעַיָּה וּבֵית־אֵל
וּבְנוֹתֶיהָ: **לב** עֲנָתוֹת נֹב עֲנַנְיָה: **לג** חָצוֹר | רָמָה
גִּתָּיִם: **לד** חָדִיד צְבוֹעִים נְבַלָּט: **לה** לֹד וְאוֹנוֹ גֵּי
הַחֲרָשִׁים: **לו** וּמִן־הַלְוִיִּם מַחְלְקוֹת יְהוּדָה
לְבִנְיָמִן: {פ}

נחמיה פרק יב

א וְאֵלֶּה הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר עָלוּ עִם־זְרֻבָּבֶל
בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל וְיֵשׁוּעַ שְׂרָיָה יִרְמְיָה
עֶזְרָא: **ב** אֲמַרְיָה מַלּוּךְ חַטּוּשׁ: **ג** שְׁכַנְיָה רְחוּם
מְרֵמוֹת: **ד** עִדּוֹא גִּנְתּוֹי אֲבִיָּה: **ה** מִיָּמִין מַעַדְיָה
בִּלְגָּה: **ו** שְׁמַעְיָה וְיוֹיָרִיב יְדַעְיָה: **ז** סַלּוּ עָמוֹק
חִלְקִיָּה יְדַעְיָה אֵלֶּה רָאשֵׁי הַכֹּהֲנִים וַאֲחֵיהֶם בִּימֵי
יֵשׁוּעַ: {פ}
ח וְהַלְוִיִּם יֵשׁוּעַ בִּנּוּי קַדְמִיאֵל שֵׁרֵבְיָה יְהוּדָה
מַתַּנְיָה עַל־הַיְדוֹת הוּא וְאֶחָיו: **ט** וּבַקְבֻקְיָה
וענו וְעַנִּי אֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְמִשְׁמָרוֹת: **י** וְיֵשׁוּעַ
הוֹלִיד אֶת־יוֹיָקִים וְיוֹיָקִים הוֹלִיד אֶת־אֶלְיָשִׁיב
וְאֶלְיָשִׁיב אֶת־יוֹיָדָע: **יא** וְיוֹיָדָע הוֹלִיד אֶת־יוֹנָתָן
וְיוֹנָתָן הוֹלִיד אֶת־יַדּוּעַ: **יב** וּבִימֵי יוֹיָקִים הָיוּ
כֹהֲנִים רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִשְׂרָיָה מְרָיָה לְיִרְמְיָה
חֲנַנְיָה: **יג** לְעֶזְרָא מְשֻׁלָּם לַאֲמַרְיָה
יְהוֹחָנָן: **יד** למלוכי לִמְלִיכוּ יוֹנָתָן לִשְׁבַנְיָה
יוֹסֵף: **טו** לְחָרִם עַדְנָא לִמְרָיוֹת
חֶלְקַי: **טז** לעדיא לְעִדּוֹא זְכַרְיָה לְגִנְּתוֹן
מְשֻׁלָּם: **יז** לַאֲבִיָּה זִכְרִי לְמִנְיָמִין לְמוֹעַדְיָה
פִּלְטַי: **יח** לְבִלְגָּה שַׁמּוּעַ לִשְׁמַעְיָה

יְהוֹנָתָן: **יט** וּלְיוֹרֵיב מַתְּנַי לִידַעְיָה עֻזִּי: **כ** לְסַלַּי
קַלָּי לְעָמוֹק עֵבֶר: **כא** לְחִלְקִיָּה חֲשַׁבְיָה לִידַעְיָה
נְתַנְאֵל: **כב** הַלּוּיִם בִּימֵי אֶלְיָשִׁיב יוֹיָדָע וְיוֹחָנָן
וְיַדּוּעַ כְּתוּבִים רָאשֵׁי אָבוֹת וְהַכֹּהֲנִים עַל־מַלְכוּת
דָּרְיָוֶשׁ הַפָּרְסִי: {פ}
כג בְּנֵי לֵוִי רָאשֵׁי הָאָבוֹת כְּתוּבִּים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים וְעַד־יְמֵי יוֹחָנָן בֶּן־אֶלְיָשִׁיב: **כד** וְרָאשֵׁי
הַלְוִיִּם חֲשַׁבְיָה שֵׁרֵבְיָה וְיֵשׁוּעַ בֶּן־קַדְמִיאֵל
וַאֲחֵיהֶם לְנֶגְדָּם לְהַלֵּל לְהוֹדוֹת בְּמִצְוַת דָּוִיד אִישׁ־
הָאֱלֹהִים מִשְׁמֶר לְעֻמַּת מִשְׁמָר: **כה** מַתַּנְיָה
וּבַקְבַּקְיָה עֹבַדְיָה מְשֻׁלָּם טַלְמוֹן עַקּוּב שֹׁמְרִים
שׁוֹעֲרִים מִשְׁמָר בַּאֲסֻפֵּי הַשְּׁעָרִים: **כו** אֵלֶּה בִּימֵי
יוֹיָקִים בֶּן־יֵשׁוּעַ בֶּן־יוֹצָדָק וּבִימֵי נְחֶמְיָה הַפֶּחָה
וְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסּוֹפֵר: {פ}
כז וּבַחֲנֻכַּת חוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם בִּקְשׁוּ אֶת־הַלְוִיִּם
מִכָּל־מְקוֹמוֹתָם לַהֲבִיאָם לִירוּשָׁלַ͏ִם לַעֲשׂוֹת חֲנֻכָּה
וְשִׂמְחָה וּבְתוֹדוֹת וּבְשִׁיר מְצִלְתַּיִם נְבָלִים
וּבְכִנֹּרוֹת: **כח** וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי הַמְשֹׁרְרִים וּמִן־הַכִּכָּר
סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם וּמִן־חַצְרֵי נְטֹפָתִי: **כט** וּמִבֵּית
הַגִּלְגָּל וּמִשְּׂדוֹת גֶּבַע וְעַזְמָוֶת כִּי חַצֵרִים בָּנוּ לָהֶם
הַמְשֹׁרְרִים סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלָ͏ִם: **ל** וַיִּטַהֲרוּ הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם וַיְטַהֲרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׁעָרִים וְאֶת־
הַחוֹמָה: **לא** וָאַעֲלֶה אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל
לַחוֹמָה וָאַעֲמִידָה שְׁתֵּי תוֹדוֹת גְּדוֹלוֹת וְתַהֲלֻכֹת
לַיָּמִין מֵעַל לַחוֹמָה לְשַׁעַר הָאַשְׁפֹּת: **לב** וַיֵּלֶךְ
אַחֲרֵיהֶם הוֹשַׁעְיָה וַחֲצִי שָׂרֵי יְהוּדָה: **לג** וַעֲזַרְיָה
עֶזְרָא וּמְשֻׁלָּם: **לד** יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וְשֹׁמַעְיָה
וְיִרְמְיָה: {ס} **לה** וּמִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת זְכַרְיָה
בֶּן־יוֹנָתָן בֶּן־שְׁמַעְיָה בֶּן־מַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָיָה בֶּן־זַכּוּר
בֶּן־אָסָף: **לו** וְאֶחָיו שְׁמַעְיָה וַעֲזַרְאֵל מִלַּלַי גִּלַּלַי
מָעַי נְתַנְאֵל וִיהוּדָה חֲנָנִי בִּכְלֵי־שִׁיר דָּוִיד אִישׁ
הָאֱלֹהִים וְעֶזְרָא הַסּוֹפֵר לִפְנֵיהֶם: **לז** וְעַל שַׁעַר
הָעַיִן וְנֶגְדָּם עָלוּ עַל־מַעֲלוֹת עִיר דָּוִיד בְּמַעֲלֵה
לַחוֹמָה מֵעַל לְבֵית דָּוִיד וְעַד שַׁעַר הַמַּיִם
מִזְרָח: **לח** וְהַתּוֹדָה הַשֵּׁנִית הַהוֹלֶכֶת לְמוֹאל וַאֲנִי
אַחֲרֶיהָ וַחֲצִי הָעָם מֵעַל לְהַחוֹמָה מֵעַל לְמִגְדַּל
הַתַּנּוּרִים וְעַד הַחוֹמָה הָרְחָבָה: **לט** וּמֵעַל לְשַׁעַר־
אֶפְרַיִם וְעַל־שַׁעַר הַיְשָׁנָה וְעַל־שַׁעַר הַדָּגִים
וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל וּמִגְדַּל הַמֵּאָה וְעַד שַׁעַר הַצֹּאן
וְעָמְדוּ בְּשַׁעַר הַמַּטָּרָה: **מ** וַתַּעֲמֹדְנָה שְׁתֵּי
הַתּוֹדוֹת בְּבֵית הָאֱלֹהִים וַאֲנִי וַחֲצִי הַסְּגָנִים
עִמִּי: **מא** וְהַכֹּהֲנִים אֶלְיָקִים מַעֲשֵׂיָה מִנְיָמִין
מִיכָיָה אֶלְיוֹעֵינַי זְכַרְיָה חֲנַנְיָה
בַּחֲצֹצְרוֹת: **מב** וּמַעֲשֵׂיָה וּשְׁמַעְיָה וְאֶלְעָזָר וְעֻזִּי
וִיהוֹחָנָן וּמַלְכִּיָּה וְעֵילָם וָעֶזֶר וַיַּשְׁמִיעוּ הַמְשֹׁרְרִים
וְיִזְרַחְיָה הַפָּקִיד: **מג** וַיִּזְבְּחוּ בַיּוֹם־הַהוּא זְבָחִים
גְּדוֹלִים וַיִּשְׂמָחוּ כִּי הָאֱלֹהִים שִׂמְּחָם שִׂמְחָה
גְּדוֹלָה וְגַם הַנָּשִׁים וְהַיְלָדִים שָׂמֵחוּ וַתִּשָּׁמַע
שִׂמְחַת יְרוּשָׁלַ͏ִם מֵרָחוֹק: **מד** וַיִּפָּקְדוּ בַיּוֹם הַהוּא
אֲנָשִׁים עַל־הַנִּשְׁכּוֹת לָאוֹצָרוֹת לַתְּרוּמוֹת
לָרֵאשִׁית וְלַמַּעַשְׂרוֹת לִכְנוֹס בָּהֶם לִשְׂדֵי הֶעָרִים
מְנָאוֹת הַתּוֹרָה לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם כִּי שִׂמְחַת יְהוּדָה
עַל־הַכֹּהֲנִים וְעַל־הַלְוִיִּם הָעֹמְדִים: **מה** וַיִּשְׁמְרוּ
מִשְׁמֶרֶת אֱלֹהֵיהֶם וּמִשְׁמֶרֶת הַטָּהֳרָה וְהַמְשֹׁרְרִים
וְהַשֹּׁעֲרִים כְּמִצְוַת דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנוֹ: **מו** כִּי־בִימֵי
דָּוִיד וְאָסָף מִקֶּדֶם רֹאשׁ רָאשֵׁי הַמְשֹׁרְרִים וְשִׁיר־
תְּהִלָּה וְהֹדוֹת לֵאלֹהִים: **מז** וְכָל־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי
זְרֻבָּבֶל וּבִימֵי נְחֶמְיָה נֹתְנִים מְנָיוֹת הַמְשֹׁרְרִים

וְהַשֹּׁעֲרִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ וּמַקְדִּשִׁים לַלְוִיִּם וְהַלְוִיִּם מַקְדִּשִׁים לִבְנֵי אַהֲרֹן: {פ}

נחמיה פרק יג

א בַּיּוֹם הַהוּא נִקְרָא בְּסֵפֶר מֹשֶׁה בְּאָזְנֵי הָעָם וְנִמְצָא כָּתוּב בּוֹ אֲשֶׁר לֹא־יָבוֹא עַמֹּנִי וּמוֹאָבִי בִּקְהַל הָאֱלֹהִים עַד־עוֹלָם: **ב** כִּי לֹא קִדְּמוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם וַיִּשְׂכֹּר עָלָיו אֶת־בִּלְעָם לְקַלְלוֹ וַיַּהֲפֹךְ אֱלֹהֵינוּ הַקְּלָלָה לִבְרָכָה: **ג** וַיְהִי כְּשָׁמְעָם אֶת־הַתּוֹרָה וַיַּבְדִּילוּ כָּל־עֵרֶב מִיִּשְׂרָאֵל: **ד** וְלִפְנֵי מִזֶּה אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן נָתוּן בְּלִשְׁכַּת בֵּית־אֱלֹהֵינוּ קָרוֹב לְטוֹבִיָּה: **ה** וַיַּעַשׂ לוֹ לִשְׁכָּה גְּדוֹלָה וְשָׁם הָיוּ לְפָנִים נֹתְנִים אֶת־הַמִּנְחָה הַלְּבוֹנָה וְהַכֵּלִים וּמַעְשַׂר הַדָּגָן הַתִּירֹושׁ וְהַיִּצְהָר מִצְוַת הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים וְהַשּׁוֹעֲרִים וּתְרוּמַת הַכֹּהֲנִים: **ו** וּבְכָל־זֹאת לֹא הָיִיתִי בִּירוּשָׁלִַם כִּי בִשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְאַרְתַּחְשַׁסְתְּא מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּאתִי אֶל־הַמֶּלֶךְ וּלְקֵץ יָמִים נִשְׁאַלְתִּי מִן־הַמֶּלֶךְ: **ז** וָאָבוֹא לִירוּשָׁלִַם וָאָבִינָה בָּרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶלְיָשִׁיב לְטוֹבִיָּה לַעֲשׂוֹת לוֹ נִשְׁכָּה בְּחַצְרֵי בֵּית הָאֱלֹהִים: **ח** וַיֵּרַע לִי מְאֹד וָאַשְׁלִיכָה אֶת־כָּל־כְּלֵי בֵית־טוֹבִיָּה הַחוּץ מִן־הַלִּשְׁכָּה: **ט** וָאֹמְרָה וַיְטַהֲרוּ הַלְּשָׁכוֹת וָאָשִׁיבָה שָׁם כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים אֶת־הַמִּנְחָה וְהַלְּבוֹנָה: {פ}

י וָאֵדְעָה כִּי־מְנָיוֹת הַלְוִיִּם לֹא נִתָּנָה וַיִּבְרְחוּ אִישׁ־לְשָׂדֵהוּ הַלְוִיִּם וְהַמְשֹׁרְרִים עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה: **יא** וָאָרִיבָה אֶת־הַסְּגָנִים וָאֹמְרָה מַדּוּעַ נֶעֱזַב בֵּית־הָאֱלֹהִים וָאֲקַבְּצֵם וָאַעֲמִדֵם עַל־עָמְדָם: **יב** וְכָל־יְהוּדָה הֵבִיאוּ מַעְשַׂר הַדָּגָן וְהַתִּירֹושׁ וְהַיִּצְהָר לָאֹצָרוֹת: **יג** וָאוֹצְרָה עַל־אֹצָרוֹת שֶׁלֶמְיָה הַכֹּהֵן וְצָדוֹק הַסּוֹפֵר וּפְדָיָה מִן־הַלְוִיִּם וְעַל־יָדָם חָנָן בֶּן־זַכּוּר בֶּן־מַתַּנְיָה כִּי נֶאֱמָנִים נֶחְשָׁבוּ וַעֲלֵיהֶם לַחֲלֹק לַאֲחֵיהֶם: {פ}

יד זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי עַל־זֹאת וְאַל־תֶּמַח חֲסָדַי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּבֵית אֱלֹהַי וּבְמִשְׁמָרָיו: **טו** בַּיָּמִים הָהֵמָּה רָאִיתִי בִיהוּדָה | דֹּרְכִים־גִּתּוֹת | בַּשַּׁבָּת וּמְבִיאִים הָעֲרֵמוֹת וְעֹמְסִים עַל־הַחֲמֹרִים וְאַף־יַיִן עֲנָבִים וּתְאֵנִים וְכָל־מַשָּׂא וּמְבִיאִים יְרוּשָׁלִַם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וָאָעִיד בְּיוֹם מִכְרָם צָיִד: **טז** וְהַצֹּרִים יָשְׁבוּ בָהּ מְבִיאִים דָּאג וְכָל־מֶכֶר וּמוֹכְרִים בַּשַּׁבָּת לִבְנֵי יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלִָם: **יז** וָאָרִיבָה אֶת חֹרֵי יְהוּדָה וָאֹמְרָה לָהֶם מָה־הַדָּבָר הָרָע הַזֶּה אֲשֶׁר אַתֶּם עֹשִׂים וּמְחַלְּלִים אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת: **יח** הֲלוֹא כֹה עָשׂוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּבֵא אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת וְעַל הָעִיר הַזֹּאת וְאַתֶּם מוֹסִיפִים חָרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל לְחַלֵּל אֶת־הַשַּׁבָּת: {פ}

יט וַיְהִי כַּאֲשֶׁר צָלְלוּ שַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם לִפְנֵי הַשַּׁבָּת וָאֹמְרָה וַיְסֻגְּרוּ הַדְּלָתוֹת וָאֹמְרָה אֲשֶׁר לֹא יִפָּתְחוּם עַד אַחַר הַשַּׁבָּת וּמִנְּעָרַי הֶעֱמַדְתִּי עַל־הַשְּׁעָרִים לֹא־יָבוֹא מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: **כ** וַיָּלִינוּ הָרֹכְלִים וּמֹכְרֵי כָל־מִמְכָּר מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם פַּעַם וּשְׁתָּיִם: **כא** וָאָעִידָה בָהֶם וָאֹמְרָה אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אַתֶּם לִנִים נֶגֶד הַחוֹמָה אִם־תִּשְׁנוּ יָד אֶשְׁלַח בָּכֶם מִן־הָעֵת הַהִיא לֹא־בָאוּ בַּשַּׁבָּת: {ס} **כב** וָאֹמְרָה לַלְוִיִּם אֲשֶׁר יִהְיוּ מְטַהֲרִים וּבָאִים שֹׁמְרִים הַשְּׁעָרִים לְקַדֵּשׁ אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת גַּם־זֹאת זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי וְחוּסָה עָלַי כְּרֹב חַסְדֶּךָ: {פ}

כג גַּם | בַּיָּמִים הָהֵם רָאִיתִי אֶת־הַיְהוּדִים הֹשִׁיבוּ נָשִׁים

אשדודיות אַשְׁדּוֹדִיּוֹת עמוניות עַמּוֹנִיּוֹת מוֹאֲבִיּוֹת
: **כד** וּבְנֵיהֶם חֲצִי מִדַּבֵּר אַשְׁדּוֹדִית וְאֵינָם
מַכִּירִים לְדַבֵּר יְהוּדִית וְכִלְשׁוֹן עַם
וָעָם: **כה** וָאָרִיב עִמָּם וָאֲקַלְלֵם וָאַכֶּה מֵהֶם
אֲנָשִׁים וָאֶמְרְטֵם וָאַשְׁבִּיעֵם בֵּאלֹהִים אִם־תִּתְּנוּ
בְּנֹתֵיכֶם לִבְנֵיהֶם וְאִם־תִּשְׂאוּ מִבְּנֹתֵיהֶם לִבְנֵיכֶם
וְלָכֶם: **כו** הֲלוֹא עַל־אֵלֶּה חָטָא־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וּבַגּוֹיִם הָרַבִּים לֹא־הָיָה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ
וְאָהוּב לֵאלֹהָיו הָיָה וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים מֶלֶךְ עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל גַּם־אוֹתוֹ הֶחֱטִיאוּ הַנָּשִׁים
הַנָּכְרִיּוֹת: **כז** וְלָכֶם הֲנִשְׁמַע לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל־
הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת לִמְעֹל בֵּאלֹהֵינוּ לְהוֹשִׁיב
נָשִׁים נָכְרִיּוֹת: **כח** וּמִבְּנֵי יְוֹיָדָע בֶּן־אֶלְיָשִׁיב הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל חָתָן לְסַנְבַלַּט הַחֹרֹנִי וָאַבְרִיחֵהוּ
מֵעָלָי: **כט** זָכְרָה לָהֶם אֱלֹהַי עַל גֹּאֲלֵי הַכְּהֻנָּה
וּבְרִית הַכְּהֻנָּה וְהַלְוִיִּם: **ל** וְטִהַרְתִּים מִכָּל־נֵכָר
וָאַעֲמִידָה מִשְׁמָרוֹת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם אִישׁ
בִּמְלַאכְתּוֹ: **לא** וּלְקָרְבַּן הָעֵצִים בְּעִתִּים מְזֻמָּנוֹת
וְלַבִּכּוּרִים זָכְרָה־לִּי אֱלֹהַי לְטוֹבָה: {ש}

דברי הימים א פרק א

א אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ: **ב** קֵינָן מַהֲלַלְאֵל יֶרֶד: **ג** חֲנוֹךְ
מְתוּשֶׁלַח לֶמֶךְ: **ד** נֹחַ שֵׁם חָם וָיֶפֶת: {ס} **ה** בְּנֵי
יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתֻבַל וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס:
{ס} **ו** וּבְנֵי גֹּמֶר אַשְׁכְּנַז וְדִיפַת וְתוֹגַרְמָה:
{ס} **ז** וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישָׁה כִּתִּים וְרוֹדָנִים:
{ס} **ח** בְּנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם פּוּט וּכְנָעַן: **ט** וּבְנֵי
כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּא וְרַעְמָא וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי
רַעְמָא שְׁבָא וּדְדָן: {ס} **י** וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרֹוד
הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּור בָּאָרֶץ: {ס} **יא** וּמִצְרַיִם
יָלַד אֶת־לוּדִיים וְאֶת־עֲנָמִים וְאֶת־לְהָבִים
וְאֶת־נַפְתֻּחִים: **יב** וְאֶת־פַּתְרֻסִּים וְאֶת־כַּסְלֻחִים
אֲשֶׁר יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתֹּרִים:
{ס} **יג** וּכְנַעַן יָלַד אֶת־צִידוֹן בְּכֹרוֹ וְאֶת־
חֵת: **יד** וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת
הַגִּרְגָּשִׁי: **טו** וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־
הַסִּינִי: **טז** וְאֶת־הָאַרְוָדִי וְאֶת־הַצְּמָרִי וְאֶת־
הַחֲמָתִי: {ס} **יז** בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד
וְלוּד וַאֲרָם וְעוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וָמֶשֶׁךְ:
{ס} **יח** וְאַרְפַּכְשַׁד יָלַד אֶת־שָׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־
עֵבֶר: **יט** וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי
בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן: **כ** וְיָקְטָן יָלַד
אֶת־אַלְמוֹדָד וְאֶת־שָׁלֶף וְאֶת־חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־
יָרַח: **כא** וְאֶת־הֲדוֹרָם וְאֶת־אוּזָל וְאֶת־
דִּקְלָה: **כב** וְאֶת־עֵיבָל וְאֶת־אֲבִימָאֵל וְאֶת־
שְׁבָא: **כג** וְאֶת־אוֹפִיר וְאֶת־חֲוִילָה וְאֶת־יוֹבָב כָּל־
אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן: {ס} **כד** שֵׁם | אַרְפַּכְשַׁד
שָׁלַח: **כה** עֵבֶר פֶּלֶג רְעוּ: **כו** שְׂרוּג נָחוֹר
תָּרַח: **כז** אַבְרָם הוּא אַבְרָהָם: {ס} **כח** בְּנֵי
אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל: {ס} **כט** אֵלֶּה תֹּלְדוֹתָם
בְּכֹור יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל
וּמִבְשָׂם: **ל** מִשְׁמָע וְדוּמָה מַשָּׂא חֲדַד
וְתֵימָא: **לא** יְטוּר נָפִישׁ וְקֶדְמָה אֵלֶּה הֵם בְּנֵי
יִשְׁמָעֵאל: {ס} **לב** וּבְנֵי קְטוּרָה פִּילֶגֶשׁ אַבְרָהָם
יָלְדָה אֶת־זִמְרָן וְיָקְשָׁן וּמְדָן וּמִדְיָן וְיִשְׁבָּק וְשׁוּחַ
וּבְנֵי יָקְשָׁן שְׁבָא וּדְדָן: {ס} **לג** וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה
וָעֵפֶר וַחֲנוֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי
קְטוּרָה: {ס} **לד** וַיּוֹלֶד אַבְרָהָם אֶת־יִצְחָק בְּנֵי
יִצְחָק עֵשָׂו וְיִשְׂרָאֵל: {ס} **לה** בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז

רְעוּאֵל וְיִעוּשׁ וְיַעְלָם וְקֹרַח: {ס} **לו** בְּנֵי אֱלִיפָז
תֵּימָן וְאוֹמָר צְפִי וְגַעְתָּם קְנַז וְתִמְנָע וַעֲמָלֵק:
{ס} **לז** בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה וּמִזָּה:
{ס} **לח** וּבְנֵי שֵׂעִיר לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה
וְדִישׁוֹן וְאֵצֶר וְדִישָׁן: {ס} **לט** וּבְנֵי לוֹטָן חֹרִי וְהוֹמָם
וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע: {ס} **מ** בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְיָן
וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפִי וְאוֹנָם וּבְנֵי צִבְעוֹן אַיָּה וַעֲנָה:
{ס} **מא** בְּנֵי עֲנָה דִּישׁוֹן וּבְנֵי דִישׁוֹן חַמְרָן וְאֶשְׁבָּן
וְיִתְרָן וּכְרָן: **מב** בְּנֵי־אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן יַעֲקָן בְּנֵי
דִישׁוֹן עוּץ וַאֲרָן: {פ}
מג וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי
מְלָךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בֶּלַע בֶּן־בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ
דִּנְהָבָה: **מד** וַיָּמָת בָּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן־
זֶרַח מִבָּצְרָה: **מה** וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו
חוּשָׁם מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי: **מו** וַיָּמָת חוּשָׁם וַיִּמְלֹךְ
תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן־בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן בִּשְׂדֵה
מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עִוִּית: **מז** וַיָּמָת הֲדָד וַיִּמְלֹךְ
תַּחְתָּיו שַׁמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה: **מח** וַיָּמָת שַׁמְלָה
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר: **מט** וַיָּמָת
שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר: **נ** וַיָּמָת
בַּעַל חָנָן וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִי וְשֵׁם
אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת מֵי
זָהָב: **נא** וַיָּמָת הֲדָד {פ}
וַיִּהְיוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אַלּוּף תִּמְנָע אַלּוּף
עַלְיָה אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן: **נב** אַלּוּף
קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר: **נג** אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה
אַלּוּפֵי אֱדוֹם: {פ}

לימוד התורה הקדושה
יהיה להצלחתם של

החפצים

בעילום שם

שהקדוש ברוך הוא
יעשה איתם ניסים
ונפלאות מעל דרך
הטבע

נדפס לזכות
הילדה
מלכה בת
רעות תחי׳
שזכות לימוד התורה תגן
בעדה שתזכה לרפואה
שלימה ברנ״ב אבריה
ושס״ה גידיה במהרה
בתוך שאר חולי עמו
ישראל, אמן

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת ראה

יום ראשון	כא 25	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא סא ירושלמי: ראש השנה ה תוספתא: כלים מציעא ח נ"ך: נחמיא ח משניות: שבת י זוהר: חלק א עמ' קסט-קע	עלות השחר (72 דק') ... 4:56 | חצות היום ..... 12:40 נץ החמה ..... 6:08 | שקיעה ..... 7:10 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 | צאת הכוכבים ..... 7:26 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:24 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:22
יום שני	כב 26	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא סב ירושלמי: ראש השנה ו תוספתא: כלים מציעא ט נ"ך: נחמיא ט משניות: שבת יא זוהר: חלק א עמ' קעא-קעב	עלות השחר (72 דק') ... 4:57 | חצות היום ..... 12:40 נץ החמה ..... 6:09 | שקיעה ..... 7:09 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 | צאת הכוכבים ..... 7:25 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:24 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:21
יום שלישי	כג 27	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא סג ירושלמי: ראש השנה ז תוספתא: כלים מציעא י נ"ך: נחמיא י משניות: שבת יב זוהר: חלק א עמ' קעג-קעד	עלות השחר (72 דק') ... 4:58 | חצות היום ..... 12:39 נץ החמה ..... 6:10 | שקיעה ..... 7:08 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 | צאת הכוכבים ..... 7:23 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:24 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:20
יום רביעי	כד 28	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא סד ירושלמי: ראש השנה ח תוספתא: כלים מציעא יא נ"ך: נחמיא יא משניות: שבת יג זוהר: חלק א עמ' קעה-קעו	עלות השחר (72 דק') ... 4:58 | חצות היום ..... 12:39 נץ החמה ..... 6:10 | שקיעה ..... 7:06 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 | צאת הכוכבים ..... 7:22 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:18
יום חמישי	כה 29	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא סה ירושלמי: ראש השנה ט תוספתא: כלים בתרא א נ"ך: נחמיא יב משניות: שבת יד זוהר: חלק א עמ' קעז-קעח	עלות השחר (72 דק') ... 4:59 | חצות היום ..... 12:39 נץ החמה ..... 6:11 | שקיעה ..... 7:05 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 | צאת הכוכבים ..... 7:21 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:17
יום ששי	כו 30	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא סו ירושלמי: ראש השנה י תוספתא: כלים בתרא ב נ"ך: נחמיא יג משניות: שבת טו זוהר: חלק א עמ' קעט-קפ	**ערב שבת קודש** עלות השחר (72 דק') ... 5:00 | חצות היום ..... 12:38 נץ החמה ..... 6:12 | שקיעה ..... 7:04 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:46 | צאת הכוכבים ..... 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:16 הדלקת נרות (40 דק'): 6:24 (20 דק'): 6:44
שב"ק	כז 31	**לימוד יומי:** בבלי: בבא בתרא סז ירושלמי: ראש השנה יא תוספתא: כלים בתרא ג נ"ך: דברי הימים א א משניות: שבת טז זוהר: חלק א עמ' קפא-קפב	**שבת מברכין חודש אלול פרשת ראה** עלות השחר (72 דק') ... 5:00 | חצות היום ..... 12:38 נץ החמה ..... 6:12 | שקיעה ..... 7:03 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:47 | צאת הכוכבים ..... 7:18 סו"ז קר"ש - גר"א .... 9:25 | צה"כ לשיטת ר"ת .. 8:15 מוצש"ק לשיטת ר"ת: 8:15

מולד חודש אלול יהיה ביום שלישי בשעה 14, 37 דקות ו 12 חלקים

כְּשֶׁיֵּשׁ דִּין לְמַטָּה, אֵין דִּין לְמַעְלָה ; אָדָם שֶׁשּׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ - בְּזֶה הוּא מַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים ! -
"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי צָרִיךְ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁעָלַי לְתַקֵּן הַרְבֵּה, תַּעֲזֹר לִי שֶׁאֶזְכֶּה
לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל ! " בְּזֶה הִמְתַּקְתָּ אֶת הַכֹּל! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)